Репресовані діячі Української Автокефальної Православної Церкви

1921–1939

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

«СМОЛОСКИП»

І. В. Бухарєва, В. М. Даниленко,
В. М. Окіпнюк, І. М. Преловська

РЕПРЕСОВАНІ ДІЯЧІ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ім. М. С. ГРУШЕВСЬКОГО
ГАЛУЗЕВИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**І. В. Бухарєва, В. М. Даниленко,
В. М. Окіпнюк, І. М. Преловська**

РЕПРЕСОВАНІ ДІЯЧІ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (1921–1939)

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

КИЇВ
«СМОЛОСКИП»
2011

ББК 86.372г(4УКР)
Р41

Довідник містить біографічні відомості про репресованих священнослужителів і церковнослужителів Української Автокефальної Православної Церкви (з 1930 р. – Української Православної Церкви) в міжвоєнний період. Інформація ґрунтується на документах, які зберігаються у фондах Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

Для науковців, архівістів, релігієзнавців, усіх, хто цікавиться історією Церкви новітньої доби в Україні.

Відповідальний редактор:
Василь Даниленко

Рецензенти:
Арсен Зінченко, Юрій Мицик, Василь Ульяновський

Затверджено до друку вченою радою
Інституту української археографії та джерелознавства
ім. М. С. Грушевського НАН України,
протокол № 6 від 22 червня 2010 р.

Видання здійснено завдяки фінансовій підтримці
Видавничого Фонду Ади Кулик (США)

© І. Бухарєва, В. Даниленко, В. Окіпнюк, І. Преловська, 2011
© ГДА СБУ, 2011
© Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, 2011
© «Смолоскип», 2011

ISBN 978–966–2164–38–1

РЕПРЕСОВАНІ ДІЯЧІ УАПЦ У СВІТЛІ ДОКУМЕНТІВ ГДА СБУ

Розгортання національно-визвольних змагань в Україні і рух за автокефалію Православної Церкви в Україні хронологічно збіглися в часі. Проте разом із встановленням радянської влади в Україні автокефальний рух закінчився інституалізацією Української Автокефальної Православної Церкви на Першому Всеукраїнському Православному Церковному Соборі УАПЦ 14–30 жовтня 1921 р.[1], натомість національно-визвольні змагання зазнали поразки. Парадоксальним чином у підрадянській Україні залишилася існувати Церква, яка створювалася для Української незалежної національної держави. Це стало головною причиною того, що серед священнослужителів УАПЦ на початку 1920-х рр. опинилися колишні вояки українських армій та повстанських загонів[2].

---

[1] Перший Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ 14–30 жовтня 1921 року: документи і матеріали / Упоряд.: Михайліченко Г., Пилявець Л., Преловська І. – Київ–Львів: Жовква, 1999. – 560 с.

[2] *Ігнатуша О.* Соціальний склад Української автокефальної православної церкви (1921–1930 рр.) // Історія України: дослідження та інтерпретації. Тези VI республ. сусп.-політ. читань, 22–25 травня 1991 р., м. Новгород-Сіверський. – К., 1991. – С. 99–101; *Його ж.* Держава та національна ідея в житті українських православних церков 20–30-х рр. XX ст. // Матеріали Міжнар. наук. конф. «Відродження української державності: проблеми історії та культури», м. Одеса, 13–16 травня 1996 р. – Ч. І. – Одеса, 1996. – С. 97–98; *Киридон А.* Державно-церковні відносини в радянській Україні 1920–1930-х років: соціальний вимір // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвід. зб. наук. пр. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2004. – Вип. 12. – С. 234–256 та ін.

У 1920-х рр. УАПЦ мала сприятливі умови для зростання українізованих парафій у Наддніпрянській Україні, оскільки автокефальні діячі активно використовували радянське законодавство щодо релігії та Церкви для реєстрації нових парафій, отримання православних храмів для українізованих громад, а також проголошену радянською владою національну рівність і заборону утисків за національними ознаками. Швидке зростання українізованих парафій було зумовлене зняттям обмежень на богослужіння українською мовою і повернення українським храмам їхнього «предковічного» вигляду.

Дослідження персонального складу ієрархії, священно- і церковнослужителів УАПЦ, парафіян цієї Церкви у 1920-х рр. дозволяють дійти висновку, що активні учасники національно-визвольних змагань, які залишилися на території УСРР після перемоги радянської влади в Україні, склали ядро цієї Церкви, були організаторами українізованих парафій у містах і селах, підтримували зв'язки з тими, хто нещодавно воював у лавах українських армій.

Проголошення декрету про відокремлення Церкви від держави і школи від Церкви в УСРР, так само як і на всій території Радянського Союзу, поклало початок створенню радянської держави на атеїстичних засадах, що об'єктивно тягло за собою ліквідацію церковного і релігійного життя, виховання «нової людини» комуністичного суспільства. На початку 1920-х рр. влада розпочала масову ідеологічну кампанію серед населення, яка спочатку мала на меті добровільний і свідомий перехід до лав будівничих «нового суспільства». Ця кампанія була досить галасливою і супроводжувалась численими блюзнірськими щодо Церкви акціями.

Після ідеологічного наступу проти Православної Церкви загалом і Української Автокефальної Православної Церкви зокрема, у 1920-х рр. радянська влада розпочала справжню війну проти релігії. Карні органи влади розробляли і здійснювали таємні операції по боротьбі з

церквою. Незважаючи на реєстрацію парафій Православних Церков різних юрисдикцій, йшло їх поступове знищення через закриття храмів, руйнування святинь, розгортання масових репресій проти ієрархії і духовенства.

Арешти на початку 1920-х рр. ще не мали планомірного характеру, проте надалі ситуація докорінно змінилася. Ключовими в історії УАПЦ 1920–1930 рр. є події 1929–1930 рр., коли справу боротьби з колишніми учасниками визвольних змагань було доведено до театралізованого дійства в харківському оперному театрі – процесу «Спілки визволення України»[3].

Благовісника і голову ідеологічної комісії Всеукраїнської православної церковної ради (ВПЦР) Володимира Чехівського та його брата Миколу на цьому процесі зробили головними обвинуваченими від УАПЦ, які нібито намагалися зробити з Автокефальної Церкви «терористичний осередок» і готували «націоналістично налаштова-

---

[3] *Шаповал Ю.* Невідомі документи про УАПЦ у зв'язку із справою «Спілки визволення України» // Людина і світ. – 1996. – № 11/12. – С. 13–17. – Бібліогр. у прим., с. 17; *Антоненко-Давидович Б.* СВУ: [Процес НКВС над Спілкою визволення України] / Комент. О. Кучерука // Неопалима Купина. – 1994. – № 1. – С. 31–66; *Його ж.* СВУ // *Антоненко-Давидович Б. Д.* Нащадки прадідів. – К., 1998. – С. 301–358; *Болабольченко А.* СВУ – суд над переконаннями. – К.: УКСП «Кобза», 1994. – 113 с.: іл.; Документи про підготовку й проведення судового процесу над членами Спілки визволення України / Підгот. до друку В. Пристайко та Ю. Шаповал // З арх. ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1995. – № 1/2. – С. 373–396; *Кузьменко М. М.* Процес СВУ за періодичною пресою України (1929–1933) // Архіви України. – 2002. – № 1/3. – С. 193–198.; Опера СВУ – музика ГПУ: Спогади свідків / Передм., упор. та підгот. тексту Ю. Хорунжого. – Кам'янськ-Шахтинський: Станіца, 1992. – 156 с.; *Пристайко В., Шаповал Ю.* Справа «Спілки визволення України»: Невідомі док. і факти / Відп. ред. І. Ільєнко. – К.: Інтел, 1995. – 448 с.: іл., портр. – Імен. покажч.: с. 434–444 та ін.

ні кадри» для «майбутнього повстання» проти радянської влади за допомогою інтервентів[4].

Процес «Спілки визволення України» відбувся між двома «надзвичайними» соборами УАПЦ. На Першому «надзвичайному» Соборі, який був скликаний у великому Києво-Софійському кафедральному соборі 28–29 січня 1930 р., було підписано акт про «самоліквідацію» УАПЦ. На Другому «екстренному» Соборі, який також зібрався в Софійському соборі 8–12 грудня 1930 р., із кількох сотень колишніх автокефальних парафій було сформовано «Українську Православну Церкву» (УПЦ)[5]. Після цієї «перереєстрації» УПЦ проіснувала іще декілька років до того часу, коли було прийняте рішення про ліквідацію релігійних установ в СРСР.

Повна ліквідація Української Православної Церкви розпочалася у травні 1936 р., коли було заарештовано митрополита УПЦ Івана Павловського й тих єпископів і священиків, які залишалися ще на окремих парафіях – Юрія Міхновського, Володимира Самборського, Олександра Червінського, Володимира Бржосньовського, Конона Бея та ін. Слідом пішла хвиля арештів тих, хто наприкінці 1920-х рр. зрікся священства через радянські часописи і пішов працювати в державні заклади та установи, – їх, як «колишніх», «викривали» і гнали до Сибіру, Казахстану, на Соловки, Біломорканал тощо.

---

[4] Див. док. №№ 10–12 у вид.: Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938). За документами Галузевого державного архіву Служби безпеки України // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ / Упор.: І. Бухарєва, С. Кокін, І. Преловська, Г. Смирнов. – К., 2005. – № 1 /2 (24/25). – Ч. 1. – С. 230–254.

[5] *Преловська І.* Документальні матеріали з історії соборної діяльності Української автокефальної православної церкви (УАПЦ) (1921–1930) – Української православної церкви (УПЦ) (1930–1937): спроба джерелознавчого аналізу // Український археографічний щорічник. – Український археографічний збірник. – Т. 16/17. Нова серія. – Вип. 13/14. – К.: Укр. письменник, 2009. – С. 127–158.

Українська Автокефальна Православна Церква зазнала правових і адміністративних обмежень, як і інші церкви в СРСР, але, на відміну від решти, її цілковито знищив більшовицький режим, який ніколи не дозволяв відновлення УАПЦ. Головним поясненням цього є те, що вона була інституцією, яка втілювала українські національні прагнення до релігійної та духовної незалежності від Москви. У підсумку саме російський націоналізм запровадив спільне підґрунтя для парадоксального союзу між Церквою та радянською державою після Другої світової війни. Засуджене як найбільше зло УАПЦ (український націоналізм) стало в очах Кремля найбільшою чеснотою РПЦ (російський націоналізм). «Подвійний критерій» став типовою рисою радянської національної та релігійної політики в Україні.

Впродовж 1937–1939 рр. було поставлено останню крапку в існуванні УАПЦ. До 1937 року всіх трьох митрополитів цієї Церкви неодноразово заарештовували[6], але все ж таки вони ще залишалися живими, хоч і не мали можливості виконувати церковне служіння. Наприкінці 1937 р. всіх митрополитів цієї Церкви було фізично знищено: Василя Липківського у Києві, а Івана Павловського у Білгороді розстріляно, Микола Борецький після тривалих поневірянь помер, ймовірно, у таборі (принаймні у 1937 р. його іще живим застав колишній член ВПЦР регент Софійського собору Дмитро Ходзицький).

У справі дослідження та публікації документів УАПЦ, зокрема репресивної політики радянської влади проти діячів цієї Церкви, вже чимало зробили науковці в Україні[7].

---

[6] На сьогодні віднайдено тільки останні архівно-кримінальні справи, які було заведено у 1937 р. Див. довідки на митрополитів УАПЦ Василя Липківського та Миколу Борецького.

[7] *Білокінь С.* Розстрільна справа архієпископів УАПЦ Володимира Самборського та Юрія Міхновського // Розбудова держави. – 1993. – № 3; *Його ж:* «Ламали саму людську суб-

В середовищі української діаспори публікації документів і матеріалів з історії УАПЦ, а також свідчення про репресії 1920–1930-х рр., виходили друком в основному в післявоєнний період, коли були живі свідки і учасники тих подій[8]. В подальші роки цей запал посту-

---

станцію» [Про архієп. Юрія Міховського] // Людина і світ. – 1993. – № 2/3; № 4/5. – С. 43–46; Літопис голготи України. – Т. 1. Спогади політв'язнів, репресованих і переслідуваних. – Львів, 1993; Т. 2. Репресована Церква. – Дрогобич, 1994; Мученики за віру: Біогр. дані служителів культу Вінниц. єпархії і репрес. в роки сталінізму. – Вінниця: Держ. обл. вид-во «Вінниця», 1993; *Його ж:* Хресний шлях Архієпископа Олександра Ярещенка: [Сталін. репресії проти діячів УАПЦ на Харківщині, 1926 р.]. // Розбудова держави. – 1993. – № 10; *Його ж:* Винищення українського духівництва у 1930-х роках // Другий Міжнар. конгрес україністів (Львів, 22–28 серп. 1993 р.): Доп. і повідомл. Історія, ч. 2 / Міжнар. асоц. україністів. АН України; Упор.: Я. Ісаєвич, Я. Грицак. – Львів, 1994; *Зінченко А.* Визволитись вірою: Життя і діяння Митрополита Василя Липківського. – К.: Дніпро, 1997. – 256 с.; *Новицький П.* Переслідування Української автокефальної православної церкви на Вінниччині в 1934–1935 рр. // Тези доповідей і повідомлень сімнадцятої Вінницької обл. істор.-краєзн. конф., 18 верес. 1997 р. – Вінниця, 1997; Релігійно-церковні процеси періоду радянського тоталітаризму // Історія релігії в Україні: Навч. посіб. / За ред. А. Колодного, П. Яроцького / НАН України. Ін-т філософії ім. Г. Сковороди. – К., 1999; *Жилюк С.* Червоний терор проти духовенства і віруючих на Східній Волині (Житомирщині) у 20-х–30-х роках XX ст.: Арх. док. та мат-ли. – Рівне: Волин. обереги, 2003; *Киридон А.* Агонія сподівань: взаємини Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ) і радянської влади в середині 1920-х років // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту: Зб. наук. пр. Серія «Філософія». – Чернівці: Рута, 2005; *Її ж:* Джерела з історії Української Православної Церкви (1930–1936 рр.): спроба реконструкції // Історична пам'ять: Наук. зб. – Полтава: АСМІ, 2004. – № 2 та ін.

[8] *Явдась М.* Українська Автокефальна Православна Церква: Документи для історії Української Автокефальної Православної Церкви. – Мюнхен-Інгольштадт: Вид. Краєвої Ради

пово вичерпався і останнім часом такого типу видань практично не з'являлося.

Окремо слід відзначити видання документів і матеріалів християнського самвидаву України, яке вийшло друком з благословіння митрополита Мстислава (Скрипника) у Канаді в 1987 р. завдяки Українському видавництву «Смолоскип» ім. В. Симоненка та Видавничому фонду Комітету побудови пам'ятника св. п. митр. Василеві Липківському[9].

Емігрантами з України після Другої світової війни було вивезено цінні матеріали про репресованих діячів УАПЦ міжвоєнного періоду. Вони поповнювалися повідомленнями з радянської України про утиски православних, заслання та репресії, руйнування церковних святинь. Щоправда, через труднощі отримання необхідної інформації у США і Канаді, а також високий рівень засекреченості документів у СРСР, відомості про частину ієрархів, священиків та вірних УАПЦ у збірнику «Мартирологія Українських Церков» є неповними[10]. Незважаючи на це, збірник мав вагоме значення для відродження в українській історіографії вивчення забороненої раніше теми історії УАПЦ.

У Галузевому державному архіві Служби безпеки України зберігаються архівні кримінальні справи, свого часу порушені проти ієрархів, священно- і церковнодіяч

У.А.П.Ц. у Федеральній Республіці Німеччині, 1956; Митрополит Василь Липківський. Історія Української Православної Церкви. Розділ VII: Відродження Української Церкви. – Вінніпег: Вид. накладом фундації Івана Грищука, 1961; *Бурко Д., протопресвітер*. Українська Автокефальна Православна Церква – вічне джерело життя. – Саут-Бавнд-Брук, Н. Дж., США, 1988 та ін.

[9] Мартирологія Українських Церков: У 4-х т. – Т. І. Українська православна церква: Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Балтимор, Торонто: Українське в-во «Смолоскип» ім. В. Симоненка, 1987. – 1207 с.

[10] Стан і втрати УАПЦ та інших Православних церков на землях України: Реєстри. Статистика. 1913–1986 рр. // Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 895–990.

ячів УАПЦ та інших осіб, причетних до її діяльності у 1920-ті–1930-ті рр. Архівно-кримінальні справи, навіть при тому обсязі документів, що збереглись, дають змогу зрозуміти механіку відкритого і таємного застосування норм радянського законодавства щодо Церкви, передусім тих церковних напрямків, які називали себе православними. Архівні документи свідчать про наполегливу діяльність ДПУ в церковному середовищі, спрямовану на організацію розколів в УАПЦ, а наприкінці 1930-х рр. і на знищення цієї Церкви.

В Україні однією з останніх публікацій джерел з історії церковно-державних взаємин УАПЦ і карних органів в Україні є добірки документів ГДА СБУ, опубліковані у 2005–2006 рр.[11]. Частково біографічні відомості про діячів УАПЦ вміщено у виданні документів і матеріалів Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 17–30 жовтня 1927 р., яке було здійснено Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України[12], та у спецвипуску науково-документального видання «З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ»[13].

В обох виданнях було використано одночасно інформації з діаспорних документальних та періодичних видань,

---

[11] Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938). За документами Галузевого державного архіву Служби безпеки України // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ / Упор.: І. Бухарєва, С. Кокін, І. Преловська, Г. Смирнов. – К., 2005. – №1/2 (24/25). – Ч. 1; К., 2006. – № 1/2 (26/27). – Ч. 2.

[12] Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ 17–30 жовтня 1927 р.: Документи і матеріали. Серія «Джерела з історії Церкви в Україні», кн. 2 / Упор. С. Білокінь, І. Преловська, І. Старовойтенко. – К.: Оранта, 2007. – 698 с.

[13] Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2 – С. 311–328.

архівних документів і матеріалів з інших архівів, а також доповнено біографічні відомості про діячів УАПЦ з матеріалів архівно-кримінальних справ ГДА СБУ. Водночас існує нагальна потреба подальшого поглиблення досліджень діяльності УАПЦ, уточнення життєписів діячів та активістів цієї Церкви, які в різні роки були репресовані.

Основним джерелом для написання біографічних довідок (статей) про архієреїв, священно- і церковнослужителів та активних членів релігійних громад УАПЦ (з 1930 р. – УПЦ) стали архівні кримінальні справи, які зберігаються у фонді № 6 «Кримінальні справи на реабілітованих осіб» Галузевого державного архіву СБ України.

Для написання довідника використані також архівні кримінальні справи Борецького Миколи Миколайовича, Липківського Василя Костянтиновича та Чехівського Володимира Мусійовича, передані до Центрального державного архіву громадських об'єднань (ЦДАГО) України згідно з Указом Президії Верховної Ради України від 9 вересня 1991 р. «Про передачу архівних документів Комітету державної безпеки України до державних архівів республіки».

Загалом впродовж 1990-х рр. з ГДА СБУ до ЦДАГО України було передано сотні архівних кримінальних справ реабілітованих жертв сталінських репресій, але частина цих справ досі зберігається у фондах ГДА СБУ. Подальший пошук архівних кримінальних справ репресованих діячів УАПЦ дасть змогу розширити коло досі маловідомих персоналій, з'ясувати обставини останніх років діяльності цієї Церкви, дослідити хід розгортання політичних репресій в тогочасному суспільстві, побачити специфіку формування обвинувальних висновків проти церковних діячів у 1920-ті роки та залежність таких формулювань від політики СРСР у 1930-х рр.

При вивченні архівно-кримінальних справ виявилося, що через обставини ведення слідства і відповідного оформлення документів дуже важко встановити приналежність деяких осіб до УАПЦ. Причина полягає в тому,

що обновленська Церква в Україні в міжвоєнний період також проголосила автокефалію і так само називала себе «Українською».

У матеріалах справ не завжди зафіксовано, що йдеться саме про священика УАПЦ. Слідчі часто зазначали: «православний священик», «православний піп», «служитель релігійного культу», «колишній священнослужитель», і для того, щоб з'ясувати, до якої конфесії належить заарештований священик, та стверджувати, що йдеться саме про священика УАПЦ, було залучено інформацію з опублікованих наукових джерел.

Складнощі виникали, коли йшлося про священиків, які за різних обставин перейшли до іншої гілки православ'я або зреклися сану і працювали поза Церквою. У таких випадках, тільки ретельно вивчивши сукупність документів справи, можна встановити, що обвинувачення висувалося саме за релігійну діяльність.

Важливе значення для уточнення іноді дуже обмежених даних про осіб, репресованих за приналежність до УАПЦ, має канцелярський архів Всеукраїнської православної церковної ради, керівного органу УАПЦ за весь період її існування, в якому зберігалися особові справи її діячів до остаточної ліквідації цієї канцелярії у 1929 р. напередодні процесу «Спілки визволення України». Документальні матеріали з цього архіву дають можливість уточнити біографічні дані багатьох діячів УАПЦ.

Пропонований довідник систематизований за алфавітним принципом і містить 86 біографічних довідок про репресованих митрополитів, єпископів, священиків, дияконів, псаломщиків та активних членів релігійних громад УАПЦ, в тому числі й тих, хто після «самоліквідації» цієї Церкви у 1930 р. перейшов на служіння у новоутворену Українську Православну Церкву.

Основою біографічних довідок є документи процесуального та непроцесуального характеру – ордери та постанови про проведення арешту й обшуку, постанови про початок слідства, анкети та автобіографії заарештованих,

протоколи допитів обвинувачених та свідків, документи, отримані з інших установ та організацій під час провадження справи, обвинувальні висновки у справі, рішення судів, трійок, особливих нарад, заяви та касаційні скарги засуджених та їхніх родичів.

У деяких справах наявні документи, конфісковані в обвинувачених під час арешту, – реєстраційні картки служителів культу, особисті посвідчення, листування, відозви, фотокартки, нотатки.

Для написання довідок використовувалися також висновки про реабілітацію та контрольно-наглядові матеріали, які долучалися до справ з другої половини 1950-х рр. у разі надходження запитів від рідних або під час проведення додаткових слідчих дій з метою реабілітації. Найбільш інформативними із зазначених видів документів є автобіографії, реєстраційні картки служителів релігійного культу та протоколи допитів, в яких викладено біографії обвинувачених, хоча не в кожній справі наявні такі важливі біографічні джерела.

Заголовок кожної біографічної статті – це прізвище, ім'я та по батькові репресованого. Далі довідку можна умовно поділити на три інформаційні блоки. Перший блок містить інформацію про встановлені дату та місце народження, соціальне походження, освіту, сімейний стан та близьких родичів репресованого.

Другий блок висвітлює у хронологічній послідовності життєвий шлях (навчання, службу в арміях, участь у громадських об'єднаннях та партіях, місця роботи, особисте життя) та служіння в Церкві (висвята, місця служби та характер діяльності, участь у Соборах).

У третьому блоці зазначено, коли і яким органом заарештовано особу, за якими статтями Кримінального кодексу обвинувачувалася, дату засудження, назву судового або позасудового органу, рішенням якого засуджено, міру покарання. У разі наявності вказувалися відомості про місце відбування покарання, про виконання вироків та подальшу долю репресованого. Наприкінці довідки вказано дату реабілітації.

Текст біографічних довідок супроводжується текстуальними примітками, в яких наведено додаткові відомості, почерпнуті з архівно-кримінальних справ та наукових видань. При цьому обов'язково називається джерело, з якого взято інформацію.

У довіднику коментуються різночитання, наявні в матеріалах справи, нерозбірливо зазначені відомості, особливості датування арештів.

Наприкінці біографічної статті курсивом виділено відомості про наявність у справі автографів, власноручно записаних священиками показань під час допитів, нотаток, листів, довідок, виданих різними установами та організаціями, фотокарток, газетних статей, особистих документів (паспортів, трудових книжок, посвідчень).

У архівній легенді вказано архів, номер фонду, номер архівної кримінальної справи, у багатотомних справах – номер тому, в деяких випадках – аркуші документів, які стали підставою для написання довідки.

Упорядниками укладено список скорочень. Окремо публікуються копії документів з архівно-кримінальних справ, а також віднайдені фотокартки, більшість з яких друкується вперше.

Історичну частину вступної статті написала кандидат історичних наук І. М. Преловська (Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України), археографічну – наукові співробітники ГДА СБУ І. В. Бухарєва та В. М. Окіпнюк.

Підготовку довідника здійснено у рамках планової тематичної розробки архівних фондів ГДА СБУ під загальним керівництвом начальника архіву, кандидата історичних наук С. А. Кокіна.

Упорядники висловлюють подяку співробітникам ГДА СБУ та секторів архівного забезпечення регіональних органів СБУ, які брали активну участь у пошуку та виявленні документів, а також співробітникам Центрального державного архіву громадських об'єднань України за надані матеріали та плідну співпрацю.

1. АВРАМОВ Іван Миколайович

20 березня 1882 р. н., уродженець м. Глобине на Полтавщині, українець, з родини священика, освіта вища. Дружина – Дар'я Маркелівна.

До 1935 р. – священик УАПЦ (з грудня 1930 р. – УПЦ). У 1935 р. засуджений на 3 роки позбавлення волі за несплату державного податку. Після відбуття покарання проживав у м. Полтаві, працював конюхом у місцевому комунгоспі.

16 грудня 1937 р. заарештований Полтавським обласним управлінням НКВС УРСР. Обвинувачувався у проведенні «антирадянської агітації», зокрема проти державних позик. На час арешту працював різноробочим на складі комунгоспу, проживав у м. Полтаві, Репалівський Яр, 38.

27 грудня 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР до розстрілу з конфіскацією майна. Утримувався у в'язниці м. Полтави. Вирок виконано 29 грудня 1937 р.

14 листопада 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75993-фп.

2. АРТЕМЕНКО Григорій Юхимович

1891 р. н., уродженець х. Пузирі на Лубенщині (на час арешту – Оболонського району Лубенського округу), українець, із незаможної селянської родини, освіта початкова. Неодружений.

Після закінчення двокласної школи[1] працював у монастирі різноробочим. У 1912 р. служив у царській армії

---

[1] Двокласні учительські школи – чоловічі та жіночі навчальні заклади в дореволюційній Росії, де протягом трьох років готували учителів для шкіл грамоти; відкривалися з дозволу училищної ради при Синоді та утримувались на його кошти. До шкіл приймали підлітків православної віри з освітою в обсязі однокласної церковнопарафіяльної та початкової

у 452-му Кролевецькому полку. Демобілізувався у чині унтер-офіцера[1]. З 1918 р. до 1921 р. працював у господарстві свого брата Артеменка Юхима Юхимовича у с. Пузирі на Лубенщині.

З 1921 р. – священик УАПЦ у с. Вищий Булатець на Лубенщині.

19 жовтня 1929 р. заарештований Лубенським відділом ДПУ УСРР.

2 лютого 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10, ч. 2 КК УСРР до найвищої міри покарання.

9 серпня 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75995-фп.

3. БИКОВЕЦЬ Костянтин Петрович

20 травня 1898 р. н., уродженець с. Райгородка (тепер – Новоайдарського району Луганської області), українець, з родини священика. Дружина – Олександра Артемівна, син – Олександр[2]. Брати – Іван, священнослужитель (на час арешту брата проживав у с. Нижнім Тошківського району Донецької області); Леонід, проживав у м. Харкові, працював на велозаводі; сестра – Надія, проживала у Харкові.

У 1918 р. закінчив Харківську духовну семінарію, а пізніше – Харківський університет. У 1922 р. висвяче-

---

школи. Особливої уваги надавалося релігійному вихованню. До двокласних учительських шкіл прикріплялися однокласні церковнопарафіяльні школи, в яких майбутні учителі проводили свої перші уроки. Двокласні учительські школи припинили своє існування у 1918 р.

[1] У протоколах допиту (арк. 14–15) є відомості про те, що мав офіцерське звання, але приховував цей факт.

[2] Биковець Олександр Костянтинович проживав у м. Детройті (США), у 1993 р. звертався до УСБУ в Полтавській області з проханням надати йому довідку про реабілітацію та відомості про долю батька.

ний у священики УАПЦ. Благовісник і організатор парафій УАПЦ на Полтавщині. Служив у Миколаївській церкві с. Мала Перещепина, яку було зачинено у 1935 р.

7 вересня 1937 р. заарештований Новосанжарським районним відділом НКВС УРСР. Обвинувачувався в антирадянській діяльності, організації виступів колгоспників за відкриття церкви та агітації колгоспників реєструватися віруючими під час перепису 1937 р. На час арешту разом із сім'єю проживав у с. Мала Перещепина Новосанжарського району Полтавської області.

1 жовтня 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Харківській області засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР до найвищої міри покарання з конфіскацію майна. Вирок виконано 27 жовтня 1937 року[1].

19 червня 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75997-фп.

4. БІЛИК Володимир Михайлович

1879 р. н., уродженець м. Угнів Рава-Руського повіту на Галичині (тепер – Сокальського району Львівської області), українець, до 1918 р. – австрійський підданий, із родини службовців, колишній член партії християнських соціалістів, освіта вища. Дружина – Марія Іванівна, 1895 р. н., дочки – Олена, 1923 р. н., Марія, 1925 р. н., Валентина, 1927 р. н. та Ірина, 1931 р. н.

З 1930 р. – священик церкви в с. Широка Долина Великобагачанського району Полтавського округу. Благовісник і організатор парафій УАПЦ.

29 березня 1935 р. заарештований Великобагачанським районним відділом НКВС УСРР. Обвинувачувався в систематичному проведенні у 1933–1935 рр. «контрреволюційної антирадянської агітації націоналістичного змісту».

---

[1] В опублікованій довідці – 1937 рік. Див.: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 953–954.

6 жовтня 1935 р. Харківським обласним судом засуджений за ст. 54-10, ч. 2 КК УСРР до 5 років позбавлення волі.

27 червня 1995 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75998-фп.

5. БОГДАНОВИЧ Андрій Петрович

1880 р. н., уродженець с. Велика Багачка на Полтавщині (тепер – Великобагачанського району Полтавської області), українець, із духовенства, освіта середня. Дружина – Нікуліна Марія Феофілівна. Дочка – Ганна, 1925 р. н.[1].

У 1918 р. мобілізований до армії О. Колчака, де служив капеланом. У 1920 р. у м. Барнаулі заарештований ЧК та засуджений за службу у О. Колчака до 5 років концтабору, де провів 8 місяців.

Після повернення в Україну приєднався до УАПЦ. Служив священиком у різних селах на Лубенщині: до 1931 р. – у с. Сенча Сенчанського району, з серпня 1931 р. – у с. Хорошки Лубенського району, з лютого 1932 р. – у с. Шеки Лубенського району. За свідченнями священика Кривчуна М. М.[2], 7 липня 1932 р. на засіданні Лубенської єпархіальної церковної ради УАПЦ за участю митрополита Івана Павловського було прийнято постанову про виключення Богдановича А. П. зі складу духівництва Лубенської єпархії «через вороже ставлення до УПЦ та ВПЦР та за дії, що ганьблять духівництво та Церкву»[3].

1 грудня 1932 р. допитаний уповноваженим СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР як обвинувача-

---

[1] Дружина та дочка мешкали в с. Сенча Чорнухинського району, із контексту документів можна припустити, що станом на 1932 р. Богданович А. П. був розлучений.

[2] Див. довідку на М. М. Кривчуна на стор. 56.

[3] Свідчення Кривчуна М. М. від 31 грудня 1932 р. (арк. 103, 104).

ний. 12 грудня 1932 р. СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР виніс постанову про початок слідства, пред'явлення обвинувачення та утримання під вартою Богдановича А. П. як «причетного до контрреволюційної організації, що ставила за мету повалення радянської влади шляхом озброєного повстання» (ст. 54-11 КК УСРР).

5 квітня 1933 р. постановою Харківського обласного відділу ДПУ УСРР за недоведеністю обвинувачення слідство було припинено, з-під варти звільнений.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп.

6. БОДЯ Андрій Адамович

27 листопада 1893 р. н., уродженець с. Стрижівка (тепер – Коростишівського району Житомирської області), українець, з родини селян-середняків, освіта початкова. Брат – Прокопій Адамович. Дружина – Феодосія Тимофіївна, 1898 р. н., дочка – Софія, 1924 р. н., сини – Віктор, 1930 р. н., Анатолій, 1932 р. н., Михайло, 1936 р. н.

З 1925 до 1934 р. – священик УАПЦ, служив у церквах на Житомирщині. До 1926 р. – у с. Молотьки Ярунського району, у 1928 р. – у с. Осівці Брусилівського району та с. Студениці Коростишівського району, з 1929 р. – на Мальованці у м. Житомирі. У 1930 р. повернувся до с. Молотьки Ярунського району. У 1932 р. переїхав до с. Луки Троянівського району, того ж 1932 р. повернуся до с. Осівці Брусилівського району, де працював до 1933 р. Працюючи у с. Студениця Коростишівського району, одночасно заміщав священика у с. Стрижівка цього ж району.

1 червня 1938 р. заарештований Коростишівським районним відділенням НКВС УРСР. Обвинувачувався за ст. 54-10 КК УРСР у «проведенні контрреволюційної діяльності, спрямованої проти радянської влади та колгоспного ладу». Утримувався у в'язниці м. Житомира. До арешту працював листоношею 39-го поштового відділення в м. Києві.

28 лютого 1939 р. засуджений судовою колегією Житомирського обласного суду за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР до 10 років виправно-трудових робіт з обмеженням у правах на 5 років.

10 листопада 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75651-фп.

7. БОРЕЦЬКИЙ Микола Миколайович

1879 р. н., уродженець с. Сарни (на час арештів – Уманського округу) на Київщині, українець, з родини священика, освіта середня духовна. Удівець. Сестра – Віра Миколаївна Якубовська.

Рано втратив батька, разом із старшою сестрою виховувався матір'ю. З 9 років навчався в Уманському духовному училищі. У 1901 р. закінчив Київську духовну семінарію. Після закінчення дворічних педагогічних курсів у м. Харкові викладав в учительській школі у с. Кирилівці Звенигородського повіту на Київщині. У 1904 р. висвячений у священики. Служив у м. Гайсині на Поділлі. З 1914 р. – капелан 259-го піхотного полку та благочинний 65-ї дивізії. У грудні 1922 р. висвячений митрополитом Василем Липківським та єпископом Костянтином Малюшкевичем в єпископи УАПЦ Гайсинської округи[1]. На Другому Всеукраїнському Православному Церковному Соборі УАПЦ 17–30 жовтня 1927 р. обраний митрополитом УАПЦ. 1927–1930 рр. – митрополит УАПЦ. 28–29 січня 1930 р. був головою Першого «надзвичайного» церковного Собору, де підписав «акт самоліквідації» УАПЦ[2].

---

[1] Йдеться про церковну округу, а не про адміністративно-територіальну одиницю.

[2] Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 943; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 636; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 312–313.

24 березня 1930 р. заарештований ДПУ УСРР. Обвинувачувався за ст. 54-10 КК УСРР у тому, що як священик УАПЦ у 1929–1930 рр. систематично виступав з антирадянськими проповідями під час церковних богослужінь у церквах м. Києва та інших міст. Звільнений під підписку про невиїзд.

17 червня 1930 р. вдруге заарештований ДПУ УСРР. На час арешту проживав у м. Києві, Федорівський провулок, 12, кв. 2.

4 липня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений до 8 років позбавлення волі. Покарання відбував на Соловках, помер у таборі в 1937 р.[1].

16 листопада 1989 р. реабілітований.

У справі міститься рукописна копія протоколу засідання Ради уповноважених Київської Михайлівської парафії, що відбулася 17 грудня 1929 р.; наявні також машинописні копії протоколів засідання президії ВПЦР від 20 та 25 грудня 1929 р., відозва Миколи Борецького до всіх парафій УАПЦ від 12 березня 1930 р. та 5 рукописних промов (на Тарасове свято, в неділю Страшного Суду та ін.)[2].

ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 53280-фп.

---

[1] Д. М. Ходзицький свідчив про свою зустріч з Миколою Борецьким у таборі в 1937 р. під час відбування першого заслання.

[2] Часткова публікація цих текстів промов та їх джерелознавчий аналіз див.: *Преловська І.* Матеріали архівно-слідчої справи митрополита УАПЦ Миколая Борецького про останні богослужіння в Києво-Михайлівському Золотоверхому соборі 1929–1930 рр. // Київ і кияни: М-ли щорічної наук.-практ. конф. Зб. тез та доповідей, м. Київ, 18 грудня 2008. – К., 2008. – Вип. 8. – С. 115–120; *Її ж.* Документальні матеріали з історії соборної діяльності Української автокефальної православної церкви (УАПЦ) (1921–1930) – Української православної церкви (УПЦ) (1930–1937): спроба джерелознавчого аналізу. – С. 127–158.

8. БУТКО Іван Омелянович

30 січня 1898 р. н., уродженець м. Переяслав (тепер – Переяслав-Хмельницький Київської області), українець, з родини ремісника, освіта середня. Дружина – Олександра Петрівна, син – Володимир, 1925 р. н.

У 1917 р. закінчив у м. Миргороді художньо-промислову школу, працював учителем малювання в м. Переяславі. У 1921 р. увійшов до складу повстанського комітету з боротьби за самостійну Україну. Після громадянської війни переїхав до с. Витачів на Переяславщині, де вчителював його рідний брат – Прокіп Омелянович Бутко. За порадою брата залишив професію учителя і став дияконом УАПЦ. Згодом єпископ Переяславський Володимир Дахівник-Дахівський[1] висвятив його у священики УАПЦ. У 1924 р. перейшов працювати в с. Гайшин на Переяславщині[2]. У 1929 р. служив у Софійському соборі м. Києва. З 1930 до 1934 рр. – в одному з храмів м. Бориспіль під Києвом. Захоплювався аматорським фотографуванням. У 1934 р. зрікся церковного сану і працював фотографом. Мешкав у с. Нова Басань Бобровицького району Чернігівської області.

1 квітня 1939 р. заарештований Новобасанським районним відділом НКВС УРСР. Утримувався спочатку у Ніжинській в'язниці, а згодом у Лук'янівській в'язниці м. Києва.

Обвинувачувався за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР у «систематичному проведенні антирадянської агітації націоналістичного змісту».

---

[1] Дахівник-Дахівський Володимир Опанасович – єпископ УАПЦ Переяславський (з січня 1922), пізніше Тульчинський (1927–1930). Див.: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 948; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 636; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 315.

[2] Замість нього священиком у церкву с. Витачів призначений його брат Прокіп Омелянович. Служив у церкві до 1934 р. та був заарештований органами НКВС.

9 червня 1939 р. Київським обласним судом засуджений до 8 років позбавлення волі у виправно-трудових таборах та 5 років позбавлення прав.

13 червня 1939 р. подавав до Верховного суду УРСР касаційну скаргу на вирок Київського обласного суду від 9 червня 1939 р.

17 листопада 1939 р. рішенням Верховного суду УРСР був виправданий.

У архівній справі містяться дві фотокартки – фотокартка Бутка І. О. та групове зображення духівництва разом із єпископом Володимиром Самборським.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75983-фп.

9. ВАКУЛЕНКО Іван Маркович

1903 р. н., уродженець с. Худоліївка Лубенського округу (тепер – Семенівського району Полтавської області), українець, з родини священика, освіта середня. До 1921 р. був членом комуністичної партії. Дружина – Ніна Яківна, 1901 р. н. Дочки – Ганна, 1923 р. н. та Оришка, 1925 р. н.

Закінчив Лубенську гімназію. У 1921 р. висвячений у священики УАПЦ. Служив в с. Кибинці та с. Ярмаки на Миргородщині. Пізніше переїхав до с. Градизьк Глобинського району Кременчуцького округу, де служив у місцевій Свято-Троїцькій церкві.

17 вересня 1929 р. заарештований Кременчуцьким відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у проведенні контрреволюційної агітації, спрямованої на налаштування українських селян проти радянської влади та на дискредитацію радянської школи.

4 лютого 1930 р. засуджений судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР за ст. 54-11 КК УСРР до розстрілу. Вирок виконано 15 лютого 1930 р.

31 жовтня 1989 р. реабілітований[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75999-фп.

[1] Існує довідка про нього, яка містить іншу інформацію: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 955.

10. ВАЩЕНКО Василь Семенович

5 березня 1903 р. н., уродженець с. Козлівка Чорнухинської волості Лохвицького повіту Полтавської губернії (тепер – с. Кізлівка Чорнухинського району Полтавської області), українець, освіта початкова. Дружина – Єлизавета Костівна, 1910 р. н. Дочки – Лілія, 1930 р. н., і Тамара, 1937 р. н.

Займався хліборобством, був членом колгоспу «Перемога» Харсиківської сільради Чорнухинського району. У 1927–1929 рр. служив дияконом УАПЦ у м. Чорнухи. На час арешту проживав у с. Харсики Чорнухинського району Полтавської області.

15 жовтня 1937 р. заарештований Чорнухинським районним відділенням НКВС УРСР. Утримувався у в'язниці м. Лубни. Обвинувачувався у проведенні контрреволюційної агітації за відокремлення України від Радянського Союзу.

13 листопада 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР засуджений до 10 років позбавлення волі. Після відбуття покарання проживав у м. Норильську Красноярського краю на вул. Полярній, 5, кв. 11 та працював за вільним наймом.

У 1955 р. справа за скаргою Ващенка В. С. переглядалася, але у реабілітації було відмовлено.

11 квітня 1989 р. реабілітований.

У справі міститься заява Ващенка В. С. на ім'я голови Президії Верховної Ради СРСР з проханням про реабілітацію (17 листопада 1955 р., автограф).

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76002-фп.

11. ВАЩЕНКО Іван Іванович

21 вересня 1899 р. н., уродженець м. Чорнухи на Полтавщині (на час арешту – Чорнухинського району Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта початкова. Дружина – Марія Леонтіївна, 1900 р. н.,

син – Дмитро, 1922 р. н., дочки – Галина, 1924 р. н., Катерина, 1925 р. н. та Ніна, 1937 р. н.

Мешкав у м. Чорнухи на Полтавщині. До 1917 р. мав заможне господарство: 6 десятин землі, робочу та племінну худобу, сільськогосподарське знаряддя. Працював рахівником заготівельної контори Чорнухинської райспоживспілки. Організував «п'ятидесятку» та сприяв відкриттю парафії УАПЦ у м. Чорнухи. Висвячений у диякони УАПЦ. У 1928 р. був засуджений за невиконання плану хлібозаготівель до 6 місяців примусової праці.

15 жовтня 1937 р. заарештований Чорнухинським районним відділенням НКВС УРСР. Утримувався у в'язниці м. Лубни. Обвинувачувався у проведенні контрреволюційної агітації.

13 листопада 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР засуджений до 10 років позбавлення волі.

11 квітня 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76002-фп.

12. ВЕДЮК Юхим Родіонович

1883 р. н., уродженець с. Жуківка на Полтавщині (на час арешту – Машівського району Полтавського округу), українець, малоосвічений. Дружина – Євдокія Антонівна, 1874 р. н., син – Василь, 1908 р. н.[1].

У 1905–1906 рр. служив на Кавказі рядовим 81-го піхотного полку. Був членом партії есерів. По військових частинах та серед населення м. Владикавказа розповсюджував прокламації есерів. У 1907 р. був демобілізований через хворобу. Повернувся до с. Жуківка Машівського району Полтавського округу, де займався хліборобством. Був членом районного комітету партії

[1] В анкеті зазначено, що «сім'я складалася з 5-ти душ», проте інші відомості про дітей відсутні.

есерів. Брав участь у повстанні проти гетьмана П. Скоропадського. Підтримував політику УНР.

До 1925 р. входив до автокефальної громади с. Жуківка. У 1925–1926 рр. – очолював парафіяльну церковну раду. Неодноразово у церковних справах їздив до Полтави, де зустрічався з головою окружної церковної ради Іваном Тараном.

22 грудня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у причетності до контрреволюційного куркульсько-петлюрівського об'єднання.

11 березня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР за ст.ст. 16, 54-2, 54-10, 54-11 КК УСРР засуджений до розстрілу.

22 листопада 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76022-фп.

13. ВЕРЕЩАКА Іван Григорович

1905 р. н., уродженець с. Хвощівка на Полтавщині (тепер – Хорольського району Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта середня. Батько – Григорій Петрович, 1879 р. н., брати – Кирило, 1899 р. н., Федір, 1903 р. н., та Степан, 1909 р. н. Дружина – Марфа Іллівна, 1907 р. н.

У 1923 р. закінчив семирічну школу в с. Горошине Оболонського району Лубенського округу. Вступив до будівельного технікуму м. Лубни, де провчився один рік та через складне матеріальне становище змушений був припинити навчання. У 1925 р. прийнятий служником до Лубенського Свято-Іванівського кафедрального собору (на той час настоятелем собору був Сергій Сосновський). У 1926 р. висвячений у диякони. У червні 1927 р. Лубенським архієпископом УАПЦ Йосипом Оксіюком висвячений у священики. До літа 1929 р. служив у с. Чутівка Оржицького району, до вересня 1930 р. – у с. Худоліївка Оболонського району. 25 вересня 1925 р. мобілізований та направлений на роботи з турбінобудування до

м. Харкова. У червні 1931 р., через тяжку хворобу, припинив роботу в Харкові. У червні 1932 р. був призначений священиком УПЦ у с. Луки Лубенського району, де працював до лютого 1933 р. У лютому переведений до с. Засулля Лубенського району, де мешкав до арешту.

21 березня 1933 р. заарештований Харківським обласним відділом ДПУ УСРР «за приналежність до контрреволюційної організації».

4 липня 1933 р. засуджений особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР за ст. 54-11 КК УРСР до заслання у Казахстан терміном на 3 роки.

8 серпня 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76006-фп.

14. ВОЙЦЕХ Григорій Євтихійович

8 січня 1877 р. н., уродженець м. Мена на Чернігівщині, українець, із незаможної селянської родини[1], освіта початкова. Неодружений.

Кравець, кустар-одинак. У 1905 р. входив до партії есерів. У 1923 р. був ініціатором організації парафії УАПЦ у м. Мена. Упродовж року очолював місцеву церковну раду. Надалі був рядовим членом громади та співав у церковному хорі.

14 квітня 1938 р. заарештований Менським районним відділом НКВС УРСР. Обвинувачувався у причетності до антирадянської націоналістичної організації та проведенні контрреволюційної роботи серед населення.

16 лютого 1939 р. Чернігівським обласним судом на підставі ст. 54-10, ч. 2 КК УРСР засуджений до 5 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 2 роки.

31 серпня 1992 р. реабілітований.

У справі зберігаються посвідка особи та паспорт Войцеха Г. Є.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75982-фп.

---

[1] За іншими документами «з козаків».

15. ВОРОНЕНКО Никифор Романович

10 лютого 1903 р. н., уродженець с. Сорочинці[1] на Миргородщині (нині – Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта середня. Дружина – Олександра Павлівна, 1905 р. н., дочка – Зінаїда, 1927 р. н., син – Григорій, 1937 р. н.

З 1920 р. брав участь у діяльності товариства «Просвіта». До УАПЦ приєднався у 1924 р. Священик с. Литвяки Лубенського району. У 1930–1931 рр. як тиловий ополченець мобілізований для роботи на турбінному заводі у м. Харкові. У березні 1932 р. повернувся до с. Литвяки.

27 листопада 1932 р. заарештований Лубенським райвідділом ДПУ УСРР як «член контрреволюційної організації, що ставила за мету повалення радянської влади шляхом збройного повстання». 10 грудня 1932 р. звільнений під підписку про невиїзд.

5 травня 1938 р. заарештований Лубенським райвідділом НКВС УРСР. На час арешту проживав у м. Лубни, вул. Пролетарська, 15 та працював помічником бухгалтера технікуму лікарських рослин.

7 травня 1938 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст.ст. 54-10, ч. 1, 54-11 КК УРСР до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 4 червня 1938 р.

13 серпня 1958 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76000-фп; Спр. 76013-фп. – Арк. 43, 44, 46, 66, 71.

16. ВОСКОБОЙНИК Іван Іванович

1 лютого 1900 р. н., уродженець м. Миргород на Полтавщині, українець, із заможної селянської родини, освіта середня. Дружина – Олександра Василівна, 1904 р. н., син – Всеволод, 1924 р. н., дочка – Ольга, 1926 р. н.

---

[1] Так у документах, очевидно, йдеться про с. Великі Сорочинці Миргородського району Полтавської області.

У 1919 р. закінчив гімназію в Миргороді. У серпні 1919 р. мобілізований до армії А. Денікіна, де служив рядовим. З вересня 1920 р. навчався у військово-фельдшерській школі. У 1921 р. заарештований миргородським політбюро[1] «за службу у білих». У 1923 р. був заарештований на 2 місяці за участь у контрреволюційній організації. З 1923 р. служив другим священиком у Воскресенському соборі м. Миргорода. Через рік перейшов служити у с. Великі Сорочинці[2]. У 1930 р. залишив церковну службу. Працював фельдшером, рахівником та кочегаром.

18 лютого 1938 р. заарештований Миргородським райвідділом НКВС УРСР. На час арешту працював на Миргородському маслозаводі.

23 квітня 1938 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст.ст. 54-10, ч. 1, 54-11, 54-8 КК УРСР до вищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 2 червня 1938 р.

2 листопада 1959 р. реабілітований[3].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75687-фп.

17. ГАРМАШ Григорій Данилович

29 січня 1878 р. н., уродженець с. Великі Будища (тепер – Диканського району Полтавської області), українець, із родини селян-середняків, освіта початкова. Дружина – Дар'я Макарівна, 1874 р. н., сини – Ілля, 1908 р. н., Григорій, 1910 р. н., та Микола, 1911 р. н.[4].

---

[1] Політбюро існували при повітовій міліції і підпорядковувались ЧК (Надзвичайній комісії по боротьбі з контрреволюцією, спекуляцією, злочинами за посадою і бандитизмом).

[2] Ці відомості містяться в архівній кримінальній справі на священика Явтушенка С. Т., який у 1923 р. був настоятелем Воскресенського собору м. Миргорода (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76038-фп. – Арк. 9, 13).*

[3] Існує довідка про нього, яка містить іншу інформацію: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 956.

[4] На час арешту батька Ілля працював у колгоспі, Григорій та Микола – на Московсько-Київській залізниці (за даними анкети заарештованого, *арк. 16*).

З 1905 р. член партії есерів-боротьбистів. У 1918 р. член товариства «Просвіта». У 1923 р. брав активну участь в організації громади УАПЦ у с. Великі Будища Диканського району.

У 1932 р. був розкуркулений. У 1933 р. засуджений за антирадянську агітацію до 5 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 2 роки[1]. Після відбуття покарання працював у Полтавському лісництві: взимку столяром, а влітку пасічником. Згодом вступив до колгоспу с. Великі Будища.

17 грудня 1937 р. заарештований Диканським відділом НКВС УРСР. Обвинувачувався у проведенні антирадянської агітації. Утримувався у в'язниці м. Полтави.

27 грудня 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР до найвищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 30 грудня 1937 р.

16 вересня 1959 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76004-фп.

18. ГЕРАЩЕНКО Федір Васильович

20 квітня 1896 р. н., уродженець с. Демки (на час першого арешту – Ковалівського району Прилуцького округу[2]), українець, із заможної селянської родини[3], освіта середня духовна. Дружина – Марія Семенівна (за іншими відомостями Цасимівна), 1898 р. н., сини – Олександр,

---

[1] Точніші відомості про арешт, засудження та відбування покарання у справі відсутні.

[2] У 1935 р. Ковалівський район розформовано і його територію приєднано до Драбівського району. Тепер – с. Демки Драбівського району Черкаської області.

[3] Так зазначено в анкетах арештованого, проте в протоколі допиту свідка зазначено, що Геращенко Ф. В. – син священика церкви с. Піщане Решетилівського району (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 73377-фп. – Арк. 14*).

1918 р. н., та Микола, 1925 р. н., донька Галина (можливо – Ганна)[1], 1919 р. н.

З 1912 р. до 1918 р. навчався у Полтавській духовній семінарії. У 1918 р. залишив семінарію і почав працювати вчителем у с. Пушкарі під Полтавою[2]. Працював до 1922 р. Наприкінці 1922 р., бажаючи отримати посаду вчителя, приїздить до с. Демки Прилуцького округу. Саме в цей час тут перебував єпископ Переяславський УАПЦ Володимир Дахівник-Дахівський, під впливом якого вирішив прийняти сан та був висвячений у священики. До 1925 р. служив автокефальним священиком у Пирятинському окрузі, а з 1925 р. став священиком та благочинним Свято-Троїцької церкви у с. Диканька Полтавського округу. У 1928 р. за несвоєчасну сплату податків засуджений за ст. 89 КК УСРР до 1,5 міс. примусових робіт, покарання відбув при Диканському РВК.

9 вересня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР.

2 лютого 1930 р. засуджений судовою трійкою при Колегії ДПУ УСРР за ст. 54-10, ч. 2 КК УСРР до 8 років позбавлення волі. Покарання відбував на Біломорсько-Балтійському комбінаті. У 1936 р. повернувся до Полтави та почав працювати рахівником на цегляному заводі. Проживав у Полтаві на вул. Загородній, 16.

Удруге заарештований 16 березня 1938 р. Полтавським облуправлінням УДБ НКВС за підозрою у причетності до «антирадянської фашистської повстанської організації церковників». Утримувався у в'язниці м. Полтави.

23 квітня 1938 р. засуджений особливою трійкою УНКВС по Полтавській області за ст.ст. 54-8, 54-10 ч. 1 та 54-11 КК УРСР до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 2 червня 1938 р.

---

[1] У матеріалах справи наявне різночитання при зазначенні імені доньки, зокрема у справі № 73377-фп, арк. 5 зазначено «Галина», а у справі № 75687-фп, арк. 115 зв. – «Ганна».

[2] Тепер – Пушкарівка (частина міста Полтави).

12 грудня 1996 р. реабілітований за першою судимістю від 2 лютого 1930 р. 2 листопада 1959 р. реабілітований за другою судимістю від 23 квітня 1938 р.

У справі 73377-фп міститься фотокартка Геращенка Ф. В. (арк. 1).

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 73377-фп; Спр. 75687-фп. – Т. 1. – Арк. 110–136; Т. 2. – Арк. 212, 246; Т. 3. – Арк. 346.

19. ГОРДОВСЬКИЙ Порфирій Іванович

1878 р. н., уродженець с. Жовнине[1] Золотоніського повіту (тепер – Чорнобаївського району Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта середня. Дружина – Олександра Павлівна. Мав двох дітей.

У 1895–1898 рр. працював писарем волосного суду в с. Ялині Золотоніського повіту. У 1900 р. за «вільнодумство та мазепинство» висланий до Туркестану, де служив солдатом та самотужки здобував освіту. У 1906 р. заарештований «за розповсюдження нелегальної літератури у військах». За часів Центральної Ради – помічник комісара, потім комісар окружного інтендантства. У 1918 р. – діловод окружного інтендантства та бухгалтер ремонтної управи. За часів Директорії УНР – начальник господарського відділу Головного штабу, начальник бухгалтерсько-рахівничої частини Штабу діючої армії, згодом начальник бухгалтерського відділу бюджетної управи.

1919 р. взятий у полон та перебував у таборі військовополонених у польському місті Ланьцуті. У грудні 1919 р. повернувся до Кам'янця-Подільського. У 1920 р. разом із залишками армії С. Петлюри емігрував до Польщі, де працював на газовому заводі в м. Тарнові. Також брав участь у роботі громадянського комітету біженців. У березні 1923 р. за амністією повернувся до України. У червні 1923 р. приїхав до Києва. Працював

[1] У матеріалах справи наявне різночитання при зазначенні назви села, в якому народився П. Гордовський. Зустрічається також Жовнин, Жовнино, Жовлино.

секретарем Пастирських курсів при ВПЦР. Наприкінці 1923 р. обраний секретарем ВПЦР. З липня 1926 р., після розпуску попереднього складу ВПЦР, працював технічним робітником у київській Софійській парафії. З 1 листопада 1926 р. – діловод при новообраному складі ВПЦР.

Неодноразово затримувався Київським окружним відділом ДПУ УСРР. Так, наприкінці липня 1924 р. заарештовувався на 8 діб. У січні 1925 р. утримувався 2 місяці та обвинувачувався за ст. 119 КК УСРР. У листопаді 1925 р. за непідкорення владі (протестував проти передання Києво-Андріївського храму обновленцям) притягувався до відповідальності за ст. 86 КК УСРР.

14 червня 1927 р. заарештований Київським окружним відділом ДПУ УСРР.

20 квітня 1928 р. постановою особливої наради при колегії ОДПУ засуджений за ст. 58-13 КК РРФСР[1] до трьох років заслання у Казахстан.

18 лютого 1931 р. постановою особливої наради при колегії ОДПУ позбавлений права мешкати в Московській та Ленінградській областях, Харківському, Київському та Одеському округах, Північнокавказькому краї, Дагестані, Казані, Іркутську, Ташкенті, Читі, Тифлісі, Хабаровську, Омську та Омському районі, а також рекомендувалося прикріплення на три роки до певного місця проживання.

8 червня 1993 р. реабілітований[2].

У справі міститься записка митрополита УАПЦ В. Липківського до П. Гордовського (автограф, арк. 12);

---

[1] Ст. 58–13 КК РРФСР відповідає ст. 54–13 КК УСРР (див.: *Киселев А. В., Кудрявцев Л. Н., Смолицкий Г. Р.* Сравнительная таблица статей уголовных кодексов союзных республик / Под ред. Голякова И. Т. – М.: Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1944).

[2] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 957; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 638; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 314.

заяви заарештованого П. Гордовського до начальника Київського обласного управління ДПУ та прокурора у справах ДПУ (автограф, арк. 15–16, 20–21).

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 71096-фп.

20. ДЗЯБЕНКО Онисим Мусійович

1900 р. н., уродженець с. Матяшівка (тепер – Великобагачанського району Полтавської області), українець, із заможної селянської родини, освіта середня. Дружина – Пелагея Макарівна, 1904 р. н., син – Микола, 1924 р. н., дочка – Любов, 1928 р. н.

У 1918 р. брав участь у військових діях на боці С. Петлюри. У 1919 р. навчався в Яреськівській гімназії на Полтавщині. У 1919 р. брав участь у Дубчаківському повстанні та вступив до армії генерала А. Денікіна. У 1920 р. вступив до лав КП(б)У, але через декілька місяців був виключений з партії як «чуждый элемент». У 1923 р. у складі загону Ю. Лінника брав участь у бойових діях та виготовляв листівки.

Навчався на Пастирських курсах при ВПЦР. У 1922 р. був висвячений у диякони УАПЦ. На нетривалий термін був керівником секти баптистів. У 1927 р. знову повернувся до УАПЦ.

17 квітня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у проведенні антирадянської агітації. Утримувався у Полтавському БУПРі.

26 серпня 1929 р. засуджений колегією ОДПУ за ст. 58-6 КК РРФСР[1] (шпигунство) до найвищої міри покарання.

22 серпня 1989 р. реабілітований[2].

У справі зберігаються тюремні фотокартки Дзябенка О. М.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76006-фп.

---

[1] Зміст ст. 58–6 КК РРФСР відповідає ст. 54–6 КК УСРР.

[2] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 959.

21. ЖЕВЧЕНКО Юрій Володимирович

1884 р. н., уродженець слободи Єлисаветградка Єлисаветградського повіту на Херсонщині, з родини священика, освіта вища. Удівець. Дочка – Тамара[1].

Навчався в Єлисаветградській духовній семінарії, потім на філософському відділенні Новоросійського університету, який закінчив у 1911 р. У 1912 р. працював учителем Першої одеської гімназії. У 1914 р. висвячений у священики. Після смерті дружини пішов на фронт капеланом. З 1917 р. мешкав у м. Києві, приєднався до церковного комітету військових капеланів, який у листопаді 1917 р. увійшов до складу першої ВПЦР.

На початку 1918 р. служив священиком в інженерній школі м. Києва, де, крім пастирських обов'язків, викладав історію української літератури. Цього ж року став членом «Кирило-Мефодіївського братства», яке пропагувало Українську національну Церкву. У 1919 р. евакуювався разом із петлюрівськими частинами до м. Кам'янця-Подільського, де був серед організаторів відділення київського «Кирило-Мефодіївського братства». З Кам'янця-Подільського евакуювався до Луцька, а звідти повернувся до Києва, де був призначений настоятелем українізованої парафії при Андріївській церкві. Одночасно вів активну роботу з організації УАПЦ. Переховувався під прізвищем Шевченко. Був делегатом Першого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 14–30 жовтня 1921 р.

У квітні 1922 р. митрополитом Василем Липківським та єпископом Володимиром Бржосньовським[2] висвяче-

---

[1] Тамара Жевченко – дружина українського письменника Ю. Яновського.

[2] Бржосньовський Володимир (1887/90–1937(?) – єпископ Білоцерківський (1921–1924), Дніпропетровський (1928–1930) УАПЦ. Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 948; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 636; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української

ний на єпископа Сквирського УАПЦ. З березня 1924 р. – архієпископ Полтавський. У 1927 р. Собором Одеської, Миколаївської та Херсонської сполучених округ УАПЦ був обраний делегатом Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 17–30 жовтня 1927 р. Навесні 1929 р. переведений до м. Одеси.

1 вересня 1929 р. заарештований Одеським відділом ДПУ УСРР. Утримувався у в'язниці м. Одеси.

24 лютого 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-КК УСРР до 8 років ув'язнення. Покарання відбував у Караганді, де у 1937 р. отримав додатковий термін – 10 років ув'язнення. Загинув у Карагандинському таборі.

25 серпня 1989 р. реабілітований[1].

У справі зберігається тюремне фото Жевченка Ю. В.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 67098. – Т. 237. – Арк. 27–29; Спр. 76046-фп.

22. ЖОВНИЦЬКИЙ Пилип Якович

1888 р. н., уродженець с. Мала Нехвороща[2] (тепер – Машівського району Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта середня.

У 1906 р. закінчив двокласну учительську школу та призначений учителем в Єржівську[3] церковнопарафіяльну школу. З весни 1907 р. працював учителем у с. Хма-

---

автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 313.

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 944; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 639; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 315–316.

[2] У документах іноді зазначена стара назва – «с. Малая-Нефорощанка» (*рос.*).

[3] У документі записано нерозбірливо, вірогідно – «Ержив-ска», «Ержовска» (*рос.*).

рине Кобеляцького повіту. Навесні 1908 р. як «політично неблагонадійний» позбавлений права працювати вчителем у двох повітах Полтавської губернії. У 1913 р. отримав дозвіл учителювати і до 1922 р. працював учителем у Свистунівській та Єржівський школах. У 1920 р. вступив до УКП. У 1921 р. в с. Мала Нехвороща створив ініціативний гурток, який опікувався українізацією місцевої церкви. До гуртка увійшли члени місцевого осередку товариства «Просвіта» на чолі з учителем Сидоренком К. Н. За свідченнями Жовницького П. Я.: «У 1922 р. вдалося в с. Мала Нехворощанка провести в життя як українізацію церкви, так і захопити її до рук автокефальної громади»[1]. У 1922–1929 рр. очолював парафіяльну церковну раду та керував хором[2]. Сповідував українські національні ідеї та створення самостійної української держави. Виконував обов'язки секретаря земельної громади.

6 березня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР за обвинуваченням у «контрреволюційній діяльності, спрямованій проти радянської влади, та проведенні шовіністичної агітації». Упродовж березня 1929 р. заарештовані майже всі члени парафіяльної церковної ради с. Мала Нехвороща.

26 липня 1929 р. постановою особливої наради при колегії ОДПУ засуджений за ст. 58-10 КК РРФСР до 3 років позбавлення волі[3].

---

[1] З протоколу допиту Жовницького П. Я. від 5 березня 1929 р. першим священиком УАПЦ у с. Мала Нехвороща став Самокіш (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76007-фп. – Арк. 77*).

[2] У матеріалах справи Жовницького П. Я. також називають псаломщиком і навіть дияконом, проте, за його свідченнями, він лише керував хором та церковною громадою.

[3] За справою проходили, крім уже названого Жовницького П. Я., священик Петров А. К. та члени автокефальної парафіяльної громади с. Мала Нехвороща: Резниченко Г. І., Резниченко Г. Л., Резниченко С. К., Попович Я. Є., Патока Т. Ф., Герасименко А. Д., Черкаський І. А., Харченко П. В., Скидан А. П.

Після закінчення терміну ув'язнення засуджений вдруге. 23 травня 1932 р. постановою особливої наради при колегії ОДПУ за ст. 58-10 КК РРФСР[1] засуджений до 3 років заслання у Північний край.

24 січня 1990 р. реабілітований.

У справі міститься протокол допиту від 11 березня 1929 р., власноручно записаний Жовницьким П. Я. (арк. 86, автограф чорнилом), тюремна фотокартка Жовницького П. Я. та фотокартки його односельчан, засуджених одночасно з ним: Резниченка Г. І., Резниченка Г. Л., Резниченка С. К., Поповича Я. Є., Патоки Т. Ф., Герасименка А. Д., Харченка П. В., Скидана А. П.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76007-фп.

23. ЗІНЧЕНКО Іван Данилович

7 вересня 1900 р. н., уродженець с. Максаки (тепер – Менського району Чернігівської області), із заможної селянської родини, освіта початкова. Батько – Данило Леонтійович, 1863 р. н. Дружина – Тетяна Іванівна, 1900 р. н.[2], дочки – Анастасія, 1920 р. н. та Катерина, 1922 р. н., син – Іван, 1926 р. н.

Закінчив 4-класну сільську школу. У 1922 р. брав участь у створенні автокефальної церковної громади, служив дияконом у с. Максаки[3] (орієнтовно з 1922 р. до 1929 р.).

У 1929 р. був позбавлений виборчих прав як диякон УАПЦ. У 1936 р. за погане поводження з колгоспним конем засуджений до 3 місяців примусових робіт.

10 червня 1938 р. заарештований Менським райвідділом НКВС УРСР за «участь у контрреволюційній націоналістичній організації та проведення антирадянської

---

[1] Ст. 58–10 КК РРФСР відповідає ст. 54–10 КК УСРР.

[2] В деяких документах – 1898 р. н.

[3] У протоколах допиту обвинувачений називає «хут. Максаковский» (*рос.*).

роботи серед населення». На час арешту працював у колгоспі «Червоні Луки».

22 квітня 1939 р. постановою Чернігівського обласного суду засуджений за ст. 54-10, ч. 1 та ст. 29 п. п. «а», «б», «в» КК УРСР до 5 років ув'язнення з наступним позбавленням виборчих прав на 2 роки.

29 вересня 1939 р. постановою Цивільної колегії Верховного Суду УРСР Зінченко І. Д. був виправданий. Вирок Чернігівського обласного суду скасовано, а справу закрито.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75979-фп.

24. ІВАНИЦЬКИЙ Іван Іванович

1880 р. н., уродженець с. Зачепилівка (тепер – Кобеляцького району Полтавської області), українець, із родини диякона, освіта початкова. Брати – Микола та Григорій. Дружина – Софія Іванівна, син – Олександр, дочка – Ганна.

У 1929 р. засуджений за невиконання плану хлібозаготівлі. Наприкінці 1932 р. висвячений і призначений священиком УПЦ у с. Засулля Чорнухинського району.

12 грудня 1932 р. заарештований СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР як «член контрреволюційної організації, що ставить за мету повалення радянської влади шляхом озброєного повстання» (ст. 54-11 КК УСРР).

13 квітня 1933 р. постановою СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР за недоведеністю обвинувачення слідство припинено, з-під варти звільнений.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп. – Арк. 21, 22, 149, 150, 196.

25. ІВКО Василь Григорович

1897 р. н., уродженець м. Миргород на Полтавщині, українець, з козацької родини, освіта середня. Одружений.

У 1909 р. закінчив церковнопарафіяльну школу. Працював писарем земського начальника 4-ї дільниці м. - Миргорода. У 1913 р. вступив до Гоголівської художньо-промислової школи. 25 грудня 1915 р. (за старим стилем), навчаючись у 3-му класі, був заарештований за участь у «революційному драматичному гуртку». У в'язниці провів 1 місяць.

Мешкав у с. Довгалівка на Лубенщині. По закінченні школи у 1918 р. викладав малювання у Баранівській семирічній початковій школі. Після того, як у червні 1923 р. школу було закрито, переїхав до м. Миргорода. На початку листопада захворів на катаральне запалення легенів. Хвороба затяглася на 2 місяці, через тривалу перерву у роботі був виключений з учительської спілки.

На початку лютого 1925 р. висвячений у диякони УАПЦ. Служив у Воскресенській церкві м. Миргорода. На початку жовтня 1925 р. висвячений у священики. Отримав парафію у с. Попівка, де прослужив з грудня 1925 р. до травня 1926 р. Повернувся до Воскресенської церкви м. Миргорода. У квітні 1928 р. зрікся сану.

23 жовтня 1929 р. заарештований Лубенським відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у проведенні роботи, спрямованої на створення самостійної України.

4 грудня 1930 р. особливою трійкою при колегії ДПУ УРСР засуджений за ст.ст. 54-2, 54-8, 54-10, 54-11 КК УСРР до 10 років позбавлення волі.

30 листопада 1989 р. реабілітований.

У справі зберігається тюремна фотокартка Івка В. Г.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75689-фп.

26. ІЛЛЯШЕНКО Аркадій Петрович

1894 р. н., уродженець с. Носелівка (на час арешту – Борзнянського району Конотопського округу), українець, з козацької родини, освіта середня. Одружений.

У жовтні 1911 р. закінчив залізничні курси в Санкт-Петербурзі. Був призначений технічним конторником на станції Вітебськ Риго-Орловської залізниці, де працю-

вав до квітня 1914 р. З 1 травня 1914 р. працював діловодом на станції Могильов. У червні 1915 р. мобілізований до армії. Служив у Петрограді у Гвардійському залізничному полку. Після демобілізації в березні 1917 р. влаштувався завідувачем маневрів на залізниці у м. Полоцьк, де працював до травня 1918 р. У травні повернувся на батьківщину в с. Носелівку. Очолив місцевий осередок товариства «Просвіта», який діяв у селі до 1922 р. З лютого 1920 р. до вересня 1922 р. навчався у Борзнянському технікумі садівництва, городництва та бджільництва.

У 1923 р. єпископом УАПЦ Миколою Шираєм[1] висвячений у м. Ніжині у диякони. У цьому ж році єпископом УАПЦ Марком Грушевським[2] у с. Головеньки висвячений у священики. Отримав призначення в автокефальну церкву у с. Шаповалівка. Постійно мешкав у Носелівці, а в Шаповалівці відправляв служби у святкові дні.

---

[1] Микола Ширай – єпископ Ніжинський (1922–1924) УАПЦ. Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 950; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 650; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 327.

[2] Грушевський Марко Федорович (1865–1938) – єпископ Волинський УАПЦ з 1922 р., дослідник етнографії та старожитностей Чигиринщини, родич М. С. Грушевського. 11 червня 1938 р. заарештований УДБ НКВС УРСР. Утримувався у Лук'янівській в'язниці. 9 серпня 1938 р. за постановою особливої трійки УНКВС по Київській області засуджений до розстрілу. Вирок виконано 2 вересня 1938 р. Реабілітований 16 травня 1989 р. (*ЦДАГОУ. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 60513-фп*). Кенотаф М. Ф. Грушевському встановлено 1997 р. на могилі дружини та доньки Тамари на Лук'янівському кладовищі у Києві. Див. про нього: Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 638–639; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 315.

У 1928 р. зрікся сану, про що було опубліковано в газеті «Конотопські вісті».

Заарештований Конотопським відділом ДПУ не пізніше 1 вересня 1930 р.[1] Утримувався в Чернігівському БУПРі. Обвинувачувався у націоналістичній діяльності, контрреволюційній агітації та участі в контрреволюційній бойовій повстанській організації.

20 січня 1931 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст.ст. 54-11, 54-2 КК УСРР до найвищої міри покарання.

31 травня 1989 р. реабілітований.

У справі є власноручні свідчення Ілляшенка А. П.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 67093-фп. – Т. 398.

27. ІЦЕНКО Захар Якович

1876 р. н., уродженець с. Петрівка Бахмацького повіту Чернігівської губернії, українець, із селянської родини, освіта початкова. Дружина – Агафія Андріївна, 1876 р. н., син – Микита, 1912 р. н., невістка – Марія Пимонівна.

Мешкав у с. Петрівка Бахмацького повіту. З 1913 р. служив псаломщиком. З 1923 р. – священик місцевої парафії УАПЦ.

13 квітня 1938 р. заарештований Бахмацьким районним відділенням НКВС УРСР. Обвинувачувався у проведенні контрреволюційної агітації націоналістичного змісту та приналежності до антирадянської організації. Утримувався у в'язниці м. Конотопа.

2 березня 1939 р. засуджений виїзною сесією Чернігівського обласного суду за ст. 54-10, ч. 2, 54-11 КК УРСР до 7 років позбавлення волі у віддалених місцевостях СРСР з подальшим позбавленням виборчих прав на 3 роки. 20 травня 1939 р. за касаційною скаргою Іцен-

[1] Дати арешту у справі не вказано, проте перший допит проведено 1 вересня 1930 р. старшим уповноваженим Конотопського відділу ДПУ.

ка З. Я. ухвалою судової колегії у кримінальних справах Верховного Суду УРСР вирок змінено – визнаний винним лише за ст. 54-10, ч. 2 КК УРСР. Покарання відбував у Івдельтаборі Свердловської області.

10 лютого 1943 р. помер у місцях позбавлення волі (Івдельтабір) Свердловської області[1].

10 липня 1991 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75986-фп.

28. КАРПЕНКО Григорій Олексійович

20 квітня 1896 р. н., уродженець с. П'ятигірці (на час арешту – Лубенського району Полтавської області), українець, із заможної селянської родини, освіта середня. Брати – Василь та Микола, сестра – Демусенко Парасковія.

З 1922 р. до 1936 р. – священик УАПЦ (з 1930 р. – УПЦ). Служив у Воскресенському храмі м. Полтави. У 1930 р. був заарештований органами НКВС та звільнений без пред'явлення обвинувачення.

15 березня 1938 р. заарештований Полтавським обласним відділом НКВС. На час арешту працював у м. Полтаві помічником бухгалтера на заводі навчального приладдя, мешкав у м. Полтаві по вул. Панаса Мирного, 25.

23 квітня 1938 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст.ст. 54-8, 54-10, 54-11 КК УРСР до найвищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 2 червня 1938 р.

2 листопада 1959 р. реабілітований[2].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75687-фп.

29. КАРПЕНКО Дмитро Степанович

1891 р. н., уродженець с. Мартинівка під Борзною на Чернігівщині, із селянської родини, освіта середня. Дру-

---

[1] За даними Головного інформаційно-аналітичного центру Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації.

[2] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 962.

жина – Ганна Миколаївна, 1899 р. н., дочки – Ліда, 1917 р. н., та Ростислава, 1922 р. н.

Протоієрей УАПЦ. Голова Конотопської окружної церковної ради. Мешкав у с. Підлипне Борзнянського району на Чернігівщині (тепер – Конотопського району Сумської області).

5 грудня 1925 р. заарештований Конотопським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався в антирадянській агітації.

1 лютого 1928 р. засуджений надзвичайною сесією Харківського окружного суду за ст. 54-10 КК УРСР до 3 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

10 грудня 1992 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75990-фп.

30. КІЙЧЕНКО Олексій Іванович

19 травня 1887 р. н., уродженець м. Миргород на Полтавщині, українець, із родини священика, освіта неповна середня. Неодружений.

З 1922 р. до 1929 р. – священик УАПЦ у м. Миргороді.

Уперше засуджений у 1929 р. за ст. 54-10 КК УРСР до 3-х років позбавлення волі у справі «СВУ». Покарання відбував у соловецьких таборах до 1931 р. За станом здоров'я ув'язнення було замінено вільним поселенням із забороною проживати в низці районів. У 1932 р. повністю звільнився.

Проживав у м. Миргороді на вул. Полтавській, 22. Працював касиром промартілі інвалідів.

24 жовтня 1937 р. заарештований Миргородським райвідділом НКВС УРСР. На час арешту – без певного місця роботи. Утримувався у в'язниці м. Лубни Полтавської області. Обвинувачувався у контрреволюційній діяльності, як раніше засуджений та як колишній автокефальний священик, який вів серед населення агітацію, спрямовану на повалення радянського ладу.

2 грудня 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР до найвищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 11 грудня 1937 р.

14 червня 1989 р. реабілітований[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76008-фп.

31. КЛИМКО Василь Степанович

1876 р. н., уродженець Катеринославської губернії, з родини народного учителя, освіта середня. Дружина – Серафима Олексіївна.

Закінчивши гімназію, у 1893 р. вчителював у Маріупольському повіті. 1896 р. виїхав до Санкт-Петербурга та вступив до регентського класу придворної капели. Отримавши звання регента-псаломщика, повернувся вчителювати до Маріуполя. З 1899 р. до 1910 р. – вчитель педагогічного училища в Олександрівському повіті. З 1910 р. до листопада 1912 р. працював учителем співів в Олександрівській гімназії. З 1912 р. – скарбник 283-го піхотного Павлоградського полку. У 1915 р. через хворобу зарахований у резерв штабу Київського військового округу. За три місяці відправлений на фронт. Служив у 3-й автомобільній роті. У 1916 р. демобілізувався. У 1917 р. здобував юридичну освіту, проте змушений був покинути навчання через брак коштів. Відкрив у м. Києві власну кондитерську крамничку, яку в 1919 р. передав своїй компаньйонці та був зарахований діловодом до штабу бронеколони Червоної армії. Близько 5-ти місяців служив на бронепоїзді як відповідальний за господарчі справи. Повернувшись до Києва, торгував хлібом. З 1920 р. до 1923 р. працював викладачем співів у гімназії м. Козелець.

У 1923 р. єпископом Миколою Шираєм висвячений у священики УАПЦ. З осені 1923 р. до весни 1924 р. мав

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 962.

літургійну практику у с. Петропавлівська Борщагівка під Києвом. У 1924 р. приїхав до м. Конотопа, де служив у церкві при кладовищі. У січні 1925 р. виїхав до с. Прохори Ніжинського округу. Власної парафії не мав.

12 січня 1926 р. заарештований Конотопським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у використанні церкви для ведення антирадянської агітації.

1 лютого 1928 р. постановою надзвичайної сесії Харківського окружного суду засуджений за ст. 54-10 КК УСРР до 3 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

10 грудня 1992 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75990-фп.

32. КОДИНЕЦЬ Михайло Антонович

1906 р. н., уродженець с. Контунівка під Прилуками на Полтавщині, українець, освіта середня. Батько – Антон Михайлович, мати – Пелагея Григорівна. Брати – Мстислав, Йосип, Костянтин, Ярополк та Микола; сестри – Марія та Галина. Дружина – Христина Йосипівна, сини – Антон та Ростислав, дочка Катерина.

Священик у с. Березоточа на Лубенщині.

27 листопада 1932 р. допитаний у Лубенському районному відділі ДПУ УСРР як обвинувачений. 12 грудня 1932 р. СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР виніс постанову про початок слідства, пред'явлення обвинувачення та утримання під вартою за «причетність до контрреволюційної організації, яка ставила за мету повалення радянської влади шляхом збройного повстання» (ст. 54-11 КК УСРР).

27 грудня 1932 р. постановою Харківського обласного відділу ДПУ УСРР за недоведеністю обвинувачення слідство припинено, з-під варти звільнений.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76008-фп. – Арк. 25, 26, 102.

33. КОЛЕНКО Андрій Васильович

17 серпня 1906 р. н., уродженець с. Івангород під Бахмачем (тепер – Ічнянського району Чернігівської області), українець, із селянської родини, освіта початкова. Мав сестру Олександру, 1912 р. н., братів – Павла, 1919 р. н., Івана та Олександра. Дружина – Пелагея Кіндратівна, 1911 р. н., син – Вадим, 1932 р. н.

У 1923 р. служив священиком української автокефальної громади в с. Максимівка на Полтавщині. Організатор громад УАПЦ на Полтавщині.

У 1929 р. засуджений за ст. 54-10 КК УРСР до 3-х років позбавлення волі. Покарання відбував у соловецьких таборах. Після закінчення терміну ув'язнення оселився у м. Полтаві, де впродовж 1935–1936 рр. служив священиком Воскресенської церкви.

1 листопада 1937 р. заарештований Полтавським обласним управлінням НКВС УРСР. Утримувався в тюрмі м. Полтави. На час арешту мешкав у м. Полтаві по Мазурівському провулку, 21. Працював кравцем у місцевій промисловій артілі. Обвинувачувався «у причетності до контрреволюційного автокефального руху, антирадянській діяльності та поширенні ідей націоналізму».

23 листопада 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст.ст. 54-10, ч. 1, 54-11 КК УРСР до 10 років позбавлення волі.

30 листопада 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76010-фп.

34. КОНОНЕНКО Григорій Йосипович

1899 р. н., уродженець с. Карпилівка на Прилуччині (тепер – Срібнянського району Чернігівської області), українець, із родини диякона, освіта середня духовна.

У 1919 р. закінчив Полтавську духовну семінарію. З 1919 р. до 1921 р. служив дияконом у с. Чернеча Слобода Роменського повіту. У 1921 р. залишив церковну службу і до 1922 р. працював учителем в с. Чернеча Слобода.

У 1923 р. працював конторником, пізніше сторожем та розсильним у народному суді с. Устивиця на Миргородщині. У 1924 р. через хворобу змушений був звільнитися з роботи.

У 1925 р. єпископом Юрієм Жевченком висвячений у священики УАПЦ. До 1929 р. служив священиком у с. Федунка під Шишаками на Полтавщині. Напередодні арешту подав до місцевої газети заяву про зречення сану.

11 вересня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у «систематичному проведенні антирадянської агітації шовіністично-петлюрівського характеру, спрямованої на повалення радянського ладу».

24 січня 1929 р. за рішенням особливої наради при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УСРР до 3 років заслання у Північний край.

7 березня 1990 р. реабілітований[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76011-фп.

35. КОРДОН Максим Маркович

10 листопада 1901 р. н., уродженець с. Ягубець (тепер – Христинівського району Черкаської області), українець, із середняцької селянської родини, освіта середня. Батько – Марко Васильович, мати – Уляна Пантелеймонівна[2]. Дружина – Марфа, 1904 р. н., дочки – Лариса, 1924 р. н., Ніна, 1925 р. н., та Олена, 1927 р. н.

До 1917 р. мешкав у с. Ягубець та займався хліборобством. У 1916 р. закінчив школу телеграфістів на ст. Христинівка. З 1917 р. – член «Просвіти». Наприкінці 1917 р. добровільно вступив до армії С. Петлюри, де служив телеграфістом. У 1918 р. повернувся до рідного села. У 1920 р. закінчив художньо-керамічну професійну шко-

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 964.

[2] Батьки померли в с. Ягубець. Мати – у 1916 р., а батько – у 1919 р.

лу в м. Умані. У 1922 р. мобілізований до Червоної армії та направлений у м. Алма-Ата. Під час прямування до місця служби втік[1]. За допомогою підроблених військових документів повернувся додому. Займався сільським господарством та одночасно співав в українському хорі при сільському Будинку культури.

З 1923 р. до весни 1926 р. – священик УАПЦ у селах Христинівського району. У 1926 р. повернувся до хліборобства і став членом спілки робітників землі та лісу. У 1927 р. делегований на Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ, хоч на цей час вже не був священиком[2].

У 1929 р. за підозрою в організації пожежі у радгоспі заарештований міліцією та направлений у Христинівський районний відділ НКВС УСРР. Утримувався 2 місяці та був звільнений з-під варти за недоведеністю злочину. Того ж року знову заарештований Христинівським районним відділом НКВС УСРР та за злісну несплату податків засуджений до 8-ми місяців примусових робіт. У цей час, щоб зменшити розмір податків, розлучився з дружиною, проте фактично продовжував жити з нею. Щоб уникнути примусової роботи – втік із села. Подався на Урал до м. Троїцька, де 4 місяці працював конторником товарної контори з розшуку вантажів. Згодом влаштувався на консервний завод табельником, а пізніше – рахівником. Восени 1930 р. виїхав до м. Владивостока, де 3 місяці працював чорноробом на рибній базі. Взимку 1931 р. повернувся до своєї родини у с. Ягубець. Весь час переховувався від односельців, щоб запобігти ареш-

---

[1] За іншими відомостями – за місяць демобілізований через хворобу.

[2] Серед матеріалів цього Собору є мандат Максима Кордона за № 123, в якому вказано, що він був делегований як священик від Уманської округи УАПЦ, обраний Уманською округовою церковною радою // Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 555.

ту. Влітку 1931 р. виїхав із села до ст. Гайворон, де працював рахівником на бурякопункті. Наприкінці 1931 р. влаштувався рахівником до контори начальника ст. Гайворон. Пізніше – до відділу робітничого постачання залізниці, де працював до травня 1936 р. У 1933 р. для отримання паспорта провів низку підробок документів: умовив односельця продати йому за 3 крб. військовий квиток, одночасно склавши заяву про його втрату, сам вписав до нього своє прізвище; підкупивши працівників Ягубецької сільради, отримав фальшиву довідку про соціальне походження, а під час надання паспортів – навмисно залив їх мазутом і у підсумку – отримав паспорт.

31 травня 1936 р. заарештований транспортним відділом УДБ НКВС УСРР по Одеській області. На час арешту мешкав у м. Гайсин Вінницької області на вул. Союзній, 7. Обвинувачувався як колишній член організації «Просвіта» та колишній священик УАПЦ.

14 вересня 1936 р. лінійним судом Південно-Західної залізниці засуджений за ст.ст. 54-10 та 68, ч. 2 КК УСРР до 5 років позбавлення волі та 5 років обмеження у громадянських правах.

31 травня 1995 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75664-фп.

36. КОРСУНСЬКИЙ Юрій Миколайович

27 серпня 1898 р. н., уродженець с. Піщане Полтавського повіту (тепер – Кременчуцького району Полтавської області), українець, освіта середня. Дружина – Віра Іванівна, 1901 р. н., син – Всеволод, 1921 р. н., дочки: Наталка, 1923 р. н., Любов, 1924 р. н., Яніслава, 1926 р. н.

Закінчив сільську школу. У 1907 р. вступив до Полтавського духовного училища, у 1914 р. – до Полтавської духовної семінарії. 1918 р., не закінчивши семінарії, вступив на фізико-математичний факультет Київського університету. Проте за власним бажанням залишив навчання. З вересня 1918 р. до весни 1923 р. працював

викладачем у початковій школі с. Піщане. Викладав німецьку та російську мови, математику і природознавство.

У 1923 р. висвячений у священики УАПЦ. З 14 вересня 1923 р. – священик Свято-Троїцької церкви с. Диканька Полтавського округу. З 8 вересня 1925 р. переведений до с. Крюків Посад, де став настоятелем місцевого Хрестовоздвиженського храму. Одночасно виконував обов'язки благовісника Крюківського району. У 1927 р., як представник Полтавської церковної округи, брав участь у роботі Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 17–30 жовтня 1927 року[1].

1 червня 1929 р. заарештований Кременчуцьким окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у проведенні націоналістичної антирадянської агітації та антисемітизмі.

28 жовтня 1929 р. засуджений особливою нарадою при колегії ОДПУ за ст. 58-10 КК РРФСР до 3 років позбавлення волі. Покарання відбував на Соловках.

24 серпня 1989 р. реабілітований.

У справі зберігається фотокартка Корсунського Ю. М.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76012-фп.

37. КОХНО Микита Прокопович

29 вересня 1895 р. н., уродженець с. Лебедин (тепер – Шполянського району Черкаської області), із селянської родини[2], освіта духовна. Дружина – Віра Василівна[3],

---

[1] Серед матеріалів цього собору є мандат Ю. М. Корсунського за № 71, виданий Полтавською окружовою церковною радою на ім'я священика Юрія Миколайовича Корсунського. Але серед делегатів він помилково був зареєстрований як Сергій, а не Юрій. Див.: Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 546.

[2] У справі є відомості, що його батько був працівником цукрорафінадного заводу.

[3] Працювала санітаркою стоматологічної амбулаторії у м. Харкові. Авторка спогадів про свого чоловіка священика Микиту Кохна. Див.: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 456–458.

1901 р. н., сини – Валентин[1], 1923 р. н., Тарас, 1924 р. н., дочка – Катерина, 1926 р. н. Брат – Арсеній Прокопович[2].

Закінчивши сільську школу, співав у хорі та навчався у двокласному училищі при Києво-Печерській лаврі. Потім вступив до Київської духовної семінарії, яку закінчив у 1917 р. Повернувся на батьківщину, займався репетиторством, з початку 1918 р. вчителював у сільських школах. Очолював хоровий гурток при місцевій «Просвіті».

З 23 липня 1922 р. – священик УАПЦ. Висвячений єпископом Іваном Павловським[3], з яким був знайомий з юнацьких років. У 1927–1930 рр. – настоятель Грецького собору[4] в м. Зінов'євську (тепер Кіровоград) і голова

---

[1] У травні 1997 р. звертався із заявою про ознайомлення з архівною кримінальною справою стосовно батька. На той час мешкав у Сполучених Штатах Америки – 3889 BARBARY LN. NORTH PORT, FL. USA 34287–7251 (*арк. 123*). У 1970–1980-х рр. очолював у США Українське Православне Братство ім. митрополита Василя Липківського.

[2] У довідці Лебединської сільради від 5 січня 1936 р. зазначено, що Кохно Арсен «до Революції служив при київському митрополиті» *(ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75972-фп. – Арк. 23)*.

[3] Павловський Іван Данилович (1893–1937) – митрополит Української Православної Церкви, редактор часопису УАПЦ «Церква і життя». Заарештований у 1936 р. і висланий до Казахстану. Останній раз заарештований 30 липня 1937 р. і розстріляний у м. Білгороді 9 грудня 1937 р. за рішенням трійки при Управлінні НКВС по Курській області. Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 943–944; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 645; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 321–322.

[4] Традиційна назва храму, побудованого у 1805–1812 рр. коштом грецької громади м. Єлисаветграда (у 1924–1934 рр. – м. Зінов'євськ). У 1927–1930 рр. належав УАПЦ. Нині – кафедральний Собор Свято-Різдва Пресвятої Богородиці. За всю його історію тут ніколи не припинялись богослужіння.

Церковної округової ради УАПЦ. Делегат Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 17–30 жовтня 1927 року[1]. Із січня 1932 р. служив у Софійському соборі в Києві, а з червня 1932 р. – у Воскресенському соборі в Харкові[2]. З весни 1935 р. – священик церкви с. Солоницівка Харківського району Харківської області.

11 січня 1936 р. заарештований Харківським обласним управлінням НКВС УСРР. Обвинувачувався в тому, що, знаючи про терористичні висловлювання свого оточення, не повідомив про це органам влади.

На час арешту мешкав у м. Харкові на вул. Пролеткульту, 39[3].

29 березня 1936 р. спеціальною колегією Харківського обласного суду засуджений за ст. 54-12 КК УСРР до 3 років позбавлення волі. Покарання відбував поблизу ст. Вяземська Хабаровського краю, де був знову засуджений до 25 років без права листування.

12 серпня 1991 р. реабілітований.

У справі зберігається реєстраційна картка «службовця культу» Кохна М. П. та протокол допиту Бржосньовського В. Й. – єпископа УПЦ м. Харкова.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75972-фп.

---

[1] Текст мандата священика Микити Кохна за № 214, делегованого Шевченківською округовою церковною радою, уміщено серед матеріалів цього собору: Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 570.

[2] В тексті цієї довідки курсивом виділено неофіційні відомості, викладені у листі родича Кохна М. П. – Колісника Василя Трохимовича. *(ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75972-фп. – Арк. 124)*.

[3] В одній кімнаті з ним мешкав Кухаренко Андрій Опанасович. Обшук у них було проведено одночасно та складено один протокол. Кохна М. П. та його дружини вдома не було, його затримали на іншій квартирі та вчинили лише особистий обшук.

38. КРИВЧУН Митрофан Максимович

1896 р. н., уродженець с. Ковалі (на час арешту – Чорнухинського району Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта початкова. Мати – Євдокія Євграфівна. Дружина – Христина Климентіївна. Дочки – Ганна та Віра. Сини – Олексій, Володимир та Андрій.

У 1915 р. призваний на дійсну військову службу. Після демобілізації у 1917 р. повернувся до с. Ковалі. З 1917 р. до 1927 р. займався сільським господарством. Брав участь у роботі місцевого осередку товариства «Просвіта», де керував драматичним гуртком. Одночасно працював секретарем КНС, був членом президії волвиконкому, завідував відділом соціального забезпечення, профкомом та ЗАГСом.

У 1927 р. висвячений у священики УАПЦ. У 1928–1929 рр. служив у с. Снітин на Лубенщині. На час арешту служив у церкві с. Окіп на Лубенщині.

У 1929 р. був засуджений за несплату податків (ст. 58 КК УСРР) до 6 місяців примусових робіт.

12 грудня 1932 р. заарештований СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР.

28-29 квітня 1933 р. постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-11 КК УСРР до 10 років позбавлення волі.

10 березня 1992 р. реабілітований.

У справі містяться свідчення Кривчуна М. М. від 31 грудня 1932 р., в яких описані його стосунки зі священиками Богдановичем А. П., Середою Я. В., Поцяпуном С. С. тощо (рукопис олівцем, арк. 103–108).

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп.

39. КРОТЕВИЧ Костянтин Максимович

1872 р. н., уродженець с. Журавка Звенигородського повіту Київської губернії (тепер – Полянського району Черкаської області), українець, з родини сільського священика, освіта вища. Батько – Максим Євсейович. Мати – Єфросинія Володимирівна (у дівоцтві Корчинська). Бра-

ти – Микола[1], Володимир[2] та Євген[3]. Сестри – Віра, Ніна та Наталія. Розлучений.

Архієпископ Лубенський та Миргородський УАПЦ.

У 12-річному віці втратив батька. Мати, опікуючись освітою дітей, під впливом свого родича, українського письменника І. Нечуя-Левицького, почала займатись літературою. В українському журналі «Зоря» було надруковано її оповідання.

Закінчив ІІІ-ю Київську подільську гімназію[4]. У 1892 р. вступив на юридичний факультет Київського університету Св. Володимира, який закінчив 1897 р. Під час навчання працював помічником диригента студентського церковного хору при університетській церкві Св. Миколая.

До 1917 р. працював спочатку «судовим діячем» у суді, адвокатом, а згодом прокурором Полтавського окружного суду. Був делегатом єпархіального з'їзду духовенства і мирян Полтавщини. Після 1917 р. брав участь у роботі Полтавського центрального осередку «Просвіти». Був одним з фундаторів української гімназії ім. І. Котляревського. Працював у бібліотеці при історико-філологічному факультеті Полтавського педагогічного інституту. Опікувався розвитком бібліотечної справи у м. Полтаві. При Наркоматі освіти відповідав за ведення бібліотечної справи у Полтавському окрузі. Очолював Полтавське правниче товариство[5]. Автор численних статей про пе-

---

[1] Також священик, на час арешту К. Кротевича вже помер.

[2] На час арешту К. Кротевича – священик в Уманському повіті.

[3] Український письменник, помер 1968 р. у Києві.

[4] Навчався разом із Черняхівським – майбутнім лікарем та чоловіком української письменниці Л. Старицької-Черняхівської. Разом із ним мешкав у його тітки – Марії Іванівни.

[5] Полтавське правниче товариство ставило за мету повернення до використання у правничій практиці стародавньої термінології. У 1917 р. товариство видало невеликий правничий словник, доповнений і перевиданий у 1918 р. та у 1919 р. Ним правники користувались до 1926 р., аж поки Всеукраїнська академія наук видала інший словник.

ребіг церковного і національно-державного життя України, надрукованих у полтавських і київських часописах. Співпрацював із професором Володимиром Щепотьєвим, який очолював роботу національно спрямованої полтавської інтелігенції. У міському клубі Полтави читав публічні лекції з українознавства та історії Церкви. У 1920 р. – член «Українського церковного братства на Полтавщині».

З 1918 р. був помічником і дорадником Полтавського архієпископа Парфенія (Левицького). У 1921 р. висвячений у священики УАПЦ. Служив священиком у Різдва-Богородицькій церкві м. Полтави. На церковному Соборі Київщини 22–26 травня 1921 р. був обраний кандидатом на висвячення в єпископи[1]. 29 травня 1921 р. підвищений до сану протоієрея. Був делегатом Першого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 14–30 жовтня 1921 року.

Його дружина, Лариса Іванівна, була проти його висвячення у священики. Вона ходила до архієпископа Парфенія (Левицького) з протестами проти вибору чоловіка. Коли ж він таки прийняв сан священика – стала шукати собі роботу, послідовно розпродувала речі, готуючись до відокремленого життя. Невдовзі залишила Полтаву та переїхала до Києва. Під час розірвання шлюбу заявила, що розлучається з чоловіком переважно через його релігійні переконання, а вихованням дітей займатиметься самостійно. Пізніше Кротевич К. М. одружився вдруге – з Марією Олександрівною Щепотьєвою.

Після смерті архієпископа Полтавського Парфенія (у січні 1922 р.), у березні 1922 р. обраний єпископом Полтавським УАПЦ. У жовтні 1923 р. тимчасово заміняв архієпископа УАПЦ Степана Орлика. Декілька місяців

---

[1] Перший Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ 14–30 жовтня 1921 року: документи і матеріали. – С. 474.

служив у Житомирі, а потім переїхав до Вінниці, де замінив Іоанна Теодоровича, який у 1924 р. виїхав до Америки. З 1924 р. – архієпископ Вінницький на Поділлі. У 1925 р. за дорученням митрополита Василя Липківського та на запрошення Семиріченської церкви виїхав до Семиріччя (Казахстан). Певний час перебував в Алма-Аті та інших містах Середньої Азії, в яких були українські парафії[1]. У 1927 р. повернувся до Вінниці. Був делегатом Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 17–30 жовтня 1927 року[2]. З 1928 р. – єпископ Лубенський.

8 жовтня 1929 р. заарештований Лубенським окружним відділом ДПУ УСРР за антирадянську агітацію. На час арешту мешкав у м. Лубнах по вул. Драгоманівській, 6. Утримувався у БУПРі № 7 м. Лубни. 14 листопада 1929 р. звільнений під підписку про невиїзд.

У червні 1931 р. за постановою СПВ ДПУ УСРР справу стосовно Кротевича К. М. було припинено[3].

У справі міститься власноручна заява Кротевича К. М., засудженого 16 жовтня 1929 р., а також власноручно складений протокол допиту від 10–12 жовтня 1929 р. з відомостями про його життя, діяльність, стосунки із знайомими тощо.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76014-фп.

---

[1] Див. докл. про цю поїздку: *Зінченко А.* Ієрархи Української Церкви. Митрополит Микола Борецький. Архієпископ Костянтин Кротевич. Митрополит Іван Павловський. – К.: Українська видавнича спілка, 2003. – 156 с.

[2] Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 565.

[3] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 944–945; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 641; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 317.

40. КУПРАШ Степан Якович

1903 р. н., уродженець с. Наумовщина Пензенської губернії (Росія), українець[1], із козацької родини[2], освіта середня. Брати – Василь, Іван, Петро, і ще мав старшого брата, ім'я якого не вказано. Двоє з братів мешкали за кордоном: Василь – у Франції, Іван – у Польщі, Петро вчителював в Овруцькому районі, а старший брат мешкав на батьківщині – в с. Наумовщина Пензенської губернії.

У 1921 р. закінчив Воронізьку гімназію в Чернігівській губернії та вступив до Київського інституту народної освіти й одночасно на Пастирські курси при ВПЦР. Після 1-го курсу інституту у сані диякона УАПЦ в 1922 р. повернувся до Воронежа. У 1923 р. був висвячений у священики УАПЦ. Служив священиком церкви с. Сім'янівка Конотопського району Конотопського округу (нині – Сумської області).

31 січня 1929 р. заарештований СПВ Конотопського окружного відділу ДПУ УСРР. Обвинувачувався у поширенні антирадянської агітації, стосовно того, що «радянська влада знищує і врешті-решт знищить українську церкву». Закликав молитися за Українську Церкву, бо вона прагне створення самостійної України. Також обвинувачувався у незаконному зберіганні вогнепальної зброї.

14 лютого 1929 р. засуджений Конотопським окружним судом за ст. 54-10, ч. 2 КК УСРР до 3 років позбавлення волі з обмеженням у правах за пп. «а», «б», «в» ст. 29 КК УСРР на 2 роки.

27 червня 1991 р. реабілітований.

У справі зберігається фотокартка його брата Івана; дві поштові листівки, одна з яких написана латиською мовою (автор невідомий), а друга українською мовою від єпископа Конотопського і Глухівського Володимира; лист брата Петра від 21 січня 1926 р.; два листи Степана Куп-

---

[1] За деякими документами – «росіянин» (*арк. 60*).

[2] За деякими документами – із куркулів Пензенської губернії (*арк. 42*).

раша до братів Івана та Василя від 29 січня 1929 р.; візитка із французькою адресою Василя.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75959-фп.

41. КУХАРЕНКО[1] Андрій Опанасович

15 червня 1898 р. н., уродженець с. Берестечко (тепер – Дубнівського району Волинської області), українець, з родини шевця, освіта початкова. Дружина – Марія Степанівна. Діти – Євген, 1922 р. н., Людмила, 1924 р. н., Анатолій, 1926 р. н. Брат – Ісидор, сестри – Варвара Саленко (чи Салова), Ганна Прокопчук, мешкали в Берестечку на Волині.

До 1919 р. жив у монастирі в Харкові, співав у хорі. З 1922 р. був дияконом у церквах сіл Верхня Писарівка та Рубіжне Вовчанського району. З 1925 р. до 1935 р. – священик УАПЦ (з 1930 р. – УПЦ), служив у Покровській церкві у с. Вільшани Харківської області. Після закриття церкви у вересні 1935 р. проживав у м. Харкові та працював теслею.

9 січня 1936 р. заарештований Харківським обласним управлінням НКВС УСРР. Обвинувачувався в агітації проти колгоспного будівництва та підробці документів.

28 березня 1936 р. засуджений спеціальною колегією Харківського обласного суду за ст.ст. 54-10, ч. 1, 68 ч. 2 КК УСРР до 4 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 3 роки.

20 квітня 1990 р. реабілітований[2].

У справі зберігаються вилучені при обшуку чисті бланки зі штампами та печатками різних установ і полотнище розміром 40×85 см з вишитим написом «БОЖЕ, ВЕЛИКИЙ, ЄДИНИЙ, НАШУ ВКРАЇНУ ХРАНИ!».

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75707-фп.

---

[1] До 1922 р. тричі змінював прізвище: спочатку прізвище Кухаренко змінив на Кухарук, Кухарук – на Кухарюк, Кухарюк – знову на Кухаренко.

[2] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 967.

42. ЛАЗАРЕНКО Феофан Іванович

29 вересня 1897 р. н., уродженець с. Прохори (на час арешту – Комарівського району Чернігівської області), українець, із заможної селянської родини, освіта початкова. Дружина – Параска Миколаївна, 1902 р. н., сини – Юліан та Мстислав. Брати – Іван, Федір, Василь, Никифор та Андрій.

З 1921 р. активний учасник організації «Просвіта». 31 березня 1923 р. єпископом Миколою Шираєм висвячений у диякони УАПЦ. У 1924 р. зрікся сану диякона та займався власним господарством. Щоб уникнути розкуркулення, вступив до колгоспу ім. Куйбишева у с. Прохори. Працював рахівником та помічником бухгалтера колгоспу.

9 травня 1938 р. заарештований Комарівським районним відділенням НКВС УРСР. Обвинувачувався у причетності до антирадянської української націоналістичної організації.

31 березня 1939 р. судовою колегією Чернігівського обласного суду за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР засуджений до 3 років позбавлення волі та 2 років обмеження у правах.

12 жовтня 1990 р. реабілітований.

У справі є протоколи допитів мешканців с. Прохори, в яких ідеться про приїзд до села митрополита УАПЦ Василя Липківського на відкриття автокефальної церкви.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75978-фп.

43. ЛЕВАНДОВСЬКИЙ Іполит Лукич

1896 р. н., уродженець с. Шляхове Балтського повіту на Поділлі, українець, із родини священика, освіта середня. Одружений. Мав двох дітей.

З 1922 р. до 1926 р. – священик УАПЦ. З 1924 р. – священик-благовісник Свято-Троїцької церкви м. Градизька. У 1925 р. притягувався до кримінальної відповідальності за «порушення декрету про відокремлення церкви від держави» – освячення полів. На час арешту

мешкав та вчителював у с. Ордовцях Харківського округу.

15 грудня 1929 р. заарештований секретним відділом ДПУ УСРР. З м. Харкова у супроводі спецохорони направлений до м. Кременчука у розпорядження Кременчуцького окружного відділу ДПУ УСРР.

Обвинувачувався у антирадянській діяльності, створенні при Градизькій автокефальній церковній громаді нелегального контрреволюційно налаштованого гуртка молоді.

4 лютого 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР за ст. 54-11 КК УСРР засуджений до 10 років позбавлення волі. Покарання відбував на Соловках.

31 жовтня 1989 р. реабілітований.

У справі є заява Левандовського І. Л. від 23 грудня 1929 р. та дві скарги від 6 липня 1930 р. (автографи).

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75999-фп.

44. ЛЕВЧЕНКО Іван Пилипович

1895 р. н., уродженець с. Будище (тепер – Конотопського району Сумської області), українець, з родини теслі, освіта початкова. Мати – Федора, брати – Андрій, Федір, Павло та Олексій. Неодружений.

З дитячих років займався хліборобством та допомагав батькові у теслярстві. У 1923 р. єпископом Марком Грушевським в Конотопі був висвячений у диякони УАПЦ. Впродовж 7–8 місяців мав літургійну практику у с. Вишеньках. Восени 1924 р. призначений дияконом у церкву с. Мартинівка Плисківського району Ніжинського округу.

30 жовтня 1925 р. заарештований Конотопським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався в проведенні антирадянської агітації: роз'яснював парафіянам, що завданням вчення УАПЦ є визволення українського народу.

25 січня 1926 р. звільнений під підписку про невиїзд.

1 лютого 1928 р. надзвичайною сесією Харківського окружного суду засуджений за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР до 2 років позбавлення волі з конфіскацією майна. Обвинувачувався у проведенні антирадянської агітації.

10 грудня 1992 р. реабілітований.

У справі зберігаються підписні листи парафіян УАПЦ с. Мартинівка про звільнення з-під арешту диякона Левченка І. Ф. та священика Карпенка Д. С.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75990-фп.

45. ЛИПКІВСЬКИЙ Василь Костянтинович

1864 р. н., уродженець с. Попудні на Київщині (тепер – Монастирищенського району Черкаської області), українець, освіта вища духовна[1].

Архієпископ, перший митрополит Київський і всієї України Української Автокефальної Православної Церкви, редактор і автор низки статей часопису УАПЦ «Церква і життя», автор перекладів українською мовою Божественної літургії Св. Іоанна Золотоуста, богослужбових книг, проповідей, історичних праць про Українську Церкву, епістолій[2].

З 1873 р. до 1879 р. навчався в Уманському духовному училищі, у 1884 р. закінчив Київську духовну семі-

---

[1] У цій справі немає відомостей про родинне життя митрополита УАПЦ Василя Липківського (його батьком був липовецький священик Костянтин Липківський). Був одружений з Параскою Олександрівною. Діти: Іван (1892–1937), Марія (1894–1987), Костянтин (1895–1942), Ганна (1897–1964), Валеріан (1899–1941), Олесь (1903–1985), Тетяна (1908–1987). Див. докл.: *Зінченко А. Л.* Визволитися вірою. Життя і діяння митрополита Василя Липківського. – К.: Дніпро, 1997. – 423 с.

[2] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 942–943; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 641; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 317–318.

нарію та вступив до Київської духовної академії, яку у 1899 р. закінчив із ступенем кандидата богослов'я.

У 1890 р. призначений на посаду законовчителя Черкаської гімназії. У 1891 р. висвячений у священики. З 1892 р. – настоятель Липовецького собору, інспектор церковних шкіл Липовецького повіту. У 1903 р. – директор Київської церковно-вчительської школи, протоієрей. Голова Київського єпархіального з'їзду, який проходив весною 1917 р. У листопаді 1917 р. заклав Братство Воскресіння, яке перетворилося на Всеукраїнську православну церковну раду. Учасник Всеукраїнського Православного Церковного Собору 1918 р. Під час в'їзду Симона Петлюри до Києва 21 грудня 1918 р. вітав його на Софійській площі урочистою промовою. 9 (22) травня 1919 р. очолив першу українську службу Божу в Микільському військовому соборі на Печерську. З липня 1919 р. – настоятель собору Св. Софії. На Соборі Київщини 22–26 травня 1921 р. як член Президії ВПЦР був обраний до складу Київської губерніальної церковної ради і рекомендований на висвячення у єпископи. 23 жовтня 1921 р. у великому соборі Св. Софії київської висвячений на митрополита Київського і всієї України. Висвячення здійснено у незвичайний спосіб – без участі єпископів, але через покладання рук священиків у вівтарі, а потім і всіх присутніх (пресвітерська хіротонія) делегатів Першого Всеукраїнського Православного Церковного Собору 14–30 жовтня 1921 р. Був на цій посаді до Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 17–30 жовтня 1927 р.

29 жовтня 1937 р. заарештований Управлінням державної безпеки НКВС УРСР. Обвинувачувався за ст.ст. 54-10, 54-11 КК УРСР як «керівник антирадянської фашистської організації українських церковників». Протягом слідства утримувався в Лук'янівській в'язниці. На час арешту проживав у Києві в Олександрівській слободі на вул. Дачній, 8.

20 листопада 1937 р. трійкою при Київському облуправлінні НКВС УРСР засуджений до розстрілу. Вирок виконано 27 листопада 1937 року[1].

23 травня 1989 р. реабілітований.

ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 65685-фп.

46. ЛОБОДІНА Євгенія Іванівна

1904 р. н., уродженка м. Зернове на Чернігівщині, із родини службовців – почесних громадян, освіта середня. Батько – Іван Васильович, 1873 р. н., мати – Одарка Василівна, 1879 р. н., сестра, 1912 р. н.[2]. Неодружена.

Діловод за фахом. У 1926 р. стала парафіянкою парафії УАПЦ Воскресенського собору м. Полтави. У 1927 р. обрана секретарем парафіяльної церковної ради. Збирала пожертви для допомоги заарештованим діячам УАПЦ та їхнім родинам. Намагалася серед жінок-парафіянок створити об'єднання, яке б опікувалося «збільшенням матеріальної допомоги УАПЦ та її діячам» (сестрицтво). Пропагувала ідеї створення незалежної української держави.

10 вересня 1929 р. заарештована Полтавським окружним управлінням ДПУ УСРР за «шовіністичну агітацію, спрямовану проти радянської влади та її заходів». На час арешту мешкала у м. Полтаві по вул. Київський вокзал, 2.

24 січня 1930 р. особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР засуджена за ст. 54-10 ч. 1 КК УСРР до 3 років концтаборів.

7 березня 1990 р. реабілітована.

У справі міститься заява Є. Лободіної до Полтавського окружного прокурора від 27 серпня 1929 р. (автограф) та

---

[1] Матеріали цієї архівно-кримінальної справи опубліковано: Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 189–237 (Розділ VIII. Документи з архівної кримінальної справи на митрополита УАПЦ Василя Липківського. 1937–1989 рр. Док. №№ 169–181).

[2] Ім'я сестри записано нерозбірливо, можливо, Валентина.

протокол допиту від 10 листопада 1929 р., власноручно написаний обвинуваченою.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76016-фп.

47. ЛЯХНО Опанас Петрович

1877 р. н., уродженець с. Великі Сорочинці (тепер – Миргородського району Полтавської області), українець, із родини заможних козаків, освіта середня. Одружений.

До 1911 р. працював учителем народних шкіл Миргородського повіту. У 1901 р. став дияконом та регентом церкви у с. Мальцях Миргородського району. У 1905 р. захопився революційним рухом, допомагав організації «крестьянских союзов» і лише випадково не був заарештований. У 1911 р. закінчив Полтавську духовну семінарію та був висвячений на священика. Служив у с. Сакуновій Слободі Роменського повіту, з 1915 р. – у с. Хитцях Гадяцького повіту. Після скинення царату став правити церковну службу українською мовою. Обирався заступником голови повітової ради робітничих, селянських і солдатських депутатів. За два місяці після заснування Української Центральної Ради на повітовому з'їзді обраний членом Центральної Ради від Гадяцького повіту. Був делегатом Першого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 14–30 жовтня 1921 р. З 1922 р. – священик у с. Малі Сорочинці, де прослужив близько трьох років та перейшов до слободи Котельви Полтавського округу. З літа 1929 р. – священик Свято-Троїцької церкви у м. Миргороді.

23 жовтня 1929 р. заарештований Лубенським відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у використанні УАПЦ для ведення боротьби за самостійність України.

15 лютого 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст.ст. 54-2, 54-8, 54-10, 54-11 КК УСРР до 10 років позбавлення волі.

20 листопада 1989 р. реабілітований[1].

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 969.

У справі зберігається тюремна фотокартка священиків; посвідка, що Ляхно О. П. є членом УЦР від Всеукраїнської Ради селянських депутатів Гадяцького повіту; квиток на V-й Губерніальний селянський з'їзд 5–6 грудня 1917 р.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75689-фп.

48. МАЛИНОВСЬКИЙ Петро Миколайович

27 червня 1905 р. н., уродженець с. Тишки (на час арешту Лубенського р-ну Полтавської області), українець, син диякона, освіта середня. Батько – Микола Петрович, мати – Дар'я Петрівна, брат – Ісак, сестри – Катерина та Ганна. Дружина – Ганна Василівна, 1907 р. н., син – Микола, 1927 р. н., та дочка – Євдокія, 1929 р. н.

Диякон с. Снітин[1]. На початку 1932 р. висвячений у священики УПЦ. З весни 1932 р. – священик Миколаївської церкви с. Сенча Чорнухинського району Полтавської області.

У 1931 р. знаходився під слідством за ст. 57 КК УСРР.

12 грудня 1932 р. заарештований СПВ Харківського обласного відділу НКВС УСРР.

28–29 квітня 1933 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-11 КК УСРР до 3 років позбавлення волі.

Після повернення з ув'язнення мешкав у м. Лубнах Полтавської області.

26 квітня 1938 р. заарештований Лубенським райвідділом НКВС УРСР.

29 квітня 1938 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст.ст. 54-10, 54-11 КК УРСР до найвищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 3 червня 1938 р.

10 березня 1992 р. реабілітований за першою судимістю від 28–29 квітня 1933 р.

---

[1] Ці відомості містяться у свідченнях священика Кривчуна М. М. Очевидно, йдеться про с. Снітин Лубенського району (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп. – Арк. 106*).

11 квітня 1958 р. реабілітований за другою судимістю від 29 квітня 1938 р.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп; 76017-фп.

49. МЕДВЕДЄВ Юхим Филимонович

15 жовтня 1892 р. н., уродженець м. Лубни на Полтавщині, українець, із міщанської родини, освіта середня. Дружина – Ксенія Григорівна; син – Микола, 1937 р. н.

До 1925 р. працював учителем у с. Кононівка Лубенського району Лубенського округу. Брав участь у створенні місцевого осередку «Просвіти». У 1925 р. висвячений у диякони УАПЦ. З 1927 р. – священик у с. Перервинці Драбівського району. У 1935 р. переїхав із с. Засулля до с. В'язівок, де працював фельдшером та завідував місцевою амбулаторією.

16 квітня 1938 р. заарештований Лубенським райвідділом НКВС УРСР. Утримувався у в'язниці м. Лубни.

29 квітня 1938 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст.ст. 54-10, 54-11 КК УРСР до найвищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 3 червня 1938 р.

11 квітня 1958 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76017-фп.

50. МОВЧАН-МОРГУНЕНКО Яким Каленикович

1885 р. н., уродженець с. Бутівці (тепер – Хорольського району Полтавської області), українець, із родини тесляра, освіта середня. Одружений. Дружина – Парасковія Максимівна, 1884 р. н., сини – Пилип, 1905 р. н., і Йосип, 1912 р. н.; донька – Марія, 1911 р. н.

З дитинства співав у церковному хорі. Чотири роки навчався на писарських курсах при волосному управлінні в с. Новоаврамівка Хорольського району. Одружився у 1902 р. (за іншими відомостями – 1903 р.). До 1906 р. мешкав у с. Бутівці. З 1906 р. перебував на дійсній військовій службі, служив батальйонним писарем. У

1909 р. демобілізований, до 1914 р. займався хліборобством. У 1914 р. зарахований писарем у повітове управління військового начальника. У 1918 р. мешкав у м. Харкові. З початку 1919 р. і до травня 1919 р. працював касиром в Хорольській міській управі. У травні 1919 р. переїхав до Києва, де мешкав його брат. Працював писарем у Київському управлінні Центральних морських кооперативів. У вересні 1919 р. переїздить до м. Лубни. Тут до вересня 1922 р. працював касиром у соцбанку. У 1922 р. у Лубнах був висвячений архієпископом Олександром Ярещенком на священика УАПЦ. У цьому ж 1922 р. почав служити в церкві с. Березняки Хорольського району.

13 лютого 1933 р. заарештований Харківським обласним відділом ДПУ УСРР «за приналежність до контрреволюційної організації».

4 липня 1933 р. особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-11 КК УРСР до заслання у Казахстан терміном на 3 роки.

8 серпня 1989 р. реабілітований[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76040-фп.

51. МОСТОВИЙ Сергій Устимович

25 вересня 1883 р. н., уродженець с. Поділ (тепер – Срібнянського району Чернігівської області), українець, із незаможної селянської родини, освіта середня. Дружина – Людмила, 1901 р. н., дочки – Ніна, 1925 р. н., та Клавдія, 1929 р. н.; син – Юрій, 1930 р. н.

З 1892 р. навчався в сільській школі, працював за наймом у різних господарствах.

1904 р. вступив на військову службу в м. Острог Волинської губернії, у травні 1905 р. направлений у Маньчжурію, де пробув до березня 1906 р. У Маньчжурії почав виконувати функції псаломщика у полковій церкві. Залишивши військову службу, повернувся додому і на-

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 971.

прикінці 1909 р. призначений псаломщиком у с. Боцмани. 1911 р. перевівся у с. Михайлівку Золотоніського повіту. У 1914–1918 рр. служив у полковій церкві, у 1918–1923 рр. – дияконом с. Михайлівки. 1924 р. висвячений у священики УАПЦ. З 1927 р. до березня 1937 р. – священик у с. Хоружівка Недригайлівського району (тепер Сумська область).

14 вересня 1937 р. заарештований Недригайлівським відділом НКВС УРСР, обвинувачувався в антирадянській агітації серед колгоспників, зокрема поширенні чуток про зміну влади у Радянському Союзі, про розпад колгоспів, про хиби стахановського руху та Конституції СРСР.

16–17 листопада 1937 р. Чернігівським обласним судом засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР до 7 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 3 роки.

8 липня 1991 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76041-фп.

52. НАУМЕНКО Михайло Прокопович

1897 р. н., уродженець с. Велика Багачка на Полтавщині, українець, освіта незакінчена вища. Дружина – Олена Харитонівна, дочки – Надія, Галина та Віра.

У 1916 р. мобілізований до царської армії. У 1917 р. закінчив школу прапорщиків, воював до 1918 р. На початку 1918 р. повернувся до с. Велика Багачка. За часів гетьманату знову мобілізований до армії, але прослужив лише кілька днів та був звільнений як інвалід (катаракта правого ока). Вступив до Миргородського художньо-керамічного технікуму. На початку 1919 р. мобілізований до армії С. Петлюри, де служив прапорщиком санітарної частини січових стрільців. На початку 1920 р. був поранений в руку та повернувся до Великої Багачки. До 1922 р. навчався у Миргородському художньо-керамічному технікумі. У 1922 р. вступив до Київської художньої академії. Керівник осередку товариства «Просвіта» у с. Велика Багачка. У березні 1923 р. архієпископом Костянтином Кротевичем висвячений у священики

УАПЦ. Призначений у с. Широка Долина Великобагачанського району. У 1926–1927 рр. – священик у с. Куземи Полтавського округу. З початку 1927 р. до квітня 1928 р. – священик у м. Зіньків і с. Тарасівка Зіньківського району. З квітня 1928 р. служив у с. Кротівщина Великобагачанського району.

У 1924 р. затримувався Лубенським окружним відділом ДПУ УСРР за приховування офіцерського звання, оскільки у 1920 р. під час реєстрації у місцевому військкоматі, щоб уникнути мобілізації до Червоної армії, став на облік як рядовий. Поставлений на облік у ДПУ як колишній білий офіцер.

16 жовтня 1929 р. заарештований Лубенським відділом ДПУ УСРР. На час арешту мешкав у с. Кротівщина.

2 лютого 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст.ст. 54-10, 54-13 КК УСРР до 10 років позбавлення волі. Покарання відбував на Соловках.

19 вересня 1989 р. реабілітований[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76020-фп.

53. НЕЙОЛОВ Митрофан Федорович

1884 р. н., уродженець с. Піски (тепер – Лохвицького району Полтавської області), українець, із родини священика, освіта неповна середня. Батько – Федір Іванович, брати – Іван, Сергій, Федір[2]. Дружина – Ольга Андріївна.

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 972.

[2] Нейолов Федір Іванович – священик с. Гудими Андріяшівської волості Лохвицького повіту, помер у м. Ромни у 1921 (1922) р. Нейолов Іван Федорович – священик у м. Лохвиця, пропав безвісти під час відступу денікінців. Нейолов Сергій Федорович – бойовий офіцер царської армії, наклав на себе руки (за іншою версією – загинув) у 1918–1919 р. Нейолов Федір Федорович працював на Парафіївському цукровому заводі Ніжинського округу.

До революції працював учителем. Був мобілізований до царської армії, де служив рядовим до 1917 р., демобілізувався після поранення. У 1917–1920 рр. мешкав у с. Давидівка Прилуцького округу, де працювала вчителькою його дружина. У 1920–1925 рр. мешкав у м. Пирятин. У березні 1925 р. висвячений у священики УАПЦ та призначений у с. Білики Миргородського району Лубенського округу. У вересні 1925 р. переїхав до с. Нероновичі Лубенського округу, де служив у Спасо-Преображенській церкві. У 1927 р. обраний головою районної церковної ради УАПЦ. З жовтня 1928 р. служив у с. Гільці Чорнухинського району Лубенського округу.

15 жовтня 1929 р. заарештований Чорнухинським райвідділом міліції. 27 жовтня 1929 р. переведений до Лубенського відділу ДПУ УСРР.

24 січня 1930 р. особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10 КК УСРР до 3 років позбавлення волі.

15 травня 1995 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76021-фп.

54. ОКСІЮК Йосип Федорович

21 вересня 1894 р. н., уродженець с. Луковисько Костянтинівського повіту Холмської губернії, українець, із селянської родини, освіта вища духовна. Батько – Федір Максимович, брати – Петро (науковий співробітник Академії наук УРСР, мешкав у м. Києві), Михайло (на час арешту Йосипа Оксіюка мешкав у м. Києві та працював секретарем облземвідділу, згодом – архієпископ Львівський та Тернопільський Макарій), Іван (бухгалтер, мешкав у м. Барнаулі); сестра – Олександра (на утриманні чоловіка, мешкала у м. Кривий Ріг). Дружина – Ніна Іларіонівна, дочка Анастасія.

У 1910 – 1914 рр. навчався у Холмській духовній семінарії. У 1919 р. закінчив Київську духовну академію. З 1919 р. працював на богословському факультеті Кам'янець-Подільського державного українського університе-

ту. Викладав історію християнської Церкви, перекладав богослужбові книги із старослов'янської мови на українську. Член Кирило-Мефодіївського братства. Здобув наукове звання професора. У травні 1922 р. прийняв сан священика, а 4 червня висвячений на єпископа Кам'янець-Подільського УАПЦ[1]. У 1922 р. разом з іншими професорами заарештований і висланий за межі прикордонної смуги. У 1923 р. приїхав до Харкова й оселився у архієпископа Олександра Ярещенка. У 1924 р. призначений архієпископом Лубенським. На Всеукраїнському Православному Церковному Соборі УАПЦ 17–30 жовтня 1927 р. обраний другим заступником митрополита Миколи Борецького. У 1928 р. – архієпископ Полтавський. У 1930 р. зрікся духовного сану, про що повідомив громадськість через газету «Вісті». Почав працювати літературним редактором та перекладачем у державних видавництвах України. Улітку 1934 р. намагався отримати паспорт для проживання у м. Харкові. Проте отримав відмову і 1935 р. змушений був виїхати з м. Харкова. 16 січня 1936 р. отримав паспорт у м. Полтаві. З 1936 р. працював рахівником у бухгалтерії Полтавської артілі «Коопвзутремонт». Мешкав у Полтаві на вул. Пушкінській, 78-б.

3 березня 1937 р. заарештований Харківським обласним управлінням НКВС УРСР за підозрою у причетності до «контрреволюційної націоналістичної організації церковників, створеної автокефальним архієпископом О. Ярещенком».

22 серпня 1937 р. особливою нарадою при НКВС СРСР засуджений за ст.ст. 54-10, ч. 1 та 54-11 КК УРСР до 8 років ВТТ.

Покарання відбував у Північно-східних таборах Дальбуду на Колимі: спочатку на копальнях Ат-Урях та Ту-

---

[1] У свідченнях обвинуваченого, свідків у справі, а також у процесуальних документах наявне різне визначення церковного сану Й. Оксіюка – починаючи з 1922 р. його називають як єпископом, так і архієпископом.

манному, а згодом, за станом здоров'я, був переведений до управління автотранспорту автобази № 2 селища Атка. Після звільнення з табору 3 березня 1945 р. був закріплений бухгалтером (за вільним наймом) управління автобази с. Атка Дальбуду.

У липні 1946 р. за сприяння свого брата архієпископа Львівського та Тернопільського Макарія переїхав до м. Львова. У Львові мешкав на пл. Б. Хмельницького, 5. З 1 серпня 1946 р. почав працювати у Львівсько-Тернопільському єпархіальному управлінні особистим секретарем архієпископа Львівського та Тернопільського Макарія, а також у журналі «Православний вісник». 1 жовтня 1948 р. призначений на посаду відповідального секретаря редакції журналу «Православний вісник». У цьому виданні було опубліковано кілька статей Оксіюка Й. Ф. під псевдонімами «Максимко» та «І. Федорович».

7 вересня 1960 р. реабілітований[1].

У справі містяться заяви, складені Оксіюком Й. Ф. 5 березня 1937 р., 9 грудня 1950 р., 8 березня 1960 р. та 20 січня 1961 р. (автографи).

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 67098-фп. – Т. 46. – Арк. 30; Спр. 75523-фп.

55. ОНІПКО Тихон Семенович

1884 р. н., уродженець с. Жуківка (на час арешту – Машівського району Полтавського округу), українець, із селянської родини, освіта початкова. Одружений. Сини – Микола, Олексій та Павло.

З 1923 р. – диякон УАПЦ с. Жуківка Машівського району Полтавського округу.

Заарештований 22 грудня 1929 р. Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у тому,

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 946; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 644–645.

що брав участь у «зібраннях автокефалістів», на яких обговорювалися питання щодо підготовки мас до боротьби за самостійність України. Проводив агітацію проти заходів радянської влади, переконував не вступати до колгоспів, бо «там на селян надягнуть ярмо».

11 березня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР за ст.ст. 16, 54-2, 54-10, 54-11 засуджений до 5 років позбавлення волі.

22 листопада 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76022-фп.

56. ПАЩЕНКО-ПАСЬКО Андрій Іванович

7 липня 1887 р. н.[1], уродженець м. Миргород на Полтавщині, українець, із козацької родини, освіта незакінчена вища. У другому шлюбі. Дружина – Пащенко Ольга Степанівна, 19 липня 1893 р. н.

Закінчив церковнопарафіяльну школу з трьома похвальними листами. До 1907 р. жив при батькові та навчався одночасно у Миргородській художньо-промисловій школі та на педагогічних курсах. Після закінчення курсів став вчителювати в Ковенській початковій школі та був секретарем педагогічної ради школи. Екстерном склав іспити на вчителя середньої школи та став викладати на педагогічних курсах при цій самій школі, у дівочій гімназії та на педагогічних литовських курсах «Sanle» теж у м. Ковно. У вільний від лекцій час готувався до вступу у Петербурзьку академію мистецтв. Був зарахований до академії, але через брак коштів не зміг навчатися. Працював учителем Вимислинської педагогічної семінарії (Ліпновський повіт Плоцької губернії), де викладав методику художніх предметів та історію мистецтва.

1916 р. закінчив Псковську школу прапорщиків та отримав звання прапорщика. Служив у царській армії, мав звання підпоручика. У 1917 р. захворів та був направлений на лікування до військового шпиталю на Пе-

[1] У персональній картці вказано дату 17 липня 1887 р.

черську в м. Києві. Через хворобу був демобілізований. Восени 1917 р. на запрошення Спілки вчителів почав працювати у Генеральному секретаріаті освіти. Одночасно навчався на курсах українознавства, які були організовані на Солом'янці Генеральним секретаріатом освіти. Після закінчення курсів був призначений учителем школи мистецтва на Деміївці. У 1918 р., уникаючи мобілізації до гетьманської армії, втік з Києва до Миргорода, переховувався на околицях міста. Створив загін для боротьби з німцями та гетьманцями, до якого увійшло близько 100 осіб. Був обраний командиром цього загону. Згодом виїхав на лікування до Києва, де у 1918 р. став студентом Академії мистецтв. Навчався у майстерні професора Михайла Жука.

20 квітня 1922 р.[1] у Софійському соборі м. Києва висвячений єпископом Григорієм Стороженком[2] у священики УАПЦ. 20 травня 1922 р. – 4 грудня 1922 р. стажувався при соборі Святої Софії в м. Києві. 24 лютого 1924 р. у храмі Свято-Успенської церкви в с. Пісках Роменського округу на Полтавщині був возведений у сан протоієрея. 4 грудня 1922 р. призначений настоятелем цього храму.

1 жовтня 1929 р. заарештований Роменським міським відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався в тому, що упродовж останніх років систематично проводив контрреволюційну агітацію, спрямовану проти радянської влади

---

[1] У персональній картці вказано дату 20 травня 1922 р.

[2] Стороженко Григорій Дем'янович (1881–1937) – єпископ УАПЦ. 22 грудня 1937 р. його було засуджено до розстрілу. Вирок виконано 28 грудня 1937 р. Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 949; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 647; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 324. Див. також архівні кримінальні справи *№№ 53131 фп* та *60112 фп*, передані на постійне зберігання до ЦДАГО України.

та пропагував ідеї створення незалежної України. Брав активну участь у розвитку автокефального руху на Роменщині, проводив агітацію, спрямовану проти хлібозаготівель.

27 березня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10 КК УСРР до 10 років позбавлення волі. Покарання відбував в Ухта-Печорському виправному таборі ОДПУ, де працював креслярем геологічної секції та на колекторі бурових установок.

2 листопада 1989 р. реабілітований[1].

У справі зберігаються:

- *тюремні фотокартки та фотокартки часів заслання;*
- *персональна картка протоієрея, настоятеля Свято-Успенської церкви с. Піски Пащенка А. І., складена 21 вересня 1927 р.;*
- *короткі життєписи Андрія Пащенка від 8 листопада 1925 р., 25 березня 1926 р. та 28 липня 1927 р.;*
- *лист архієпископа Василя Липківського, митрополита Київського і всієї України, до сестринства української парафії с. Піски Роменського округу від 2 листопада 1923 р.;*
- *листи архієпископа Нестора Шараївського до Пащенка-Паська Андрія Івановича та його дружини Ольги Степанівни від 20 березня 1924 р., 30 вересня 1924 р., 2 січня 1925 р., 17 лютого 1925 р., 2 квітня 1925 р., 27 липня 1925 р., 8 грудня 1926 р., 7 грудня 1928 р., 15 березня 1929 р.;*
- *недатований лист Андрія Пащенка Ользі Степанівні Пащенко;*
- *недатований лист Ользі Пащенко від колишньої односельчанки;*
- *декілька недатованих листів до Андрія Пащенка та Ольги Степанівни Пащенко від невідомих осіб;*
- *лист священика з м. Котельви Миколи Мироненка від 29 травня 1929 р.;*

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 974.

- *особисті листи Андрієві Пащенку від голови президії окружної церковної ради протоієрея Леоніда Трицького від 8 квітня 1925 р. та недатований;*
- *листи із вказівками митрополита Василя Липківського та Всеукраїнської православної церковної ради до Роменсько-Лохвицької повітової ради (копії, одна з яких засвідчена головою ради М. Морозом[1]; машинопис);*
- *заява Андрія Пащенка до Роменської окружної комісії щодо унормування життя УАПЦ від 7 жовтня 1926 р.;*
- *відозва № 26 про підґрунтя, на якому можливе поєднання УАПЦ з іншими церквами (5 арк., машинопис);*
- *витяги з протоколів засідання Лохвицької повітової православної церковної ради від 5 червня 1923 р.;*
- *лист архієпископа Костянтина Кротевича Андрієві Пащенку-Паську від 31 липня 1929 р.;*
- *лист Роменської окружної церковної ради про матеріальне забезпечення єпископа від 21 березня 1928 р.;*
- *заява Олени Пащенко (дружини брата Андрія Пащенка) до уповноважених Свято-Успенської парафії с. Піски на Полтавщині;*
- *відозва архієпископа Василя Липківського, митрополита Київського і всієї України, від 1 січня 1924 р. (копія, машинопис);*
- *відозва протоієрея Андрія Пащенка до всіх пастирів і вірних Української автокефальної соборно-народноправної православної Христово-Апостольської Церкви, від 2 січня 1927 р.;*
- *великоднє слово архієпископа Миколая – промова на панахиді по С. Петлюрі, а також інші заяви та молитви.*

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75688-фп.

---

[1] Мороз Михайло Наумович (1876–1938) – митрофорний протоієрей УАПЦ, голова Всеукраїнської православної церковної ради (ВПЦР) у 1919–1924 рр. Див. про нього: Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 643–644; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної

57. ПЕТРОВ Артемій[1] Костянтинович

1865 р. н., уродженець м. Полтави, українець, з родини службовців, освіта середня. Одружений. Син – Костянтин, 1909 р. н.

У 1884 р. вступив до Новочеркаської гімназії. У 1889 р. через брак коштів змушений припинити навчання. Служив у Новочеркаському окружному управлінні, де працював до 1912 р. У 1912–1918 рр. працював у канцеляріях різних заводів. У 1918–1921 рр. – конторник на млині у м. Полтаві. У 1921 р. навчався на українських пастирських курсах, організованих єпископом Парфенієм (Левицьким). Після закриття курсів, не закінчивши повністю навчання, виїхав до м. Кам'янця-Подільського, де працював в університеті. 1922 р. висвячений у священики УАПЦ. У 1923 р. перебував у розпорядженні окружної церковної ради м. Полтави, за наказами якої служив у церквах м. Полтави, в с. Мала Нехвороща Полтавського округу та ін.

10 березня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР за обвинуваченням у «контрреволюційній діяльності, спрямованій проти радянської влади, та проведенні шовіністичної агітації». На час арешту мешкав у с. Писарівка Малоперещепинського району Полтавського округу.

26 липня 1929 р. особливою нарадою при колегії ОДПУ за ст. 58-10 КК РРФСР позбавлений права мешкати у Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону, зазначених губерніях та округах, а також в Україні. З-під варти звільнений за умови прикріплення до певного місця проживання терміном на три роки.

24 січня 1990 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76007-фп.

православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 319–320. Матеріали його архівно-кримінальної справи опубліковано у цьому ж збірнику на стор. 116–187.

[1] У документах зазначено ім'я «Артемон», «Артамон».

58. ПІНЧУК Павло Кіндратович

30 червня 1887 р. н., уродженець с. Солониця (на час арешту – Лубенського району Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта початкова. Дружина – Марія Миколаївна, 1893 р. н. Сини – Анатолій, 1913 р. н., Іван, 1918 р. н., Віктор, 1920 р. н.

У 1915–1916 рр. працював вчителем церковнопарафіяльної школи у с. Солониця Лубенського повіту. У 1923–1924 рр. висвячений у священики УАПЦ та призначений у Свято-Дмитрівську церкву с. Ромодан Миргородського району. З 1930–1931 рр. служив у церкві с. Солониця Лубенського округу на Полтавщині. У 1931 р. Солоницькою сільрадою був «розкуркулений».

4 січня 1933 р. заарештований Харківським обласним відділом ДПУ УСРР за підозрою у причетності до «контрреволюційної повстанської організації» (ст. 54-11 КК УСРР). Водночас проходив як співучасник за іншою справою щодо крадіжки хлібних колосків з колгоспного лану (ст. 170 КК УСРР). За постановою Харківського обласного відділу ДПУ УСРР від 11 червня 1933 р. обидві справи закрито, а Пінчук П. К. звільнений з-під варти. Повернувся до с. Солониця. З 1934 р. мешкав у с. В'язівок Лубенського району, де працював рахівником у товаристві споживчої кооперації.

15 жовтня 1937 р. заарештований Лубенським районним відділом НКВС УРСР за «контрреволюційну агітацію серед колгоспників».

4 листопада 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР до вищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 27 листопада 1937 р.

3 серпня 1989 р. реабілітований[1].

У справі міститься фотокартка Пінчука П. К.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп, 76023-фп.

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 974.

59. ПОТІЄНКО Василь Васильович

27 грудня 1898 р. н., уродженець с. Сосниця на Чернігівщині, українець, із родини службовців, освіта незакінчена вища. Дружина – Інна[1] Денисівна, 1900 р. н., син – Юрій, 1923 р. н.

Батько працював фельдшером, а мати була вчителькою народної школи. До 1917 р. навчався в Чернігівській гімназії. З 1924 р. навчався на історико-філологічному факультеті Київського університету[2], через два роки перейшов до Кооперативного інституту, але повний курс не закінчив. З лютого 1919 р. до жовтня 1919 р. – секретар Народного суду Сосницького повіту. З жовтня 1919 р. вчителював у школі другого ступеня. З початком церковно-визвольного руху 1917–1921 рр. заснував у Сосницькому повіті понад 20 українських парафій. Був делегатом від Чернігівщини на Першому Всеукраїнському Православному Церковному Соборі УАПЦ 14–30 жовтня 1921 р. У 1921 р. був висвячений у диякони.

З 1922 р. до 1927 р. – протодиякон УАПЦ, служив при митрополиті Василі Липківському. У 1924–1926 рр. – голова президії Всеукраїнської православної церковної ради. З кінця 1927 р. і до часу арешту працював літературним редактором та коректором у «Літературному журналі» в м. Харкові та дописувачем журналу «Дніпро», який видавався у Нью-Йорку (США).

За приналежність до «антирадянського українського націоналістичного підпілля» заарештовувався: з 6 листопада до 20 грудня 1921 р., з 4 червня до 6 грудня 1926 р. Київським окружним відділом ДПУ; з 19 лютого до 18 квітня 1927 р. – ДПУ УСРР (м. Харків); 19 грудня 1929 р. – 19 січня 1930 р. – ДПУ УСРР (м. Харків), однак засуджений не був. У 1930 р. як свідок проходив у

---

[1] У листах до дружини звертається – Горпина, Груша.

[2] У 1920–1926 рр. Київський університет офіційно називався Вищий інститут народної освіти імені Михайла Драгоманова.

справі «СВУ». Мешкав у м. Харкові по вул. Залютинська (Скорохода), 67, кв. 2[1].

28 березня 1938 р. заарештований Харківським обласним управлінням НКВС УРСР за підозрою у скоєнні злочинів, що передбачені ст.ст. 54-2, 54-11 КК УРСР. Утримувався у Чернігівській тюрмі НКВС, звідти переведений для ведення подальшого слідства до НКВС УРСР.

7 грудня 1939 р. справу закрито у зв'язку з тим, що він увійшов до складу контрреволюційної організації за завданням органів НКВС і декілька років використовувався для розкриття контрреволюційного підпілля[2].

У 1943 р. емігрував до Німеччини. По дорозі з Берліна до Веймара потрапив під обстріл, помер від ран 12 квітня 1945 р.[3].

У справі зберігається тюремна фотокартка Потієнка В. В.; протоколи допитів, у яких йдеться про закордонні зв'язки Василя Липківського, Володимира та Миколи Чехівських, про роботу ВПЦР часів головування Потієнка В. В., машинописні витяги з протоколів допитів Малюшкевича К. С. від 7 та 10 квітня 1933 р., Мороза М. Н. від 2 червня 1938 р., Зінчука В. А. від 17 липня 1938 р., Смичка О. І. від 27 серпня 1938 р., Ширая М. С. від 4 травня 1938 р., Потієнка В. В. (брата) від 14 жовтня 1937 р., Мозолевсько-

---

[1] У цьому будинку була розташована редакція часопису «Церква і життя», а також тут мешкали Ярещенко О. Г. і Павловський І. Д.

[2] Для проведення оперативної комбінації було виготовлено довідку про те, що нібито Потієнко В. В. був засуджений у жовтні 1938 р. особливою нарадою при НКВС СРСР до 5 років позбавлення волі та під час прямування до місця відбування покарання тяжко захворів і був повернутий до Києва. До 10 листопада 1939 р. лікувався у тюремній лікарні у м. Києві, і, на його клопотання, строк покарання був замінений на вільне заслання із забороною проживати у 15 центральних містах СРСР (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75973-фп. – Т. 2. – Арк. 17*).

[3] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 975–976; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 645.

го Ф. І. від 25 липня 1938 р.; лист Петра Клопіта Потієнку В. В. від 9 грудня 1929 р.; лист Павла Потієнку В. В. від 12 грудня 1929 р.; лист Кості – племінника Потієнка В. В. (сина Потієнка О. В.[1]) про арешт батька від 29 листопада 1929 р.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75973-фп.

60. ПОЦЯПУН Семен Степанович

1903 р. н., уродженець х. Чернечине (тепер – Лубенського району Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта початкова. Мати – Марія Матвіївна, брати – Андрій та Іван, сестри – Серафима, Парасковія та Варвара.

У 1928–1929 рр. служив дияконом у церкві с. Снітин Лубенського району. Висвячений у священики та призначений у с. Сухоносівка Чорнухинського району Полтавської області.

12 грудня 1932 р. заарештований СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР.

28–29 квітня 1933 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-11 КК УСРР до 5 років позбавлення волі.

10 березня 1992 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп.

61. РАСЬКО Архип Іванович

1902 р. н., уродженець с. Ковалі (на час арешту – Чорнухинського району Полтавської області), українець, із селянської родини, освіта початкова. Дружина – Степанида Андріївна, 1906 р. н., дочки – Олександра, 1926 р. н., та Марія, 1927 р. н.

---

[1] Потієнко Олександр Васильович, 1897 р. н., уродженець с. Сосниця (тепер – Чернігівського району Чернігівської області), освіта незакінчена вища, працював учителем, був допитаний як свідок у справі священиків Сагайдачного І. Л., Шевченка І. Ф., Карпенка Д. С. та Климка В. С. (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75990-фп. – Арк. 53*).

Закінчив 5 класів Чорнухинської гімназії. З 12 років співав у церковному хорі. З 1918 р. до 1924 р. був регентом хору. У 1924 р. архієпископом Йосипом Оксіюком висвячений у диякони УАПЦ. Служив у церкві с. Ковалі. У 1925 р. висвячений у священики та отримав парафію у с. Сухоносівка Чорнухинського району, де служив до липня 1931 р. У липні 1931 р. мобілізований до тилового ополчення. 5 лютого 1932 р. повернувся до с. Ковалі, де мешкала його родина. З травня 1932 р. служив священиком у с. Харсіки Чорнухинського району Полтавської області.

12 грудня 1932 р. заарештований СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР.

28–29 квітня 1933 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-11 КК УСРР до 3 років позбавлення волі.

10 березня 1992 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп.

62. РИБАЛКА[1] Іван Дмитрович

1898 р. н., уродженець м. Миргород на Полтавщині, українець, із родини службовців, освіта середня. Одружений.

Навчався у Миргородській гімназії; 1916 р. вступив до київського Костянтинівського військового училища[2]. У березні 1917 р. закінчив училище та у чині прапорщика був направлений в одну із запасних частин, де прослужив до розформування полку у грудні 1917 р. Повернувшись до м. Миргорода, деякий час працював сторожем на залізничній станції Ромодан. 1918 р. мобілізований

---

[1] У матеріалах справи існує різночитання прізвища. Так, у слідчих матеріалах зазначено російською мовою «Рыбалка», а у витягу з протоколу засідання судової колегії ОДПУ УСРР та у висновку про реабілітацію – «Рыбалко».

[2] Тобто із власної ініціативи був мобілізований до армії на рік раніше, ніж призивалися юнаки 1898 р. н.

до армії гетьмана П. Скоропадського. У січні 1919 р. мобілізований до армії С. Петлюри, де служив в інтендантських частинах. Разом з армією С. Петлюри інтернований до Польщі. У жовтні 1922 р. повернувся до м. Миргорода. У травні 1924 р. архієпископом Йосипом Оксіюком висвячений у священики УАПЦ. Отримав парафію у с. Матяшівка Шишацького району Полтавського округу. У січні 1928 р. переведений у церкву с. Велика Багачка Полтавського округу.

16 жовтня 1929 р. заарештований Лубенським окружним відділом ДПУ УСРР.

18 січня 1930 р. за постановою судового засідання колегії ОДПУ засуджений за ст.ст. 58-2, 58-10, 58-11 КК РРФСР[1] до вищої міри покарання з конфіскацією майна.

13 вересня 1989 р. реабілітований[2].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76024-фп.

63. РІЗЕНКО Олександр Федорович

1901 р. н., уродженець с. Баришівка (тепер – смт, центр Баришівського району Київської області), українець, із родини службовців, освіта початкова. Одружений.

Батько його до 1921 р. служив кондуктором на залізничній станції Київ, а після 1921 р. залишив службу та зайнявся сільським господарством.

Закінчивши двокласне міністерське училище, в 1916–1922 рр. працював конторником на ст. Дарниця. У 1920 р. був висвячений у диякони. Літургійну практику диякона проходив при баришівській Свято-Троїцькій церкві, продовжуючи працювати на залізниці. У жовтні 1922 р. звільнений з роботи у зв'язку із призовом до Червоної армії. Повернувшись додому, служив дияконом при церкві с. Баришівка. 25 квітня 1923 р. в м. Пирятині був висвячений у священики та отримав призна-

[1] Ст. 58–2 та ст. 58–11 КК РРФСР відповідають ст. 54–2 та ст. 54–11 КК УСРР.

[2] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 977.

чення в м. Березань Київського округу, де служив до 29 березня 1925 р. На прохання ВПЦР перейшов священиком у церкву с. Малютинці Березово-Рудського району Прилуцького округу, де працював до арешту.

23 січня 1930 р. заарештований Прилуцьким відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався як священик УАПЦ та керівник контрреволюційної петлюрівської організації, яка діяла у с. Малютинцях.

29 травня 1930 р. постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст.ст. 54-2, 54-10, 54-11 КК УСРР до 7 років позбавлення волі в концтаборах.

2 листопада 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76025-фп.

64. РЯБЧЕВСЬКИЙ Борис Павлович

1900 р. н., уродженець м. Лохвиця на Полтавщині, українець, із духовенства, освіта середня. Дружина – Рябчевська Ольга Захарівна.

До 1919 р. навчався у Полтавській гімназії, після закінчення якої вступив до Харківського ветеринарного інституту, але через голод вимушений припинити навчання та повернутися на Миргородщину. Два роки вчителював у школі с. Кибинці. До вересня 1922 р. працював діловодом особливої виїзної сесії радянського Народного суду у м. Миргороді. 27 листопада 1922 р. висвячений у священики УАПЦ єпископом Костянтином Кротевичем та призначений настоятелем храму х. Клюшниківці на Миргородщині. За дев'ять місяців перевівся у с. Ручки Петрівського району Роменського округу. У 1927 р. переїхав до м. Лохвиця, де був священиком Покровської церкви[1] та головою районної церковної ради УАПЦ. Був делегатом Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 17–30 жовтня 1927 р. від Роменської округи УАПЦ.

---

[1] За іншими відомостями – настоятель Свято-Благовіщенської церкви у м. Лохвиця.

30 вересня 1929 р. заарештований Роменським ДПУ УСРР. Обвинувачувався у тому, що з метою розвалу комсомольського осередку розповсюджував брошури шовіністичного характеру. Одночасно з цим проводив антирадянську агітацію, спрямовану на згуртування української молоді навколо УАПЦ. Вважав, що Українська Церква – центр об'єднання українського народу, який проводить боротьбу за визволення селянства з-під ярма Москви і за створення незалежної України. Вів агітацію «петлюрівського характеру» та листувався з низкою прибічників петлюрівського руху. На час арешту мешкав у м. Лохвиці Роменського округу.

19 лютого 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10 КК УСРР до 7 років позбавлення волі.

2 листопада 1989 р. реабілітований.

У справі зберігаються тюремні фотокартки Б. Рябчевського; машинописний примірник вірша Б. Рябчевського «На смерть К. Г. Стеценка», написаний у 1922 р., ще один вірш (ймовірно, теж власний), написаний 12 листопада 1926 р.; лист автокефальному священикові Мусію Хоцю від 19 березня 1929 р., листи єпископа Роменщини до Б. Рябчевського від 5 серпня 1928 р. та 15 липня 1928 р.; витяги з протоколів засідань Президії ВПЦР від 10 січня та 11 лютого 1929 р. та протоколу малих зборів ВПЦР від 5–7 лютого 1929 р. з печатками ВПЦР, УАПЦ.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76026-фп.

65. САГАЙДАЧНИЙ Іван Левкович (Леонтійович)

28 травня 1887 р. н., уродженець с. Головеньки (тепер – Борзенського району Чернігівської області), українець, із козацької родини, освіта середня.

Закінчив двокласну учительську школу. Працював на Південно-Західній залізниці. У березні 1922 р. звільнився та вступив на Пастирські курси при ВПЦР у м. Києві, після закінчення яких проводив українізацію церков Батуринської волості Конотопського округу. Їздив по

селах округу та проводив роз'яснювальну роботу, спрямовану на створення парафій УАПЦ, брав участь у богослужіннях. Власної парафії не мав. У грудні 1923 р. на запрошення представників Сосницької української парафії допомагав українізувати церкви Сосницької волості Конотопського округу.

8 вересня 1925 р. заарештований Конотопським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у проведенні українізації церков з політичною метою та веденні антирадянської агітації.

21 січня 1926 р. зрікся сану священика.

1 лютого 1928 р. надзвичайною сесією Харківського окружного суду засуджений за ст. 54-10 КК УСРР до 1 року позбавлення волі.

10 грудня 1992 р. реабілітований.

У справі зберігається газета «Селянські вісті» від 21 січня 1926 р. із публікацією зречення Сагайдачним І. Л. сану священика.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75990-фп.

66. СЕРГІЄНКО Іван Омелянович

1895 р. н., уродженець с. Чайківщина на Полтавщині (на час арешту – Оржицького району Лубенського округу), українець, із селянської родини, освіта середня. Одружений.

У 1915 р. закінчив учительську семінарію у м. Лубнах. У 1915 – 1916 рр. працював вчителем у с. Рунівщина Полтавського повіту. З 1916 р. – вчитель у с. Вовчик на Лубенщині. З 1918 р. працював у м. Лубнах вчителем зразкової школи при вчительській семінарії. З осені 1918 р. до 1922 р. вчителює в семирічній школі с. Лукім'я Оржицької волості. Брав участь у роботі місцевого осередку товариства «Просвіта». У грудні 1922 р. висвячений у священики УАПЦ. Отримав парафію у с. Плехів Оржицької волості. Восени 1924 р. перейшов служити в с. Остапівка Лубенського району Лубенського округу. Член окружної церковної ради УАПЦ.

26 жовтня 1929 р. заарештований Лубенським відділом ДПУ УСРР.

24 січня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10 КК УСРР до 10 років позбавлення волі.

19 вересня 1989 р. реабілітований.

У справі міститься фотокартка Сергієнка І. О.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76027-фп.

67. СЕРЕДА Яків Володимирович

7 жовтня 1899 р. н., уродженець с. Вороньки (тепер – Чорнухинського району Полтавської області)[1], українець, із селянської родини, освіта початкова. Батько – Володимир Герасимович, 1859 р. н. Дружина – Онисія Єфремівна, 1900 р. н. Дочки – Надія, 1922 р. н., та Ніна, 1924 р. н.; син – Володимир, 1926 р. н.

Закінчив початкове училище. Працював учнем писаря у волосному правлінні в с. Вороньки. Восени 1919 р. призваний до Червоної армії, де служив до 1 травня 1922 р. Після демобілізації повернувся до с. Вороньки, співав у церковному хорі, а згодом став регентом хору. У 1923 р. на запрошення релігійної громади почав працювати псаломщиком та регентом хору в церкві с. Ждани Сенчанського району. Брав участь в роботі місцевого осередку товариства «Просвіта». Деякий час працював у с. Скоробагатьки. У 1928 р. висвячений у священики УАПЦ. З 1929 р. до грудня 1932 р. служив у церкві с. Ждани.

12 грудня 1932 р. заарештований СПВ Харківського обласного відділу ДПУ УСРР.

28–29 квітня 1933 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-11 КК УСРР до 5 років концтаборів.

---

[1] У справі: «с. Вороньки Чернухского р-на Харьковской обл.», а далі «Полтавской».

Покарання відбував у Потьмінських ВТТ. Був звільнений наприкінці квітня 1937 р.[1] і повернувся до с. Вороньки Чорнухинського району.

7 вересня 1937 р. заарештований Чорнухинським райвідділом НКВС УРСР.

19 жовтня 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Харківській області засуджений за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР до 10 років позбавлення волі. Покарання відбував у Томськ-Асиновських ВТТ.

10 березня 1992 р. реабілітований за першою судимістю від 28–29 квітня 1933 р.

28 грудня 1961 р. реабілітований за другою судимістю від 19 жовтня 1937 р.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76013-фп, 76028-фп.

68. СІЛЬВЕСТРОВ Іван Гнатович

23 червня 1889 р. н., уродженець с. Петрівка на Полтавщині, українець, із селянської родини, освіта середня. Одружений.

У 1918 р., за часів уряду гетьмана П. Скоропадського, служив у м. Києві бухгалтером у Міністерстві землеробства. У 1919 р. працював у Народному комісаріаті продовольства. У 1922 р. висвячений у священики УАПЦ та направлений у парафію с. Яреськи Шишацької волості Полтавського повіту, де служив до 1924 р. Організував при церкві сестринство. З 1924 р. служив у с. Піщане. У 1927 р. повернувся до с. Яреськи, де служив до 20 січня 1930 р. Благочинний та голова районної церковної ради Великобагачанського району.

2 березня 1930 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР.

---

[1] У справі зазначено, що покарання відбував 4 роки і 4 місяці, а 8 місяців були заліковані.

13[1] березня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УСРР до 5 років позбавлення волі.

9 листопада 1989 р. реабілітований[2].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76029-фп.

69. СЛУХАЄВСЬКИЙ Борис Петрович

1901 р. н., уродженець с. Остап'є Лубенського повіту Полтавської губернії, українець, із родини священика[3], освіта середня. Мав братів: Володимира, 1897 р. н., та Миколу, 1902 р. н. (теж священики УАПЦ)[4], а також сестру Катерину. Неодружений.

У 1919 р. закінчив Полтавську духовну семінарію. У 1921–1922 рр. працював вчителем у с. Куклинці Мачухівської волості. У 1926 р. висвячений у священики УАПЦ. Призначений священиком у Миколаївську церкву с. Диканька на Полтавщині.

9 вересня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР.

29 січня 1930 р. особливою нарадою при колегії ОДПУ засуджений за ст. 58-10 КК РРФСР до 3 років концтаборів.

Покарання відбував у м. Котлас Північного краю. Після закінчення терміну ув'язнення мешкав у Полтаві.

29 квітня 1937 р. удруге заарештований Полтавським УНКВС. На час арешту працював бухгалтером полтавської промартілі «Побут».

---

[1] Дата нерозбірлива, можливо, засуджений 18 березня 1930 р.

[2] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 979.

[3] Батько служив священиком у с. Остап'є ще до революції. У 1923 р. приєднався до УАПЦ.

[4] Можливо, ще був брат Гліб Петрович, єдину згадку про якого виявлено в анкеті Слухаєвського Володимира Петровича (*див. ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76032-фп. – Арк. 21*).

23 квітня 1938 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст.ст. 54-8, 54-10, ч. 1, 54-11 КК УРСР до вищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 2 червня 1938 р.

2 грудня 1959 р. реабілітований за другою судимістю від 23 квітня 1938 р.

30 січня 1990 р. реабілітований за першою судимістю від 29 січня 1930 року[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75687-фп. – Т. 1; Спр. 73377-фп; 76030-фп.

70. СЛУХАЄВСЬКИЙ Володимир Петрович

24 липня 1897 р. н., уродженець с. Остап'є Лубенського повіту Полтавської губернії, українець, із родини священика, освіта вища. Мав братів: Бориса, 1901 р. н., та Миколу, 1902 р. н. (теж священики УАПЦ), а також сестру Катерину. Дружина – Надія Омелянівна (дівоче прізвище Тесля), 1907 р. н.

У 1910–1914 рр. навчався у Полтавській духовній семінарії. Після закінчення семінарії вступив до Петроградського політехнікуму, де навчався у 1915–1916 рр. У листопаді 1916 р. мобілізований у студентський батальйон та направлений до Оренбурзької школи підготовки офіцерів. 10 березня 1917 р. закінчив школу в чині прапорщика та був направлений інструктором-газотехніком у 39-ту хімічну бригаду м. Ростов-на-Дону. У жовтні 1917 р. разом із хімічною командою направлений на Двінський фронт. У листопаді, після отруєння задушливими газами, повернувся до Ростова-на-Дону. У січні 1918 р. звільнений з військової служби через хворобу. Повернувся додому в с. Остап'є. Восени вступив до Харківського університету. В 1919 р. навчався в Кам'янець-Подільському українському університеті. У січні 1920 р. повертається до с. Остап'є та працював завідувачем пові-

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 979.

тового відділу народної освіти. Навесні 1921 р. мобілізований до Червоної армії та призначений відповідальним за хімічне майно на Кременчуцькому артилерійському складі. З 1922 р. до жовтня 1923 р. навчався у Харківському інституті народного господарства.

У грудні 1923 р. митрополитом Василем Липківським та архієпископом Йосипом Оксіюком висвячений у священики УАПЦ, призначений благовісником окружної церковної ради. Служив у Воскресенському соборі м. Полтави. Як благовісник об'їздив сільські парафії, правив служби у церквах та ознайомлювався зі станом справ у парафіях, про що інформував єпископа та окружну церковну раду. У січні 1926 р. виїхав до м. Лубни. У квітні 1929 р. повернувся до Полтави.

13 вересня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР за «проведення шовіністично-петлюрівської та антирадянської агітації».

19 березня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10 КК УСРР до 10 років концтаборів.

У лютому 1936 р. звільнений достроково та повернувся до Полтави.

21 жовтня 1937 р. заарештований Полтавським УНКВС. На час арешту мешкав у Полтаві та працював бухгалтером.

17–19 листопада 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УРСР до найвищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 23 листопада 1937 р.

30 серпня 1989 р. реабілітований за першою судимістю від 19 березня 1930 р.

17 листопада 1989 р. реабілітований за другою судимістю від 17–19 листопада 1937 р.[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76031-фп, 76032-фп.

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 979–980.

71. СЛУХАЄВСЬКИЙ Микола Петрович

1 серпня 1902 р. н., уродженець с. Остап'є Лубенського повіту Полтавської губернії, українець, з родини священика, освіта середня (за іншими даними – незакінчена вища). Мав братів: Володимира, 1897 р. н., та Бориса, 1901 р. н. (теж священики УАПЦ), а також сестру Катерину. Дружина – Євдокія Харитонівна.

Закінчив Полтавську духовну семінарію, навчався у Полтавському інституті народної освіти. З кінця 1920 р. до осені 1923 р. працював учителем на х. Селище Зубашівського району Полтавського округу. Восени 1923 р. був звільнений з роботи «як син священика». З осені 1923 р. та до лютого 1924 р. мешкав у с. Остап'є. У січні 1924 р. архієпископом УАПЦ Йосипом Оксіюком висвячений у диякони. Направлений у церкву с. Федунка Полтавського округу. Восени 1924 р. переведений у с. Сахновище. 23 березня 1925 р. під час проведення Харківського автокефального собору висвячений у священики. 25 березня призначений настоятелем церкви на Шведській могилі, що поблизу Полтави. У січні 1927 р. переведений до с. Ярмаки Миргородського району, де служив весь 1927 р. З січня 1928 р. служить у с. Гільці Чорнухинського району. У жовтні 1928 р. – у церкві с. Нероновичі Лубенського округу.

16 жовтня 1929 р. заарештований Лубенським окружним відділом ДПУ УСРР за «національно-шовіністичну роботу та антирадянську агітацію». На час арешту мешкав у с. Нероновичі Лубенського округу.

2 лютого 1930 р. постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10 КК УСРР до 5 років позбавлення волі.

Після відбуття терміну покарання мешкав у Полтаві, працював референтом на фабриці ім. Кутузова.

6 вересня 1937 р. заарештований Полтавським облуправлінням НКВС УРСР.

17–19 листопада 1937 р. особливою трійкою УНКВС по Полтавській області засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК

УРСР до найвищої міри покарання з конфіскацією майна. Вирок виконано 23 листопада 1937 р.

24 липня 1989 р. реабілітований за першою судимістю від 2 лютого 1930 р.

17 листопада 1989 р. реабілітований за другою судимістю від 17–19 листопада 1937 р.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76032-фп, 76033-фп.

72. СТАДНИЙ Йосип Семенович

1878 р. н., уродженець с. Набутів (на час арешту – Шевченківського округу), українець, із селянської родини, освіта початкова. Дружина – Ірина Григорівна, 49 років[1].

У 1904–1922 рр. служив дияконом у церкві с. Мартинівка Шевченківської церковної округи. У 1922 р. висвячений у священики. До 1925 р. служив у Шевченківській церковній окрузі. З 1925 р. – у с. Петрівка Полтавського району Полтавського округу.

10 вересня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР за «антирадянську агітацію шовіністично-петлюрівського характеру, спрямовану проти радянської влади та її заходів». На час арешту мешкав у с. Петрівка.

18 лютого 1930 р. особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УСРР до 3 років концтаборів.

21 лютого 1990 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76034-фп.

73. СТРИЖАК Федір Дмитрович

1891 р. н., уродженець с. Мехедівка (на час арешту – Лохвицького району Роменського округу), українець, із селянської родини, освіта незакінчена вища. Одружений.

У 1902 р. закінчив сільську школу. В 1903–1907 рр. навчався у двокласній школі с. Харківці Лохвицького

[1] Вік дружини вказано за анкетою обвинуваченого від 21 вересня 1929 р.

району. В 1908 р. вступив до Полтавської духовної семінарії. Після закінчення семінарії у 1914 р. вступив на історико-філологічний факультет Варшавського університету. У 1916 р. був мобілізований до царської армії. Перебував у 2-му підготовчому навчальному батальйоні у м. Царицині. З серпня 1916 р. до січня 1917 р. навчався у 3-й Тифліській школі прапорщиків. Призначений молодшим офіцером у 179-й піхотний запасний полк (Новгородська губернія). Згодом переведений у 294-й піхотний запасний полк, що дислокувався у м. Коропець Псковської губернії. 16 серпня 1917 р. у складі 129-го Бессарабського піхотного полку 33-ої дивізії був відправлений на фронт (під м. Рига). У грудні 1917 р. перейшов до щойно сформованого Староукраїнського правобережного полку, де був обраний ад'ютантом командира полку. Демобілізувався у квітні 1918 р. Оселився на Полтавщині у с. Климівка Карлівської волості, де вчителювала його дружина. Восени 1918 р. вступив до Харківського університету, провчився декілька місяців. Наприкінці 1918 р. прийняв сан священика та отримав позаштатне місце при Полтавському кафедральному соборі. У Полтаві служив майже сім місяців. Отримав парафію у с. Рунівщині на Полтавщині, де служив упродовж п'яти з половиною років. З травня 1925 р. – священик УАПЦ. Служив у парафіях с. Кобеляки на Полтавщині, у м. Білій Церкві, у селах Богданівка та Журавка на Київщині. З осені 1927 р. і до арешту – у с. Жуківка Машівського району Полтавського округу.

22 грудня 1929 р. заарештований Полтавським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався у причетності до «контрреволюційної куркульсько-петлюрівської організації».

11 березня 1930 р. засуджений судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР до розстрілу.

18 серпня 1989 р. реабілітований[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76022-фп.

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 980–981.

74. СУТУЛИНСЬКИЙ Віталій Іванович

1893 р. н., уродженець с. Бірки на Полтавщині, українець, із родини священика, освіта вища. Одружений, мав трьох дітей.

У 1916 р. закінчив історико-філологічний факультет Варшавського університету. Під час навчання був членом гуртка «Українська громада», який підтримував український національний рух. З 1916 р. до червня 1917 р. працював у держконтролі на Єкатерининській залізниці. У 1917 р. переїздить з м. Катеринослава до с. Остап'є на Полтавщині. З 1917 р. брав активну участь у роботі товариства «Просвіта». Організував його осередки в с. Остап'є, с. Шилівка, с. Каленики та с. Драбів, де вів драматичні гуртки. З вересня 1920 р. до грудня 1922 р. працював учителем семирічної школи с. Остап'є. У 1922 р. висвячений у священики УАПЦ. Служив у церкві с. Остап'є Лубенського округу, активно пропагував ідеї автокефалії у сусідніх селах.

31 травня 1929 р. заарештований Лубенським окружним відділом ДПУ УСРР.

3 вересня 1929 р. особливою нарадою при колегії ОДПУ засуджений за ст. 58-10 КК РРФСР до 3 років концтаборів. Покарання відбував на Соловках.

18 серпня 1989 р. реабілітований[1].

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76035-фп.

75. ТАРАН Іван Митрофанович

1901 р. н., уродженець с. Шарківщина (на час арешту – Миргородського району Лубенського округу), українець, із селянської родини, освіта незакінчена вища. Батько – Митрофан Савович. Неодружений.

У 1914 р. закінчив двокласну школу у с. Харківщина, вступив до Миргородського училища. З 1916 р. на-

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 981.

вчався у Полтавському середньотехнічному училищі, яке у 1919 р. було перейменоване у Полтавський індустріальний технікум. Одночасно служив писарем-літографом у Полтавському караульному батальйоні. Ще студентом технікуму у 1920 р. був заарештований ГубЧК за підробку проїзних документів та засуджений до одного року позбавлення волі. Після відбування покарання продовжив навчання у Полтавському індустріальному технікумі, проте через неприхильне ставлення адміністрації вимушений був виїхати до Києва. Навчався на електротехнічному факультеті Київського політехнічного інституту, який не закінчив через брак коштів.

Під впливом віруючих родичів та за власною прихильністю до служіння у Церкві 25 жовтня 1922 р. у м. Полтаві єпископом Костянтином Кротевичем висвячений у священики УАПЦ. Отримав призначення до Свято-Троїцької церкви с. Диканька. У травні 1923 р. переїхав до м. Полтави та прийняв на себе обов'язки ключаря (2-го священика) Воскресенського собору. З 1926 р. – настоятель парафії Свято-Воскресенського собору м. Полтави, входив до складу окружної церковної ради, завідував благовісницьким відділом. Учасник Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору 17–30 жовтня 1927 р. від Полтавської округи[1].

22 жовтня 1929 р. був заарештований ОДПУ. На час арешту мешкав у м. Москві по вул. Ново-Басманна, 11, кв. 3. Направлений до Харківського відділу ДПУ, звідки конвойований до Полтавського окружного відділу ДПУ. Обвинувачувався у веденні шовіністичної агітації та підготовці народних мас до боротьби за самостійну Українську Народну Республіку.

11 березня 1930 р. судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст.ст. 16, 54-2, 54-10, 54-11 КК УСРР до 10 років позбавлення волі.

---

[1] Мандат священика Івана Тарана опубліковано у збірнику: Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 545.

Покарання відбував у Північно-Східному таборі НКВС. Після звільнення 22 грудня 1939 р. працював на підприємствах Дальбуду. У 1946 р. – начальник паротурбінної електростанції в м. Ельген-Вугільний Хабаровського краю.

22 листопада 1989 р. реабілітований[1].

У справі зберігаються тюремні фотокартки І. Тарана від 23 жовтня 1929 р.; лист М. Панченка до І. Тарана від 8 жовтня 1929 р.; фрагменти газетних статей про зречення сану священиків УАПЦ П. Братчика та С. Брайковського від 11 вересня 1929 р.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76022-фп.

76. ТАРАСЮК Адам Михайлович

1901 р. н., уродженець с. Ворсівка (тепер – Малинського району Житомирської області), українець, із заможної селянської родини, освіта середня. Дружина – Ганна Євдокимівна Терещенко, 1905 р. н., дочка – Ольга, 1924 р. н., син – Сергій, 1930 р. н.

У 1918 р. закінчив Малинське початкове училище та переїхав до м. Житомира, де продовжив навчання на дворічних педагогічних курсах, які закінчив у 1920 р. Повернувся до с. Ворсівка та допомагав батькові у господарстві. Бере участь у роботі місцевого осередку товариства «Просвіта». З 1920 р. вчителював у с. Нянівка Малинської волості.

У 1921 р. у Києво-Софійському соборі був висвячений у священики та отримав призначення в парафію с. Нянівка. Служив священиком до кінця 1922 р. Зрікся сану, про що повідомив через районну газету «Серп і молот». До 1 жовтня 1924 р. працював діловодом. У 1924–1929 рр. вчителював у с. Візня Ворсівської сільради. З вересня 1929 р. до 1932 р. працює вчителем у с. Солов'ї Лучанського району. З 1932 р. до 1934 р. – у с. Лідки Лучанського району.

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 981.

16 квітня 1935 р. заарештований Коростенським районним відділенням НКВС УСРР. Обвинувачувався за ст. 54-10 КК УСРР в тому, що як колишній священик УАПЦ та член «Просвіти» вів антирадянську агітацію серед учнів і вчителів та був пов'язаний із засудженими у справі «СВУ». На час арешту мешкав у м. Коростень по вул. Красній (Кірова), 185.

22 вересня 1935 р. постановою окружного відділу НКВС м. Коростеня справу закрито за недоведеністю складу злочину.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75899-фп.

77. ХАНКО Максим Єлисейович

1890 р. н., уродженець с. Сорочинці на Полтавщині, українець, із селянської родини, освіта середня. Дружина – Валентина Тихонівна, 1895 р. н., сини – Борис, 1917 р. н., та Юрій, 1920 р. н., дочка – Нонна, 1923 р. н.

З 1913 р. до 1921 р. вчителював у залізничній школі ст. Олександрівськ (тепер – м. Запоріжжя); з 1921 р. до 1923 р. – у с. Великі Сорочинці на Лубенщині. З 1924 р. до 1925 р. – священик у с. Ярмаки Лубенського округу; з 1925 р. до 1927 р. – у с. Вергунах Лубенського округу. З 1927 р. – настоятель Покровської церкви у м. Градизьку Кременчуцького округу.

16 вересня 1929 р. заарештований Кременчуцьким відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався в антирадянській діяльності та пропагуванні ідей об'єднання українського народу навколо УАПЦ.

4 лютого 1930 р. засуджений судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР за ст. 54-11 КК УСРР до розстрілу. Вирок виконано 15 лютого 1930 р.

31 жовтня 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75999-фп.

78. ХОЦЬ Мусій Демидович

1896 р. н., уродженець м. Лохвиця на Полтавщині, українець, із козацької родини, освіта середня. Неодружений.

До 1912 р. мешкав разом з батьком. Після закінчення початкової школи переїхав до м. Києва де вступив до експлуатаційної залізнично-технічної школи. У 1914 р. після закінчення школи працював на різних залізничних станціях. У 1916 р. отримав посаду помічника начальника станції Ладижин. У 1920 р. призначений помічником начальника станції Губник Південно-Західної залізниці. На початку 1921 р. під час перебування у відпустці в м. Лохвиці захворів на ревматизм. Переїхав до м. Києва, де тяжко захворів (був розбитий паралічем). Управлінням залізниці був направлений на стаціонарне лікування до лікарні професора Дейча. Після тривалого лікування був звільнений зі служби через хворобу.

У вересні 1921 р. закінчив пастирські курси при ВПЦР та був висвячений у диякони УАПЦ. Два місяці проходив літургійну практику, подорожуючи з єпископом Михайлом Маляревським. У березні 1922 р. висвячений у священики УАПЦ та призначений настоятелем Свято-Іванівської церкви у м. Лохвиці. У жовтні 1926 р. церква згоріла під час пожежі. З жовтня 1926 р. до грудень 1927 р. парафії не мав. З грудня 1927 р. до 1 липня 1929 р. – священик при Миколаївській церкві. З 1 липня 1929 р. і до дня арешту парафії не мав.

2 жовтня 1929 р. заарештований Роменським окружним відділом ДПУ УСРР. Обвинувачувався за ст. 54-10 КК УСРР у тому, що за часів навчання на пастирських курсах у м. Києві був членом гуртка «Братство робітників слова»[1],

[1] У протоколах допитів є відомості про те, що «Братерство робітників слова» діяло при Софійському великому соборі, керівником його був Володимир Чехівський. Збори братчиків скликалися раз на тиждень. Основним завданням цього братерства була підготовка проповідників та підвищення їхнього духовного рівня.

проводив «контрреволюційну роботу петлюрівського характеру» та засуджував політику радянської держави. У Лохвиці під час проповідей вів антирадянську агітацію, доводячи, що Україна повністю експлуатується Москвою, виступав проти засудження Василя Липківського. Через сестринства та братства проводив антирадянську агітацію серед школярів проти піонерських організацій. На день арешту мешкав у м. Лохвиці по вул. Ярмарочній, у будинку Жука.

19 лютого 1930 р. засуджений судовою трійкою при колегії ДПУ УСРР за ст. 54-10 УК УСРР до 10 років позбавлення волі. 27 травня 1936 р. за рішенням Президії ЦВК СРСР термін покарання зменшений до 8 років.

7 вересня 1989 р. реабілітований[1].

У справі зберігається тюремна фотокартка Хоця М. Д.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76005-фп.

79. ЦИБУЛЬСЬКИЙ Петро Миколайович

1889 р. н., уродженець с. Комарівка (на час арешту – Стеблевського району Шевченківського округу), українець, із незаможної селянської родини, освіта початкова. Одружений.

До 1919 р. працював в артистичній трупі. У диякони висвячений Нестором Шараївським[2] у 1921 р. Направлений служити у парафію с. Лісовичі. У 1922 р. висвячений у священики та призначений у с. Германівка на

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 984; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 573.

[2] Шараївський Нестор Андрійович (1865–1929) – архієпископ Київщини, перший заступник митрополита Липківського у 1921–1927 рр. Див. про нього: Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 651; Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 327–328.

Київщині. Делегат Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 17–30 жовтня 1927 року[1].

26 січня 1930 р. заарештований Білоцерківським окружним відділом ДПУ УСРР. На час арешту мешкав у с. Зеленьки Миронівського району Білоцерківського округу. Обвинувачувався за ст.ст. 54-2, 54-11 КК УСРР у тому, що як священик УАПЦ проводив активну контрреволюційну роботу та мав тісні зв'язки з «ворогами» радянської влади та діячами українського духовенства. Проводив серед селян антирадянську пропаганду, зокрема агітував зірвати кампанію з розподілу селянського займу.

17 серпня 1930 р. постановою окружної прокуратури справу стосовно Цибульського П. М. було закрито і обвинуваченого з-під варти звільнено.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 38153-фп.

80. ЧЕХІВСЬКИЙ Володимир Мусійович

19 липня 1876 р. н., уродженець с. Горохуватка Київського повіту Київської губернії (тепер – Кагарлицького району Київської області), українець, із родини священика, освіта вища. Брати – Микола, 1877 р. н., Андрій, 1878 р. н., Борис, 1888 р. н., та Олексій, 1892 р. н. Сестри – Валентина, 1875 р. н., Зінаїда, 1896 р. н., та Анастасія, 1898 р. н. Дружина – Олена Володимирівна Сіцинська (дівоче прізвище), 1884 р. н., донька – Любов, 1907 р. н.[2].

Закінчив Київську духовну семінарію, а у 1900 р. – Київську духовну академію. 25 березня 1897 р. вступив до організації «Українських соціал-демократів-драгоманівців». Організовував перші соціалістичні осередки в селах Київського повіту, розповсюджував соціал-демократичну, українську літературу. У 1900 р. працював

---

[1] Мандат священика Петра Цибульського опубліковано: Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 557–558.

[2] 16 жовтня 1923 р. дочка померла через хворобу.

вчителем у с. Янівка Київського повіту. З 1901 р. викладав у духовній семінарії м. Кам'янця-Подільського. Організував молодіжні гуртки самоосвіти в м. Кам'янці-Подільському (1901–1903 рр.), а пізніше в м. Києві (1903–1905 рр.) та Одесі (1908–1917 рр.). З 1902 р. до 1904 р. – член Революційної української партії (РУП). З 1904 р. до 1919 р. – член ЦК Української соціал-демократичної робітничої партії (УСДРП)[1]. У 1904 р. працював у Київській духовній семінарії, звідки за революційну агітацію переведений у духовну школу м. Черкас. У 1905 р. в Черкасах організував групу УСДРП. У 1906 р. за «участь в українському національному русі» був заарештований і засуджений до 3-х років заслання на Вологодщину. 22 березня 1906 р., через декілька днів після арешту, відбулися вибори, на яких В. Чехівського обрали до І Державної думи Російської імперії[2]. За клопотанням особливої робітничої делегації, що виїхала до Санкт-Петербурга, заслання було відмінено. Переїхав до м. Києва, де займався партійною роботою та репетиторством. З 1908 р. до 1917 р. працював та мешкав в Одесі. Викладав у духовній семінарії, чоловічій та жіночій гімназіях, комерційному та технічному училищах. Редагував часопис «Українське слово». У 1913 р. закінчив педагогічні курси при Новоросійському (Одеському) університеті. У березні 1917 р. очолив Одеський комітет УСДРП. Обраний членом Центральної Ради від соціал-демократичної фракції. У жовтні 1917 р. очолив Одеський революційний комітет, а в листопаді був призначений політкомісаром м. Одеси. За часів Центральної Ради виконував обов'язки губернського комісара освіти Херсонщини. З квітня 1918 р. – «товариш міністра сповідань» у геть-

---

[1] В 1904 р. РУП реформувалася в УСДРП.

[2] Обрання В. Чехівського до Державної думи було скасовано через те, що у квітні 1906 р. наказом Святішого урядового Синоду його було переведено із Черкас, оформивши переведення заднім числом – 5-м березня 1906 р. Через це В. Чехівський втратив виборчий ценз як особа, яка не мешкала в Черкасах упродовж останнього року.

манському уряді П. Скоропадського. Увійшов до українського революційного комітету, який готував повстання проти гетьмана П. Скоропадського. В уряді УНР доби Директорії з 24 грудня 1918 р. до лютого 1919 р. очолював Раду міністрів і Міністерство закордонних справ. У лютому 1919 р. виїхав до Кам'янця-Подільського. У березні 1919 р. став на чолі Комітету охорони Республіки. Працював у Кам'янець-Подільському університеті та був одним з організаторів Кирило-Мефодіївського товариства. У 1920 р. переїхав до Вінниці, де у Вінницькому інституті народної освіти викладав всесвітню історію, історію України, історію культури та історію літератури. Отримав звання професора.

У січні 1921 р. заарештований особливим відділом Цупчрезкому України за обвинуваченням «у контрреволюції та службі в УНР». Проходив за т.зв. «справою уряду УНР», яку вела Верховна слідча комісія ВУЦВК. У березні 1921 р. справу стосовно В. Чехівського закрито, з-під варти звільнений.

У 1921 р. повернувся до Києва. З 1 червня 1921 р. працював у сільськогосподарському науковому комітеті України на посаді фахівця секції сільськогосподарської освіти. З 15 червня 1921 р. працював професором Київського медичного інституту, викладав історію української культури. Також працював професором у Київському політехнікумі, де викладав історію української літератури.

17 серпня 1922 р. заарештований Київським губвідділом ДПУ УСРР. Обвинувачений в «антирадянській діяльності» (ст. 57 КК РСФРР) та отримав вказівку виїхати з УСРР. 25 серпня 1922 р. дав підписку, що зобов'язується до 1 вересня 1922 р. виїхати за кордон. Одночасно (25 серпня 1922 р.) подав заяву, в якій просив відмінити постанову про вислання та дозволити залишитися в Україні, проте отримав відмову. Декілька разів просив перенести термін виїзду через відсутність грошей та необхідних документів. Звільнився з роботи у Київському медичному інституті та політехнікумі. У жовтні 1922 р.

підготував документи на виїзд разом з дружиною та дочкою до Німеччини. 15 грудня 1922 р. постановою ПП ДПУ на Правобережній Україні вислання В. Чехівського було відмінено та дозволено йому проживання в м. Києві.

З 1921 р. брав активну участь у підготовці до Першого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 14–30 жовтня 1921 р. Благовісник УАПЦ. У жовтні 1921 р. стає дорадником митрополита Василя Липківського. З 1921 р. (за іншими відомостями – з квітня 1922 р.) до 1924 р. – член президії Всеукраїнської православної церковної ради. Очолював ідеологічну комісію УАПЦ. Автор богословських, політичних, науково-історичних праць та публікацій. Голова парафіяльної ради Софійського собору м. Києва. Брав активну участь у парафіяльному житті, з його ініціативи на початку 1922 р. організовано «хор робітників слова» (читців та проповідників). У 1925 р. відмовився від роботи у президії ВПЦР, а також від посади благовісника. 17–30 жовтня 1927 р. бере участь у діяльності Другого Всеукраїнського Православного Церковного Собору, на якому було обрано митрополитом Миколу Борецького. Восени 1928 р. припинив церковну роботу через постанову ВПЦР від 3 вересня 1928 р., за якою йому було заборонено церковну діяльність в церквах Києва. Таке рішення обґрунтовувалося ВПЦР його незадовільним головуванням в раді Софійського собору, під час якого адміністративний відділ розпустив парафіяльну раду та п'ятидесятку[1].

Наприкінці 1928 р. та у 1929 р. на замовлення журналу «Україна» провів бібліографічне дослідження книжкової продукції, надрукованої в УСРР, займався перекладацькою діяльністю.

17 липня 1929 р. заарештований Київським губернським відділом ДПУ УСРР. На час арешту мешкав у

[1] Приводом, який був використаний адмінвідділом для припинення діяльності парафіяльної ради та п'ятидесятки Софійського собору, стало те, що вони не протидіяли покладанню вінка у жовто-блакитних кольорах на домовину письменниці М. Грінченко під час її поховання влітку 1928 р.

Києві на вул. І. Франка, 17, кв. 18. Звинувачений у причетності до контрреволюційної організації «Спілка визволення України».

19 квітня 1930 р. постановою Верховного суду УСРР засуджений за ст.ст. 54-2, 54-3, 54-4, 54-8 та 54-11 КК УСРР до 10 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 5 років. За ст. 29, п. п. «а», «б» та «в» КК УСРР позбавлений активного та пасивного виборчого права, права обіймати державні посади, а також виборні посади у громадських організаціях.

Відбував покарання на Соловках. 9 жовтня 1937 р. постановою особливої трійки УНКВС Ленінградської області засуджений до розстрілу. Вирок виконано 3 листопада 1937 р. під Медвеж'єгорськом.

11 серпня 1989 р. реабілітований[1].

У справі 67098-фп, т. 45–47 містяться протоколи допитів, власноручно складені Чехівським В. М. У т. 3 є фотокартка Чехівського В. М.

У конверті вкладень справи 52735-фп містяться посвідчення Чехівського В. М. 1921–1922 рр., фотокартки Володимира Чехівського, його дружини Олени та доньки Любові. У справі також є кілька заяв, власноручно написаних Чехівським В. М., зокрема заяви на отримання посвідчень для від'їзду за кордон з докладними анкетними відомостями про Чехівського В. М., його дружину та дочку.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 67098-фп. – Т. 3, 4, 45–47, 176, 208, 244; Спр. 69270-фп. – Т. 9; Ф. 5. – Спр. 897 а. – Арк. 122; Ф. 13. – Спр. 114.

ЦДАГО України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 52735-фп.

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 985–986; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 649–650. Матеріали архівно-кримінальної справи Володимира Чехівського опубліковано: Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 2. – С. 13–115.

81. ЧЕХІВСЬКИЙ Микола Мусійович

17 травня 1877 р. н., уродженець с. Горохуватка Київського повіту Київської губернії (тепер – Кагарлицького району Київської області), українець, із родини священика, освіта середня. Брати – Володимир, 1876 р. н., Андрій, 1878 р. н., Борис, 1888 р. н., та Олексій, 1892 р. н. Сестри – Валентина, 1875 р. н., Зінаїда, 1896 р. н., та Анастасія, 1898 р. н. Одружений[1].

Навчався у Київській духовній семінарії. Під час навчання співав у хорі М. В. Лисенка та у хорі школи Блюмельфельда. У 1902 р. закінчив Чугуївське училище юнкерів. До 1906 р. проходив службу в царській армії. У 1914 р. мобілізований до царської армії, воював та був неодноразово нагороджений[2]. Отримав звання підполковника. У 1915–1918 рр. перебував у полоні в Німеччині. Повернувся до України у березні 1918 р. Мобілізований та призначений командувачем 4-го полку української армії. У листопаді – грудні 1918 р. брав участь у повстанні проти гетьмана П. Скоропадського. У грудні 1918 р. – січні 1919 р. виконував обов'язки коменданта м. Києва. З особистих обставин виїздив через Румунію і Туреччину до Тифлісу[3]. По дорозі на Кавказ двічі заарештовувався (у Румунії та в Батумі). У Тифлісі виконував обов'язки військового аташе при дипломатичній місії УНР. Після від'їзду членів дипломатичної місії до Європи залишився у Тифлісі. Працював візником, а вечорами грав в українській театральній трупі. 17 березня 1921 р. заарештований особливим відділом 11-ої армії за службу в армії УНР, до 28 липня 1922 р. перебував у Рязанько-

---

[1] Обвінчався з дружиною 14 вересня 1928 р.

[2] На запитання анкети, яку М. М. Чехівський заповнював у 1922 р. як колишній офіцер білої армії: «Имеете ли знаки отличия, когда, где и за что получены?» відповів: «Все до Владимира 4-ой степени включительно».

[3] У матеріалах справи є відомості про те, що М. Чехівський перевозив гроші для дипломатичної місії УНР на Кавказі.

му концентраційному таборі. У серпні 1922 р. повернувся до Києва. Перебував під адміністративним наглядом ДПУ УСРР.

У грудні 1922 р. приєднався до УАПЦ. Співав у хорі великого Софійського собору. З березня 1923 р. висвячений у диякони, служив у Софійському соборі. Висвячений у священики та з липня 1924 р. до квітня 1925 р. служив у церкві с. Германівська Слобідка Германівського району[1]. Перейшов до Свято-Миколаївської церкви м. Києва (Святошин). Призначений діловодом ВПЦР. Брав участь у Другому Всеукраїнському Православному Церковному Соборі УАПЦ 1927 р. 9 травня 1928 р. ВПЦР винесла йому прилюдну подяку за віддане служіння церкві. У вересні 1928 р. рішенням ВПЦР виключений із церкви як «нецерковний елемент».

14 червня 1927 р. заарештований Київським окружним відділом ДПУ УСРР. Перебував під слідством за ведення контрреволюційної агітації та службу комендантом міста Києва при С. Петлюрі. У грудні 1927 р. звільнений під підписку про невиїзд із м. Києва. 30 серпня 1928 р. матеріали справи направлені на розгляд особливої наради при колегії ДПУ УСРР з адміністративної висилки, з пропозицією вислати М. Чехівського на три роки до Туркестану.

У вересні 1928 р. виїхав до Харкова, де намагався знайти роботу.

15 липня 1929 р.[2] заарештований Харківським відділом ДПУ УСРР. Звинувачений у причетності до контрреволюційної організації «Спілка визволення України».

---

[1] Це рідне село матері Миколи та Володимира Чехівських (тепер – с. Красна Слобідка Обухівського р-ну Київської обл.).

[2] Ордер на проведення обшуку та арешт М. Чехівського виданий Харківським відділом ДПУ УСРР 13 липня 1929 р. (мешкав за адресою: м. Харків, вул. Нова-Проектована, 16). У матеріалах справи не виявлено документів, які б вказували на точну дату арешту, тому дата арешту подана за датою першого допиту, який був здійснений 15 липня 1929 р. началь-

19 квітня 1930 р. постановою Верховного суду УСРР засуджений за ст.ст. 54-2 та 54-11 КК УСРР до 3 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 2 роки.

27 жовтня 1937 р. заарештований, на час арешту мешкав у м. Білгороді (РРФСР) та працював рахівником підприємства «Головхліб».

4 грудня 1937 р. постановою трійки УНКВС по Курській області засуджений до розстрілу.

11 серпня 1989 р. реабілітований за судимістю від 19 квітня 1930 року[1].

У т. 129 справи містяться свідчення, власноручно складені М. Чехівським; у т. 131 зберігається реєстраційна картка служителя релігійного культу.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 67098-фп. – Т. 4, 129–131, 176, 244.

82. ЯВДАСЬ Митрофан Іванович

1903 р. н., уродженець х. Дубкове (тепер – Великобагачанського району Полтавської області), українець, освіта середня. Неодружений.

Закінчив семирічну школу у с. Велика Багачка. Навчався в Полтавському інституті народної освіти. У 1925 р. висвячений у священики УАПЦ. Служив у парафіях УАПЦ на Полтавщині та Черкащині. З квітня 1927 р. до вересня 1929 р. – священик Трьохсвятительської церкви с. Зіньків Полтавського округу.

ником 2-го відділення секретного відділу ДПУ УСРР Ковельським. М. М. Чехівський був допитаний у статусі обвинуваченого.

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 986; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 650. Матеріали з архівно-кримінальної справи священика УАПЦ Миколи Чехівського опубліковано: Репресована УАПЦ. Політичні репресії проти священиків Української автокефальної православної церкви (1919–1938)... – Ч. 1. – С. 275–342.

11 вересня 1929 р. заарештований Уманським відділом ДПУ УСРР. На час арешту мешкав у с. Підвисоке Уманського округу.

11 березня 1930 р. постановою судової трійки при колегії ДПУ УРСР засуджений за ст. 54-10 КК УРСР до 7 років концтаборів.

Покарання відбував на Далекому Сході. Звільнився у серпні 1941 р. Служив священиком у м. Нікополі, настоятелем кафедрального Спасо-Преображенського собору у м. Дніпропетровську. У 1944 р. емігрував на Захід, оселився у Західній Німеччині. В 1957 р. переїхав до США. Автор низки статей і збірок праць з історії УАПЦ. Помер у грудні 1966 р.

Реабілітований 9 серпня 1989 р.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76037-фп.

83. ЯВТУШЕНКО Симон Тимофійович

1890 р. н., уродженець х. Корченки Богодухівського повіту Харківської губернії, українець, із селянської родини, освіта незакінчена вища. Батько – Тимофій Йосипович, 1852 р. н.; мати – Марфа Іванівна, 1855 р. н.; брат – Олександр, 1897 р. н.; сестри – Наталя, 1887 р. н., та Мотрона, 1889 р. н. Дружина – Антоніна Михайлівна, 1903 р. н.

Колишній офіцер царської армії. Навчався у музично-драматичному інституті[1]. У 1922 р. висвячений у священики. Настоятель Воскресенського собору м. Миргорода на Полтавщині, протоієрей УАПЦ[2].

---

[1] За відомостями, зібраними співробітниками сектору архівного забезпечення Управління СБУ в Полтавській області – навчався на педагогічному факультеті Харківського університету.

[2] У підсумковій постанові по справі містяться відомості про те, що 1924 р. Явтушенко С. Т. зрікся церковного сану (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76038-с. – Арк. 44*).

Як колишній офіцер перебував на обліку та неодноразово заарештовувався органами ДПУ УСРР. Так, восени 1922 р. у м. Миргороді заарештований на тиждень. У травні 1923 р. заарештований уповноваженим Лубенського відділу ДПУ УСРР у м. Миргороді, переведений до Полтави, спочатку обвинувачувався за ст. 84 КК УСРР, а згодом за ст. 119. Під арештом знаходився півтора місяця. 15 грудня 1923 р. знову заарештований Лубенським відділом ДПУ УСРР. Під арештом перебував два з половиною місяці. Наприкінці червня 1925 р. заарештований Київським окружним відділом ДПУ та відправлений до ДПУ УСРР у м. Харків, обвинувачувався за ст. 69 КК. За недоведеністю обвинувачення слідство припинено, з-під варти звільнений.

7 березня 1927 р. заарештований Лубенським окружним відділом ДПУ УСРР. На час арешту мешкав у м. Миргороді по вул. Шевченка, 6.

6 серпня 1927 р. постановою особливої наради при колегії ДПУ УСРР порушено клопотання перед особливою нарадою при колегії ОДПУ щодо вислання за межі УСРР терміном на 3 роки.

23 вересня 1927 р. постановою особливої наради при колегії ОДПУ засуджений за ст. 58-10, ч. 1 КК РРФСР до 2 років концтаборів. Покарання відбував у Соловецьких таборах особливого призначення.

Після закінчення терміну ув'язнення справу було переглянуто; постановою особливої наради при колегії ОДПУ від 29 березня 1929 р. був засуджений до заслання на Урал терміном на 3 роки.

У 1933 р. повернувся в Україну, мешкав у Донбасі. У 1941–1942 рр. – організатор церковного життя на Дніпропетровщині. Настоятель парафії у смт Велика Лепетиха Херсонської області. У березні 1944 р. виїхав на Захід. Насильно репатрійований до СРСР. Помер на Харківщині.

9 серпня 1989 р. реабілітований[1].

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 990.

У справі містяться записки, які писав та отримував Явтушенко С. Т. під час перебування під арештом.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76038-фп.

84. ЯКИМЕНКО Гнат Гаврилович

20 грудня 1884 р. н., уродженець с. Попівка (тепер – Комишнянського району Полтавської області), із заможної селянської родини, освіта початкова. Дружина – Марія Єрмолаївна, син – Андрій, 1912 р. н., дочка – Євдокія, 1911 р. н.

Заможний селянин, мав 15 десятин землі, 5 коней, молотарку та косарку. Винаймав 2 постійних наймитів, а також 3–4 сезонних. У 1926 р. очолював церковну автокефальну громаду с. Попівки. У 1931 р. господарство було розпродане як «куркульське», засуджений до вислання за межі УСРР, проте ухилився від заслання та виїхав у Донбас. Пізніше повернувся до села та у 1935 р. почав працювати в колгоспі ім. Молотова.

15 грудня 1937 р. заарештований Комишнянським райвідділом НКВС УСРР. Обвинувачувався у «контрреволюційній агітації, спрямованій проти колгоспного ладу та радянської влади».

27 грудня 1937 р. постановою особливої трійки УНКВС по Полтавській області засуджений за ст. 54-10, ч. 1 КК УСРР до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 3 січня 1938 р.

11 вересня 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76039-фп.

85. ЯРЕЩЕНКО Олександр Григорович

1889 р. н., уродженець с. Горбанівка Полтавського повіту Полтавської губернії (тепер – Полтавського району Полтавської області), українець, із родини священика. Батько – Григорій Андрійович, 1859 р. н. Дружина – Надія Федорівна, 1888 р. н., син – Олександр, 1914 р. н., дочка – Алла, 1917 р. н.

Закінчив Московську духовну академію та археологічний інститут[1]. У 1915 р. працював у госпіталі в Москві; був заарештований у м. Сергіїв Посад Московської губернії за непокору поліції. З 1916 р. до 1918 р. – псаломщик у м. Одесі та викладач літератури в одній з одеських гімназій. У 1918 р. вступив на юридичний факультет Київського університету[2]. З 1919 р. до 1920 р. працював у Полтавському відділі народної освіти, згодом працював головою шкільної ради м. Полтави. У 1920 р. – завідувач відділу комунального господарства НКВС УСРР, м. Харків. З серпня 1920 р. по вересень 1921 р. – член УКП. Архієпископ Лубенський УАПЦ, перший заступник голови ВПЦР, голова ідеологічної комісії УАПЦ. Служив у харківському Миколаївському соборі. Як уповноважений ВПЦР і член парафіяльної ради м. Полтави був делегатом Першого Всеукраїнського Православного Церковного Собору УАПЦ 14–30 жовтня 1921 р. 27 жовтня 1921 р. на Соборі був висвячений на архієпископа Лубенського. З 1923 р. – архієпископ Харківський і духовний керівник автокефального руху на Слобожанщині, голова Харківської окружної церковної ради. З 5 травня 1923 р. мешкав під підпискою про невиїзд у м. Харкові по вул. Залютинській, 67. У 1924–1926 рр. – перший заступник голови президії ВПЦР та голова ідеологічної комісії УАПЦ.

13 серпня 1924 р. заарештований секретним відділом ДПУ УСРР і звинувачений у проведенні під час проповідей агітації проти радянської влади (ст.ст. 73 та 119 КК УСРР). 16 серпня 1924 р. звільнений під підписку про

---

[1] Так зазначено у протоколі допиту Ярещенка О. Г. від 16 серпня 1924 р. (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 36353-фп. – Арк. 29*).

[2] Так зазначено у протоколі допиту Ярещенка О. Г. від 16 серпня 1924 р. Відомості про навчання та закінчення університету в матеріалах справи відсутні (*ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 36353-фп. – Арк. 29 зв.*).

невиїзд. 10 грудня 1925 р. С. Каріним[1] допитаний з приводу його проповіді під час літургії в Миколаївському кафедральному соборі м. Харкова.

Вдруге заарештований 2 квітня 1926 р. секретним відділом ДПУ УСРР за тим самим звинуваченням та утримувався під вартою в БУПРі № 1[2].

2 квітня 1926 р. рішенням прокурора НКЮ УСРР справу за звинуваченням Ярещенка О. Г. припинено у зв'язку з тим, що попереднє слідство не зібрало доказів, які б підтверджували висунуте обвинувачення. Проте 3 квітня 1926 р. прокурор НКЮ УСРР склав висновок про визнання Ярещенка О. Г. соціально небезпечним елементом і про направлення справи на розгляд особливої наради при колегії ОДПУ на клопотання секретного відділу ДПУ УСРР.

4 червня 1926 р. постановою особливої наради при колегії ОДПУ засуджений за ст. 73 КК РРФСР до висилання на три роки у м. Ташкент. З кінця квітня до 6 червня 1926 р. утримувався в московській Бутирській тюрмі.

За повідомленням повноважного представництва ОДПУ в Середній Азії від 30 липня 1929 р. Ярещенко О. Г. від заслання звільнений з правом вільного проживання в СРСР та залишився проживати в м. Ташкенті.

20 жовтня 1999 р. реабілітований[1].

---

[1] Карін-Даниленко Сергій Тарасович (17.10.1898–1985). Полковник державної безпеки. Член ВКП(б) з 1928 р. (у 1920 р. – боротьбист). Народився в Олександрійському повіті Херсонської губернії у родині селянина, освіта незакінчена вища. У ЧК з 1921 р. З 1934 р. – помічник начальника іноземного відділу НКВС УСРР. З 3 січня 1937 р. – заступник начальника оперативного відділу пожежної охорони НКВС УРСР. Заарештований 27 липня 1937. Звільнений з-під варти 22 жовтня 1938 р.

[2] У справі є телефонограма, підписана 2 квітня 1926 р. уповноваженим С. Каріним, про необхідність ізолювати Ярещенка О. Г. від заарештованих Маненка та Малюшкевича, які також перебували у БУПРі № 1.

У справі є реєстраційна картка служителя культу Ярещенка О. Г. (1926 р.).

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 36353-фп.

86. ЯЩЕНКО Трохим Дмитрович

1885 р. н., уродженець с. Мусіївка Хорольського повіту Полтавської губернії (тепер – Хорольського району Полтавської області), українець, із незаможної селянської родини, освіта початкова. Дружина – Ганна Гордіївна, 1895 р. н., дочка – Анастасія, 1913 р. н.

З 1923 р. до 1930 р. – священик у с. Солониця Лубенського округу. У січні 1930 р. зрікся сану, про що повідомив через газету «Червона Лубенщина». З травня 1930 р. до 8 вересня 1930 р. працював рахівником на шкірзаводі в Лубнах. З 9 вересня 1930 р. – касир-рахівник на 1-му цегляному заводі артілі «Воля робітника» в Миргороді.

13 березня 1933 р. заарештований Харківським обласним відділом ДПУ УСРР за приналежність до «контрреволюційної організації».

4 липня 1933 р. особливою нарадою при колегії ДПУ УСРР засуджений за ст. 54-11 КК УСРР до 3 років заслання у Казахстан.

8 серпня 1989 р. реабілітований.

ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 76040-фп.

---

[1] Див. про нього: Мартирологія Українських Церков. – Т. І. – С. 947–948; Другий Всеукраїнський Православний Церковний Собор УАПЦ. 17–30 жовтня 1927 р. ... – С. 651. Матеріали архівно-кримінальної справи архієпископа Харківського УАПЦ Олександра Ярещенка вже почасти опубліковані: Документи з архівної кримінальної справи на Олександра Ярещенка. 1923–1926 рр. // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – К., 2007. – № 1 (28). – С. 11–34.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Біломорканал – Біломорсько-Балтійський канал
БУПР – Будинок примусових робіт
ВПЦР – Всеукраїнська православна церковна рада
ВТТ – виправно-трудовий табір
ГДА СБУ – Галузевий державний архів Служби безпеки України
ДПУ – Державне політичне управління
ДХЦ – Діяльно-Христова Церква
ЗАГС – [Відділ] запису актів громадянського стану
КК – Кримінальний кодекс
КНС – Комітет незаможних селян
КП(б)У – Комуністична партія (більшовиків) України
МВС – Міністерство внутрішніх справ
НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ
НКЮ – Народний комісаріат юстиції
ОДПУ – Об'єднане державне політичне управління
ПП – повноважне представництво
РПЦ – Російська Православна Церква
РСФРР – Російська Соціалістична Федеративна Радянська Республіка
С.-р., есер – соціаліст-революціонер
СВУ – «Спілка визволення України»
СПВ – секретно-політичний відділ (відділення)
США – Сполучені Штати Америки
УАПЦ – Українська Автокефальна Православна Церква
УВС – Управління внутрішніх справ
УДБ – Управління державної безпеки
УКП – Українська Комуністична партія
УНКВС – Управління народного комісаріату внутрішніх справ
УНР – Українська Народна Республіка

УПЦ – Українська Православна Церква

УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка

УСРР – Українська Соціалістична Радянська Республіка

УСБУ – Управління Служби безпеки України

УЦР – Українська Центральна Рада

ЦДАГО України – Центральний державний архів громадських об'єднань України

Цупчрезком – Центральне управління надзвичайних комісій по боротьбі з контрреволюцією, спекуляцією та посадовими злочинами (*рос.* Центральное управление чрезвычайных комиссий по борьбе с контрреволюцией, спекуляцией и должностными преступлениями)

ЧК – Надзвичайна комісія (*рос.* Чрезвычайная комиссия)

ФОТОМАТЕРІАЛИ

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По делу № 341 по обвинению АРТЕМЕНКО Григория Ефимовича в преступлении, предусмотренном ст.54-10 ч.2 УК УССР.

В Лубенский Окротдел ГПУ поступили сведения о том, что поп с.Нижний Булатец, был офицером старой армии, что тщательно скрывал от всей окружающей массы. При проверке, эти сведения подтвердились.

На основании этих данных было проведено следствие, в результате которого было установлено, что [redacted] в течении целого ряда лет несмотря на несколько амнистий об'явленных органами Соввласти антисов.элементу, АРТЕМЕНКО Г.Е. ~~не в одной из них не попал, а наоборот~~ продолжал упорно скрывать офицерский чин, даже при первом своем допросе 21 октября 1929 г. т.е. после ареста, /л.д.12,14/.

В 1921 г. АРТЕМЕНКО дабы в достаточной мере замаскировать себя как быв. офицера вступает служителем культа в украинскую автокефальную церковь, где через некоторое время, будучи попом занимает самостоятельный приход. Как поп опять не взявшись на учет в соответствующих органах, вторично игнорировал распоряжения власти.

Впервые открытые антисоветские выступления были произведены АРТЕМЕНКО в момент перевыборов Сельсовета 1929 г., когда он совместно с другими служителями культа, несмотря на запрещение со стороны властей, произвел церковный обряд, где производились перевыборы. В результате таких действий АРТЕМЕНКО, в местной печати была опубликована заметка "Святі збори".

После данного факта в связи с последними политико-экономическими кампаниями и ростом антисов.деятельности контр-революционного элемента, АРТЕМЕНКО также производит целый ряд антисов.выступлений, прикрытых церковными терминами, агитируя среди населения против мероприятий власти, в частности налоговой политики: "НАЛОГИ ИДУТ НА КОММУНИСТОВ, СОВЕТСКАЯ ВЛАСТЬ О БЛАГОПОЛУЧИИ БЕДНЯКОВ НЕ БЕСПОКОИТСЯ".

Особенно ярко антисоветская активность АРТЕМЕНКО выявилась при переходе через с.Булатец воинской части. АРТЕМЕНКО, явившись в красноармейские казармы, вел агитацию среди красноармейцев, говоря: "Лучше бросить оружие, чем так мучиться. Все равно Советская власть не дает равноправия и с Вас берут деньги, которые идут на коммунистов. Если Вы сознательны - должны понять это и бросить оружие" /л.д. 5,6,7,8,9,10/.

Допрошенный в качестве обвиняемого АРТЕМЕНКО на первом допросе категорически отрицал пред'явленное ему обвинение. На втором допросе сознался, что в старой армии, действительно служил офицером в чине подпоручика. В отношении агитации среди красноармейцев показал, что не помнит, имел ли он разговор с красноармейцами /л.д. 12,14,15/.

Таким образом, следствием было установлено, что АРТЕМЕНКО как быв. офицер старой армии скрывал свое прошлое, а также проводил антисоветскую агитацию, т.е. совершил преступления, предусмотренные ст.54-10 ч.2 УК УССР.

На основании изложенного

П О С Т А Н О В И Л А:

Дело № 341 по обвинению АРТЕМЕНКО Григория Ефимовича, родившегося в 1893 г. х.Пузырево Оболонянского района, Лубенского округа, проживающего в с.Нижний Булатец Лубенского округа, без определенной профессии, служитель культа, поп авто-

/на обороте/

Обвинувальний висновок у справі Артеменка Г. Ю.
Лютий 1930 р. С. 1.

кефальной церкви, беспартийный, с нисшим образованием, по национальности украинец, гражданства УССР, офицер старой армии, состоял под судом, по обвинении в преступлении ст.114 УК УССР, присужден к принудительным работам на 3 месяца - передать на рассмотрение Судебной Тройки при Коллегии ГПУ УССР, с ходатайством о применении АРТЕМЕНКО высшей меры наказания - РАССТРЕЛ.

СПРАВКА: обвиняемый АРТЕМЕНКО находится под стражей в Лубенском Допре № 7.

Пом.УПОЛНОМОЧЕНН.СО- /ЩЕРБИНА/

НАЧ 3 ОТД.СО /КАРИН/

СОГЛАСНЫ:

НАЧ СО ГПУ УССР /ГОРОЖАНИН/

УТВЕРЖДАЮ: Пом.ГЕН.ПРОКУРОРА /ЗНОГОРСКИЙ/

"февраля 1930 г.
г.Харьков

Обвинувальний висновок у справі Артеменка Г. Ю.
Лютий 1930 р. С. 2.

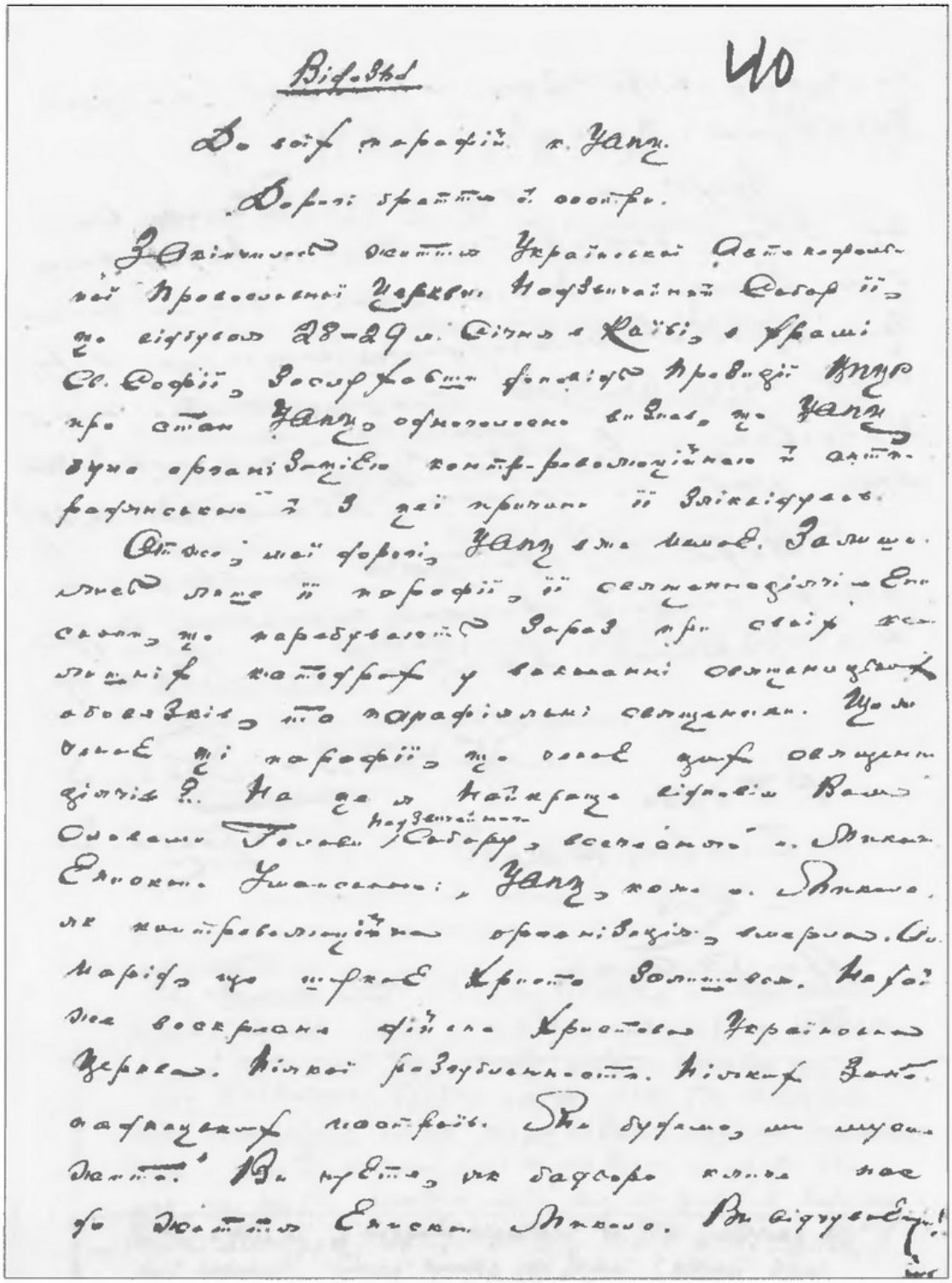

Відозва

Чо

До всіх парафій м. Уанц.

Дорогі браття і сестри.

З Божого соизволення Українська Автокефальна Православна Церква Надзвичайний Собор її що відбувся 28-29 м. Січня в Київі, в храмі Св. Софії, зосередивши фокальну провидію Бога про стан Уанц, обмислило вчинок, що Уанц дуже органічно контр-революційне і антихарактерне і з дня прийняття її ліквідувався.

Отже і ваші парафії Уанц вже немає. Залишилось лише її парафії її священнодіяння. Ось самі що потребують зараз при своїх житейських клопотах у виконанні обов'язкових обов'язків, то парафіяльні священики. Чому вчинив ці парафії, що вони здійснюють? На це в найкращі відповіді Ваші Високопреосвященні Голова Надзвичайного Собору, всеблаженніший м. Митрополит Єлевтерій Українець, Уанц, кажуть м. Київ, що контрреволюційна організація, вчинив. Ось парафія що шукає Христа Воскресшого. Наші діла воскресили відділи Христові Української Церкви. Нічого безглуздішого. Нічого більш фальшивих людей. Ви будете, як шукати Христа? Ви підете, як бабусі кажуть нас до Митрополита Єлевтерія. Ви відучуєте!

Відозва митрополита М. Борецького про ліквідацію УАПЦ.
12 березня 1930 р. С. 1.

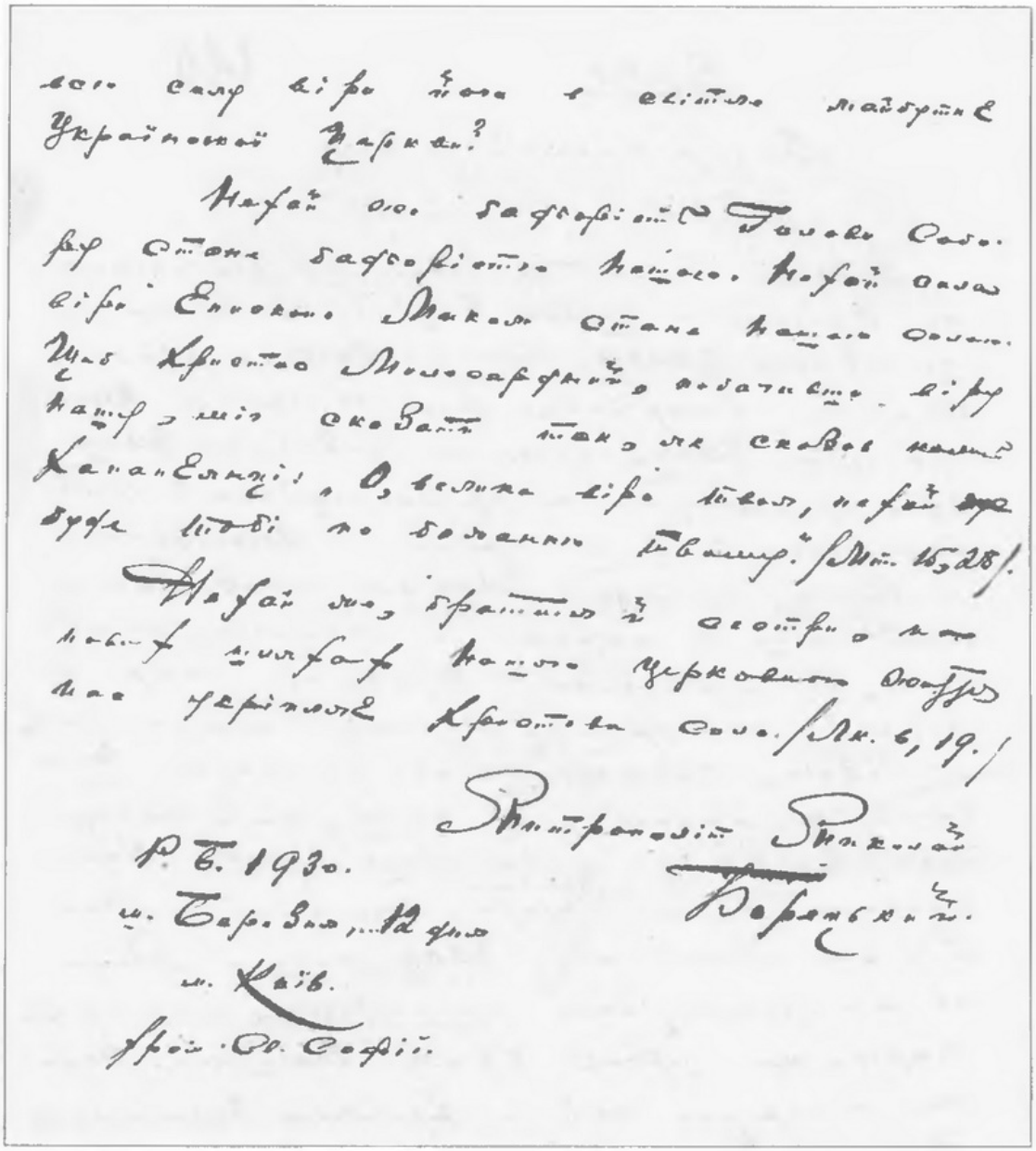

Відозва митрополита М. Борецького про ліквідацію УАПЦ.
12 березня 1930 р. С. 2.

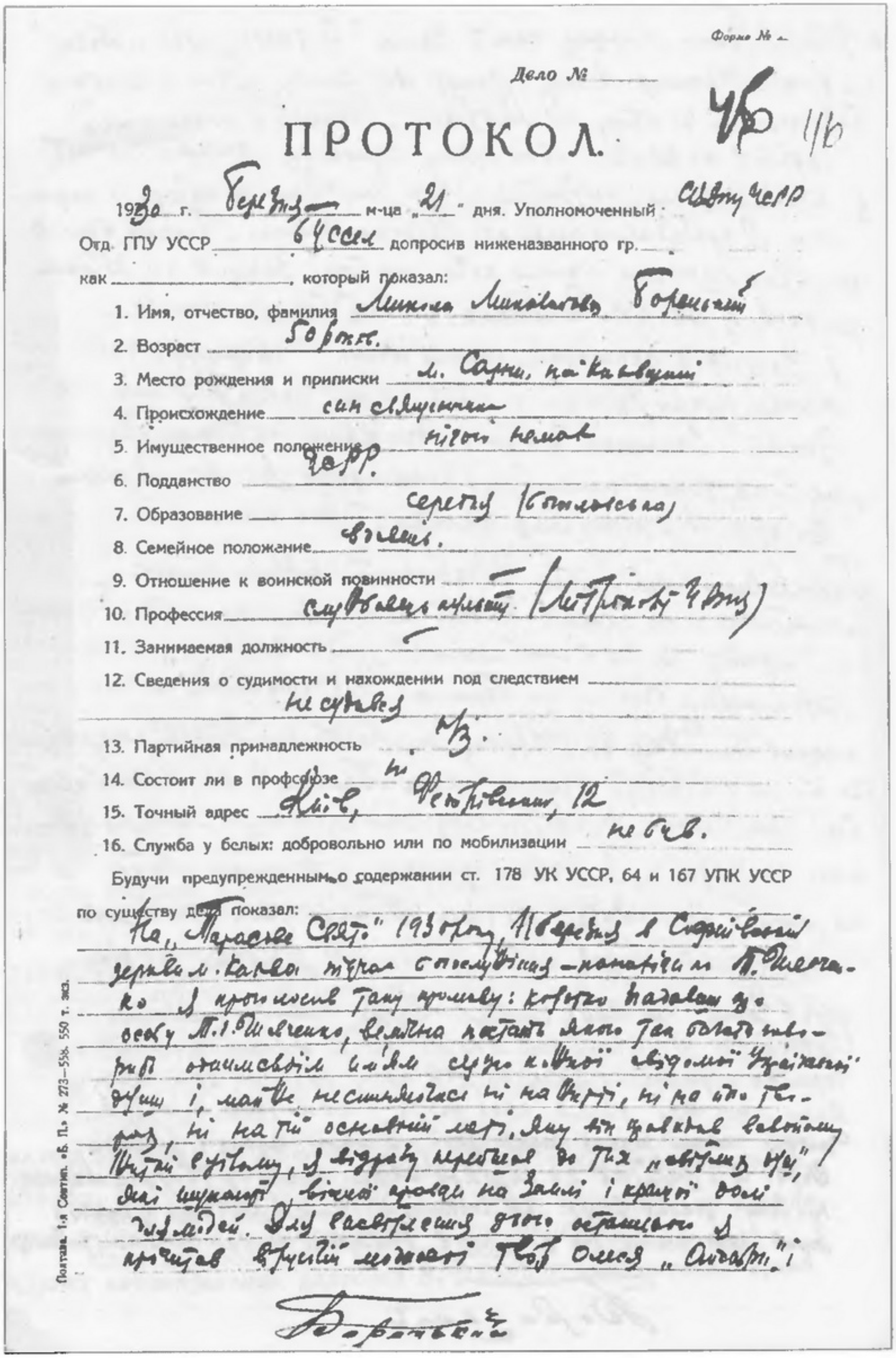

Форма №

Дело №

ПРОТОКОЛ.

1930 г. березня м-ца 21 дня. Уполномоченный [illegible]

Отд. ГПУ УССР [illegible] допросив ниженазванного гр.

как ______ который показал:

1. Имя, отчество, фамилия Микола Миколайович Борецький
2. Возраст 50 років
3. Место рождения и приписки м. Сарни, на Київщині
4. Происхождение син священика
5. Имущественное положение нічого немає
6. Подданство УСРР
7. Образование середня [illegible]
8. Семейное положение вдівець
9. Отношение к воинской повинности —
10. Профессия [illegible] ([illegible])
11. Занимаемая должность —
12. Сведения о судимости и нахождении под следствием не судився
13. Партийная принадлежность б/п
14. Состоит ли в профсоюзе ні
15. Точный адрес Київ, [illegible], 12
16. Служба у белых: добровольно или по мобилизации не був.

Будучи предупрежденным о содержании ст. 178 УК УССР, 64 и 167 УПК УССР

по существу дела показал:

На „Тарасове Свято" 1930 року, 11 березня в Софіївському [illegible] м. Києва [illegible] [illegible] Т. Шевченка. Я проголосив таку промову: [illegible] [illegible] Т. І. Шевченко, велика постать якого так багато [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Української душі і, мабуть, не [illegible] ні на [illegible], ні на [illegible], ні на ті основні [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] Шевченку, я [illegible] [illegible] до тих „[illegible]", [illegible] [illegible] [illegible] на землі і кращої долі [illegible] людей. Для [illegible] [illegible] [illegible] я прочитав в руській мові твір Олеся „[illegible]".

Борецький

Протокол допиту М. Борецького.
21 березня 1930 р. С. 1.

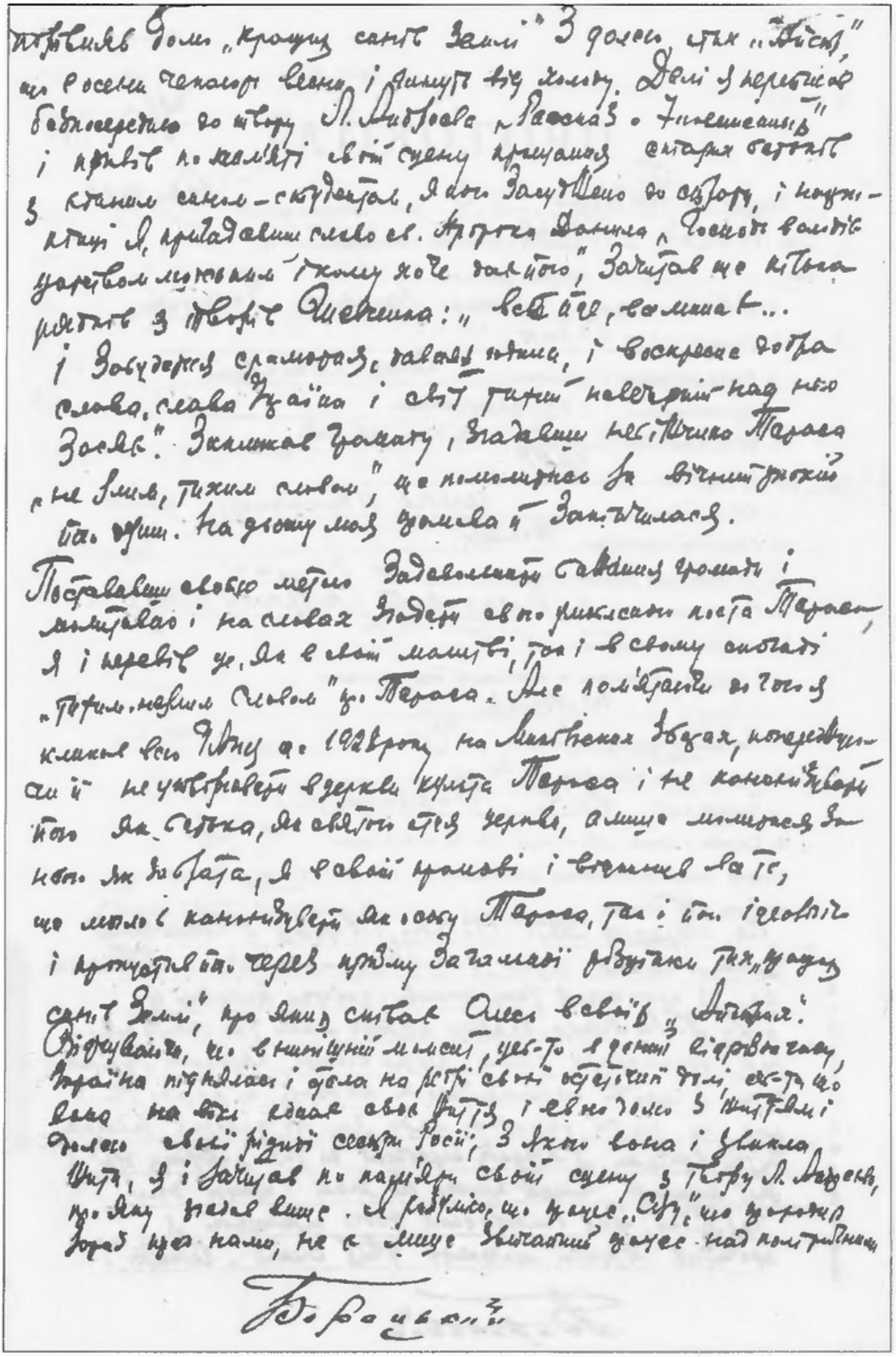

Протокол допиту М. Борецького.
21 березня 1930 р. С. 2.

77

ОБВИНИТЕЛЬНОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По делу № 9515 по обвинению БОРЕЦКОГО Николая Николаевича по ст.54-10 УК УССР.

По данным СО ГПУ УССР, митрополит автокефальной церкви БОРЕЦКИЙ Николай Николаевич в последние годы , 1929 и 1930, систематически выступал во время церковных богослужений в церквах г.Киева и др. городов с антисоветскими проповедями. Проповеди влияли на слушателей контр-революционным образом.

На основании указанных данных БОРЕЦКИЙ Н.Н. был арестован и привлечен к следствию в качестве обвиняемого по ст. 54-10 УК УССР.

По делу установлено следующее:

В процессе следствия по деду выявленной органами ГПУ контр-революционной организации "СВУ" установлено, что избрание БОРЕЦКОГО Н.Н. митрополитом автокефальной церкви вместо В.ЛИПКОВСКОГО происходило с ведома президиума "СВУ". Кандидатура БОРЕЦКОГО в митрополиты УАЩ являлась для "СВУ" наиболее приемлемой в силу создавшихся в 1927 г. об'ективных условий деятельности автокефальной группы "СВУ". Бывший митрополит УАЩ Василий ЛИПКОВСКИЙ своей открытой контр-революционной деятельностью расшифровывал перед органами Соввласти контр-революционную роль УАЩ. Новый митрополит УАЩ БОРЕЦКИЙ Н.Н. должен был по мнению руководителя автокефальной группы "СВУ" В.М.ЧЕХОВСКОГО, изменивши методы антисоветской деятельности В.ЛИПКОВСКОГО, углублять достигнутые В.ЛИПКОВСКИМ результаты.

Информируя президиум "СВУ" об избрании митрополитом УАЩ БОРЕЦКОГО Н.Н., руководитель автокефальной группы "СВУ" В.ЧЕХОВСКИЙ говорил: "робота автокефальної церкви під керуванням нового митрополіта зостанеться глибоко націоналістичною в своїй основі. Такого іменно напряму роботи треба чекати маючи на увазі вдачу й погляди митрополіта М.БОРЕЦЬКОГО, - такого напряму і такої роботи вимагає й загальне сучасне становище автокефальної церкви". /показание В.ДУРДУКОВСКОГО 14 стр./.

Член президиума "СВУ" ГРЕБЕНЕЦКИЙ А. показывает: "В.ЧЕХІВСЬКИЙ охарактеризував нового обраного митрополіта БОРЕЦЬКОГО як людину хорошу, поміркована, тактовну. В складній, тяжкий, відповідальний час, який переживає зараз автокефальна церква, така людина буде дуже корисна". /18/.

Личные отношения Н.БОРЕЦКОГО и В.ЛИПКОВСКОГО тоже, по мнению президиума "СВУ", гарантировали автокефальный участок работы "СВУ" от отрицательных для общего контр-революционного дела неожиданностей.

"БОРЕЦКИЙ, - показывает В.ДУРДУКОВСКИЙ, - завжди з повагою ставився до ЛИПКОВСЬКОГО, навіть, обраний вже на Всеукраїнського митрополіта, просив порад і благословенства в митроп. В.ЛИПКОВСЬКОГО" /13/.

После избрания в митрополиты УАЩ БОРЕЦКИЙ, по показаниям В.ЧЕХОВСКОГО, принадлежал к его окружению.

Свое антисоветское влияние, как на БОРЕЦКОГО, так и других автокефальных деятелей В.ЧЕХОВСКИЙ осуществлял путем

Обвинувальний висновок у справі М. Борецького.

частных бесед, выступлений и т.п. /II/. В данном случае руководитель автокефальной группы "СВУ" В.ЧЕХОВСКИЙ выполнял задания центра "СВУ" - "руководить деятельностью вновь избранного митрополита БОРЕЦКОГО". Последующая антисоветская деятельность БОРЕЦКОГО облеклась, главным образом, в форму проповедей.

Свидетель КОЛЯДА А.П. показывает: "слухаючи промови Миколи БОРЕЦЬКОГО в рівні часи, то в Софіївському, то в Михайлівському Соборах, я вбачав в них ухил в бік чисто політичний, він торкався Радянської влади, тиску на церкву" і т.і.

В одній з промов в Михайлівському соборі 21 листопаду 1929 року говорив про "Сатанаїла", "небесні сили повстали проти цього "Сатанаїла" й вігнали його на землю. Але пекельний вогонь зійшов з неба й спалив "Сатанаїла". В такому пекельному вогні ми горимо вже 12 років." /29/.

Об этой же проповеди другой свидетель, КРЕМЕЗ, показывает: "21 ноября 29 года в день храмового праздника митрополит БОРЕЦКИЙ, выступая в Михайловском соборе с проповедью, договорился до того, что начал сравнивать теперешнее время с "вогнем палючим": ті нещастя і вогонь палючий, що ми маємо на протязі 12 років, все це від бога і хто знає на чому все це окінчиться" /30/.

17 декабря 1929 года, по данным следствия, Н.БОРЕЦКИЙ в своей проповеди, коснувшись жизни "святой Варвары" и ея отношении к своим родителям, остановился на "трагедии сердца детей" в условиях Советской власти. Подчеркивая "Шукання дітей задоволення в комунізмі", БОРЕЦКИЙ сказал: "А чи найдуть вони задоволення в цьому комунізмі - невідомо". Охарактеризовуя затем тяжелое положение УАПЦ, БОРЕЦКИЙ, в конце своей пропрведи оказал: "Ще засяє сонце, повстане нова Україна і буде жити новим життям" /29,34/.

По данным следствия, эта проповедь произвела контрреволюционное впечатление на слушателей. Антисоветское содержание проповеди было настолько ярко, что отдельные автокефальные деятели усмотрели в ней "провокаторские устремления БОРЕЦКОГО в отношении УАПЦ. Совет Уполномоченных Киевского Михайловского прихода на своем заседании от 17/XII-29 г. расценил эту проповедь контр-революционной /24/.

В проповеди 7/I-30 года БОРЕЦКИЙ провел аналогию между Советской властью и временами "Царя Валтасара", которого "покарал господь" /30/.

В проповеди 19/I-30 года БОРЕЦКИЙ вспоминал времена Тараса Бульбы и подчеркнул, что его дети были "боевыми казаками" и что теперь таких людей нет". "Колись, - продолжал дальше БОРЕЦКИЙ, - на Україні гриміли гармати" /30/.

В последующих своих проповедях в январе-феврале и начале марта 1930 года БОРЕЦКИЙ каждый раз подчеркивал, что Совласть - чужда народу; что верующие живут на "земле чужой", при что условия жизни в данное время аналогичны условиям жизни евреев в "плену вавилонском".

Путем сопоставления отдельных мест своей проповеди с выдержками из литературных произведений украинских писателей БОРЕЦКИЙ порождал мысль слушателей о недолговечности Совласти, о неизбежности ея падения.

"Все йде, все минає" - говорил БОРЕЦКИЙ в своей проповеди.

Обвинувальний висновок у справі М. Борецького (продовження)

- 3 -

72

поведи II марта 1930 года, - "и забудеться срамотня давняя година и воскресне добра слава, слава Україні... І світ тихий, не вечірній над нею засне"... /№ 42/.

Обвиняемый БОРЕЦКИЙ показал, что из членов "СВУ" он знает В.ЧЕХОВСКОГО, Н.ЧЕХОВСКОГО, ХОМИЧЕВСКОГО, КАРПОВА, ХОДЗИЦКОГО, ТОВКАЧА и ИВЧЕНКО. С ТОВКАЧЕМ К.И. он работал в 1924 г. в Полтаве. ТОВКАЧ являлся фактическим руководителем Полт. епархии. БОРЕЦКОМУ, по его показаниям, всегда казалось, что ТОВКАЧ " приховує за церковною роботою щось інше". / 60 /. Член "СВУ" ИВЧЕНКО бывал на квартире БОРЕЦКОГО, рассказывал о Тагоре, индийской философии и подарил ему свое произведение "Землі дзвонять" /61/.

Политических убеждений БОРЕЦКИЙ, по его показаниям, не имеет, по своему настроению " сближается в простим народом." /56/.

В первые революционные годы, ознакомившись с принципами Совласти, БОРЕЦКИЙ, по его показаниям, говорил: " трудненько , але якось- то воно обравується" /56/.

В своих проповедях БОРЕЦКИЙ показывает: " болiючи за людей, захищаючи с катедри їхне право на життя й волю, я , можливо, коли небудь торкнувся й тих тисків на діячів церкви, -що переводить " власть на місцях" / 60/.

Антисоветский характер своих пропоредей БОРЕЦКИЙ отрицает, и показывает: " якщо часами мої промови сприймались церковною громадою не в церковному напрямку, то в цьому винна сама громада" /60/.

На основании изложенного, П о л а г а л б ы :

Следдело № 9515 по обвинению БОРЕЦКОГО Николая Николаевича , 50 лет , митрополита УАПЦ, лишенца, - направить на рассмотрение Судебной Тройки при Коллегии ГПУ УССР с ходатайством о заключении его в концлагерь сроком на 3 лет.

СПРАВКА: Обвиняемый БОРЕЦКИЙ Н.Н. содержится под стражей в Спецкорпусе № I и перечисляется содержанием за Судебной Тройкой ГПУ УССР.

Буду у

ПОМ УПОЛНОМОЧЕННОГО СО ГПУ : /БУССЕЛ/

НАЧ 3-го ОТД СО ГПУ УССР: /КАРИН/

СОГЛАСНЫ: НАЧ СО ГПУ УССР: /ГОРОЖАНИН/

УТВЕРЖДАЮ: Прокурор НКЮ: /Л.КРАЙНИЙ/

Обвинувальний висновок у справі М. Борецького (закінчення)

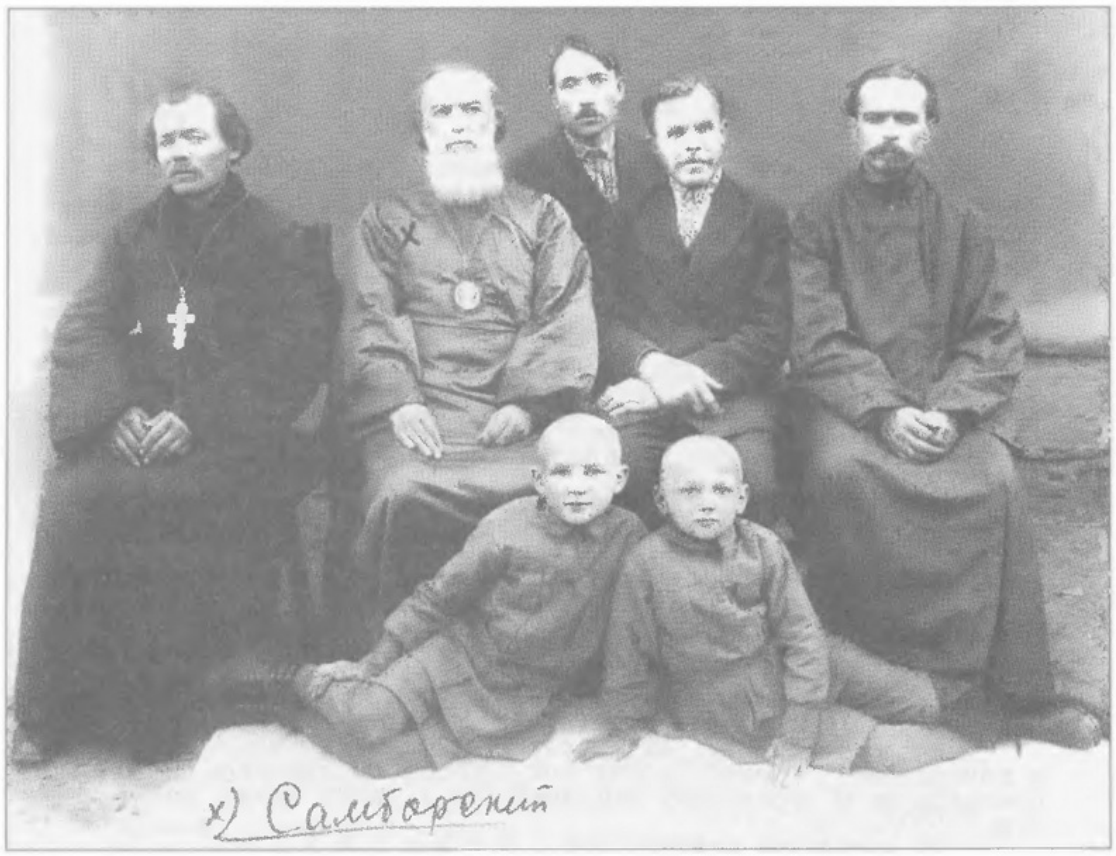

І. Бутко **(перший зліва)**
та єпископ В. Самборський **(другий зліва)**

Бутко І. О.

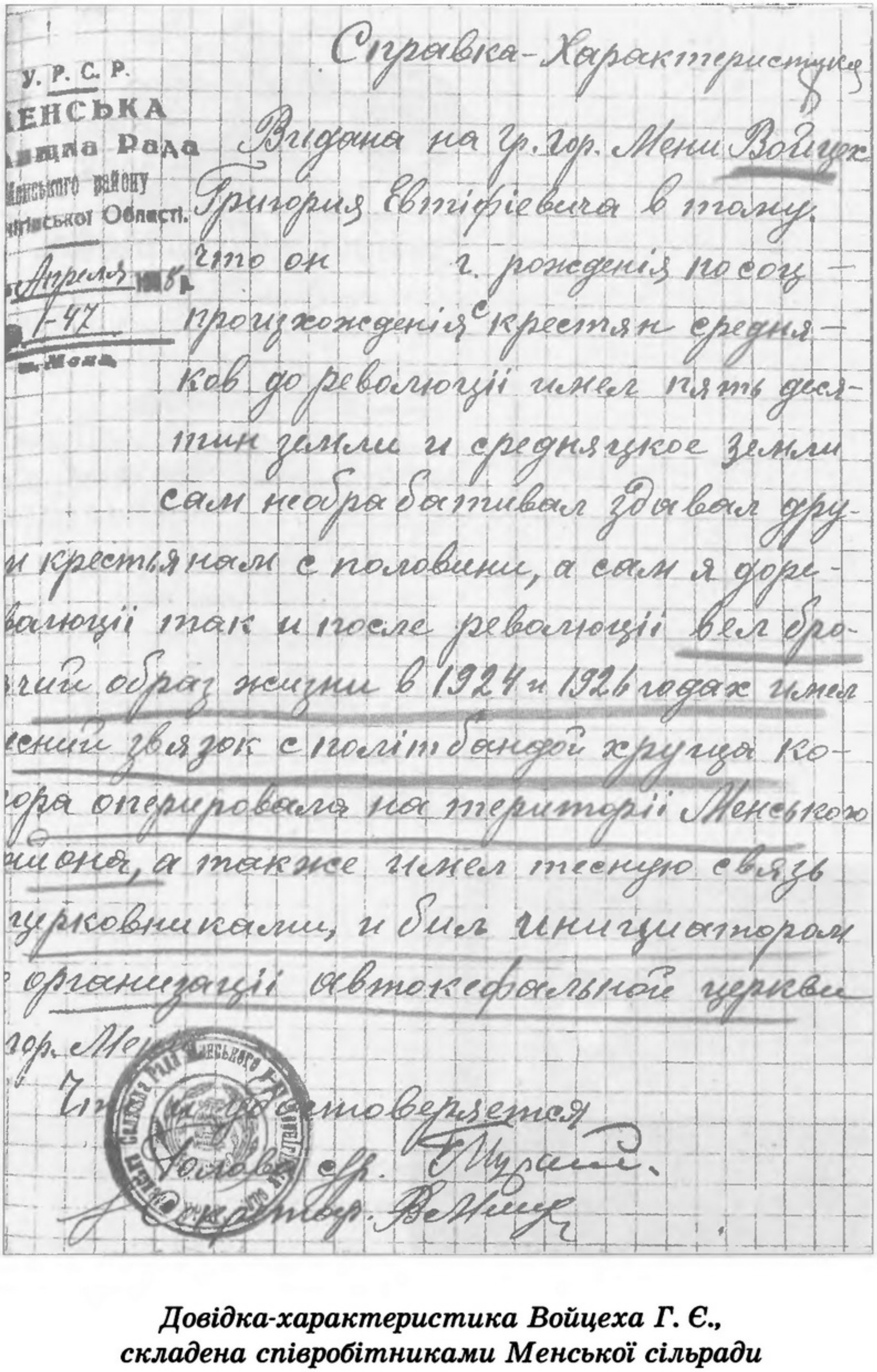

У. Р. С. Р.
[М]ЕНСЬКА
[Сільська] Рада
Менського району
[Чер]нігівської Області.
[..] Апреля 1938 р.
№ 1-47
м. Мена

Справка-Характеристика

Выдана на гр. гор. Мени Войцех
Григория Евтифиевича в тому,
что он г. рождения по соц-
происхождению с крестян средня-
ков до революции имел пять деся-
тин земли и средняцкое земли
сам необрабатывал здавал дру-
[гим] крестьянам с половини, а сам я доре-
волюции так и после революции вел бро-
[дя]чий образ жизни в 1924 и 1926 годах имел
[тес]ний звязок с политбандой хруцця ко-
тора оперировала на територии Менского
района, а также имел тесную связь
[с] церковниками, и бил инициатором
организации автокефальной церкви
гор. Мени

Что и удостоверяется
Голова с/р. [signature]
Секретарь [signature]

Довідка-характеристика Войцеха Г. Є., складена співробітниками Менської сільради Менського району Чернігівської області.
21 квітня 1938 р.

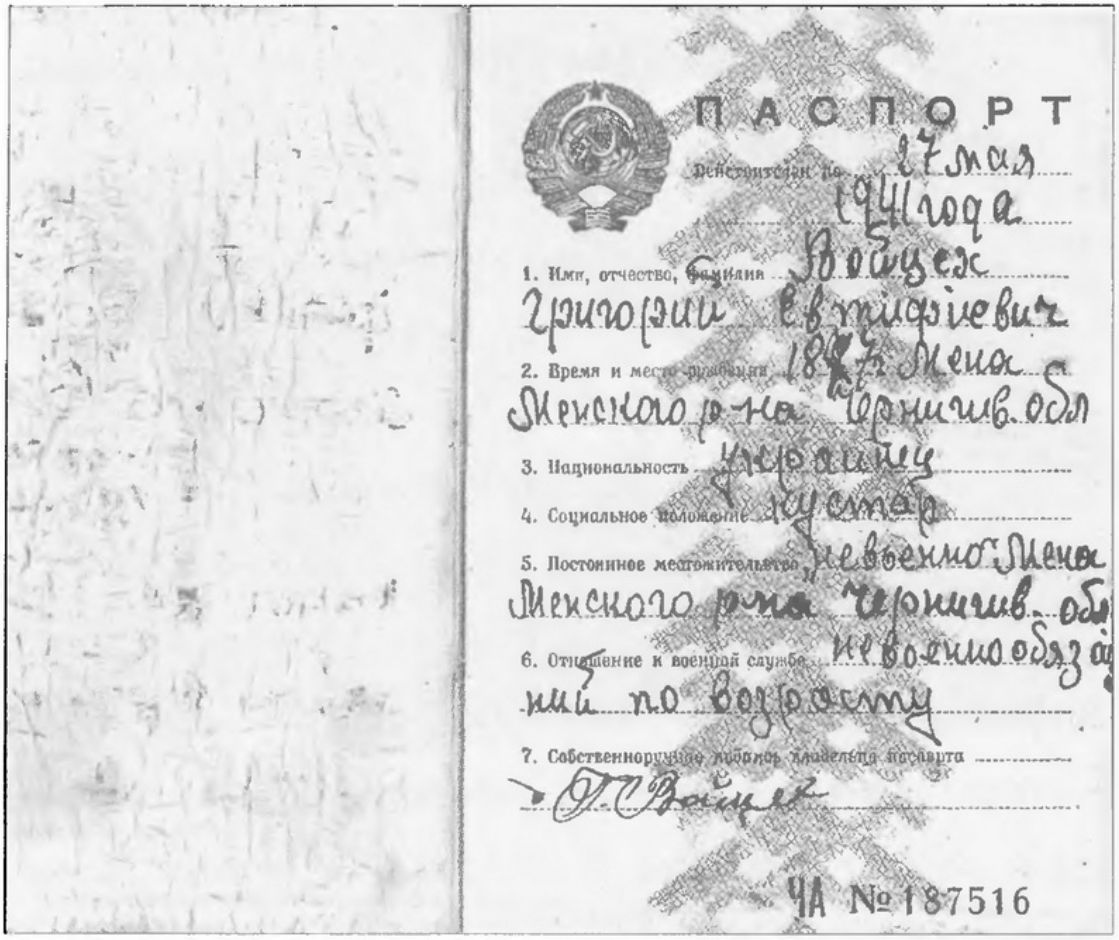

ПАСПОРТ

Действителен по 27 мая 1941 года

1. Имя, отчество, фамилия Войцех Григорий Евтифиевич

2. Время и место рождения 1887 г. Мена г. Менского р-на Черниг. обл

3. Национальность украинец

4. Социальное положение крестьянин

5. Постоянное местожительство г. Мена Менского р-на Черниг. обл

6. Отношение к военной службе невоеннообязанный по возрасту

7. Собственноручная подпись владельца паспорта Г. Войцех

ЧА № 187516

Перша сторінка паспорта Войцеха Г. Є.

Геращенко Ф. В. **1929 р.**

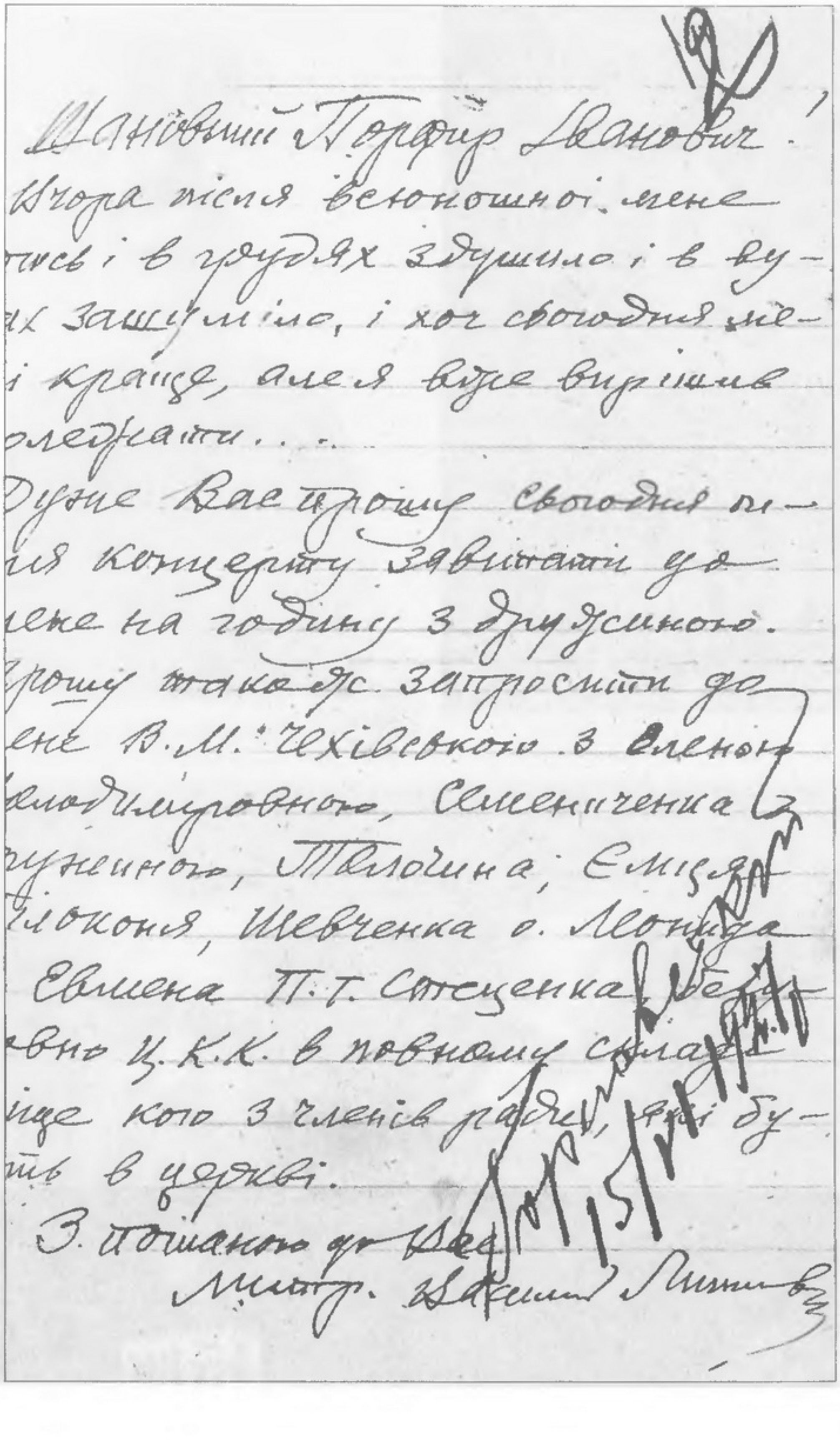

Шановний Порфир Іванович!
Вчора після всенощної мене
...ось і в грудях здушило і в ву-
...х зашуміло, і хоч сьогодня ме-
...і краще, але я вже вирішив
...олежати...
Дуже Вас прошу сьогодня пі-
...ля концерту завітати до
...ене на годину з дружиною.
...рошу також запросити до
...ене В.М. Чехівського з Оленою
...олодимировною, Семеніченка
...ружиною, Тилочина; Єміля
...ілоконя, Шевченка о. Леоніда
Євмена П.Т. Стеценка, вза-
...вно Ц.К.К. в повному складі
...ще кого з членів ради, які бу-
...ть в церкві.
З пошаною до Вас
Митр. Василь Липків...

Записка митрополита В. К. Липківського
до П. І. Гордовського. **15 червня 1927 р.**

Дзябенко О. М.

Жевченко Ю. В.

Герасименко А. Д.

Жовницький П. Я.

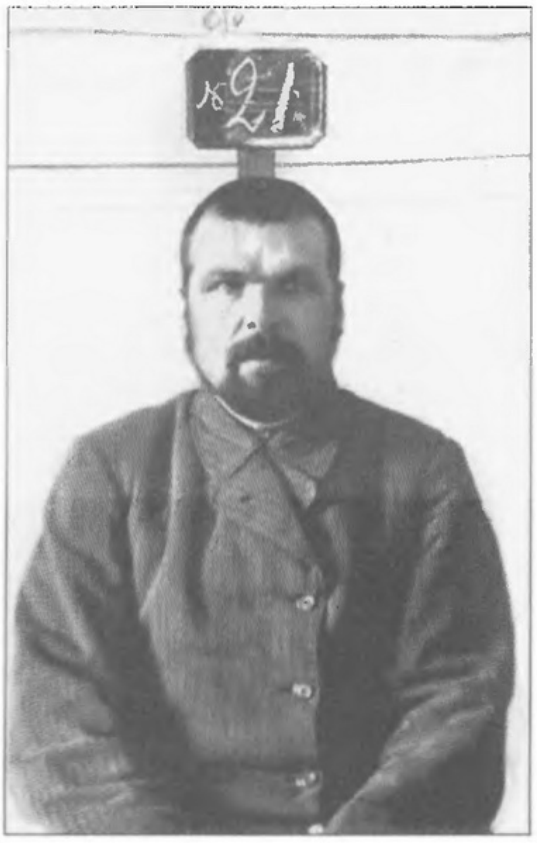

Патока Т. Ф.

Члени церковної ради автокефальної парафії с. Мала Нехвороща, засуджені разом із священиком Петровим А. К. та псаломщиком Жовницьким П. Я.
6 квітня 1929 р.

Попович Я. Є.

Резниченко Г. І.

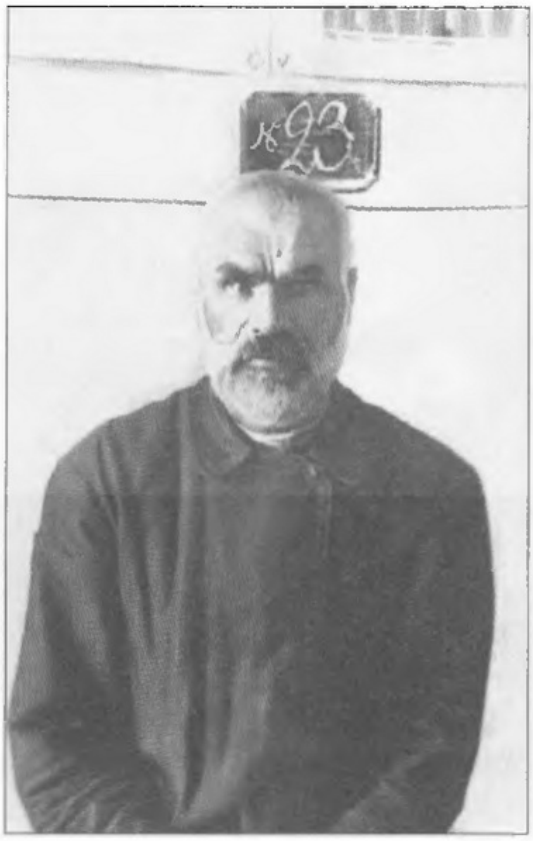

Резниченко Г. Л.

Резниченко С. К.

Скидан А. П.

Харченко П. В.

Члени церковної ради автокефальної парафії с. Мала Нехвороща, засуджені разом із священиком Петровим А. К. та псаломщиком Жовницьким П. Я.
6 квітня 1929 р.

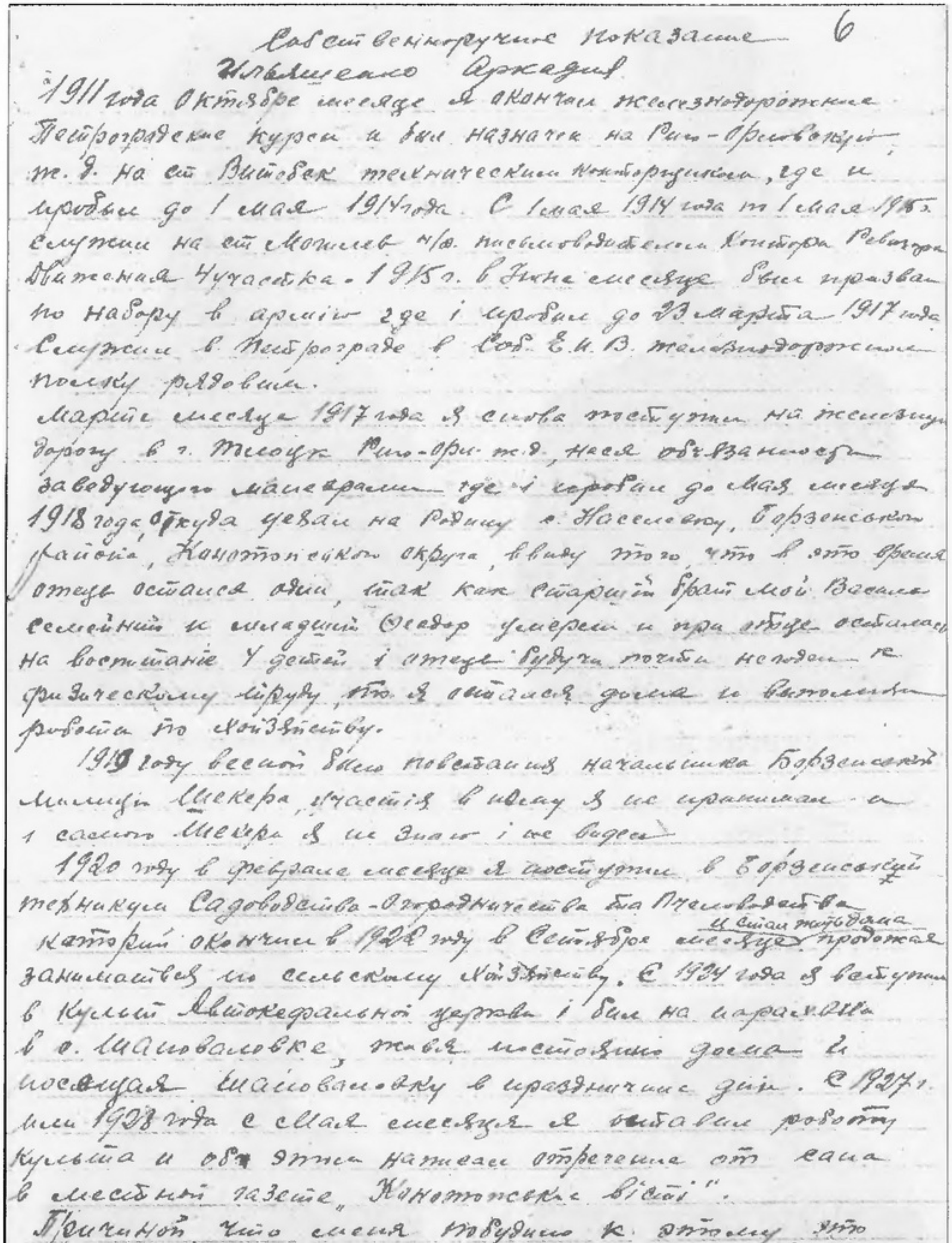

Собственноручное Показание 6
Ильяшенко Аркадия
В 1911 года Октябре месяце я окончил железнодорожные Петроградские курсы и был назначен на Риго-Орловскую ж. д. на ст. Витебск техническим конторщиком, где и пробыл до 1 мая 1914 года. С 1 мая 1914 года по 1 мая 1915 г. служил на ст. Могилев н/о. письмоводителем Конторы Ревизора Движения Чугаева. 1915 г. в Июне месяце был призван по набору в армию где і пробыл до 23 марта 1917 года. Служил в Петрограде в Соб. Е. И. В. железнодорожном полку рядовым.
Марте месяце 1917 года я снова поступил на железную дорогу в г. Полоцк Риго-Орл. ж. д., неся обязанность заведующего маневрами где і пробыл до Мая месяца 1918 года, откуда уехал на Родину с. Наумовку, Борзенского района, Конотопского округа, ввиду того, что в это время отец остался один, так как старший брат мой Василий семейный и младший Феодор умерли и при отце остались на воспитание 4 детей і отец будучи почти негоден к физическому труду, что я остался дома и выполнял работы по хозяйству.
1919 году весной было повстание начальника Борзенской милиции Шекера, участия в нем я не принимал - а 1 самого Шекера я не знаю і не видел.
1920 году в феврале месяце я поступил в Борзенский техникум Садоводства-Огородничества та Пчеловодства который окончил в 1922 году в Сентябре месяце и стал тогда продолжал заниматься по сельскому хозяйству. С 1924 года я вступил в Культ Автокефальной церкви і был на иерархии в с. Шаповаловке, живя постоянно дома і посещая Шаповаловку в праздничные дни. С 1927 г. или 1928 года с Мая месяца я оставил работу культа и объявил напечатал отречение от сана в местной газете „Конотопські вісті".
Причиной, что меня побудило к этому, это

Свідчення, власноруч записані Ілляшенком А. П.
22 жовтня 1930 р.

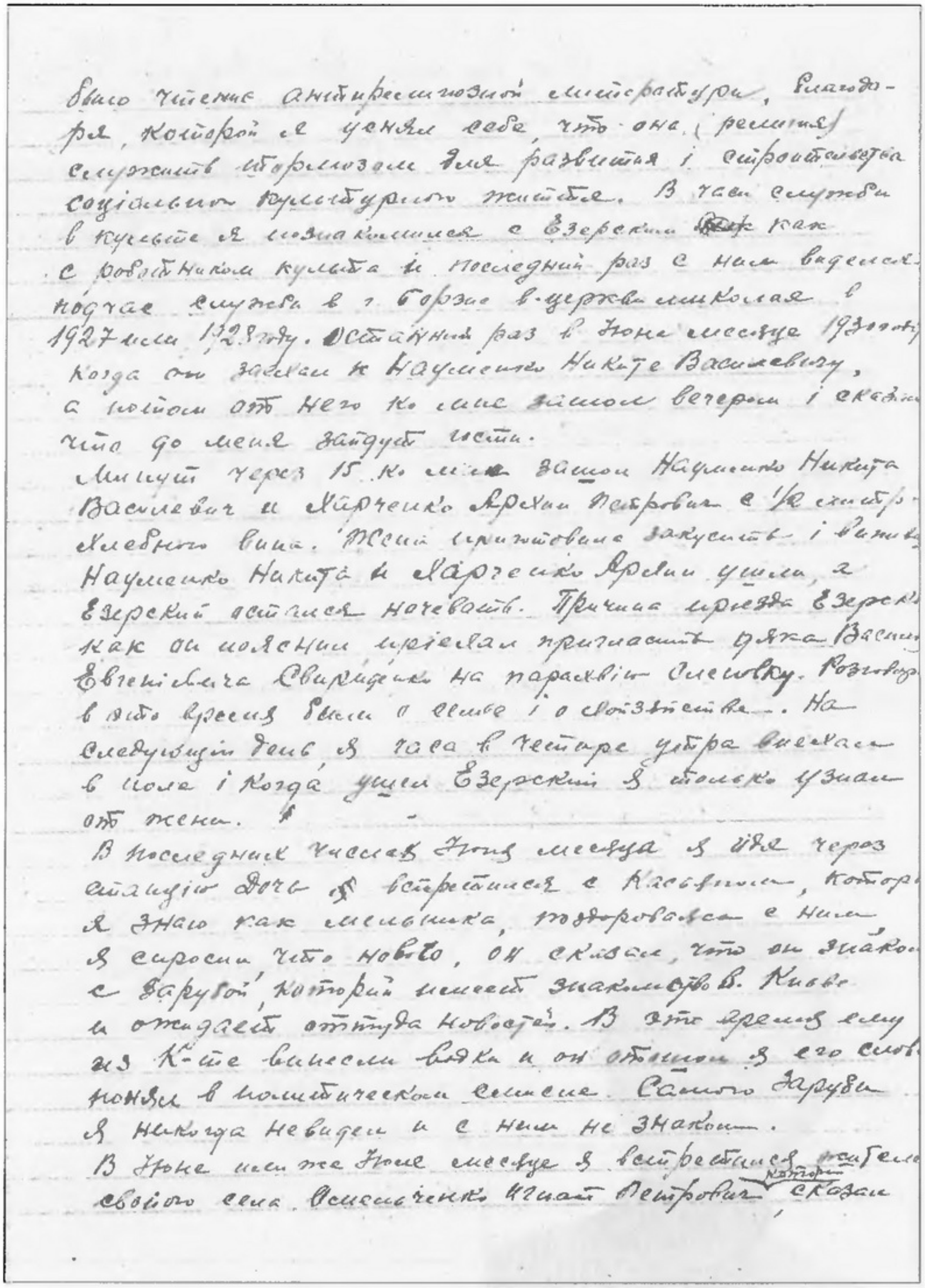
было чтение антирелигиозной литературы, благода-
ря, которой я уяснил себе, что она (религия)
служит тормозом для развития і строительства
соціального культурного житья. В час службы
в церкви я познакомился с Езерским как
с работником культа и последний раз с ним виделся
во время службы в г. Борзне в церкви Николая в
1927 или 1928 году. Останний раз в Июне месяце 1930 году
когда он заехал к Науменко Никите Васильевичу,
а потом от него ко мне зашол вечером і сказал
что до меня зайдут гости.
Минут через 15 ко мне зашол Науменко Никита
Васильевич и Марченко Архип Петрович с 1/2 литр.
хлебного вина. Жена приготовила закусить і выпив
Науменко Никита и Марченко Архип ушли, а
Езерский остался ночевать. Причина приезда Езерск.
как он пояснил приехал пригласить дяка Васил.
Евгеньевича Свириденко на парафію Олешку. Разговор
в это время были о семье і о хозяйстве. На
следующий день я часа в четыре утра выехал
в поле і когда ушел Езерский я только узнал
от жены.
В последних числах Июня месяца я іхал через
станцію Дочь и встретился с Клебаном, котор.
я знаю как мельника, поздоровался с ним,
я спросил что нового, он сказал, что он знаком
с Зарубой, который имеет знакомство в Киеве
и ожидает оттуда новостей. В это время ему
из К-те вынесли ведра и он отошол я его слов
понял в политическом смысле. Самого Зарубы
я никогда невидел и с ним не знаком.
В Июне или же Июле месяце я встретился с кумом
своего сына Осипенко Игнат Петрович, [который] сказал

Свідчення, власноруч записані Ілляшенком А. П.
22 жовтня 1930 р. *(продовження)*

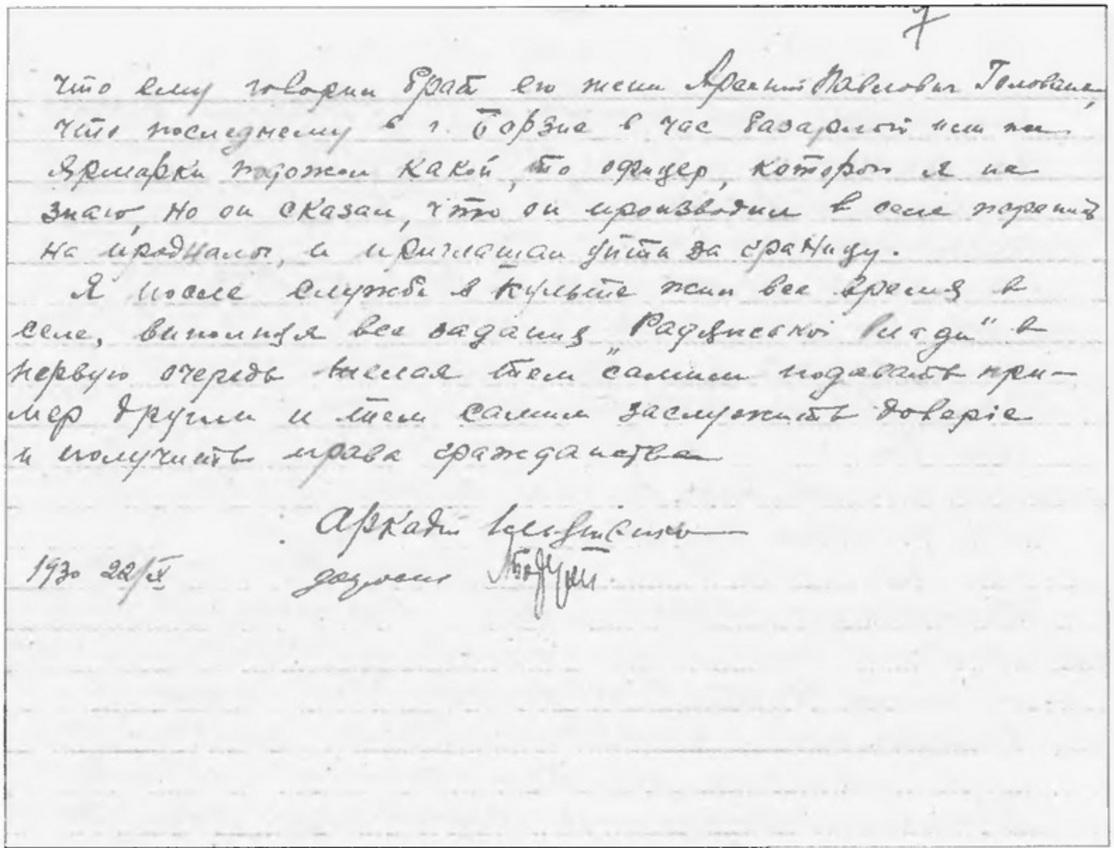
7

что ему говорил брат его жены Арсений Павлович Головко,
что последнему в г. Борзна в час базарного дня на
ярмарке говорил какой-то офицер, которого я не
знаю, но он сказал, что он производил в селе поджоги
на продналог, и призывал уйти за границу.
Я после службы в [illegible] жил все время в
селе, выполняя все задания „Радянської влади" в
первую очередь внося тем самым подавать при-
мер другим и тем самым заслужить доверие
и получить права гражданства

Аркадий Иляшенко

1930 22/X допросил [illegible]

Свідчення, власноруч записані Ілляшенком А. П.
22 жовтня 1930 р. *(закінчення)*

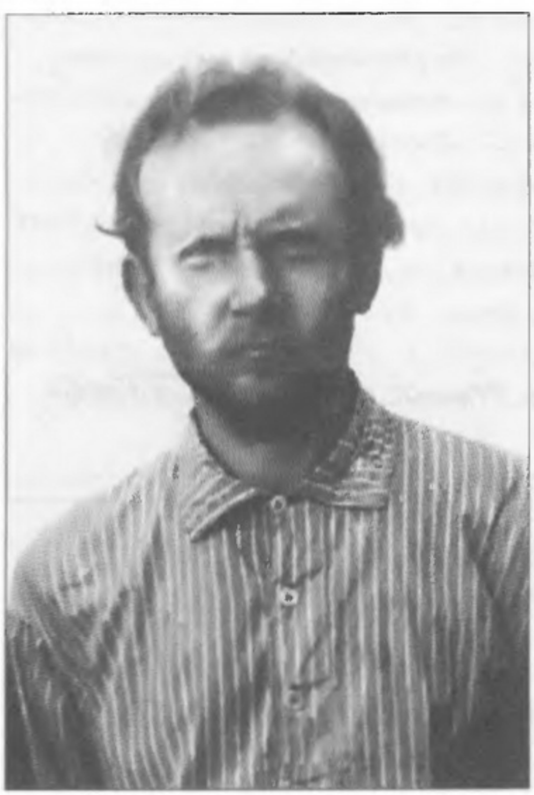

Корсунський Ю. М.

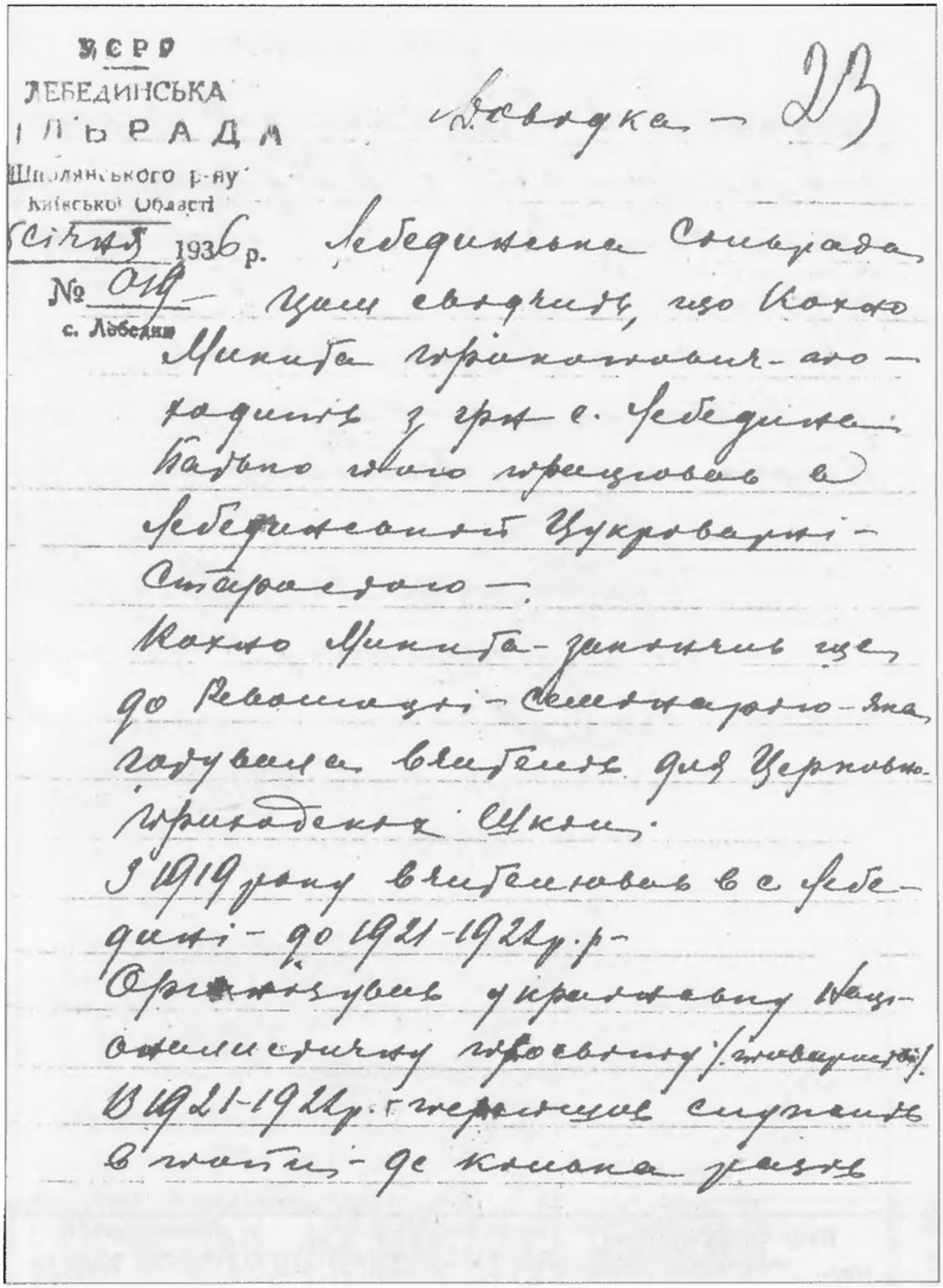
УСРР
ЛЕБЕДИНСЬКА
СІЛЬРАДА
Шполянського р-ну
Київської Області
25 січня 1936 р.
№ 014
с. Лебедин

Довідка — 23

Лебединська Сільрада цим свідчить, що Кохно Микита трудящий-походить з гр-н с. Лебедина. Батько його працював в Лебединському Цукроварні-столярем —

Кохно Микита-закінчив ще до Революції-Семінарію-яка готувала вчителів для Церковно-приходських Шкіл.

З 1919 року вчителював в с. Лебедині- до 1921-1922 р.р-

Організував українську Націоналістичну просвіту (товариство).

В 1921-1922 р.р. перейшов служить в банди- де командував загоном

Довідка-характеристика Кохна М. П.,
складена співробітниками Лебединської сільради
Шполянського району Київської області.
25 січня 1936 р. С. 1.

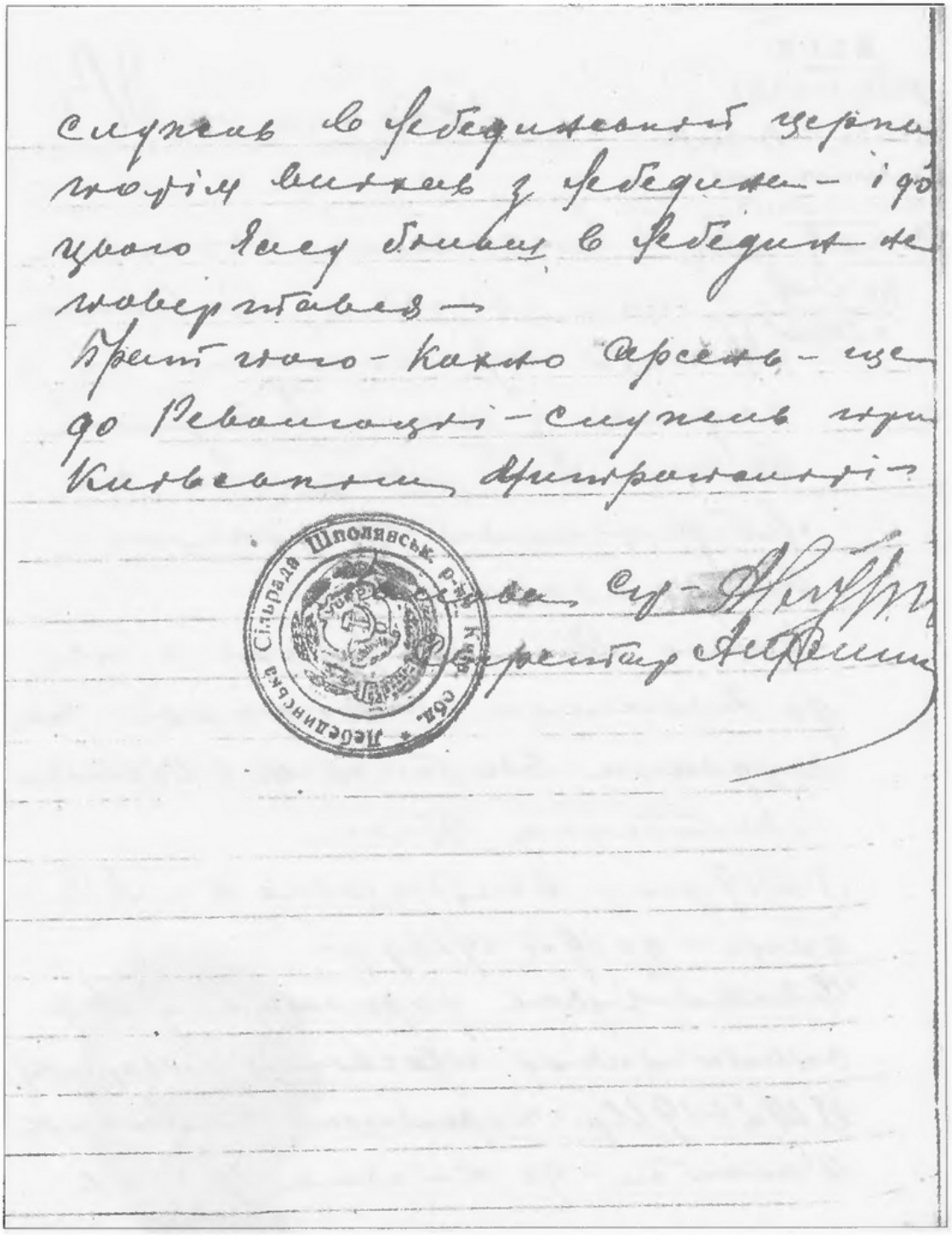

Довідка-характеристика Кохна М. П.,
складена співробітниками Лебединської сільради
Шполянського району Київської області.
25 січня 1936 р. С. 2.

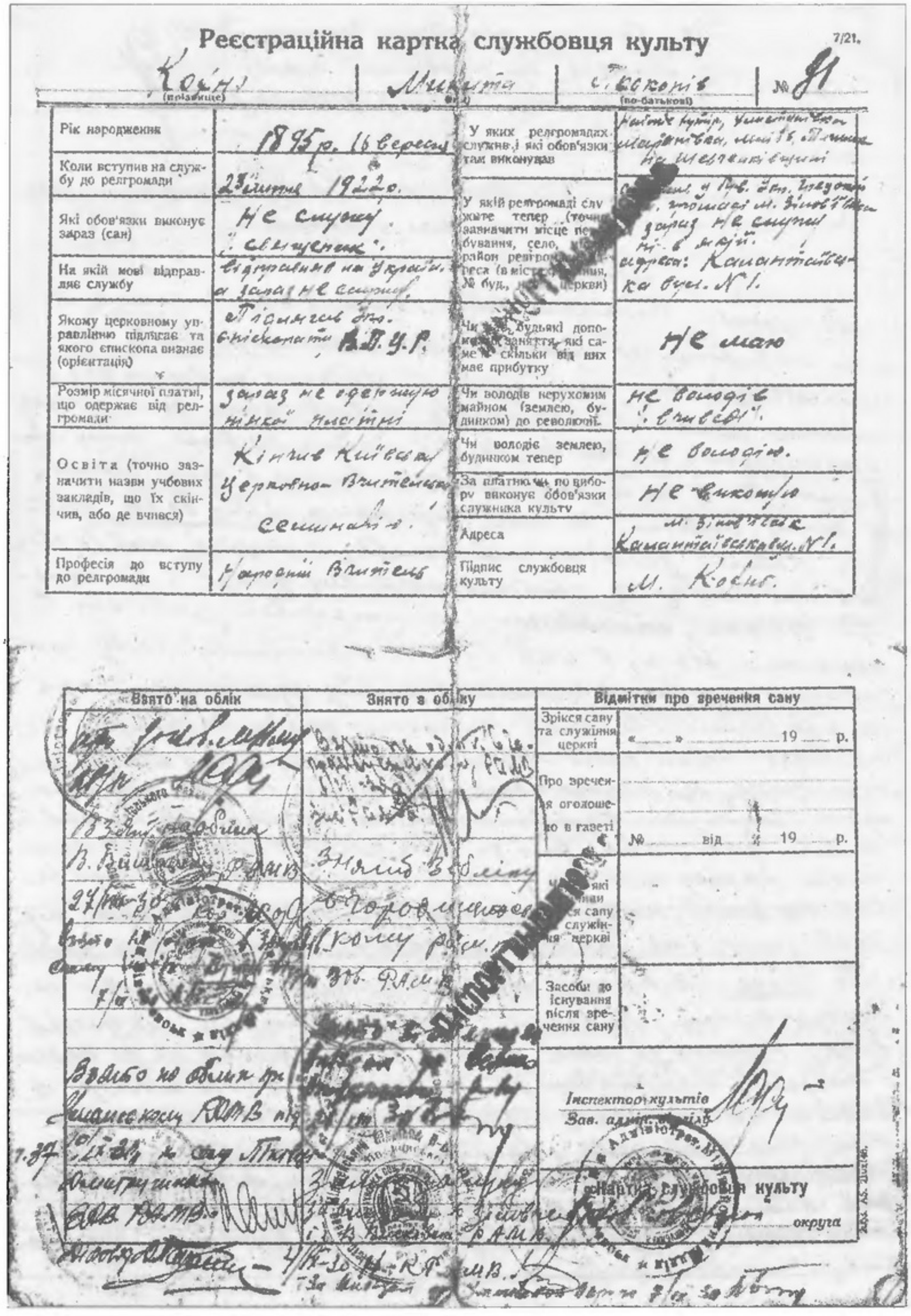

Реєстраційна картка службовця культу

7/21.

(прізвище)	(ім'я)	(по-батькові)	№
Кохн	Микита	Пекопів	81

Рік народження	1895 р. 16 вересня	У яких релгромадах служив, і які обов'язки там виконував	
Коли вступив на службу до релгромади	23 липня 1922 р.	У якій релгромаді служить тепер (точно зазначити місце перебування, село, місто, район релгромади, адреса (в місті вулиця, № буд., назва церкви)	зараз не служу. Адреса: Калантаївська вул. № 1.
Які обов'язки виконує зараз (сан)	не служу. священик.		
На якій мові відправляє службу	відправляю на українській, зараз не служу.		
Якому церковному управлінню підлягає та якого єпископа визнає (орієнтація)	Підлягаю єпископату У.А.П.Ц.	Чи має будь-які додаткові заняття, які саме і скільки від них має прибутку	Не маю
Розмір місячної платні, що одержує від релгромади	зараз не одержую ніякої платні	Чи володів нерухомим майном (землею, будинком) до революції	не володів і нічого
Освіта (точно зазначити назви учбових закладів, що їх скінчив, або де вчився)	Кінчив Київську церковно-вчительську семінарію	Чи володіє землею, будинком тепер	не володію.
		За платню чи по вибору виконує обов'язки служника культу	Не виконую
		Адреса	Калантаївська вул. № 1.
Професія до вступу до релгромади	Народний вчитель	Підпис службовця культу	М. Кохн.

Взято на облік	Знято з обліку	Відмітки про зречення сану	
		Зріксяя сану та служіння церкві	«___» ________ 19__ р.
		Про зречення оголошено в газеті	№ ____ від ____ 19__ р.
	Знятий з обліку	Чи є які причини зречення сану служіння церкві	
		Засоби до існування після зречення сану	

Інспектор культів

Зав. адмінвідділу

Картка службовця культу

________ округа

Реєстраційна картка служителя культу Кохна М. П.
1930 р.

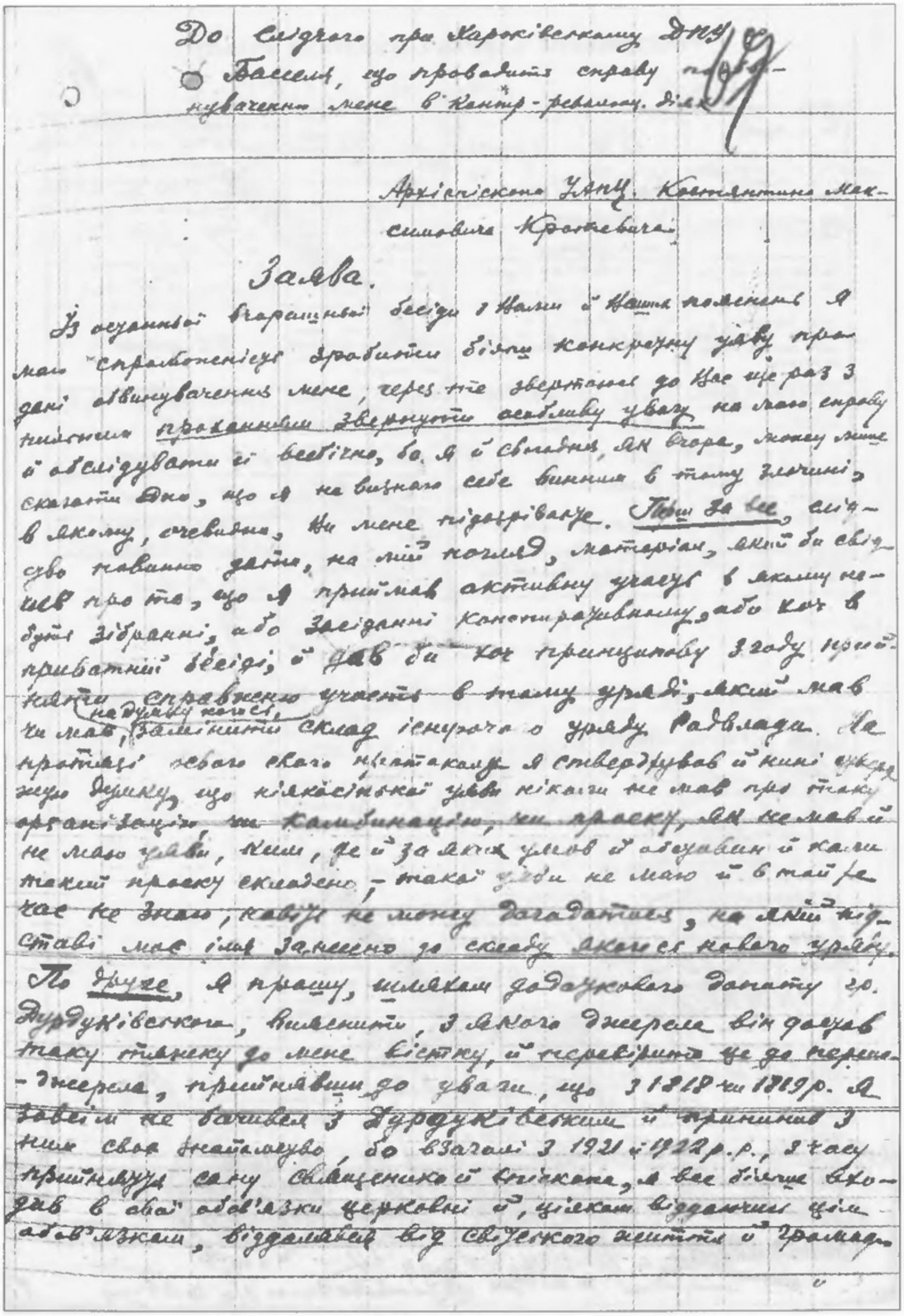

До слідчого при Харківському ДПУ
Бассел, що провадить справу обвинувачення мене в контр-революц. ділі

Архієпископа УАПЦ. Константина Максимовича Кротевича.

Заява.

Із останньої вчорашньої бесіди з Вами й Вашим поясненням я мав спроможність зробити більш конкретну уяву про дані обвинувачення мене, через те звертаюсь до Вас ще раз з пильним проханням звернути особливу увагу на мою справу й обслідувати її всебічно, бо я й сьогодня, як вчора, можу лише сказати одно, що я не визнаю себе винним в тому злочині, в якому, очевидно, Ви мене підозріваєте. Перш за все, свідство повинно дати, на мій погляд, матеріял, який би свідчив про те, що я приймав активну участь в якому небудь зібранні, або засіданні конспіративному, або хоч в приватній бесіді, й дав би хоч принципову згоду прийняти справжню участь в тому уряді, який мав чи мав на думку колись заміняти склад існуючого уряду Радвлади. На противагу всього свого нещастя я стверджував й нині стверджую думку, що ніякісінької уяви ніколи не мав про таку організацію чи комбінацію, чи проєкт, як не мав й не маю уяви, ким, де й за яких умов й обставин й коли такий проєкт складено, — такої згоди не маю й в той же час не знаю, навіть не можу догадатися, на якій підставі моє ім'я занесено до складу якогось нового уряду. По друге, я прошу, шляхом додаткового допиту гр. Дурдуківського, вияснити, з якого джерела він дізнав таку стійку до мене вістку, й перевірити це до перводжерела, прийнявши до уваги, що з 1918 чи 1919 р. я зовсім не бачився з Дурдуківським й припинив з ним своє знайомство, бо взагалі з 1921 і 1922 р.р., з часу прийняття сану священника й єпископа, я все більше входив в свої обов'язки церковні й, цілком віддаючись цим обов'язкам, віддалявся від світського життя й громад-

Заява Кротевича К. М. слідчому ДПУ УСРР Буселу Ф. С.
16 жовтня 1929 р.

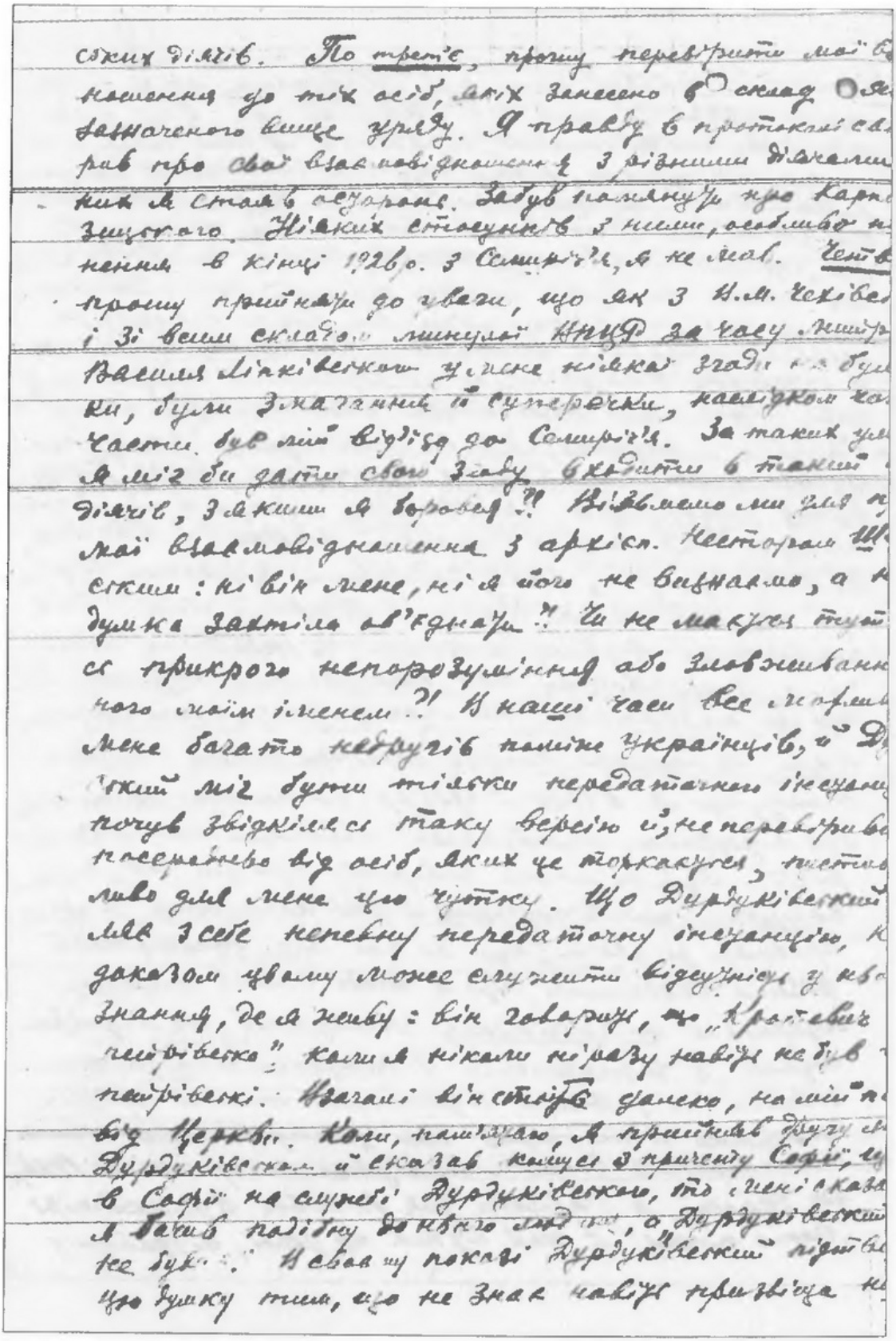

Заява Кротевича К. М. слідчому ДПУ УСРР Буселу Ф. С.
16 жовтня 1929 р. *(продовження)*

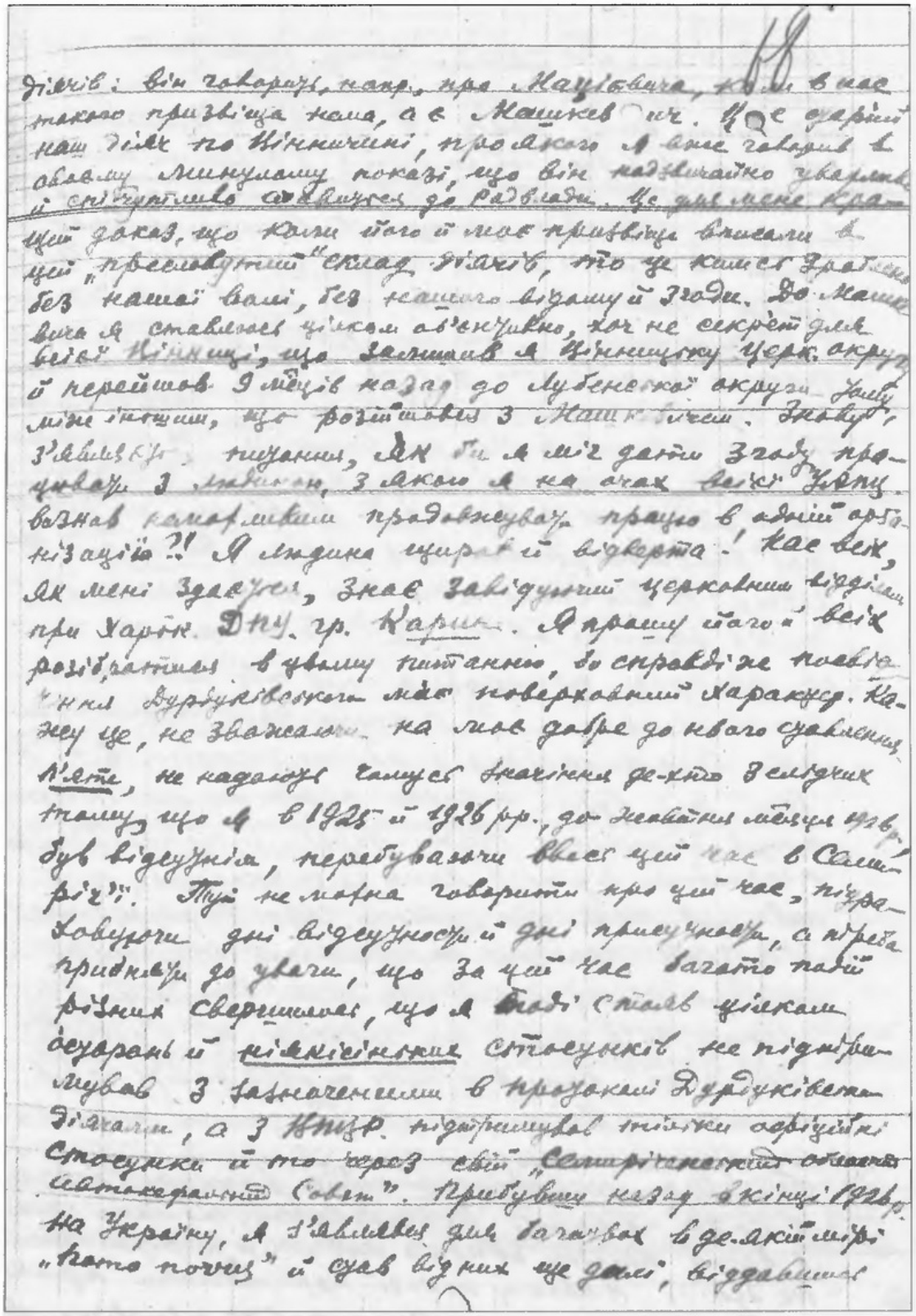

Заява Кротевича К. М. слідчому ДПУ УСРР Буселу Ф. С.
16 жовтня 1929 р. *(продовження)*

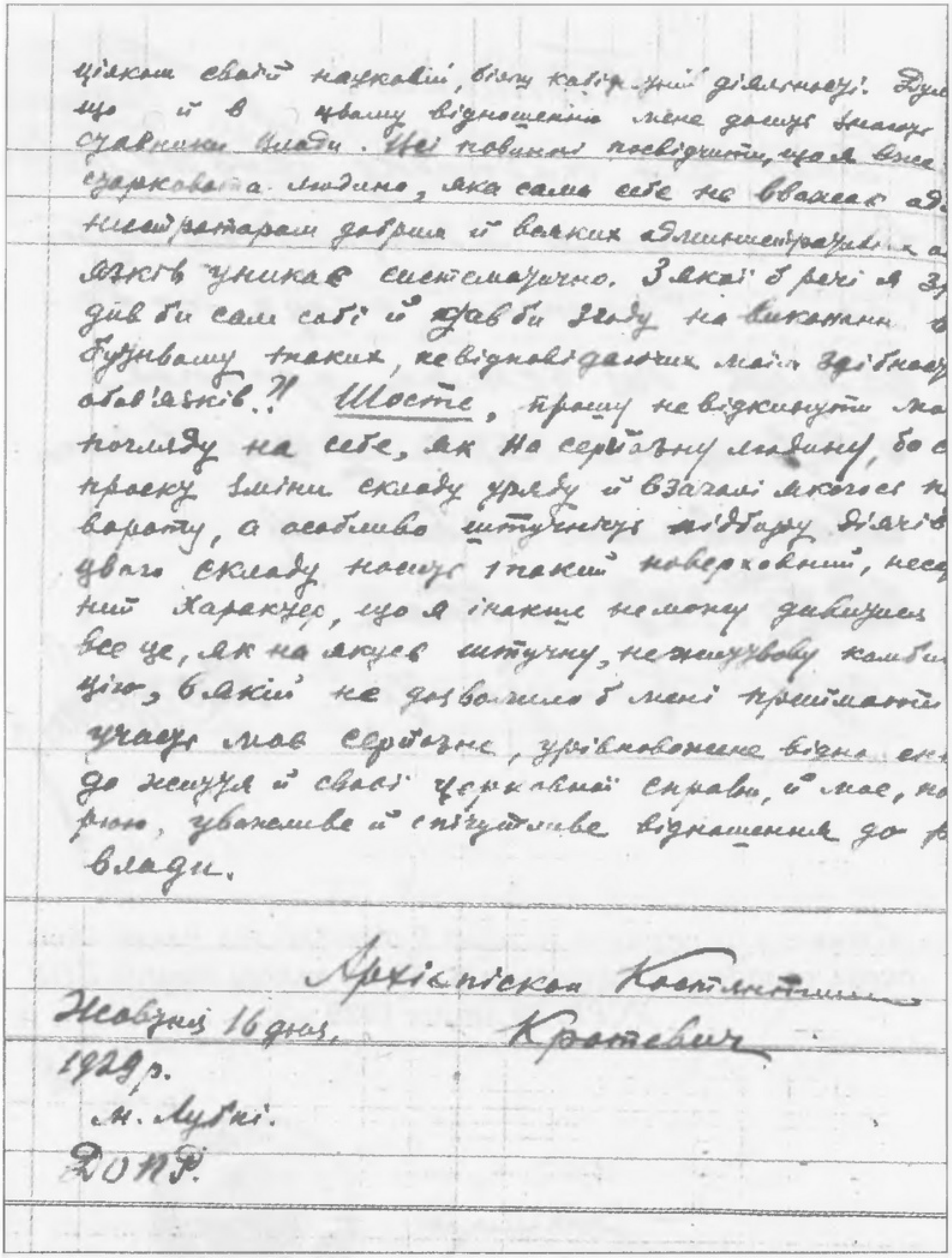
цілком своєї наукової, біську каїїр-ської діяльності. Дуже
що й в цьому відношенні мене досить знають
сучасники влади. Це повинно посвідчити, що я взагалі
старковата людина, яка сама себе не вважає ад...
міністратором добрим й всяких адміністраційних а...
яких уникає систематично. З якої б речі я з...
дів би сам собі й дав би згоду на виконання в...
будьякому таких, невідповідних моїм здібностям
обов'язків?! Шосте, прошу не відкинути ма...
погляду на себе, як на серйозну людину, бо с...
проєкту зміни складу уряду й взагалі якогось п...
вороту, а особливо штучного підбору діячів
цього складу носить такий поверховний, несе...
ний характер, що я інакше не можу дивитися
все це, як на якусь штучну, нежиттєву комбі...
цію, в якій не дозволило б мені приймати
участь моє серйозне, урівноважене відношення
до життя й своєї церковної справи, й моє, по...
рію, уважливе й співчутливе відношення до р...
влади.

Архієпископ Константин
Кротевич

Жовтня 16 дня,
1929 р.
м. Лубні.
ДОПР.

Заява Кротевича К. М. слідчому ДПУ УСРР Буселу Ф. С.
16 жовтня 1929 р. ***(закінчення)***

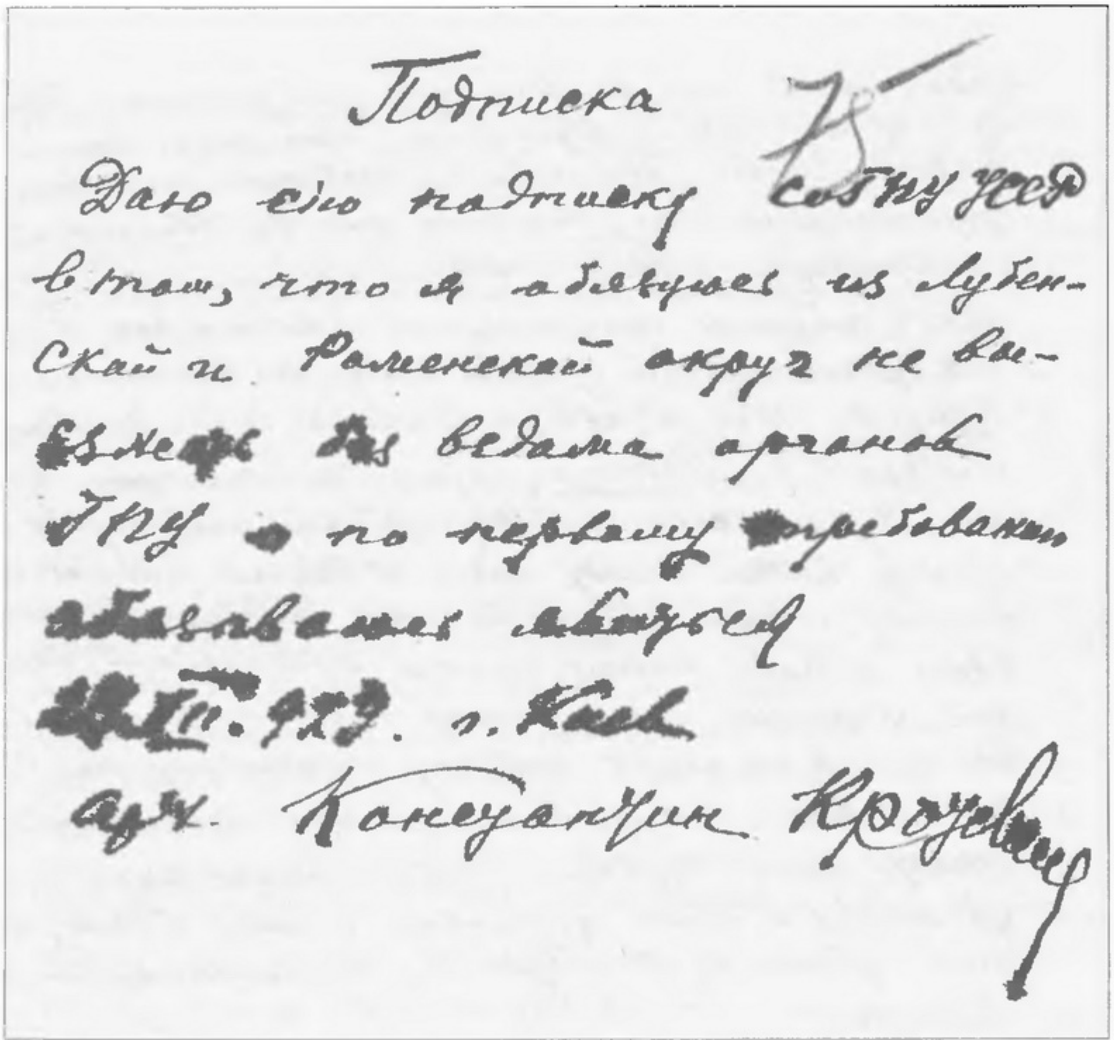

75

Подписка

Даю сию подписку СОГПУ УССР в том, что я обязуюсь из Лубенской и Роменской округ не выезжать без ведома органов ГПУ и по первому требованию обязываюсь являться

29.VII.929. г. Киев

Акад. Константин Кротевич

Підписка про невиїзд за межі Лубенської та Роменської округ, складена Кротевичем К. М. на вимогу органів ДПУ **УСРР. 29 липня 1929 р.**

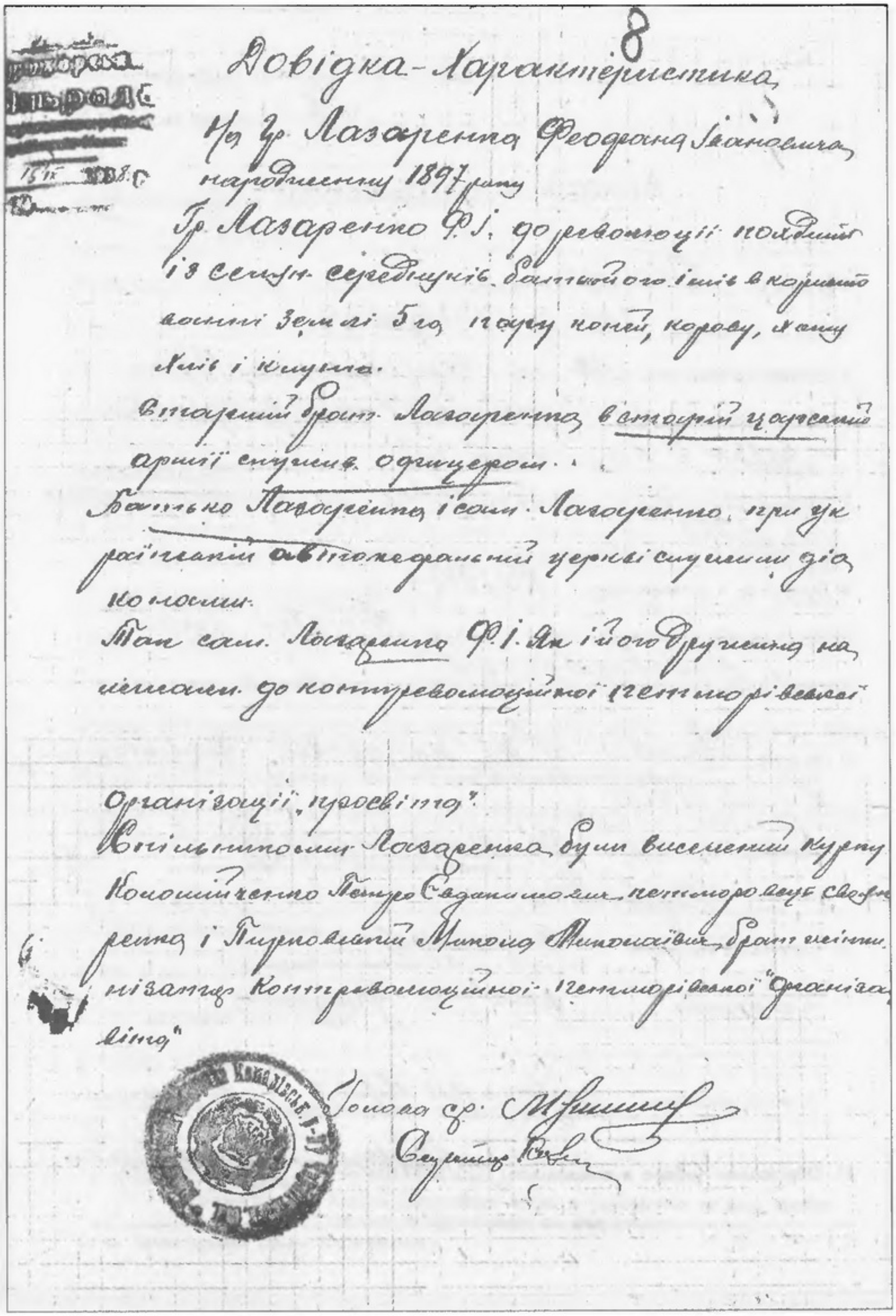

Довідка-Характеристика

На гр. Лазаренка Феодана Івановича
народженому 1897 року

Гр. Лазаренко Ф.І. до революції походить
із сем'ї середняків батьківського і мав в користуванні
землі 5 га, пару коней, корову, хату
... і клуню.

Старший брат Лазаренка в старій царській
армії служив офіцером.

Батько Лазаренка і сам Лазаренко при ук-
раїнській автокефальній церкві служили дія-
конами.

Так сам Лазаренко Ф.І. як його дружина на-
лежали до контрреволюційної "Петлюрівської
Організації "Просвіта"".

Спільниками Лазаренка були висланий куркуль
Кононенко Петро Євдокимович, петлюровець Сер-
генко і Тирновський Микола Миколайович, брат учасник ор-
ганізації контрреволюційної "Петлюрівської" Організа-
ції"

Голова с/р. [signature]

Секретар [signature]

***Довідка-характеристика Лазаренка Ф. І., складена співробітниками Прохорської сільради Комарівського району Чернігівської області.* 15 вересня 1938 р.**

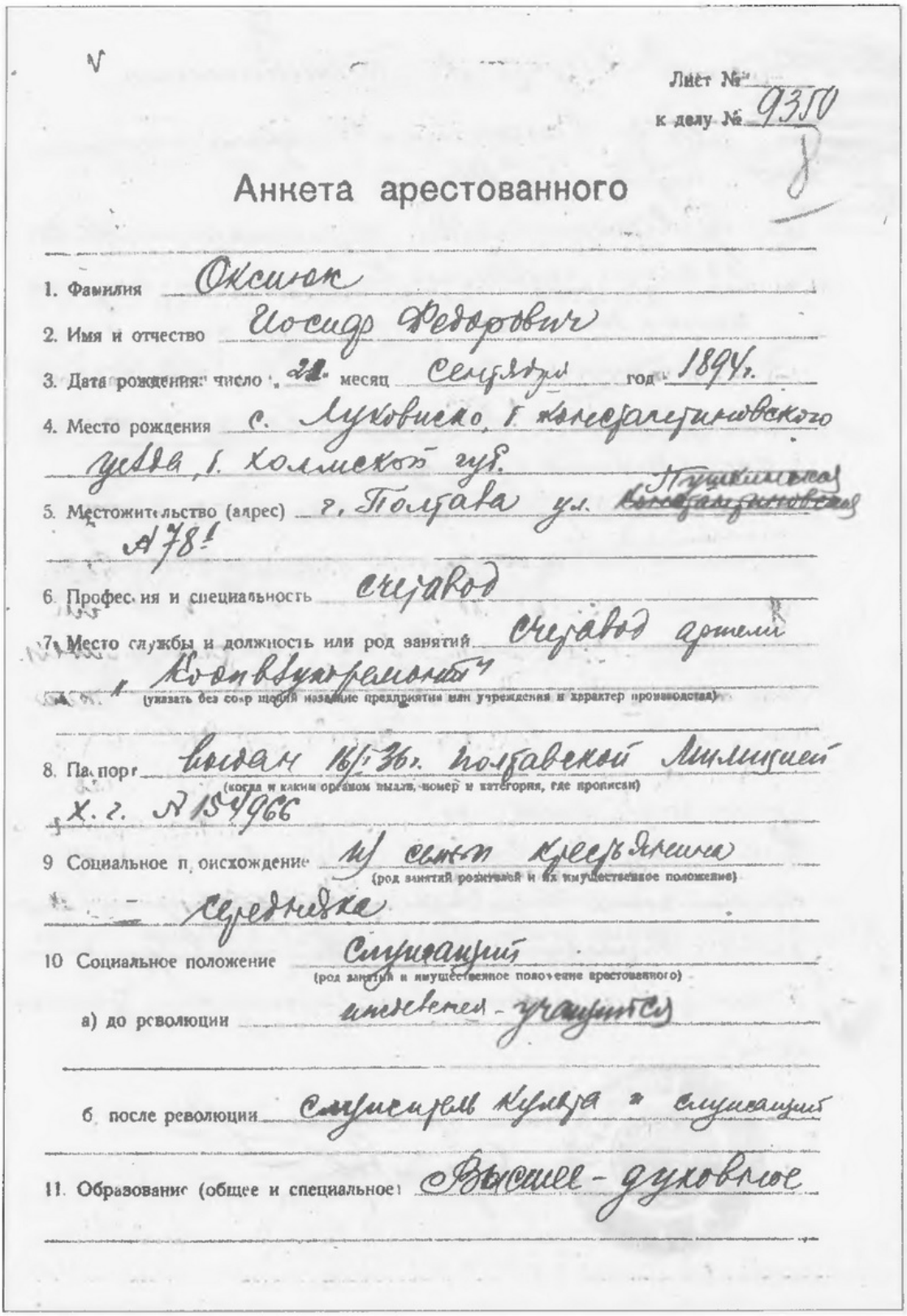

Лист №
к делу № 9350

Анкета арестованного

1. Фамилия Оксиюк
2. Имя и отчество Иосиф Федорович
3. Дата рождения: число 21 месяц сентября год 1894 г.
4. Место рождения с. Луковиско, г. Константиновского уезда, г. Холмской губ.
5. Местожительство (адрес) г. Полтава ул. ~~Константиновская~~ Пушкинская № 78
6. Профессия и специальность счетовод
7. Место службы и должность или род занятий счетовод артели „Коопвзукоремонт"
(указать без сокращений название предприятия или учреждения и характер производства)
8. Паспорт выдан 16/I 36 г. Полтавской милицией
(когда и каким органом выдан, номер и категория, где прописан)
Х. г. № 154966
9. Социальное происхождение из семьи крестьянина
(род занятий родителей и их имущественное положение)
середняка
10. Социальное положение служащий
(род занятий и имущественное положение арестованного)
а) до революции иждивенец - учащийся
б) после революции служитель культа и служащий
11. Образование (общее и специальное) Высшее - духовное

Анкета заарештованого Оксіюка Й. Ф.
3 березня 1937 р. С. 1.

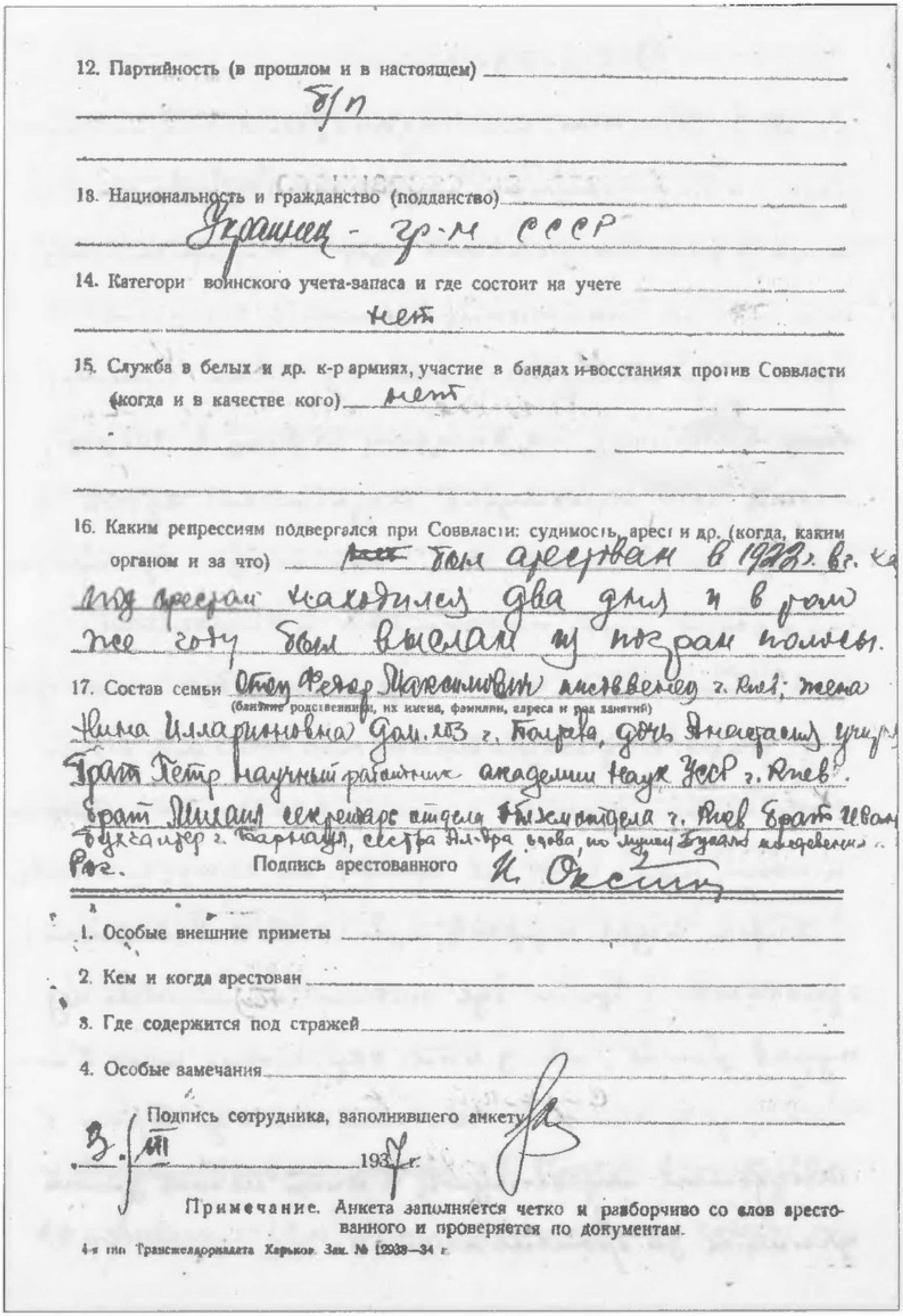

12. Партийность (в прошлом и в настоящем) б/п

13. Национальность и гражданство (подданство) Украинец – гр-н СССР

14. Категори воинского учета-запаса и где состоит на учете нет

15. Служба в белых и др. к-р армиях, участие в бандах и восстаниях против Совласти (когда и в качестве кого) нет

16. Каким репрессиям подвергался при Совласти: судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что) был арестован в 1923 г. в г. Ка... под арестом находился два дня и в том же году был выслан за пограничную полосу.

17. Состав семьи Отец Федор Максимович лесоведед г. Киев; жена Нина Илларионовна дом. хоз. г. Полтава, дочь Анастасия учит... Брат Петр научный работник академии наук УССР г. Киев. Брат Михаил секретарь отдела ... г. Киев брат Иван бухгалтер г. Барнаул, сестра Ал-дра вдова, по мужу ... Рог.
(близкие родственники, их имена, фамилии, адреса и род занятий)

Подпись арестованного И. Оксиюк

1. Особые внешние приметы

2. Кем и когда арестован

3. Где содержится под стражей

4. Особые замечания

Подпись сотрудника, заполнившего анкету

3. III 1937 г.

Примечание. Анкета заполняется четко и разборчиво со слов арестованного и проверяется по документам.

4-я тип. Трансжелдориздата Харьков. Зак. № 12938—34 г.

Анкета заарештованого Оксіюка Й. Ф.
3 березня 1937 р. С. 2.

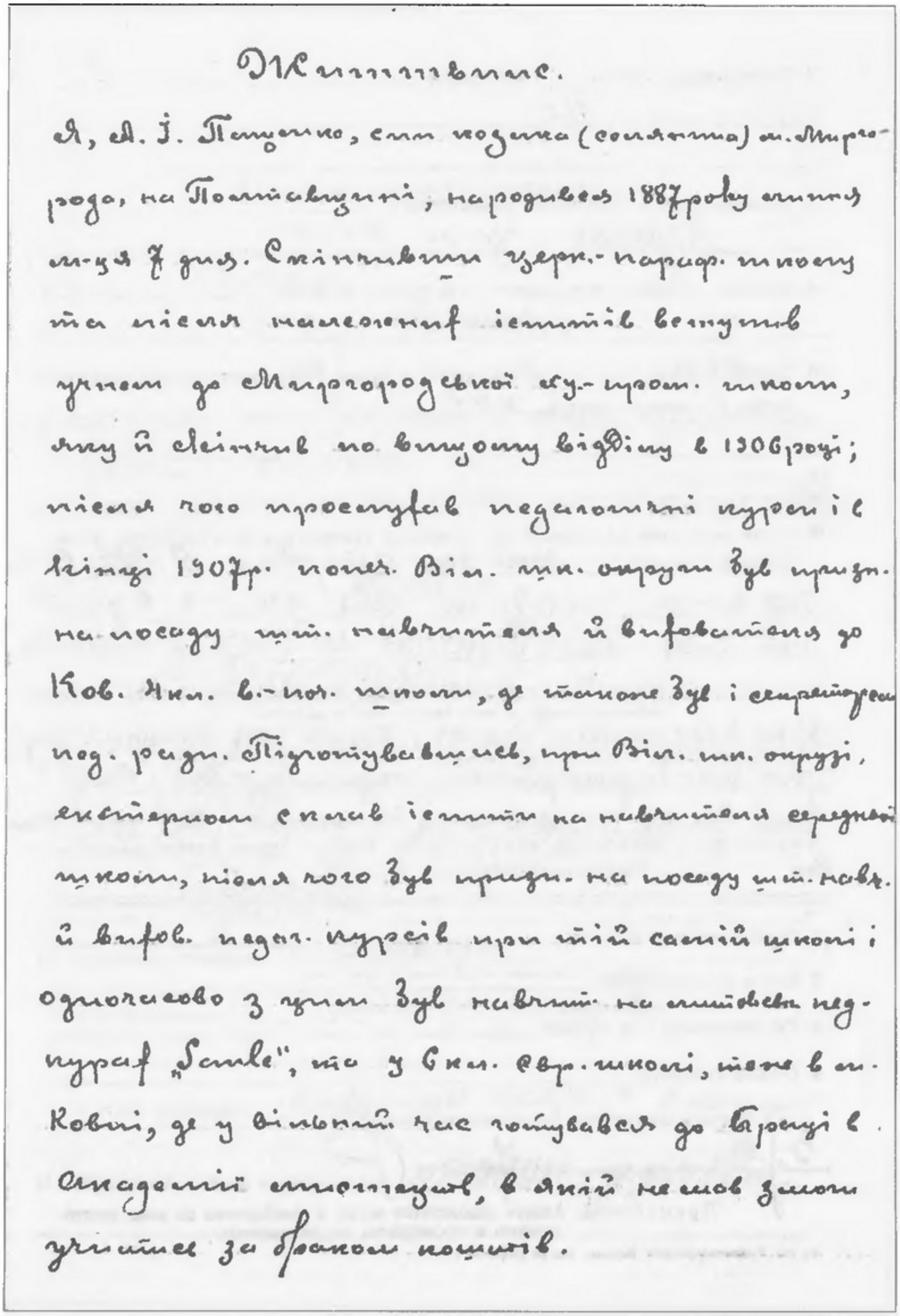

Життєпис.

Я, А. І. Пащенко, син козака (селянина) м. Миргороду, на Полтавщині, народився 1887 року липня м-ця 7 дня. Скінчивши церк.-париф. школу та після належних іспитів вступив учнем до Миргородської худ.-пром. школи, яку й скінчив по вищому відділу в 1906 році; після чого прослухав педагогічні курси і в кінці 1907 р. попеч. Він. шк. округи був призн. на посаду шт. навчителя й виховавателя до Ков. Ниж. в.-поч. школи, де також був і секретарем пед. ради. Підготувавшись, при Він. шк. окрузі, екстерном склав іспити на навчителя середньої школи, після чого був призн. на посаду шт. навч. й вихов. педаг. курсів при тій самій школі і одночасово з цим був навчит. на світових пед. курсах „Saule", та у 6 кл. євр. школі, тоже в м. Ковні, де у вільний час готувався до вступу в Академію мистецтв, в якій не мав змоги учитися за браком коштів.

Автобіографія Пащенка-Паська А. І.
28 липня 1927 р.

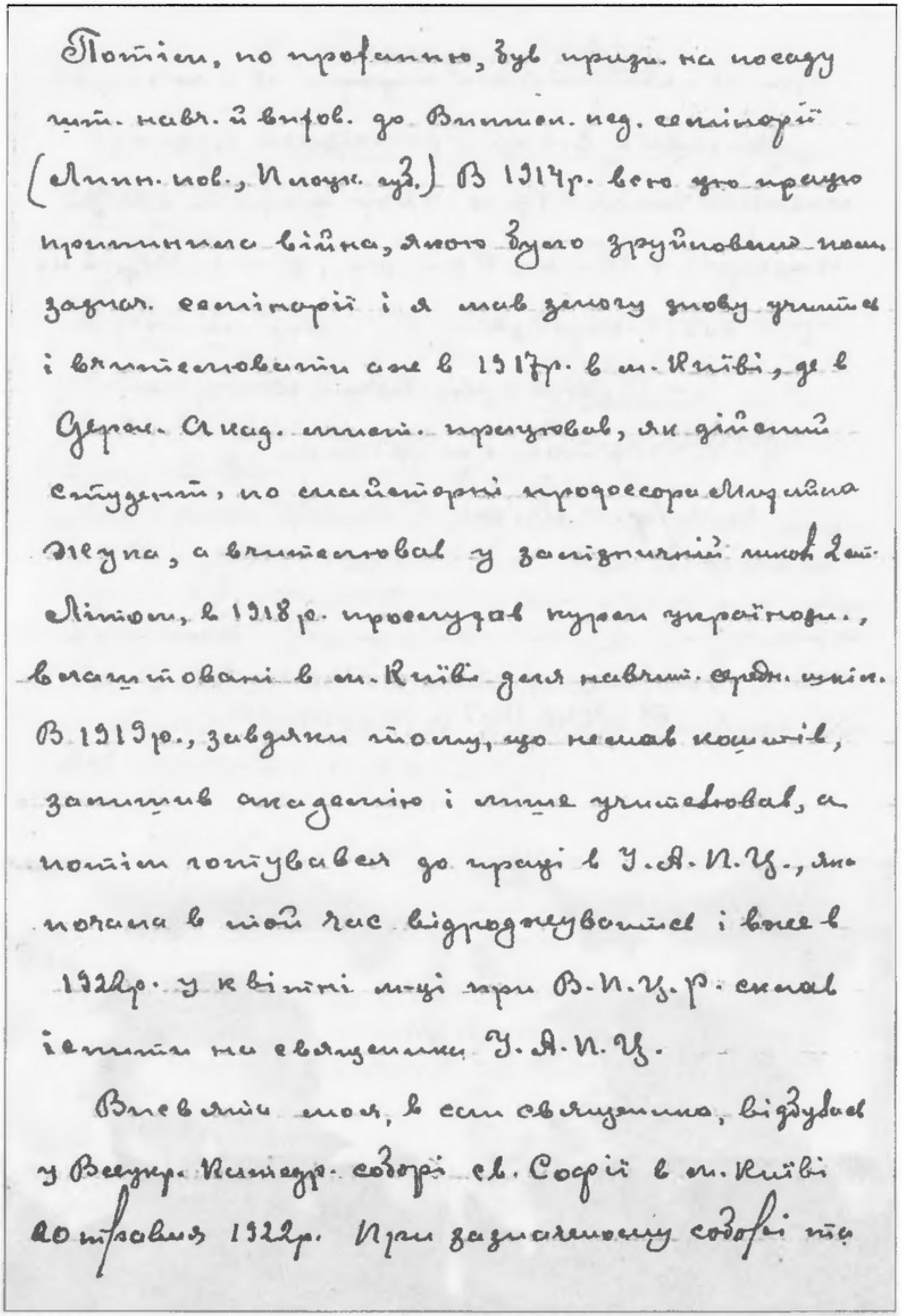

Потім, по проханню, був призн. на посаду
учит. навч. й вихов. до Вишнев. пед. семінарії
(Лубн. пов., Полт. губ.) В 1914 р. всю цю працю
припинила війна, якою було зруйновано пом.
зазнач. семінарії і я мав змогу знову учитися
і вчителювати але в 1917 р. в м. Київі, де в
Держ. Акад. мист. працював, як дійсний
студент, по майстерні професора Михайла
Жука, а вчителював у залізничній школ. 2 ст.
Літом, в 1918 р. прослухав курси українозн.,
влаштовані в м. Київі для навчит. середн. шкіл.
В 1919 р., завдяки тому, що немав коштів,
залишив академію і лише учителював, а
потім готувався до праці в У.А.П.Ц., яка
почала в той час відроджуватися і вже в
1921 р. у квітні м-ці при В.П.Ц.Р. склав
іспити на священика У.А.П.Ц.

Висвячення моє, в сан священика, відбувся
у Всеукр. Катедр. соборі св. Софії в м. Київі
20 травня 1922 р. При зазначеному соборі та

Автобіографія Пащенка-Паська А. І.
28 липня 1927 р. *(продовження)*

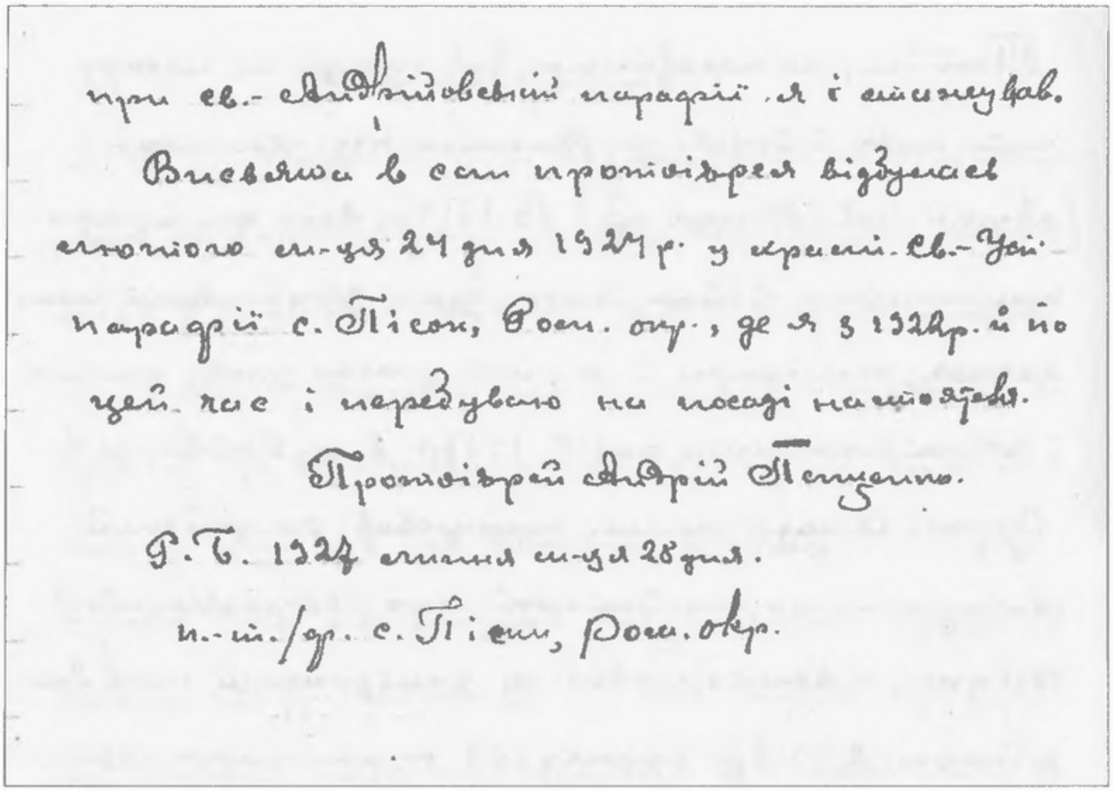

при св.-Андріївській парафії я і [illegible].
Висвячен в сан протоієрея [illegible]
лютого м-ця 24 дня 1927 р. у храмі Св.-Усп.
парафії с. Пісок, Ром. окр., де я з 1922 р. й по
цей час і перебуваю на посаді настоятеля.
Протоієрей Андрій Пащенко.
Р. Б. 1927 липня м-ця 28 дня.
н.-ст./др. с. Пісок, Ром. окр.

Автобіографія Пащенка-Паська А. І.
28 липня 1927 р. ***(закінчення)***

Тюремна фотокартка Пащенка-Паська А. І.

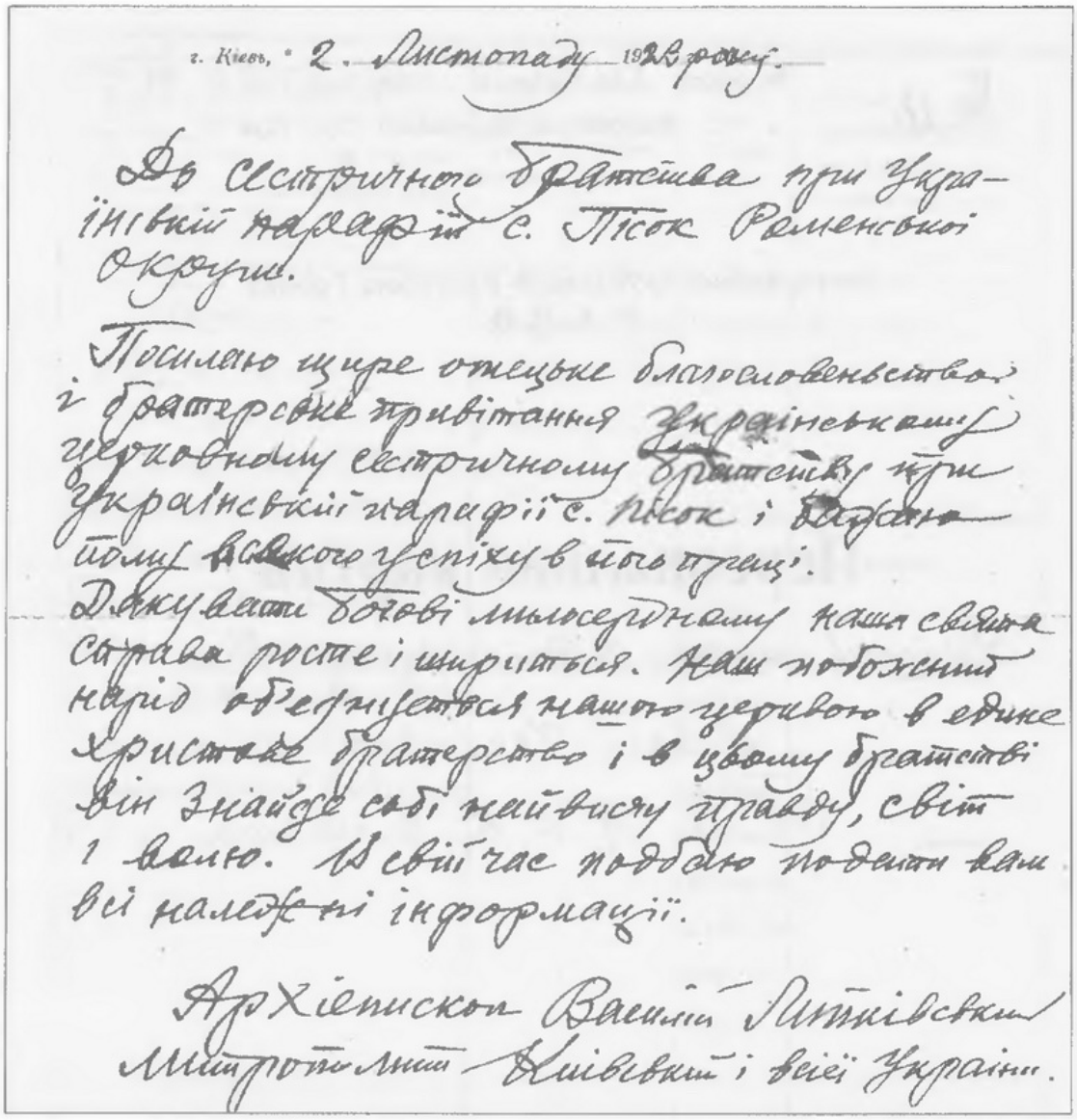

г. Київъ, 2 Листопаду 1923 року.

До сестричного братства при Українській парафії с. Пісок Роменської округи.

Посилаю щире отецьке благословенство і братерське привітання Українському церковному сестричному братству при Українській парафії с. Пісок і бажаю йому всякого успіху в його праці.

Дякувати Богові милосердному наша свята справа росте і ширитися. Наш побожний нарід об'єднується нашою церквою в єдине Христове братерство і в цьому братстві він знайде собі найвищу правду, світ і волю. В свій час подбаю подати вам всі належні інформації.

Архієпископ Василій Липківський
Митрополит Київський і всієї України.

***Лист митрополита В. Липківського до сестричного братства при автокефальній парафії с. Піски Роменської округи.* 2 листопада 1923 р.**

№ 12

По реєстру Роменської Окр. Церк. Ради № 61

„ „ Всеукраїнської Православної Церк. Ради №

Всеукраїнське Об'єднання Релігійних Громад
У. А. П. Ц.

Персональна картка

Протоієрей настоятель Св. Успінської церкви с. Бісах
(Сан і посада)

Андрій Іванович
(Ім'я й по батькові)

Пащенко
(Прізвище)

Складена 1927 р. місяця Вересня 21 дня
Роменською Округовою Церк. Радою.

Уповноваж. № 01380 (0680).

Трест „Київ-Друк". 6-та друк., зам. № 1283—10.000

Персональна картка протоієрея УАПЦ Пащенка А. І.
21 вересня 1927 р.

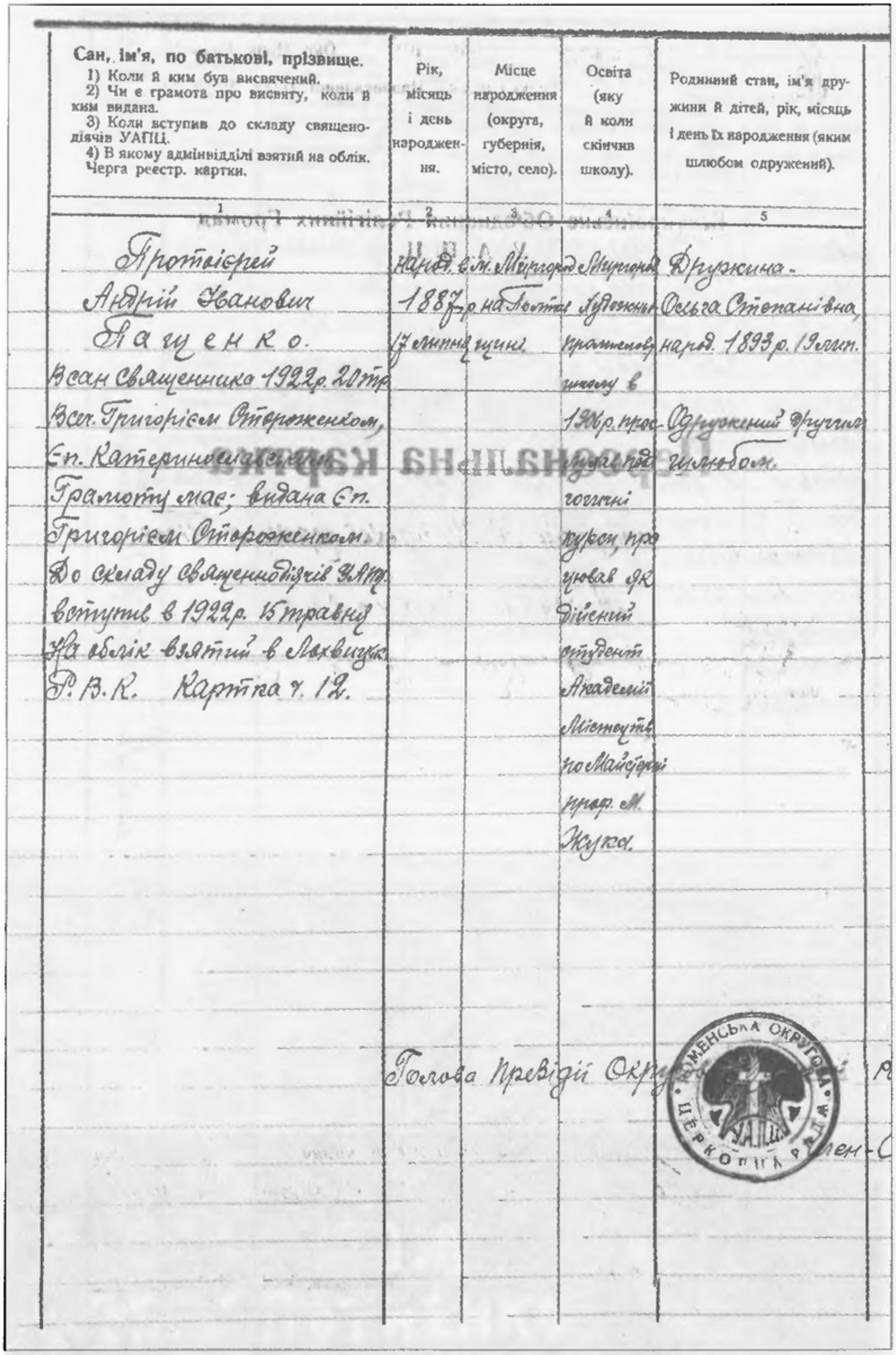

Сан, ім'я, по батькові, прізвище. 1) Коли й ким був висвячений. 2) Чи є грамота про висвяту, коли й ким видана. 3) Коли вступив до складу священодіячів УАПЦ. 4) В якому адмінвідділі взятий на облік. Черга реєстр. картки.	Рік, місяць і день народження.	Місце народження (округа, губернія, місто, село).	Освіта (яку й коли скінчив школу).	Родинний стан, ім'я дружини й дітей, рік, місяць і день їх народження (яким шлюбом одружений).
1	2	3	4	5
Протоієрей Андрій Іванович Пащенко. В сан священика 1922 р. 20 тр. в св. Григорієм Отроженком, Еп. Катеринославським. Грамоту має; видана Еп. Григорієм Отроженком. До складу священнодіячів УАПЦ вступив в 1922 р. 15 травня. На облік взятий в Лохвицьк. Р.В.К. Картка ч. 12.	нар. в м. Миргород 1887 р. 17 липня	на Полтавщині	Миргородську Художньо-промислову школу в 1906 р. прослухав педагогічні курси, працював як дійсний студент Академії Мистецтв по Майстерні проф. М. Жука.	Дружина — Ольга Степанівна, нар. 1893 р. 19 лип. Одружений другим шлюбом.

Персональна картка протоієрея УАПЦ Пащенка А. І.
21 вересня 1927 р. *(продовження)*

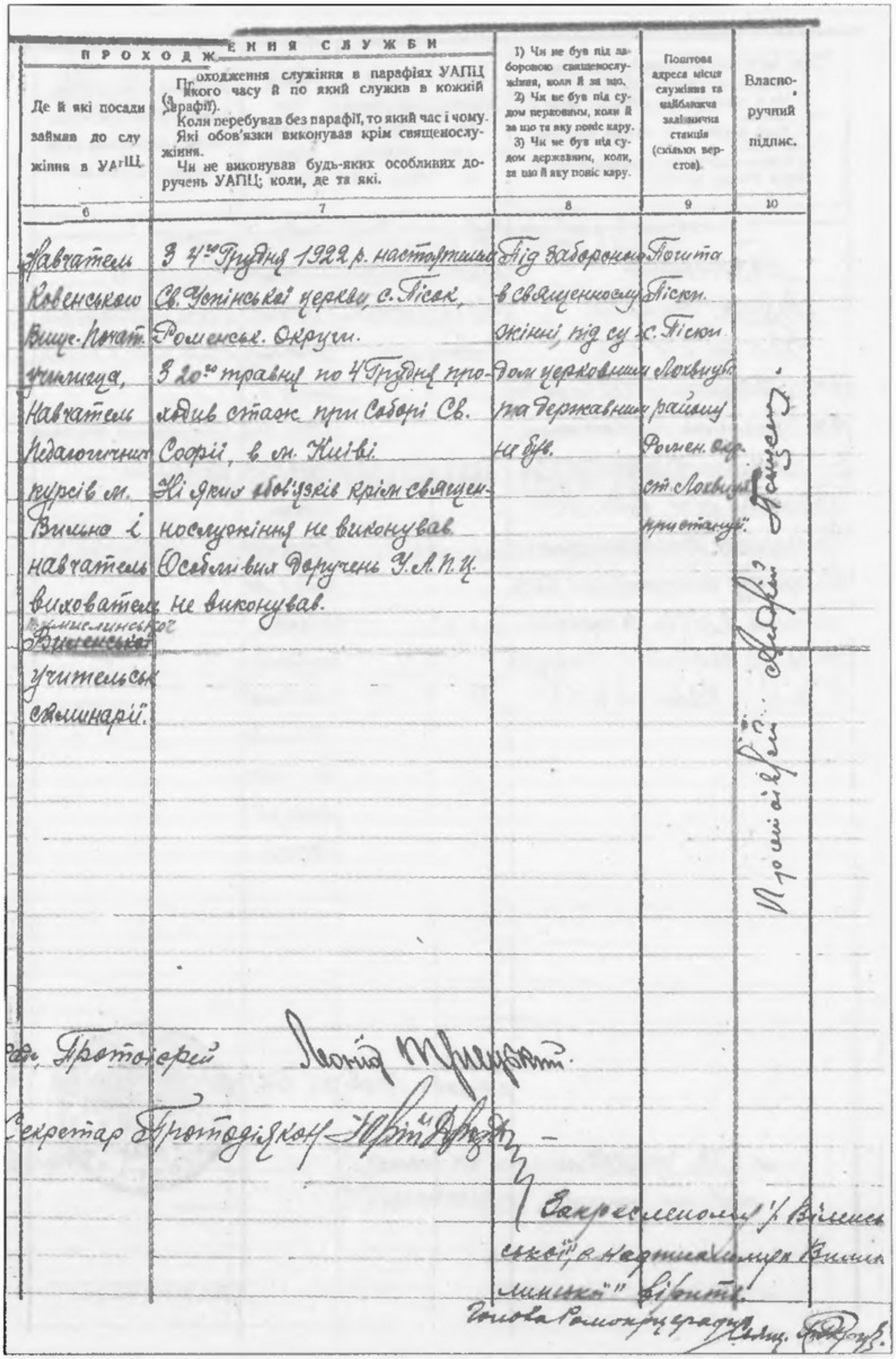

ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ				
Де й які посади займав до служіння в УАПЦ.	Проходження служіння в парафіях УАПЦ (з якого часу й по який служив в кожній парафії). Коли перебував без парафії, то який час і чому. Які обов'язки виконував крім священослужіння. Чи не виконував будь-яких особливих доручень УАПЦ; коли, де та які.	1) Чи не був під заборовою священослужіння, коли й за що. 2) Чи не був під судом церковним, коли й за що та яку поніс кару. 3) Чи не був під судом державним, коли, за що й яку поніс кару.	Поштова адреса місця служіння та найблизча залізнична станція (скільки верстов).	Власноручний підпис.
6	7	8	9	10
Навчатель Ковенського Вище-Почат. училища, Навчатель Педагогичних курсів м. Вильно і навчатель вихователь Вилкомирського Вишенського учительск семинарії.	З 4-го Грудня 1922 р. настоятель Св. Успінської церкви, с. Піски, Роменськ. Округи. З 20-го травня по 4 Грудня проходив стаж при Соборі Св. Софії, в м. Києві. Ні яких обов'язків крім священнослужіння не виконував. Особливих Доручень У.А.П.Ц. не виконував.	Під забороною в священнослужінні, під судом церковним та державним не був.	Пошта Піски. с. Піски Лохвицьк. району Ромен. окр. ст. Лохвиця пристанція.	Протоієрей Андрій Пащенко

Гол. Протоієрей [signature]

Секретар Протодіякон [signature]

Закресленому "Вишенської", а надписаному "Вилкомирська" вірити.

Голова Роменокрцерради [signature]

Персональна картка протоієрея УАПЦ Пащенка А. І.
21 вересня 1927 р. *(закінчення)*

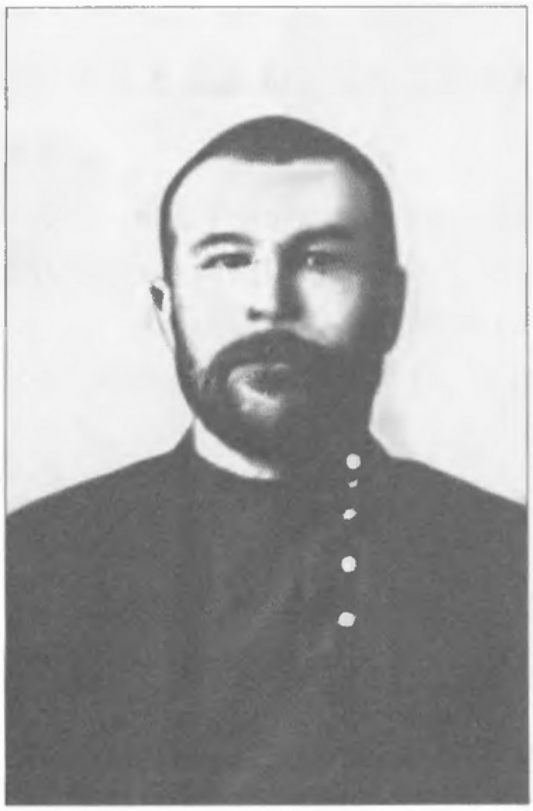

Пінчук П. К.

Потієнко В. В. **Липень 1938 р.**

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е

1939 года, декабря 7 дня, гор. К и е в.

Прокурор по Спецделам Прокуратуры УССР - ТАБАЧНЫЙ, рассмотрев следственное дело по обвинению ПОТИЕНКО Василия Васильевича по ст.ст.54-2 и 54-11 УК УССР,-

Н А Ш Е Л:

В марте месяце 1938 г. ПОТИЕНКО Василий Васильевич был арестован, как участник к-р украинской националистической организации, в чем виновным признал себя полностью.

В процессе дальнейшего следствия по делу было установлено, что ПОТИЕНКО вошел в состав к-р организации по заданию органов НКВД и на протяжении ряда лет использовывался по раскрытию к-р подполья.

На основании изложенного и руководствуясь ст.197 ч.2 УПК УССР,-

П О С Т А Н О В И Л:

Следственное дело по обвинению ПОТИЕНКО Василия Васильевича производством прекратить и направить в 1-й Спецотдел НКВД УССР для хранения в архиве

ПРОКУРОР ПО СПЕЦДЕЛАМ ТАБАЧНЫЙ.-

УТВЕРЖДАЮ:
ЗАМ ПРОКУРОРА УССР
ПО СПЕЦДЕЛАМ ЛЕВИТОВИЦКИЙ.-

Постанова Прокуратури УРСР про припинення слідчої справи Потієнка В. В. 7 грудня 1939 р.

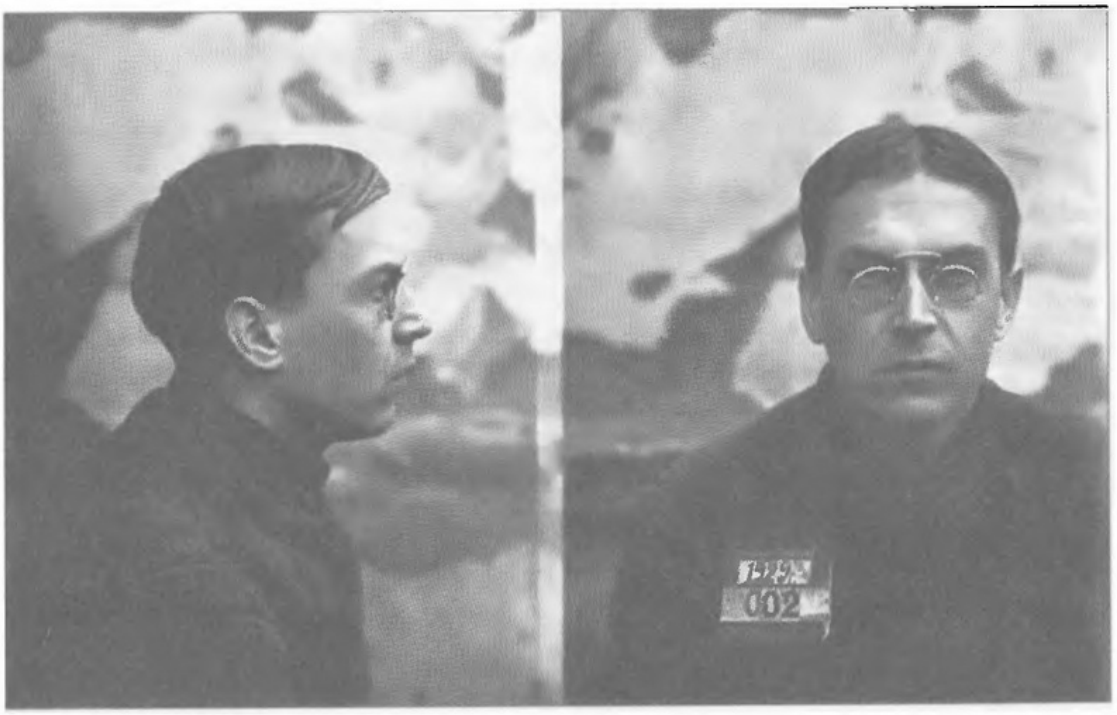

***Рябчевський Б. П.* 1929 р.**

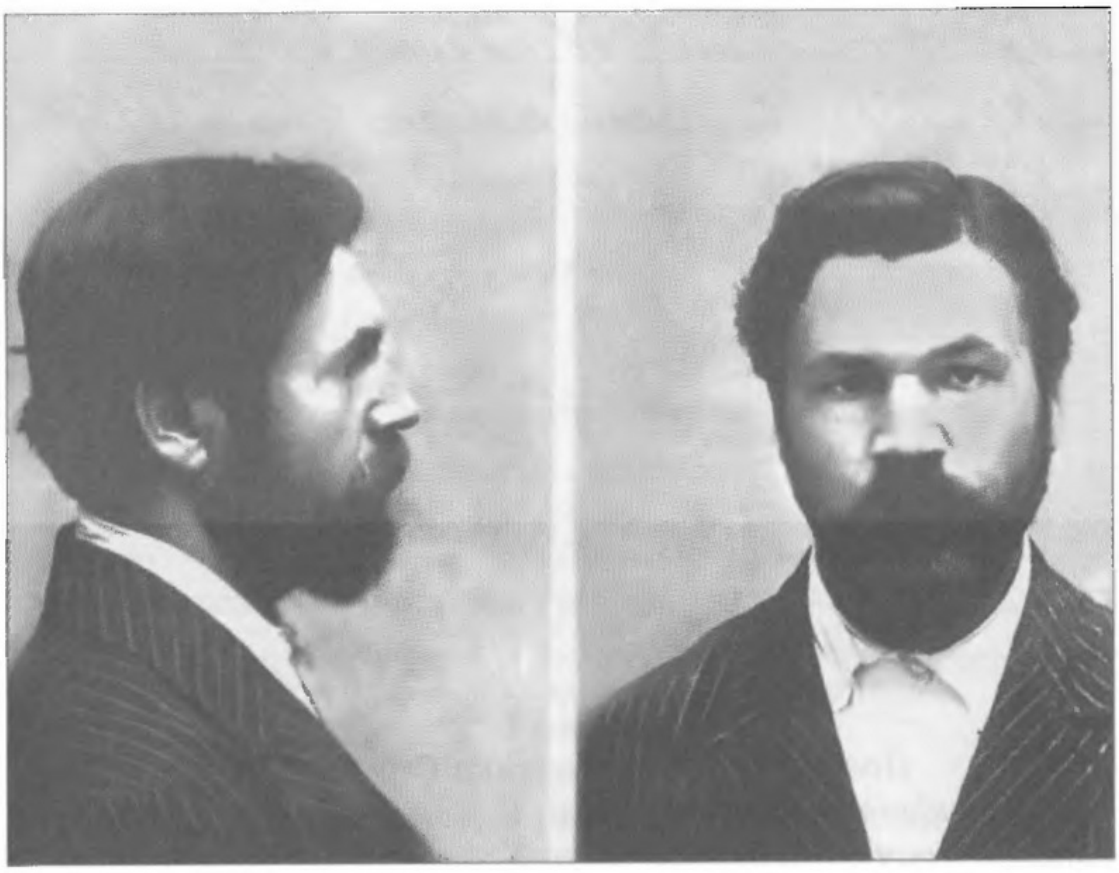

Сергієнко І. О.

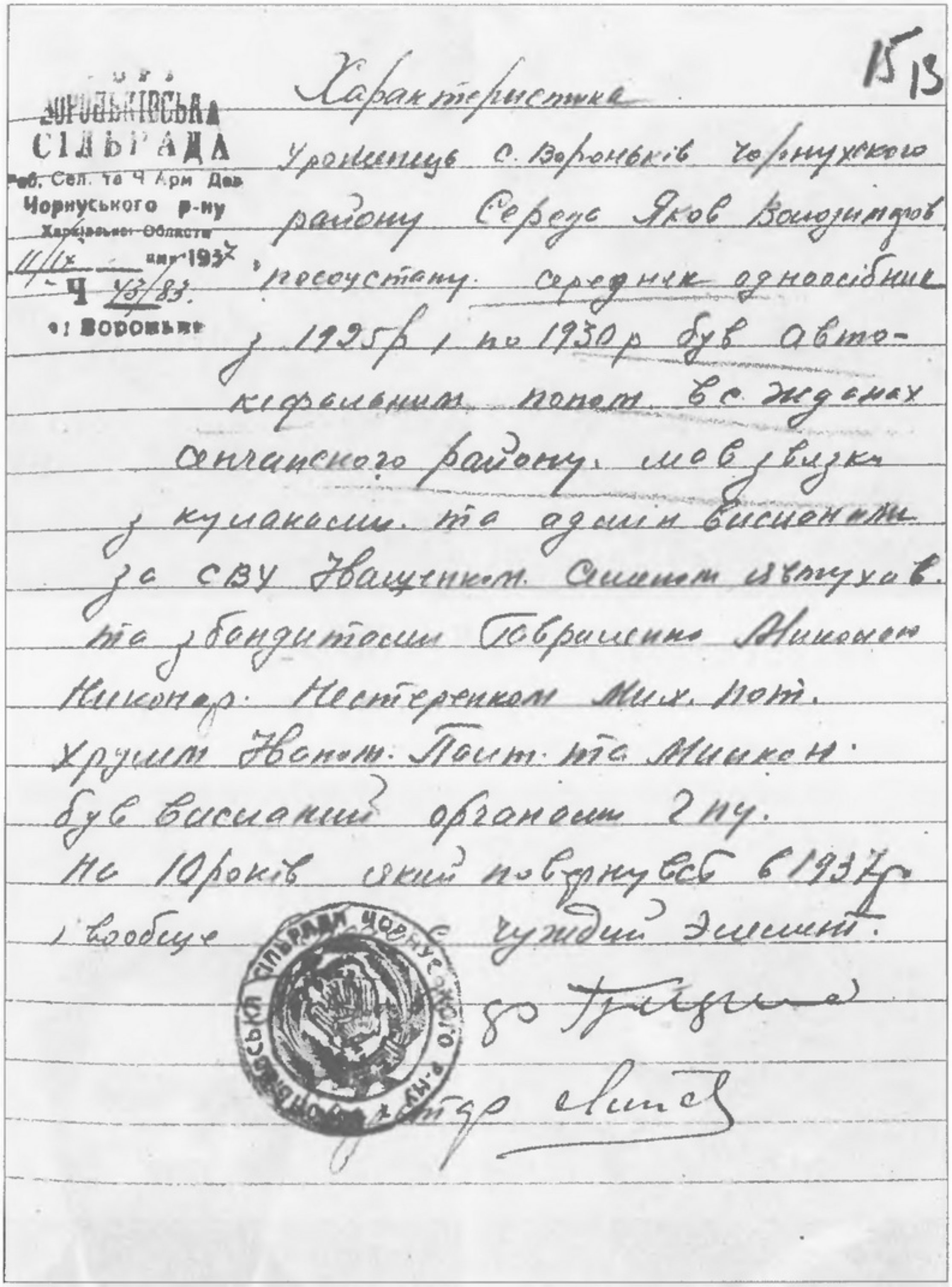

15 13

Воронківська сільрада Роб. Сел. та Ч Арм Деп Чорнуського р-ну Харківської Області 11/IX 1937 Ч 13/83 с. Вороньки

Характеристика

Уроженець с. Вороньків Чорнухского району Середа Яков Володимиров по соцстану середняк одноосібник з 1925 р і по 1930 р був автокефальним попом в с. Жданах Сенчанского району. мав звязки з куркулями та одним висланим за СВУ Іващенком Семеном [illegible] та з бандитами Гавриленко Миконом Никонор. Нестеренком Мих. Пот. Хрущем Іваном Пант. та Микон. був висланий органами ГПУ на 10 років який повернувся в 1937 р і вообще є чуждий элемент.

Го[лова] [illegible]

Секретар [illegible]

Довідка-характеристика Середи Я. В.,
складена співробітниками Вороньківської сільради
Чорнухинського району Харківської області.
11 вересня 1937 р.

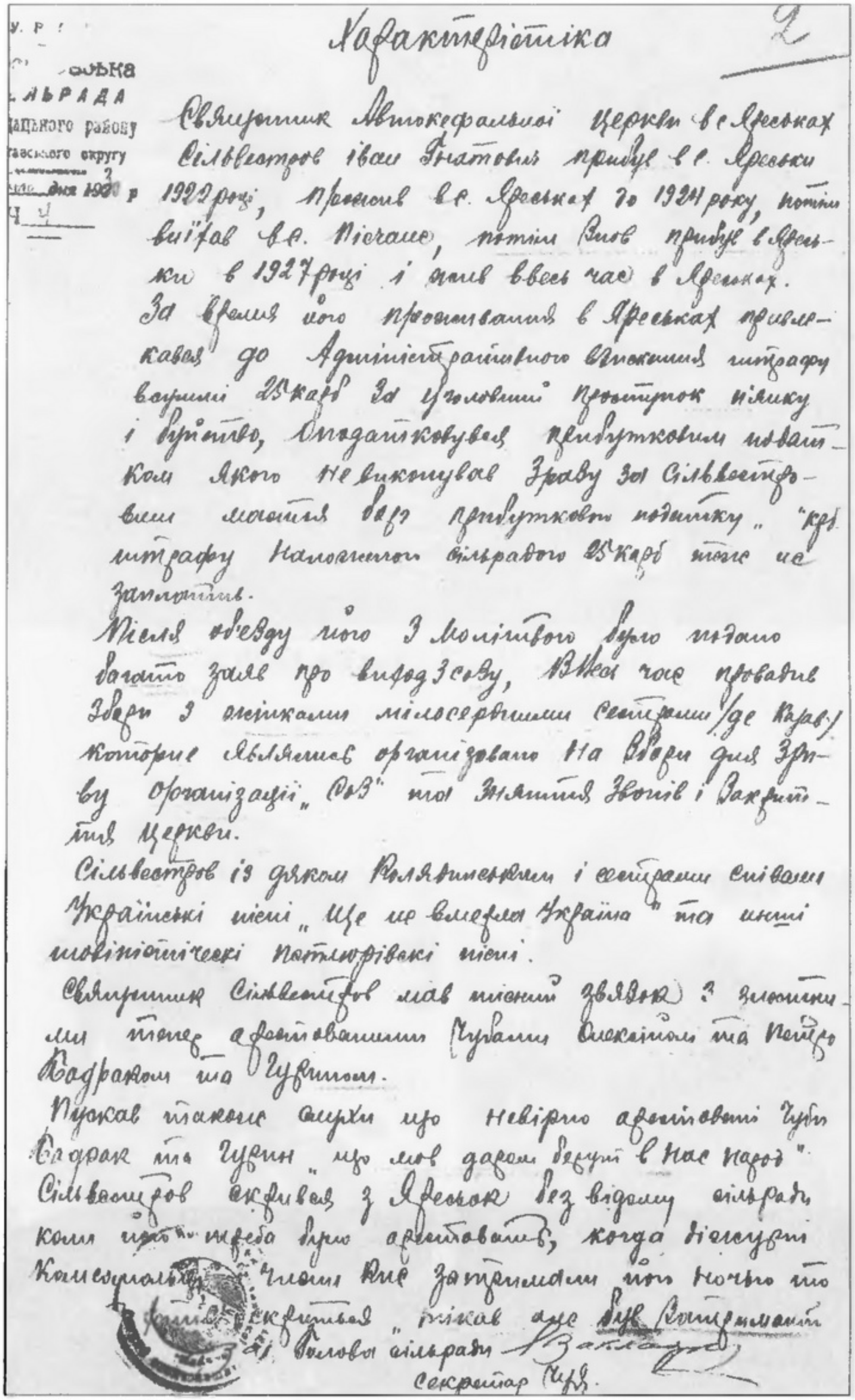

2

У. Р.
...ська
сільрада
...цького району
...тавського округу
... дня 193_ р.
Ч 4

Характерістика

Священик Автокефальної церкви в с. Яреськах Сільвестров Іван Гнатович прибув в с. Яреськи 1922 році, проживав в с. Яреськах до 1924 року, потім виїхав в с. Пісчане, потім знов прибув в Яреськи в 1927 році і жив ввесь час в Яреськах.

За время його проживання в Яреськах привлекався до Адміністративного взискання штрафу вурмі 25 карб за уголовний проступок пияцтво і буйство, оподатковувався прибутковим податком якого не виконував зраву зі Сільвестровим маетня без прибуткового податку ... крб штрафу наложеного сільрадою 25 карб також не заплатив.

Після объезду його з Молітвового будинку подано багато заяв про вивод з селу, в цей час проводив зібри з отінками мілосердними сестрами /де збрав/ которие являлись організовано на зібри для зриву організації "СОЗ" та знаття звонів і закриття церкви.

Сільвестров із дяком Колядинським і сестрами співали українські пісні "Ще не вмерла Україна" та инші шовіністичеські петлюрівські пісні.

Священик Сільвестров мав тісний звязок з злочинними тепер арештованими Чубами Олексієм та Петром Кадраком та Губином.

Пускав також слухи що невірно арештовані Чуби Бадрак та Губин "що мов даром берут в нас народ".

Сільвестров скрився з Яресок без відому сільради коли його треба було арештовать, когда дізнали Комсомольці члени КНС затримали його ночью то ... скрившися тікав але був затриманий.

Голова сільради

Секретар

***Довідка-характеристика Сільвестрова І. Г., складена співробітниками Яреськівської сільради Шишацького району Полтавського округу.* Лютий 1930 р.**

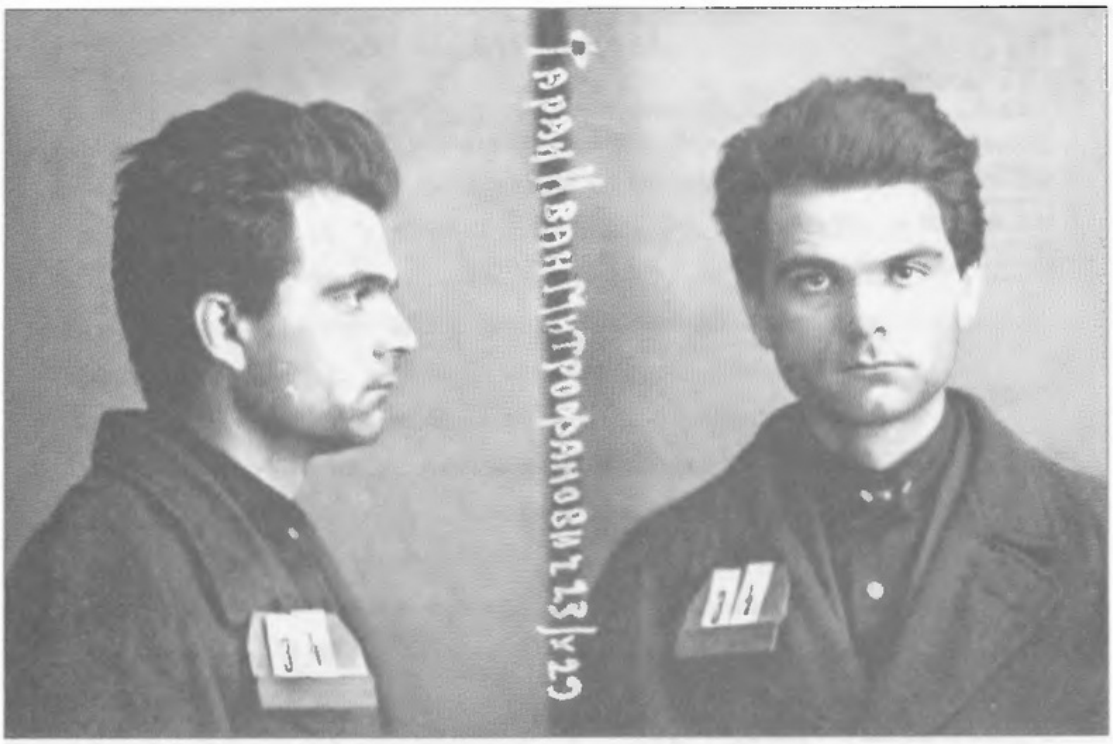

Таран І. М. 23 жовтня 1929 р.

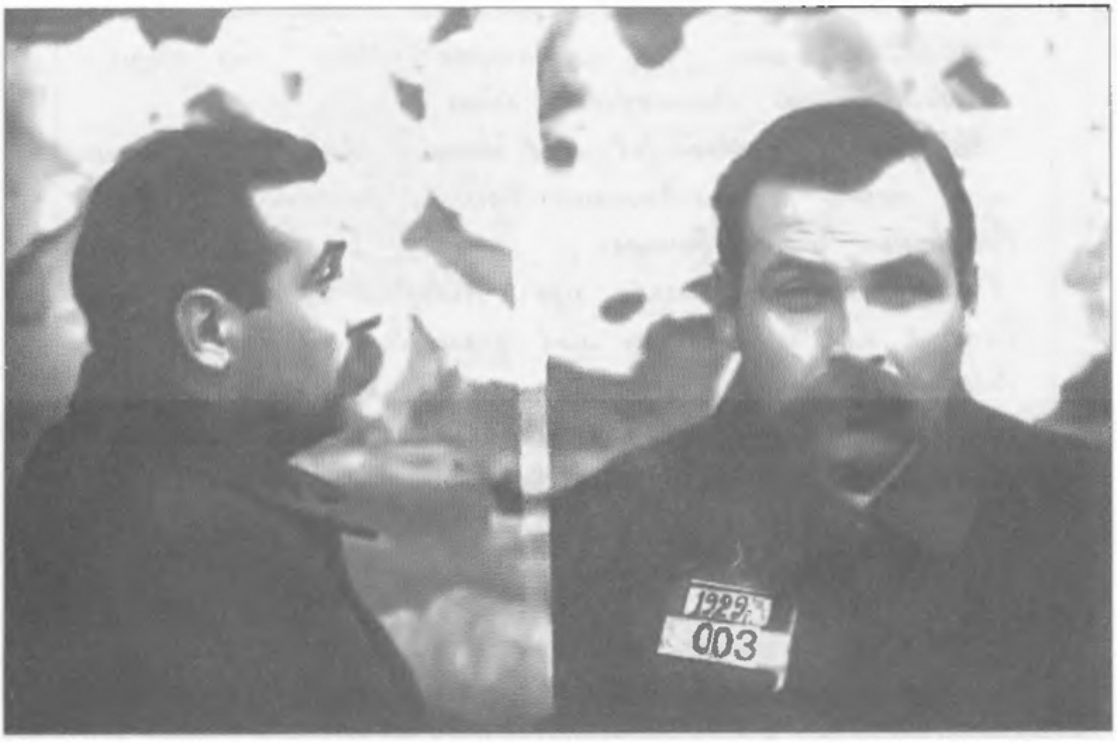

Хоць М. Д. 1929 р.

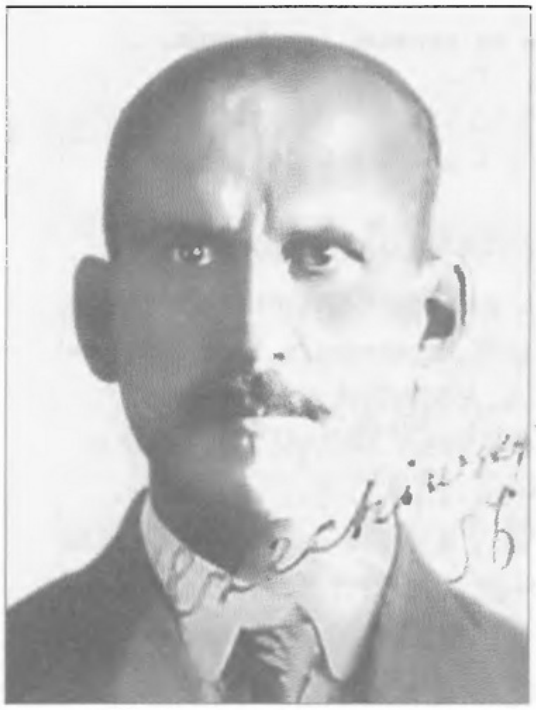

Чехівський В. М.

Дружина Чехівського В. М.
Олена.
Не пізніше жовтня 1922 р.

Дочка Чехівського В. М.
Любов.
Не пізніше жовтня 1922 р.

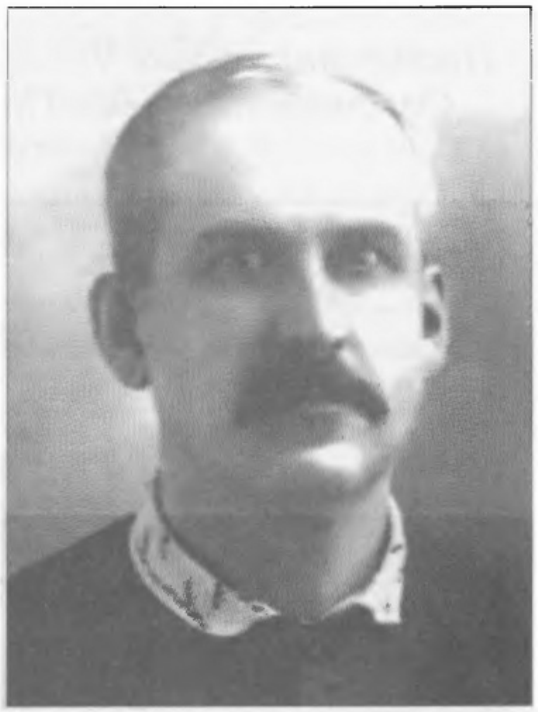

Чехівський В. М.

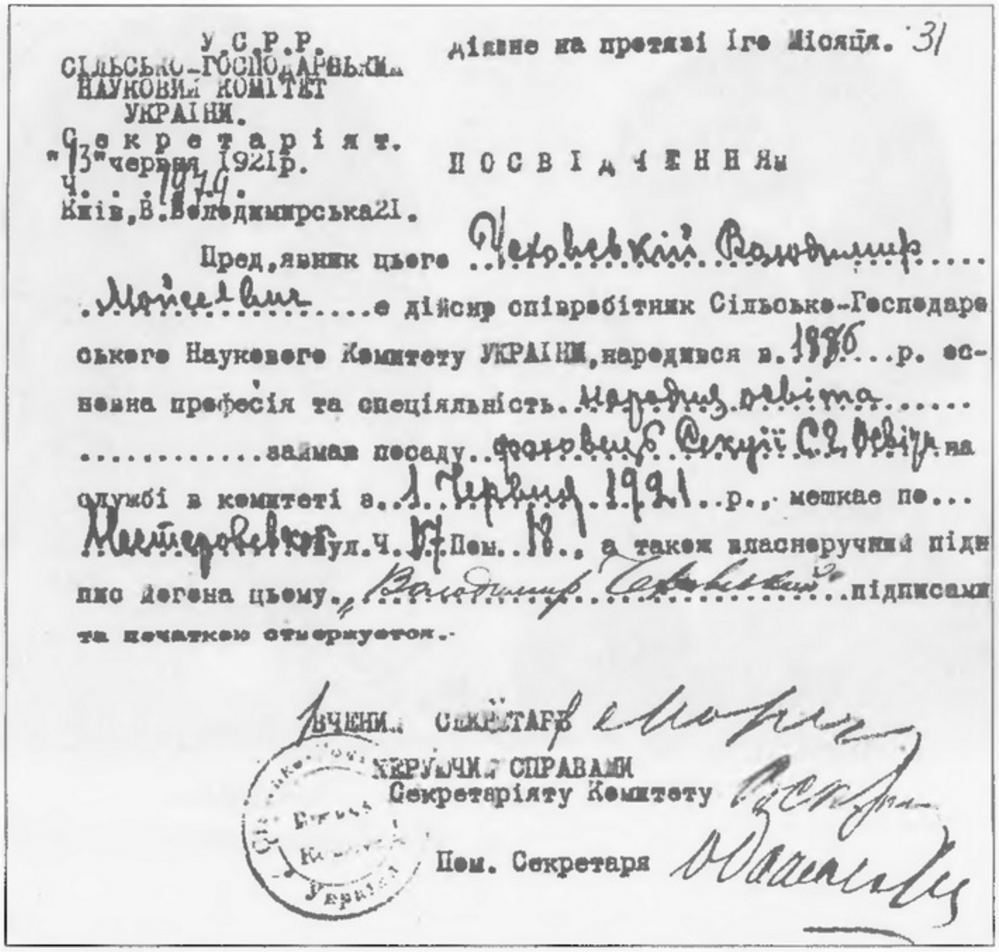

У.С.Р.Р.
СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИЙ НАУКОВИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ.
Секретаріят.
"13" червня 1921 р.
Ч. 1974.
Київ, В. Володимирська 21.

Дійсне на протязі 1го місяця. 31

ПОСВІДЧЕННЯ.

Пред'явник цього Чеховський Володимир Мойсеєвич є дійсний співробітник Сільсько-Господарського Наукового Комитету УКРАЇНИ, народився в 1876 р. основна професія та спеціяльність народна освіта займає посаду [illegible] на службі в комитеті з 1 червня 1921 р., мешкає по [illegible] вул. ч. 17 пом. 18, а також власноручний підпис його цьому Володимир Чеховський підписами та печаткою стверджуется.

Вчений секретар

Керуючий справами Секретаріяту Комитету

Пом. Секретаря

Посвідчення, видане Чехівському В. М. – співробітникові Сільськогосподарського наукового комітету України. **13 червня 1921 р.**

У.С.Р.Р.
КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

"14/VII" 1921 р.

ч. 1521.

ПОСВІДЧЕННЯ. 32

Пред'явник цього Чеховський Володимир Мусійович який народився 1876 р. займає посаду професора в Київському Мед. Інституті. Працює з 15 червня 1921 р. мешкає по [illegible] вул. [illegible] ч. і згідно наказу ГУБРЕВКОМА ч. 338 та на підставі циркуляра ГУБПРОФОБРА м. Київа від 15/XI 1920 р. ч. 2712 він Чеховський рахується мілітарізованим в порядку трудової повинности, що підписами та печаткою свідчиться.

Дійсне по 1го серпня 1921 р.

Ректор

Політком

Посвідчення, видане Чехівському В. М. – професорові Київського медичного інституту. **14 липня 1921 г.**

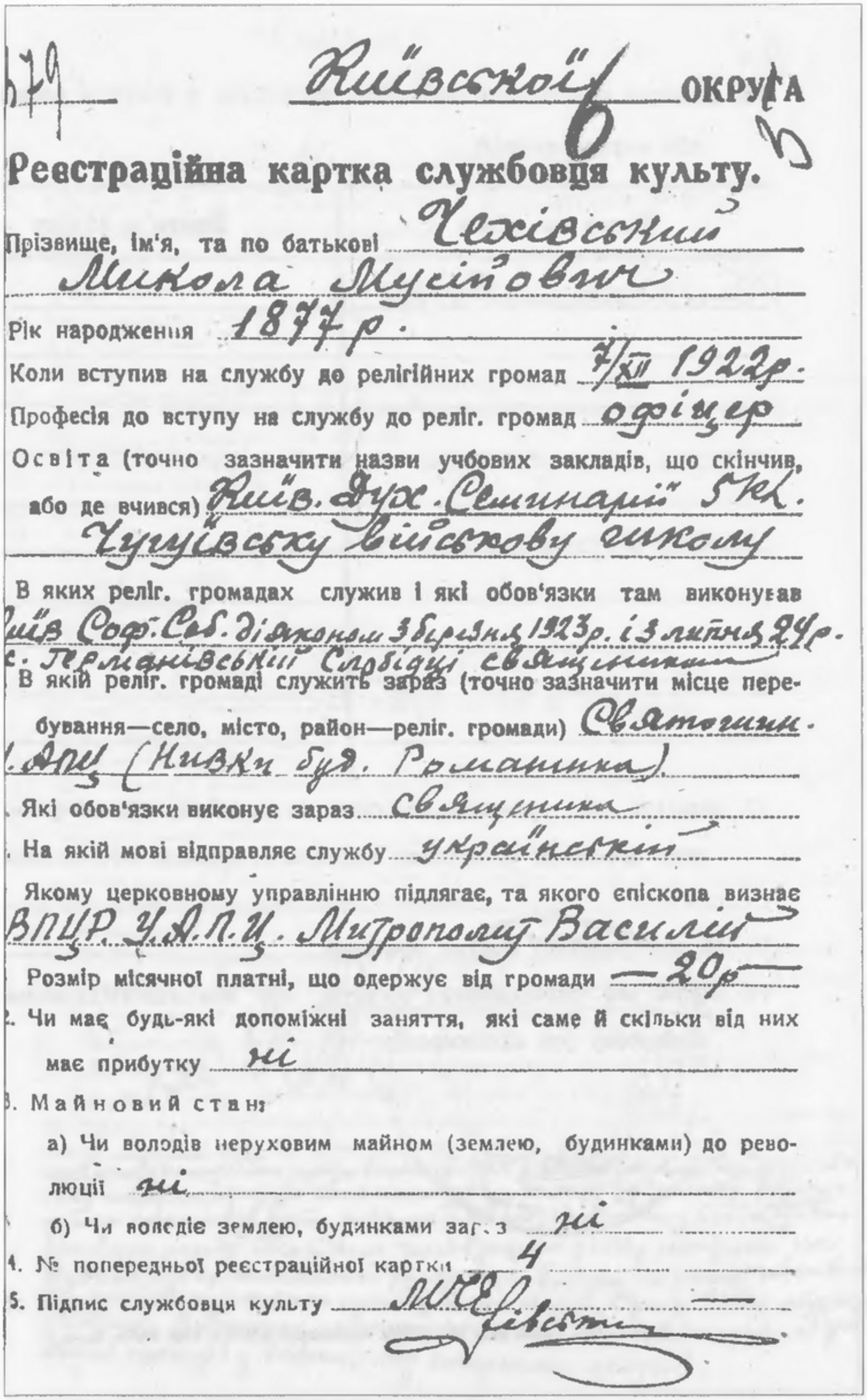

479 Київської ОКРУГА

Реєстраційна картка службовця культу.

Прізвище, ім'я, та по батькові Чехівський Микола Мусійович

Рік народження 1877 р.

Коли вступив на службу до релігійних громад 7/XII 1922 р.

Професія до вступу на службу до реліг. громад офіцер

Освіта (точно зазначити назви учбових закладів, що скінчив, або де вчився) Київ. Дух. Семинарії 5 кл. Чугуївську військову школу

В яких реліг. громадах служив і які обов'язки там виконував Київ Соф. Соб. діяконом 3 березня 1923 р. і з липня 24 р. с. Германівській Слобідці священиком

В якій реліг. громаді служить зараз (точно зазначити місце перебування—село, місто, район—реліг. громади) Святошин. АПЦ (Низки буд. Романика)

Які обов'язки виконує зараз священика

На якій мові відправляє службу український

Якому церковному управлінню підлягає, та якого єпископа визнає ВПЦР. У.А.П.Ц. Митрополит Василій

Розмір місячної платні, що одержує від громади — 20 р.

2. Чи має будь-які допоміжні заняття, які саме й скільки від них має прибутку ні

3. Майновий стан:

а) Чи володів нерухомим майном (землею, будинками) до революції ні

б) Чи володіє землею, будинками зараз ні

4. № попередньої реєстраційної картки 4

5. Підпис службовця культу М. Чехівський

Реєстраційна картка служителя релігійного культу, власноруч заповнена Чехівським М. М. С. 1.

12-11-714

16. Відмітка про взяття на облік та зняття з нього в райвн або окрадмінвідділі.

Взято на облік	Знято з обліку
Київський ОДПУ	

17. Відмітка про зречення від сану та служіння церкві (зазн дату зречення, та в якому часописі оголошено про нього).

18. № реєстраційної картки зречення

19. Підпис зав. окрайдділення культів, або зав. адмінвідділення виконкому (по належності).

Друк. „Укр. Роб.". Зам. № 116/205. Укрсовкніг 19705/6. Тир. 63.000 пр.

Реєстраційна картка служителя релігійного культу, власноруч заповнена Чехівським М. М. С. 2.

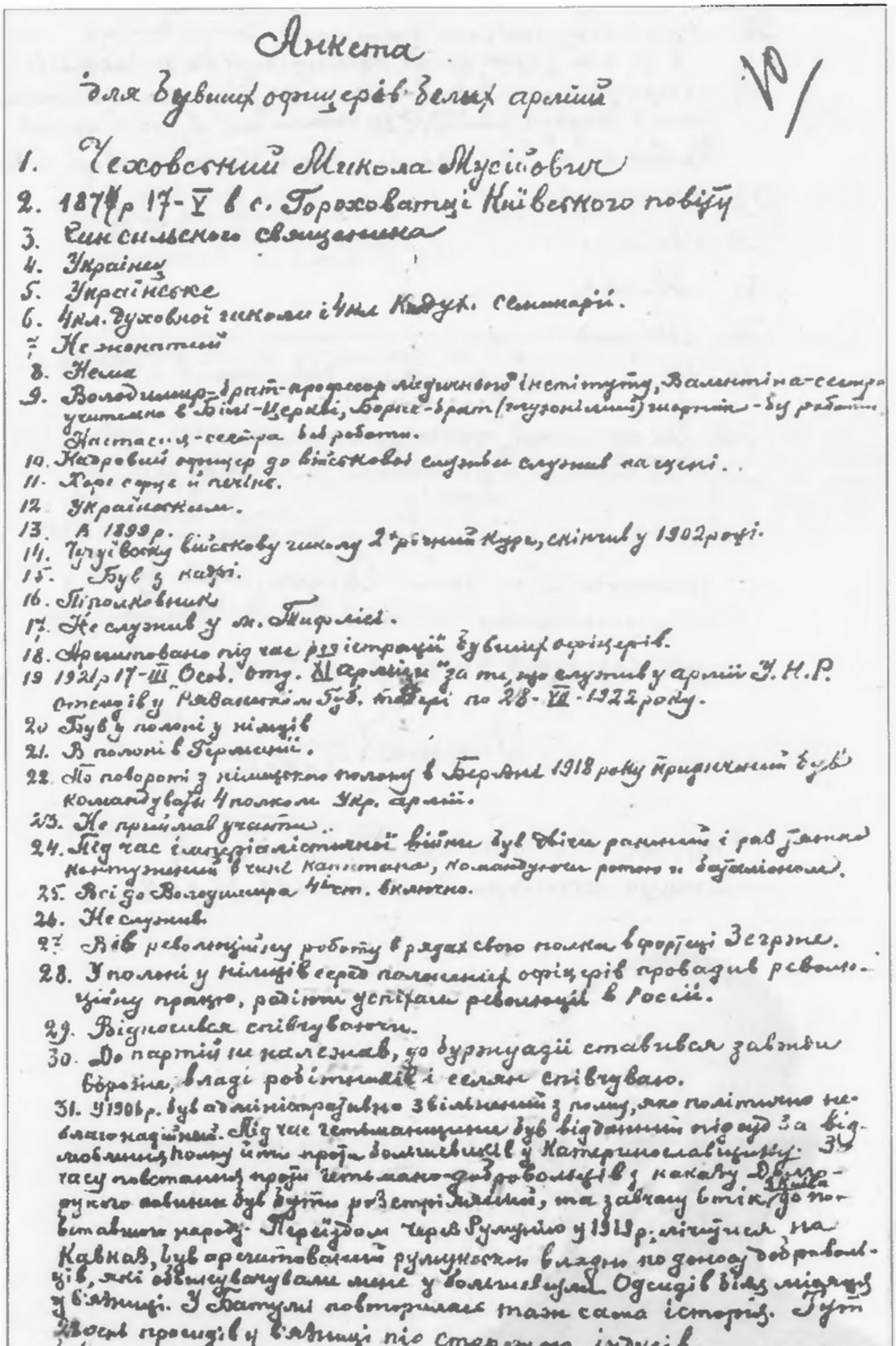

Анкета
для бувших офіцерів белых армий

1. Чеховський Микола Мусійович
2. 1874 р 17-V в с. Гороховатці Київського повіту
3. Син сильського священика
4. Українець
5. Українське
6. 4 кл. духовної школи і 4 кл. К. дух. семинарії.
7. Не жонатий
8. Нема
9. Володимир-брат-професор медичного інституту, Валентина-сестра учителька в Білі-Церкві, Борис-брат (ггуроніамій) шарпін - бу робітн. Настасія-сестра без роботи.
10. Кадровий офіцер до військової служби служив на сцені.
11. Хорі серце й легіне.
12. Українським.
13. А 1899 р.
14. Чугуївську військову школу 2 річний курс, скінчив у 1902 році.
15. Був з нарі.
16. Підполковник
17. Не служив у м. Тифлісі.
18. Арештовано під час реєстрації бувших офіцерів.
19. 1921 р 17-III Особ. отд. XI армії за те, що служив у армії У. Н. Р. отсидів у Рязанськім Губ. тюрмі по 28-VII-1922 року.
20. Був у полоні у німців
21. В полоні в Германії.
22. По повороті з німецького полону в Берліні 1918 року призначений був командувати 4 полком Укр. армії.
23. Не приймав участи.
24. Під час імперіалістичної війни був двічи ранений і раз тяжко контужений в чині капитана, командуючи ротою і батальйоном.
25. Всі до Володимира 4 ст. включно.
26. Не служив.
27. Вів революційну роботу в рядах свого полка в фортеці Згерже.
28. У полоні у німців серед полонених офіцерів провадив революційну працю, радіючи успіхам революції в Росії.
29. Відносився співчуваючи.
30. До партій не належав, до буржуазії ставився завжди ворожо, владі робітників і селян співчуваю.
31. У 1906 р. був адміністративно звільнений з полку, як політично неблагонадійний. Під час гетьманщини був відданий під суд за відмовлення полку йти проти большевиків у Катеринославщину. За часу повстання проти гетьмано-добровольців з наказу Денікінського повинен був бути розстріляний, та завчасу втік до повставшого народу. Переїздом через Румунію у 1919 р. лічучися на Кавказ, був арештований румунською владою по доносу добровольців, які обвинувачували мене у большевизмі. Одсидів вісім місяців у в'язниці. У Батумі повторилась таж сама історія. Тут 7 лість просидів у в'язниці під сторожею індусів.

Анкета колишніх офіцерів Білої армії,
власноруч заповнена Чехівським М. М. С. 1.

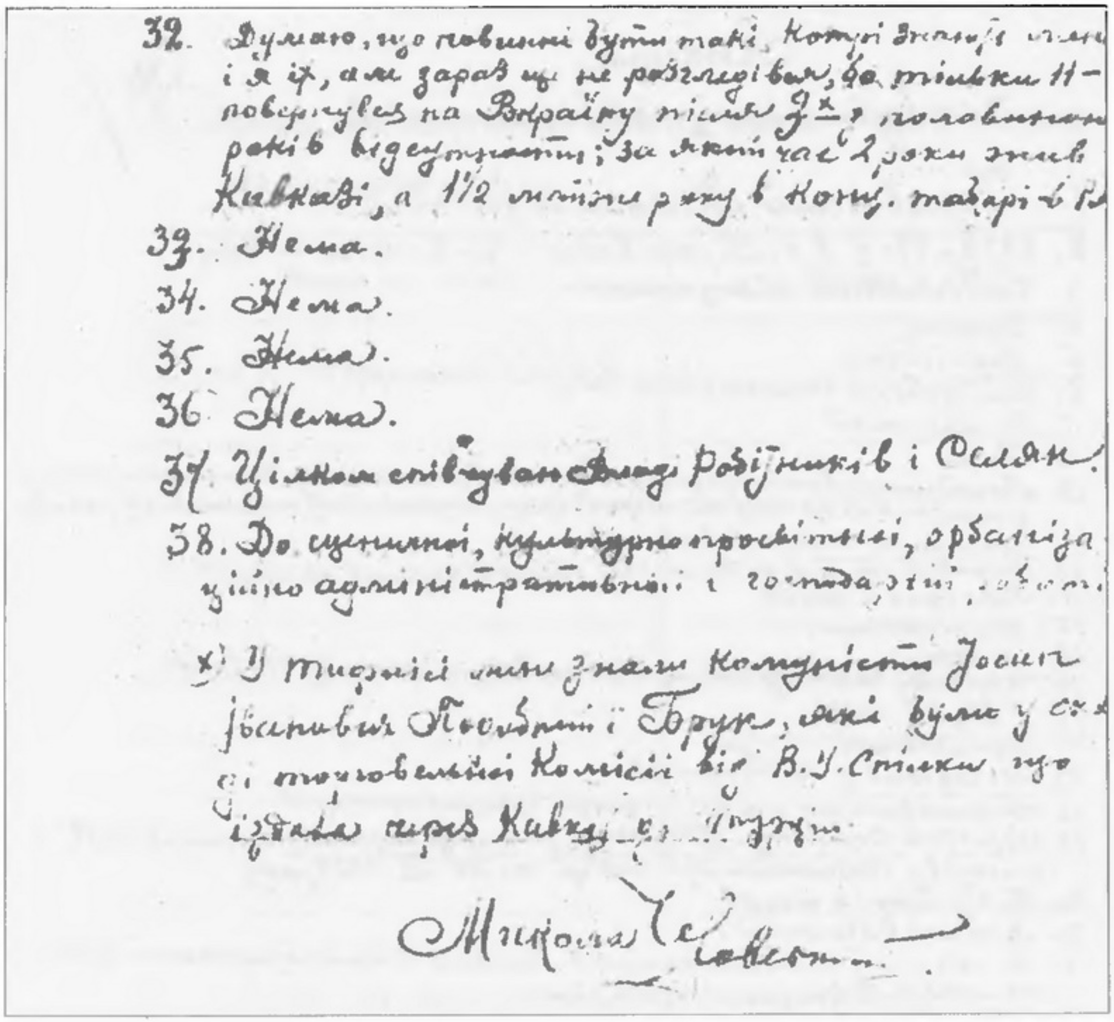

32. Думаю, що повинні бути такі, котрі знають мене і я їх, але зараз це не розглядівав, бо тільки 11 повернувся на Вкраїну після 9-и половиною років відсутності; за який час 2 роки жив на Кавказі, а 1/2 майже року в Конц. таборі в [illegible]

33. Нема.

34. Нема.

35. Нема.

36 Нема.

37. Цілком співчуваю справі Робітників і Селян.

38. До ученичної, культурно просвітньої, організаційно адміністративної і господарської роботи.

х) У Тифлісі мене знали комуністи Йосип Іванович Погодин і Брук, які були у складі торговельної Комісії від В.У. Спілки, що їздила через Кавказ до Грузії.

Миколай Чехівський

Анкета колишніх офіцерів Білої армії, власноруч заповнена Чехівським М. М. С. 2.

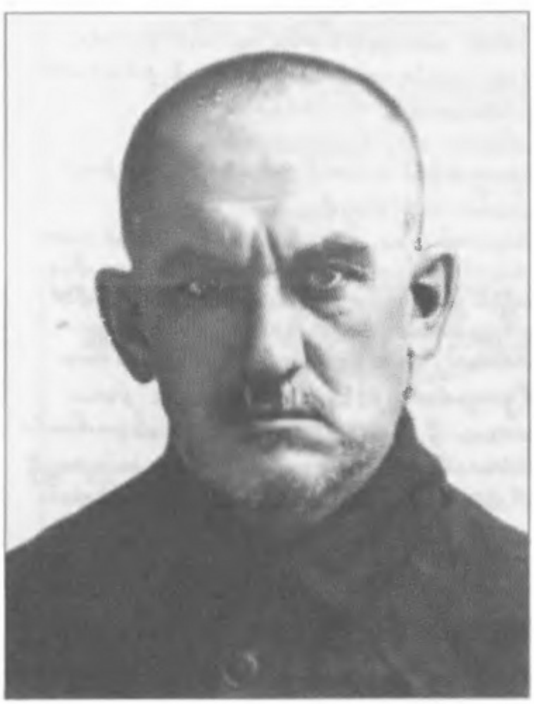

Чехівський М. М.

Бордон

ПОСТАНОВЛЕНИЕ 35

1930 года марта 9 дня. Я, ПОМ УПОЛНОМОЧЕННОГО СО ГПУ УССР, БОРДОН, рассмотрев дело № 608 Полтавского Окротдела ГПУ по обвинению ЯВДОСЯ Митрофана Ивановича, в преступлении, предусмотренном ст. 54-10 УК УССР,

Н А Ш Е Л :

Обвинительное заключение составлено правильно и соответствует имеющимся в деле материалам. На основании изложенного,

П О Л А Г А Л -Б Ы:

Дело № 608 направить в Судебную Тройку при Коллегии ГПУ УССР с ходатайством о применении к ЯВДОСЮ Митрофану Ивановичу, 1903г рождения, попу-автокефалисту, холостому, происходящему из казаков хут. Дубково Лубенского округа, проживающего в г. Зинькове Полтавского округа, заключения в концлагерь сроком на 5 лет.

ПОМ УПОЛНОМОЧЕННОГО СО: /БОРДОН/

НАЧ 3 ОТДЕЛЕНИЯ СО: /КАРИН/

СОГЛАСНЫ:

ЗАМ НАЧ СО ГПУ УССР: /КОЗЕЛЬСЬКИЙ/

УТВЕРЖДАЮ: ПРОКУРОР НКЮ: /КРАЙНИЙ/

Постанова про направлення на розгляд судової трійки при колегії ДПУ УСРР слідчої справи Явдася М. І.
9 березня 1930 р.

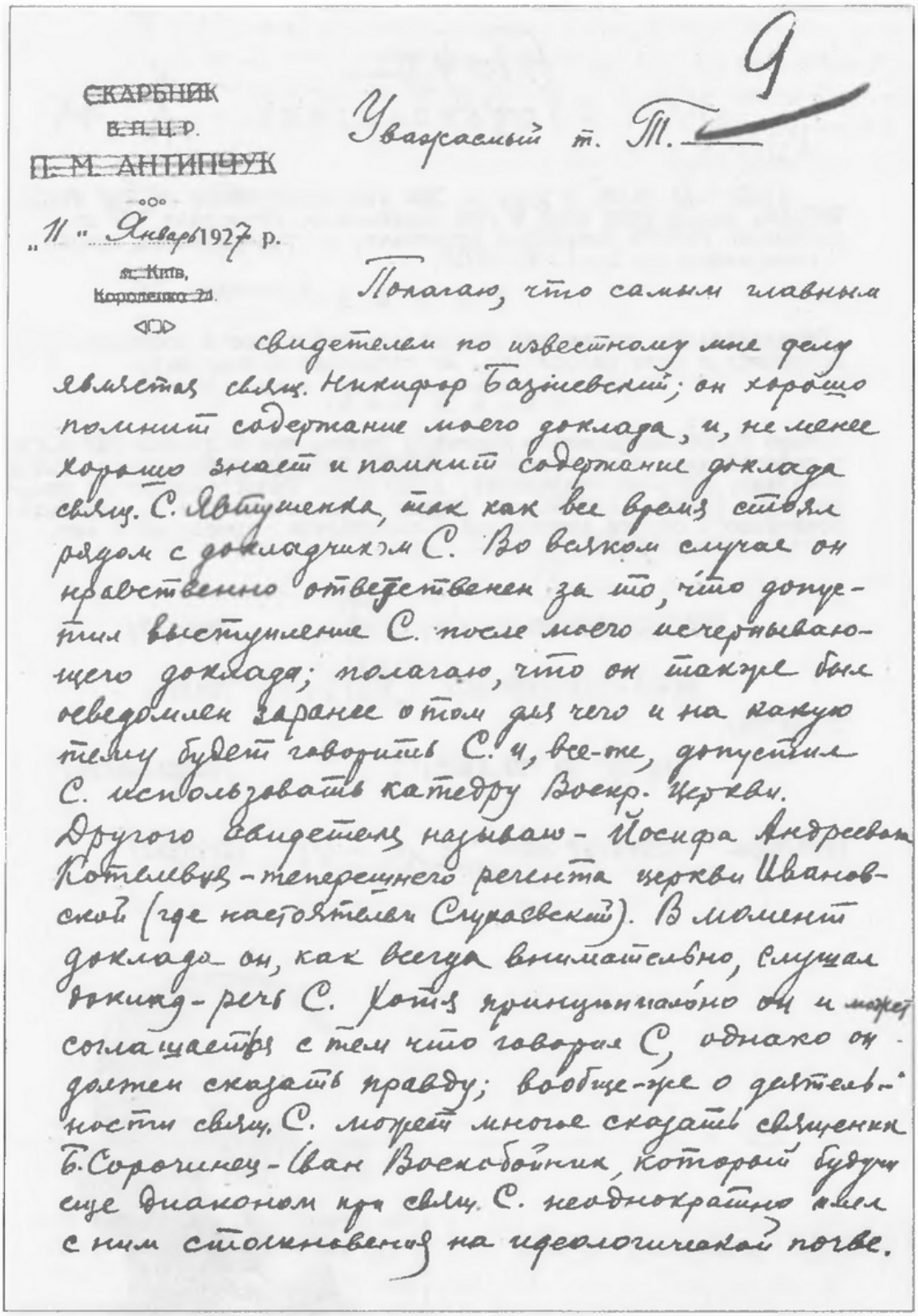

СКАРБНИК
В. П. Ц. Р.
П. М. АНТИПЧУК

„11" Января 1927 р.

г. Киев,
Короленко 21.

9

Уважаемый т. Т.

Полагаю, что самым главным свидетелем по известному мне делу является свящ. Никифор Базилевский; он хорошо помнит содержание моего доклада, и, не менее хорошо знает и помнит содержание доклада свящ. С. Явтушенка, так как все время стоял рядом с докладчиком С. Во всяком случае он нравственно ответственен за то, что допустил выступление С. после моего исчерпывающего доклада; полагаю, что он также был осведомлен заранее о том для чего и на какую тему будет говорить С. и, все-же, допустил С. использовать кафедру Воскр. Церкви.
Другого свидетеля называю - Иосифа Андреева Котелевца - теперешнего регента церкви Ивановской (где настоятелем Стуковский). В момент доклада он, как всегда внимательно, слушал доклад - речь С. Хотя принципиально он и может соглашаться с тем что говорил С, однако он должен сказать правду; вообще-же о деятельности свящ. С. может многое сказать священник Б. Сорочинец - Иван Воскобойник, который будучи еще диаконом при свящ. С. неоднократно имел с ним столкновения на идеологической почве.

Лист скарбника ВПЦР Антипчука П. М. до Лубенського окрвідділу ДПУ УСРР. **11 січня 1927 р. С. 1.**

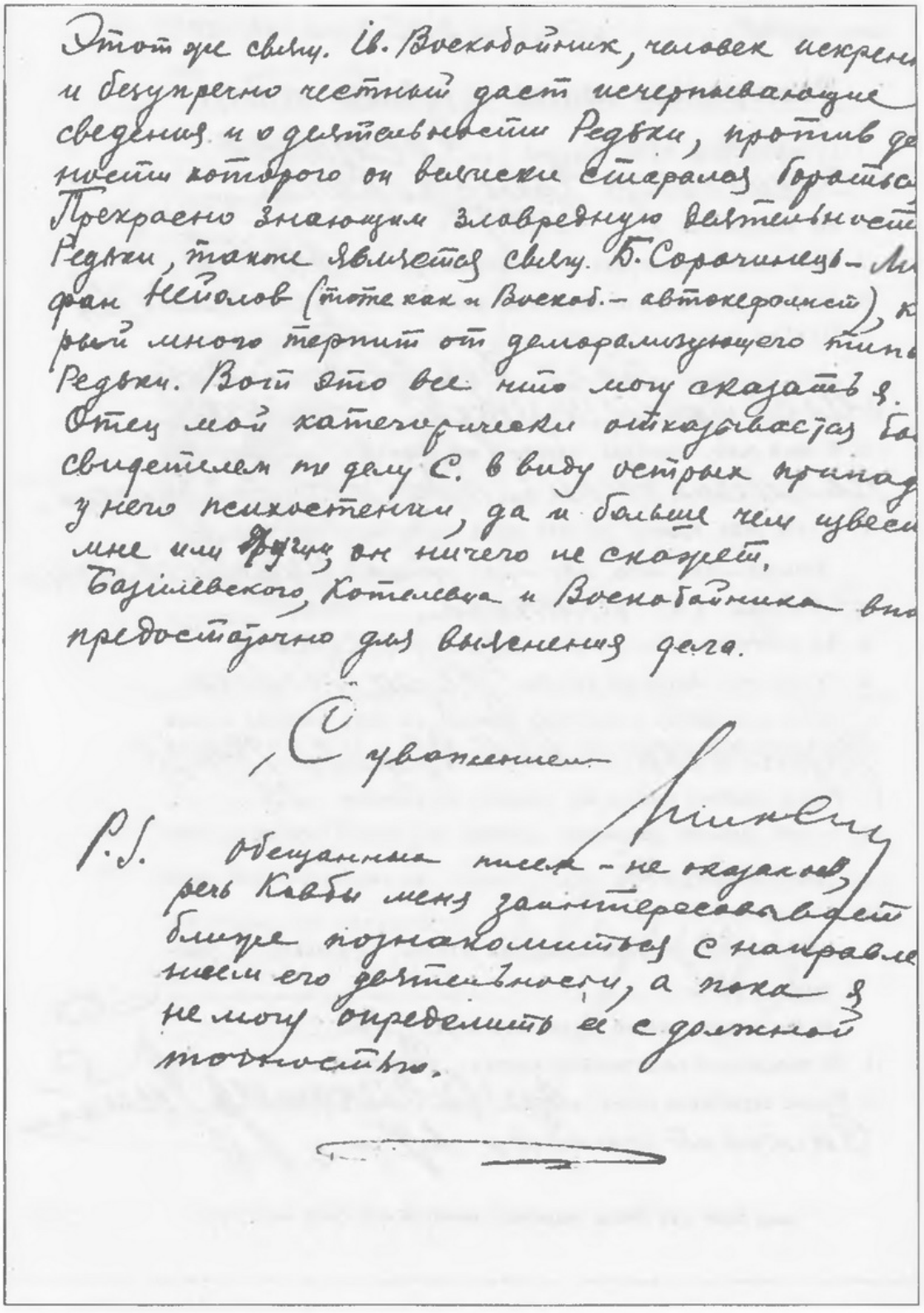

Этот же свящ. Ів. Воскобойник, человек искрен
и безупречно честный даст исчерпывающие
сведения и о деятельности Редьки, против де
ности которого он всячески старался бороться
Прекрасно знающим зловредную деятельност
Редьки, также является свящ. Б. Сорочинець-Ли
фан Нейолов (тоже как и Воскоб. – автокефалист), к
рый много терпит от деморализующего типа
Редьки. Вот это все что могу сказать я.
Отец мой категорически отказывается бы
свидетелем по делу С. в виду острых припад
у него психостении, да и больше чем извес
мне или другим, он ничего не скажет.
Базилевского, Котелевца и Воскобойника вп
предостаточно для выяснения дела.

С уважением

Р.S. Обещанных писем – не оказалось,
речь Кавбы меня заинтересовывает
ближе познакомиться с направле
нием его деятельности, а пока я
не могу определить ее с должной
точностью.

Лист скарбника ВПЦР Антипчука П. М. до Лубенського окрвідділу ДПУ УСРР. **11 січня 1927 р. С. 2.**

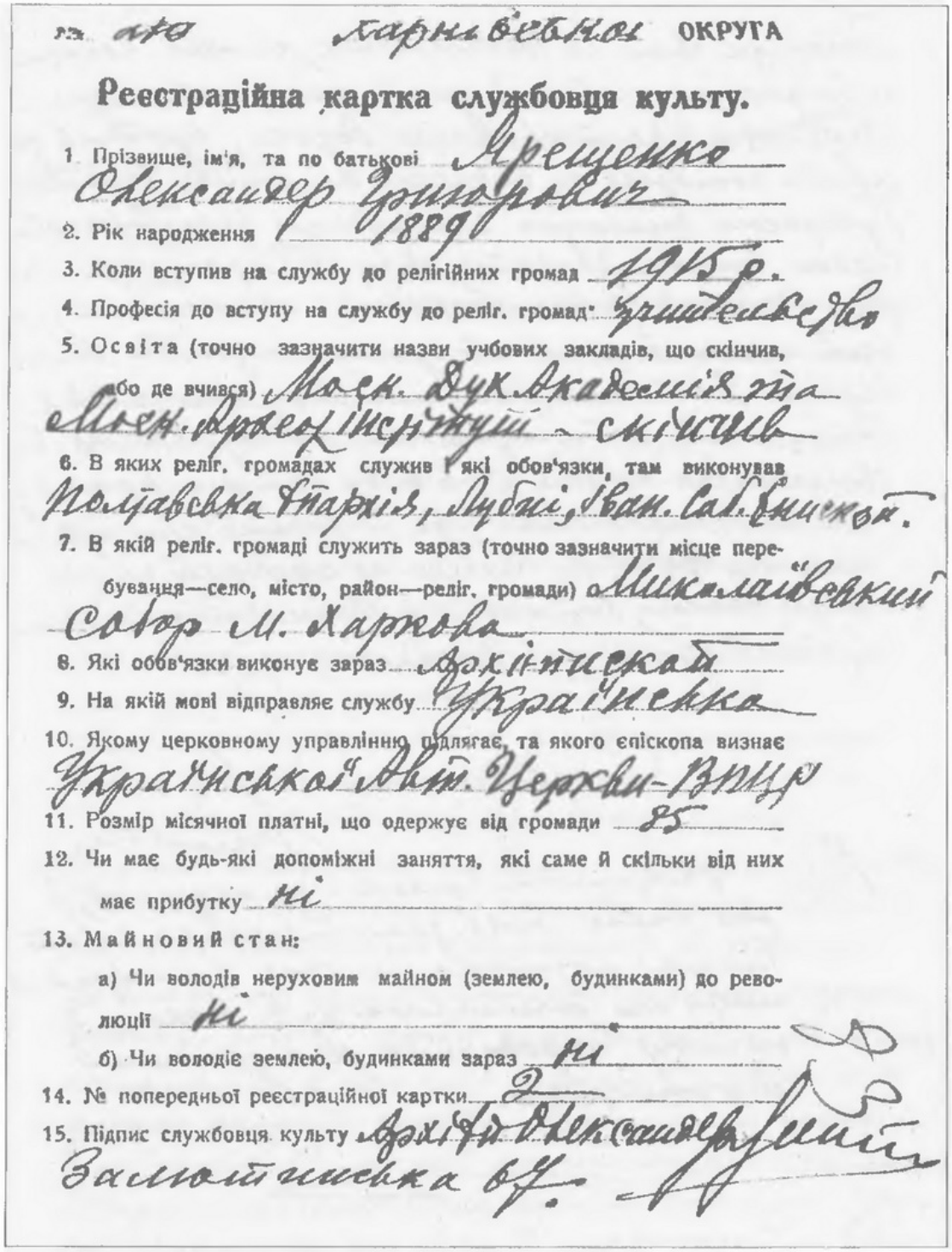

№ 410 Харківської ОКРУГА

Реєстраційна картка службовця культу.

1. Прізвище, ім'я, та по батькові Ярещенко Олександер Григорович
2. Рік народження 1889
3. Коли вступив на службу до релігійних громад 1915 р.
4. Професія до вступу на службу до реліг. громад учительство
5. Освіта (точно зазначити назви учбових закладів, що скінчив, або де вчився) Моск. Дух. Академія та Моск. Археол. інститут — скінчив
6. В яких реліг. громадах служив і які обов'язки, там виконував Полтавська Епархія, Лубні, Іван. Сав. Єпископ.
7. В якій реліг. громаді служить зараз (точно зазначити місце перебування—село, місто, район—реліг. громади) Миколаївський Собор м. Харкова
8. Які обов'язки виконує зараз Архієпископ
9. На якій мові відправляє службу Українська
10. Якому церковному управлінню підлягає, та якого єпіскопа визнає Української Авт. Церкви — ВПЦР
11. Розмір місячної платні, що одержує від громади 85
12. Чи має будь-які допоміжні заняття, які саме й скільки від них має прибутку ні
13. Майновий стан:
    а) Чи володів неруховим майном (землею, будинками) до революції ні
    б) Чи володіє землею, будинками зараз ні
14. № попередньої реєстраційної картки 2
15. Підпис службовця культу Архієп. Олександер Григорович Замотинська 67.

Реєстраційна картка служителя культу Ярещенка О. Г. С. 1.

16. Відмітка про взяття на облік та зняття з нього в райвиконкомі або окрадмінвідділі.

Взято на облік	Знято з обліку
Харків. окр. Адм. відділ 5/II-2 р.	

17. Відмітка про зречення від сану та служіння церкві (зазначити дату зречення, та в якому часописі оголошено про нього).

18 № реєстраційної картки зреченця

19. Підпис зав. окрвідділення культів або зав. адмінвідділення райвиконкому (по належності).

Друк. „Укр. Роб.". Зам. № 116/205. Укрголовліт 16705/6. Тир. 60,000 прим.

Реєстраційна картка служителя культу Ярещенка О. Г. С. 2.

ЗМІСТ

РЕПРЕСОВАНІ ДІЯЧІ УАПЦ У СВІТЛІ ДОКУМЕНТІВ ГДА СБУ 5

1. АВРАМОВ Іван Миколайович 17
2. АРТЕМЕНКО Григорій Юхимович 17
3. БИКОВЕЦЬ Костянтин Петрович 18
4. БІЛИК Володимир Михайлович 19
5. БОГДАНОВИЧ Андрій Петрович 20
6. БОДЯ Андрій Адамович 21
7. БОРЕЦЬКИЙ Микола Миколайович 22
8. БУТКО Іван Омелянович 24
9. ВАКУЛЕНКО Іван Маркович 25
10. ВАЩЕНКО Василь Семенович 26
11. ВАЩЕНКО Іван Іванович 26
12. ВЕДЮК Юхим Родіонович 27
13. ВЕРЕЩАКА Іван Григорович 28
14. ВОЙЦЕХ Григорій Євтихійович 29
15. ВОРОНЕНКО Никифор Романович 30
16. ВОСКОБОЙНИК Іван Іванович 30
17. ГАРМАШ Григорій Данилович 31
18. ГЕРАЩЕНКО Федір Васильович 32
19. ГОРДОВСЬКИЙ Порфирій Іванович 34
20. ДЗЯБЕНКО Онисим Мусійович 36
21. ЖЕВЧЕНКО Юрій Володимирович 37
22. ЖОВНИЦЬКИЙ Пилип Якович 38
23. ЗІНЧЕНКО Іван Данилович 40
24. ІВАНИЦЬКИЙ Іван Іванович 41
25. ІВКО Василь Григорович 41
26. ІЛЛЯШЕНКО Аркадій Петрович 42
27. ІЩЕНКО Захар Якович 44
28. КАРПЕНКО Григорій Олексійович 45

29. КАРПЕНКО Дмитро Степанович 45
30. КІЙЧЕНКО Олексій Іванович 46
31. КЛИМКО Василь Степанович 47
32. КОДИНЕЦЬ Михайло Антонович 48
33. КОЛЕНКО Андрій Васильович 49
34. КОНОНЕНКО Григорій Йосипович 49
35. КОРДОН Максим Маркович 50
36. КОРСУНСЬКИЙ Юрій Миколайович 52
37. КОХНО Микита Прокопович 53
38. КРИВЧУН Митрофан Максимович 56
39. КРОТЕВИЧ Костянтин Максимович 56
40. КУПРАШ Степан Якович 60
41. КУХАРЕНКО Андрій Опанасович 61
42. ЛАЗАРЕНКО Феофан Іванович 62
43. ЛЕВАНДОВСЬКИЙ Іполит Лукич 62
44. ЛЕВЧЕНКО Іван Пилипович 63
45. ЛИПКІВСЬКИЙ Василь Костянтинович 64
46. ЛОБОДІНА Євгенія Іванівна 66
47. ЛЯХНО Опанас Петрович 67
48. МАЛИНОВСЬКИЙ Петро Миколайович 68
49. МЕДВЕДЄВ Юхим Филимонович 69
50. МОВЧАН-МОРГУНЕНКО Яким Каленикович ... 69
51. МОСТОВИЙ Сергій Устимович 70
52. НАУМЕНКО Михайло Прокопович 71
53. НЕЙОЛОВ Митрофан Федорович 72
54. ОКСІЮК Йосип Федорович 73
55. ОНІПКО Тихон Семенович 75
56. ПАЩЕНКО-ПАСЬКО Андрій Іванович 76
57. ПЕТРОВ Артемій Костянтинович 80
58. ПІНЧУК Павло Кіндратович 81
59. ПОТІЄНКО Василь Васильович 82
60. ПОЦЯПУН Семен Степанович 84
61. РАСЬКО Архип Іванович 84
62. РИБАЛКА Іван Дмитрович 85
63. РІЗЕНКО Олександр Федорович 86
64. РЯБЧЕВСЬКИЙ Борис Павлович 87
65. САГАЙДАЧНИЙ Іван Левкович (Леонтійович) . 88

66. СЕРГІЄНКО Іван Омелянович 89
67. СЕРЕДА Яків Володимирович 90
68. СІЛЬВЕСТРОВ Іван Гнатович 91
69. СЛУХАЄВСЬКИЙ Борис Петрович 92
70. СЛУХАЄВСЬКИЙ Володимир Петрович 93
71. СЛУХАЄВСЬКИЙ Микола Петрович 95
72. СТАДНИЙ Йосип Семенович 96
73. СТРИЖАК Федір Дмитрович 96
74. СУТУЛИНСЬКИЙ Віталій Іванович 98
75. ТАРАН Іван Митрофанович 98
76. ТАРАСЮК Адам Михайлович 100
77. ХАНКО Максим Єлисейович 101
78. ХОЦЬ Мусій Демидович 102
79. ЦИБУЛЬСЬКИЙ Петро Миколайович 103
80. ЧЕХІВСЬКИЙ Володимир Мусійович 104
81. ЧЕХІВСЬКИЙ Микола Мусійович 109
82. ЯВДАСЬ Митрофан Іванович 111
83. ЯВТУШЕНКО Симон Тимофійович 112
84. ЯКИМЕНКО Гнат Гаврилович 114
85. ЯРЕЩЕНКО Олександр Григорович 114
86. ЯЩЕНКО Трохим Дмитрович 117

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ 119

ФОТОМАТЕРІАЛИ 121

Науково-довідкове видання

Ірина Вікторівна Бухарєва,
Василь Михайлович Даниленко,
Вікторія Миколаївна Окіпнюк,
Ірина Миколаївна Преловська

РЕПРЕСОВАНІ ДІЯЧІ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (1921–1939)

Біографічний довідник

Відповідальний за випуск *Осип Зінкевич*
Випусковий редактор *Наталія Ксьондзик*
Літературні редактори *Олександра Болюх, Лариса Білик*
Верстка *Олени Нужної*
Дизайн обкладинки *Уляни Мельникової*
Художня обробка фото *Євгена Нужного*

Підписано до друку 10.08.2011
Формат 84×108 $^{1}/_{32}$
Папір офсетний. Друк офсетний
Умовн. друк. арк. 9,66
Тираж 1000 прим.

«Смолоскип»
04071, Київ, вул. Межигірська, 21
Тел. і факс (044) 425-23-93.
E-mail: mbf.smoloskyp@gmail.com
www.smoloskyp.org.ua
Державний реєстраційний номер 2348 від 21.11.2005

Віддруковано ЗАТ «ВІПОЛ»
03151, Київ, вул. Волинська, 60
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
Серія ДК № 752 від 27.12.2001
Зам. 11-714.

Р41 **Бухарєва І. В., Даниленко В. М., Окіпнюк В. М., Преловська І. М.** Репресовані діячі Української Автокефальної Православної Церкви (1921–1939): біографічний довідник. – К.: Смолоскип, 2011. – 184 с., іл.

ISBN 978–966–2164–38–1

Довідник містить біографічні відомості про репресованих священнослужителів і церковнослужителів Української Автокефальної Православної Церкви (з 1930 р. – Української Православної Церкви) в міжвоєнний період. Інформація ґрунтується на документах, які зберігаються у фондах Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

Для науковців, архівістів, релігієзнавців, усіх, хто цікавиться історією Церкви новітньої доби в Україні.

ББК 86.372г(4УКР)